صور من حياة الصحابة

iz života ASHABA

Dr. Abdurrahman Ra'fat el-Baša

IZ ŽIVOTA ASHABA

Naziv originala:

Suverun min hajati-s-sahabeti

صور من حياة الصحابة

IZ ŽIVOTA ASHABA

DR. ABDURRAHMAN RA'FAT EL-BAŠA

Sarajevo, 1423.-2002. god.

Gospodaru moj, so najiskrenijom i najdubljom ljubavlju volim Vjerovjesnikove ﷺ drugove. Dopusti da na Sudnjem danu, danu najvećeg užasa, budem pod okriljem bilo kog od njih, jer Ti, o Najmilostiviji, znaš da ih volim samo u Tvoje ime.

AUTOR

RIJEČ IZDAVAČA

Zahvala pripada Allahu ﷻ salavat i selam na Poslanika ﷺ.

Kaže Allah ﷻ: *Muhammed je Allahov poslanik, a njegovi sljedbenici su strogi prema nevjernicima a samilosni među sobom; vidiš ih kako se klanjaju i licem na tle padaju želeći Allahovu nagradu i zadovoljstvo, na licima su im znaci - tragovi od padanja licem na tle. Tako su opisani u Tevratu. A u Indžilu oni su kao biljka kad izdanak svoj izbaci, pa ga onda učvrsti i on ojača, i ispravi se na svojoj stabljici izazivajući divljenje sijača - da bi on s vjernicima najedio nevjernike. A onima koji vjeruju i dobra djela čine, Allah obećava oprost i nagradu veliku.* (El-Feth, 29.)

Svim iskrenim ljudima koji rade na povratku slave Islamu ...

Takvim posvećujemo blistave stranice iz života ljudi za koje je Allah rekao:

IMA VJERNIKA KOJI ISPUNJAVAJU ZAVJET DAT ALLAHU. (El-Ahzab, 23.)

Ti ljudi su ashabi Muhammeda ﷺ, za koje je Abdullah ibn Mes'ud ؓ rekao:

"Ko se hoće ugledati na nekoga, neka se ugleda na one koji su umrli, jer za živog nije sigurno da neće izazvati smutnju...

Oni su najodabraniji u našem Ummetu, najboljih srca, najjačeg imana i najskromniji...

To su ljudi koje je Allah odabrao da budu u društvu sa Njegovim Poslanikom i da potpomognu Njegovu vjeru...

Budite svjesni njihove vrijednosti, slijedite njihov put i prihvatite njihov ahlak i vjeru...

Jer, oni su zaista bili na pravom putu."

Ko su Muhammedovi ﷺ ashabi?

Ashab je svaki musliman koji je sreo Poslanika ﷺ i umro kao musliman. Svi oni su kod učenjaka hadisa pouzdani. Najodabraniji među njima su ispravne halife, i to sljedećim redoslijedom:

Ebu Bekr ibn Ebi Kuhafe, Omer ibn Hattab, Osman ibn Affan i Alija ibn Ebi Talib.

Nakon njih najodabraniji su još šestorica ashaba koje je Poslanik ﷺ obradovao Džennetom, zatim učesnici Bitke na Bedru, pa učesnici na Uhudu, pa učesnici u BEJ'ATUR-RIDVAN koji su dali prisegu Poslaniku ﷺ pod drvetom.

Čast nam je da, za islamskom klasičnom literaturom, sve zainteresiranijem bosanskom čitateljstvu ponudimo knjigu "IZ ŽIVOTA ASHABA"...

To je djelo koje je potrebno svakom muslimanu kako bi saznao za stvarne događaje o ljudima za koje je Allah rekao da je zadovoljan sa njima. Oni su obradovani Džennetom dok su još bili na ovome svijetu, ali ih to nije odvelo u pasivnost i nerad na planu pomoći Islamu. Naprotiv! To im je povećalo njihov iman i trud, pa ih je Allah osnažio, a preko njih je osnažio i Svoju vjeru. Na taj način oni su pobijedili obadvije tadašnje velesile: Perziju i Bizantiju, proširili Islam na njihove teritorije i sjeli na prijestolja Kserksa (Kisraa) i Cezara (Kajsara). Još interesantnije od toga je to što se njihova srca nisu promijenila zbog toga: oni su nastavili sa osvajanjima kao mudžahidi i daije svome Uzvišenom Gospodaru...

Neka ti ne bude čudno kada saznaš da je mali broj njih ukopan u Medini i da ih je velika većina ukopana daleko od nje. Na taj način oni su u praksi potvrdili da su im i život i smrt bili radi Islama a ne radi zemlje, nacije, porijekla niti dunjaluka.

Govor o Poslanikovim ﷺ ashabima je zadivljujući govor o junaštvu, samilosti, neovisnosti o dunjaluku, ljubavi prema Ahiretu, istinskom bratstvu i lijepoj saradnji.

Na nivou pojedinca, to je govor o najljepšim primjerima dobrog čovjeka, samilosne majke i djeteta koje lijepo postupa prema svojim roditeljima... A na nivou društva to je govor o kompaktnom džematu uspostavljenom na čvrstim temeljima koje je teško srušiti. Njih je okupila jedna Knjiga, jedan Poslanik i jedan cilj: trijumf dini-Islama.

Želja nam je ukazati na to da ovo djelo nije obuhvatilo sve Poslanikove ﷺ ashabe, nego samo jedan mali dio onih koji su se najviše istakli. Kaže se da je njihov broj dostigao 124.000 u momentu smrti Poslanika ﷺ. U ovom djelu nismo naveli ni ispravne halife, osim Osmana ibn Affana, jer već postoji knjiga o njima prevedena na bosanski jezik.

Pored toga, želja nam je uputiti savjet čitaocu da ovo djelo čita sa ozbiljnošću i da ga ne svrstava u ravan izmišljenih priča i dogodovština o junaštvu nepostojećih velikana, nego da mu priđe kao djelu o uzornim primjerima ljudi koji su sve žrtvovali - ne radi toga da se o njima govori, nego radi pomoći najvrjednije stvari za njih, tj. Islama...

Kada čitaoc dobro shvati ovo djelo onda je dužan uporediti svoj život sa životima tih časnih ljudi. Na taj način će mu postati jasno koliko muslimani danas žrtvuju za Islam a koliko su žrtvovali ashabi, pa će vidjeti ogromnu razliku između nas i njih! Tada ćemo doći do potpuno jasnog odgovora na pitanje koje muči mnoge: Zašto su muslimani u današnjem vremenu zaostali i postali među najslabijim i najsiromašnijim narodima, dok su drugi napredovali?

Na kraju, svakom onom ko bude čitao ovo djelo, poručujemo: Ovo je pravi put, pa kreni njime bez kolebanja ako želiš sreću i uspjeh! A ako želiš trijumf Islama putem samih riječi i teoretskih pretpostavki, znaj da te to može odvesti samo u ćorsokak i zabludu...

Molimo Allaha da primi ovaj trud, a Vi nemojte zaboraviti uputiti dovu za svako dobro svima onima koji su učestvovali u izdavanju ove knjige...

Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova.

SE'ID IBN AMIR EL-DŽUMEHI

"Se'id ibn 'Amir je čovjek koji je kupio Ahiret dunjalukom i dao prednost Allahu i Njegovom Poslaniku nad svim ostalim." (historičari)

Se'id ibn Amir el-Džumehi je bio jedan od hiljada onih koji su izašli na mjesto Ten'im nedaleko od Mekke na poziv kurejšijskih prvaka kako bi bili očevici smrti jednog od drugova Allahovog Poslanika ﷺ, Hubejba ibn Adija, kojeg su na prevaru zarobili. Njegova mladalačka sposobnost mu je omogućila da se probije između ljudi i dospije do uglednika iz plemena Kurejš poput Ebu Sufjana ibn Harba, Safwana ibn Umejje i drugih koji su prednjačili u koloni.

Na taj način mogao je vidjeti kurejšijskog zarobljenika okovanog u lance, dok su se žene, djeca i mladići tiskali prema mjestu pogubljenja gurajući ga kako bi se na njemu osvetili Muhammedu ﷺ zbog svojih rođaka poginulih na Bedru.

Kada je ova gnjevna povorka stigla sa svojim zarobljenikom na mjesto pogubljenja, mladić Se'id ibn Amir se ispravi svim svojim stasom da vidi Hubejba kojeg su vodili prema drvenome križu za razapinjanje.

Čuo je njegov čvrsti i mirni glas kroz galamu žena i djece, koji je govorio: "Ako bi me pustili da klanjam dva rekata prije smrti, dobro bi učinili." Onda ga je gledao dok je okrenut prema Kibli klanjao dva rekata. Kako ih je samo lijepo obavio i upotpunio! Onda ga je vidio kako se okreće u pravcu glavešina kojima reče: "Tako mi Allaha, da se nisam bojao da ćete misliti da se bojim smrti ako oduljim namaz, još bih klanjao!"

Dalje je svojim vlastitim očima gledao kako Hubejba živog masakriraju otkidajući mu komad po komad mesa i pitajući ga: - Bi li volio da se spasiš, a da Muhammed bude na tvome mjestu?

On je odgovarao dok mu je krv lila iz rana: - Tako mi Allaha, ne bih volio da sam miran i spokojan među svojom djecom i ženom, a da Muhammeda ubode samo jedan trn!

Ljudi su skandirali dižući ruke uvis i vičući: - Ubijte ga! Ubijte ga! Onda Se'id ibn Amir vidje Hubejba kako diže pogled prema nebesima, preko razapetog križa, i kako uči dovu: - Moj Allahu, umanji njihov broj, pobij ih sviju redom i nijednog od njih ne ostavljaj živoga!

Onda je ispustio svoj posljednji dah dok je na njegovom tijelu bilo toliko udaraca sabljom i uboda kopljem da se nisu mogli izbrojati.

Kurejšije se vratiše u Mekku i sa novim događajima zaboraviše Hubejba i njegovu pogibiju. Međutim, tek stasali dječak Se'id ibn Amir nijednog časa nije iz svojih misli gubio sjećanje na Hubejba. Vidio ga je i u snu i na javi. Uvijek mu je u podsvijesti bila njegova slika dok je klanjao miran i spokojan ona dva rekata ispred razapetog križa. Kao da je čuo njegov glas dok je učio dovu protiv Kurejšija i stalno je strahovao da ga ne pogodi grom ili kakva kamena gromada sa nebesa.

Hubejb je podučio Se'ida onome što on nije znao. Podučio ga je da je istinski život duboka vjera, te borba na putu te vjere pa čak da se za nju i život daje. Naučio ga je da čvrst iman čini čuda i nesvakidašnje stvari. Naučio ga je još nešto, a to je da taj čovjek kojeg njegovi drugovi toliko vole može biti samo Vjerovjesnik potpomognut sa nebesa.

Kada je sve to vidio i spoznao, Allah rasprostrani grudi Se'ida ibn Amira za Islam. Ustao je pred skupinom ljudi i obznanio svoju neovisnost od kurejšijskih grijeha i tereta, odbacivanje idola i kipova, i konačno, svoj ulazak u Allahovu vjeru.

Se'id ibn Amir je učinio Hidžru iz Mekke u Medinu i od tada je stalno bio u društvu Allahovog Poslanika ﷺ s kojim je učestvovao u Bici na Hajberu i svim ostalim bitkama i pohodima.

Kada je časni Vjerovjesnik preselio u blizinu svoga Gospodara, a On je zadovoljan s njim, britka sablja i dalje je ostala isukana u rukama dvojice halifa Ebu Bekra i Omera. Se'id je bio jedinstven primjer čovjeka koji je kupio Ahiret za dunjaluk i dao prednost Allahovom zadovoljstvu i Njegovoj nagradi u odnosu na sva duševna i tjelesna zadovoljstva.

Obojica halifa Allahovog Poslanika ﷺ su dobro znali iskrenost i bogobojaznost Se'ida ibn Amira, pa su slušali njegove savjete i poruke.

Tako je jednom došao Omeru ibn Hattabu na početku njegova hilafeta, pa mu rekao: - O Omere, savjetujem ti da se bojiš Allaha zbog svog odnosa prema Allahu! Neka tvoje riječi nikada ne proturiječe tvome djelu, jer najbolja riječ je ona koja se potvrdi djelom. O Omere, obrati pažnju prema onima, bilo bližnjima ili daljnjima, čiju ti je Allah stvar povjerio. Želi njima ono što želiš sebi i svojoj porodici, a mrzi da im se desi ono što bi mrzio da se desi tebi i tvojoj porodici. Budi čvrst u teškoćama u ime istine i na Allahovom putu se ne boj ničijeg prijekora!

Omer ga upita: - A ko može tako, o Se'idu? On mu reče: - Može čovjek poput tebe, kojem je Allah povjerio sudbinu Muhammedova Ummeta, i između njega i Allaha nema niko drugi. Nakon toga Omer ibn Hattab je pozvao Se'ida i rekao mu: - O Se'ide, imenujemo te namjesnikom Homsa. On mu reče: - O Omere, tako ti Allaha, ne stavljaj me na kušnju! Omer se razljuti i reče: - Teško vama, meni ste na vrat natovarili ovo breme, a onda me napuštate! Tako mi Allaha, neću te osloboditi te obaveze.

Onda ga je imenovao zapovjednikom Homsa, pa ga je upitao: - Hoćeš li da ti odredimo platu? On odgovori: - A šta da radim s njom, o vladaru pravovjernih? Pa ono što dobivam iz državne blagajne, više je nego što mi je potrebno!... Tako Se'id ode u Homs.

Nakon kraćeg vremena vladaru pravovjernih stiže jedna delegacija povjerljivih ljudi iz Homsa, pa im on reče: - Napišite mi imena siromaha u vašem mjestu kako bih im koliko - toliko pomogao.

Oni mu dadoše spisak na kojem bijaše ime toga i toga i ime Se'ida ibn Amira. Omer upita: - Koji je to Se'id ibn Amir? Rekoše: - To je naš emir - namjesnik. - Pa zar je vaš namjesnik siromah? - Da - rekoše. -Tako nam Allaha, prođe puno dana, a u njegovoj kući se nikako vatra ne naloži radi kuhanja.

Omer zaplaka tako da mu suze nakvasiše bradu, a onda uze hiljadu dinara koje stavi u kesu i reče: - Poselamite ga od mene i recite mu: "Vladar pravovjernih ti je poslao ovaj imetak da se potpomogneš u rješavanju svojih potrepština."

Kada je delegacija predala Se'idu kesu, on pogleda u nju i vidje dinare, pa ih odbaci od sebe govoreći: - Svi smo Allahovi i Allahu se vraćamo! Ponašao se kao da ga je zadesila velika nesreća ili zao udes. Njemu pohita njegova uplašena žena i upita: - Šta se desilo, o Se'idu? Je 'li umro vladar pravovjernih? On odgovori: - Desilo se nešto krupnije od toga! Ona opet upita: - Da nisu muslimani poraženi u nekom boju? - Još gore od toga -

odgovori on. - A šta je gore od toga? - upita ona. On odgovori: - Došao mi je dunjaluk kako bi mi upropastio Ahiret! Stigla je kušnja u moju kuću. - Pa oslobodi se toga! - reče ona, nemajući o dinarima nikakva pojma. - Hoćeš li mi ti u tome pomoći? - upita je. - Da - reče ona. Onda on uze one dinare i razdijeli ih u manje kese te ih sviju podijeli siromašnim muslimanima.

Iza tog događaja ne prođe mnogo vremena a halifa Omer ibn Hattab ﷺ otputova u Šam kako bi se lično uvjerio u stanje muslimana u tom području. Kada je stigao u Homs, kojeg su zvali "Mala Kufa", zbog toga što je Homs bio poznat po žalbama mještana na svoje namjesnike i radnike kao što su to činili stanovnici Kufe, Omera dočekaše mještani u znak dobrodošlice, a on ih upita: - Kakav vam je vaš namjesnik? Oni se požališe na njega i spomenuše četiri zamjerke i pritužbe na njega, sve jednu veću od druge.

Kasnije priča Omer: - Onda sam sastavio mještane Homsa i njihova namjesnika, moleći Allaha da ne bude izmijenjeno moje mišljenje o njemu, jer sam u njega imao povjerenja. Kada dođoše kod mene i oni i njihov emir, ja ih upitah: - Na šta se žalite kod vašeg vladara? Oni odgovoriše: - Ujutro nam ne izlazi sve dok dan prilično ne odmakne. Ja upitah: - A šta ti kažeš na to, o Se'idu? On malo zašutje a onda reče: - Tako mi Allaha, uvijek mi je bilo mrsko da to spominjem, ali sada vidim da to moram učiniti. Moja porodica nema nikakvoga slugu, pa ja svako jutro preuzimam na sebe brigu oko kuhanja tijesta za kruh, a onda malo sačekam da ono tijesto nadođe pa tek onda pripravim kruh. Iza toga ja se abdestim i izlazim među ljude.

Dalje kaže Omer: - Onda ih upitah: "A na šta se još žalite kod njega? Oni rekoše: - On se navečer nikom ne odaziva. Ja upitah: - Šta na to kažeš, o Se'idu? On odgovori: - Allaha mi, i to mi je veoma mrsko što moram obznaniti. Ja sam dan podredio njima, a noć sam podredio ibadetu Uzvišenom Allahu. Ja upitah: - Na šta se još žalite? Oni rekoše: - On jedan dan svakog mjeseca nikako ne izlazi među nas. Ja rekoh: - Šta je to, Se'idu? On reče: - O vladaru pravovjernih, ja nemam sluge, niti imam odijelo osim ovoga jedinog koje je na meni, pa ga ja jednom mjesečno operem i onda čekam u kući dok se ne osuši, a onda izlazim među ljude tek pred kraj dana. Zatim ih upitah: - Na šta se još žalite? Oni rekoše: - S vremena na vrijeme njega spopadne nešto tako da se zamisli dotle da izgleda kao da je potpuno odsutan od društva u kojem se nalazi. Ja ga upitah: - A šta je to, o Se'idu? On

odgovori: - Bio sam očevidac pogubljenja Hubejba ibn Adija još dok sam bio mušrik. Gledao sam Kurejšije kako komadaju njegovo tijelo i govore mu: "Bi li volio da je Muhammed sada na tvom mjestu? On im je odgovarao: - Tako mi Allaha ne bih želio da sam bezbjedan i miran kod svoje žene i djece a da Muhammeda ubode samo jedan trn..." I ja, tako mi Allaha, nikada se toga dana ne sjetim a da se ne zamislim kako mu nisam na neki način pomogao. Zbog straha i brige da mi to Allah neće oprostiti mene spopadne ona odsutnost. Tada Omer reče: - Neka je hvala Allahu koji nije dao da se moje mišljenje o Se'idu izmijeni.

Iza toga mu je poslao hiljadu dinara da se malo pomogne u svojim potrebama. Kada to vidje njegova žena, reče: - Hvala Allahu koji nam je pomogao da nas ti više ne moraš služiti. Kupi nam namirnica i kupi nam slugu za te pare. On joj reče: - A šta misliš da učinimo nešto što je bolje od toga? Ona reče: - A šta je to? - Dat ćemo ih onome ko će nam ih ponovo vratiti, i to onda kada nam budu najpotrebnije - reče on. - A kako to? - upita ga žena. On joj reče: - Uzajmit ćemo lijepi zajam Allahu, a On će nam to vratiti. Ona se složi: - Da, neka te Allah nagradi. Se'id napusti mjesto gdje je sjedio, sve dok nije rasporedio sve dinare u kese, a onda rekao jednom od svojih ukućana: - Odnesi ovo udovici tog i tog, zatim jetimima tog i tog, i onda tim i tim siromasima i potrebnima...

...Neka je Allah zadovoljan sa Se'idom ibn Amirom el-Džumehijom, jer je on bio od onih koji su drugima davali prednost u odnosu na sebe, mada im je i samima bilo potrebno.

ET-TUFEJL IBN AMR ED-DEWSI

"Bože moj, daj mu neki znak koji će mu pomoći u dobru koje odluči učiniti!" (dio Poslanikove ﷺ dove za njega)

Tufejl ibn Amr je bio u džahilijjetu (period prije Islama) ugledan čovjek u plemenu Dews. Spadao je među daleko čuvene i poštovane ljude i u svom i u drugim arapskim plemenima. U njega se lonac sa hranom nikada nije smicao sa vatre, a vrata njegove kuće se nikad nisu zatvorila ispred putnika namjernika. Hranio je gladne, umirivao je one koji su bili u nekom strahu, davao je utočište onima koji su ga tražili. Osim toga, Tufejl je bio veoma rječit, oštrouman i pronicljiv. Bio je pravi pjesnik, čije recitiranje je u tančine isticalo slast i gorčinu njegovih stihova. Jednostavno rečeno njegove riječi su bile poput sihra ili čarolije. Svoje pleme u malom obalskom naselju po imenu Tihame, Tufejl je napustio i uputio se u pravcu Mekke.

Tako je počelo nadmetanje između Allahovog poslanika Muhammeda ﷺ i nevjernika iz plemena Kurejš. I jedna i druga strana je nastojala da za sebe pridobije svakog novog pomagača i tako dobije podršku za svoje ciljeve. Allahov Poslanik ﷺ je pozivao vjeri svoga Gospodara, a oružje mu bijaše iman (iskrena vjera) i hakk (istina i pravda). Kurejšije su se borile protiv njegove misije služeći se svim mogućim sredstvima i oružjima. Tako se Tufejl iznenada nađe u središtu ove borbe potpuno nespreman i bez imalo želje i namjere. On nije došao u Mekku s tim ciljem, a o sukobu između Muhammeda i Kurejšija do tada nije ništa ni čuo. I otuda potiče priča Tufejla ibn Amra ed-Dewsija u vezi s ovim sukobom; priča koja se ne može zaboraviti. Pa da čujemo tu vrlo neobičnu priču.

Tufejl kaže: - Došao sam u Mekku, i samo što su me vidjeli ugledni iz plemena Kurejš odmah mi priđoše, veoma se srdačno sa mnom pozdraviše i tako gostoprimljivo me kod sebe primiše i smjestiše. Onda se kod mene sakupiše najstariji i najugledniji iz njihovog plemena te mi rekoše: - O Tufejle, došao si u naš kraj, pa neka znaš da ovdje ima čovjek koji za sebe tvrdi da je poslanik i koji je unio razdor i mržnju u naše redove i naše porodice. Bojimo se da se s tobom i tvojim ugledom kod tvog plemena ne dogodi to što se dogodilo s nama. Nipošto ne razgovaraj s tim čovjekom i ne slušaj ga ako bi on tebi htio šta reći. Njegove riječi su poput čarolije, rastavljaju sina od oca, brata od brata i ženu od muža.

Dalje priča Tufejl: - Tako mi Allaha, neprestano su mi pričali o čudnim stvarima u vezi s tim čovjekom, upozoravajući me na opasnosti i po mene i po moj narod od njegovih djela, da sam čvrsto odlučio da se nikako ne primaknem tom čovjeku, a kamoli da mu se obratim ili da ga šta poslušam. A kada sam ujutro poranio u harem da obavim tawaf (obilazak oko Ka'be), te da potražim blagoslov od idola koje smo hodočastili i veličali, natrpao sam u uši pamuka bojeći se da do moga sluha ne dopre nešto od Muhammedovog govora. Ali, dok sam ušao u harem vidio sam ga kako mirno stojeći obavlja namaz drukčiji od naše molitve, kako se klanja na način na koji se mi nismo klanjali. Stajao sam kao opčinjen time što sam vidio, zadivljen njegovim ibadetom i skrušenošću, te počeh polahko, sve malo-pomalo, bez ikakve namjere i potpuno nesvjesno, da mu se primičem dok ne dođoh sasvim blizu njega. Tako do mene ipak dopriješe neke riječi koje je on izgovarao, te čuh neki nepoznat ali lijep govor. Tada rekoh sam sebi: "Jadan ne bio, Tufejle, pa ti si pismen i razuman čovjek. Pa valjda znaš razlučiti lijepo od ružnoga. Pa što da ne poslušaš šta taj čovjek govori. Ako to bude nešto lijepo, prihvatit ćeš to, a ako bude ružno, to ćeš odbaciti."

Tako ostadoh sve dok Allahov Poslanik ne ode svojoj kući, te ja krenuh za njim, pa kada on uđe u kuću, i ja uđoh iza njega. Onda rekoh: - O Muhammede! Tvoji sunarodnjaci mi o tebi rekoše to i to, te mu sve ispričah. I tako mi Boga, toliko su me zastrašili s tobom i tvojom misijom da sam uši začepio pamukom kako ne bih od tebe ništa čuo. Ali Allah je dao, te sam ipak nešto čuo od tvojih riječi i to mi se dopalo pa daj izloži mi i ispričaj šta imaš! On mi sve o sebi ispriča i objasni svoj zadatak. Prouči mi sure El-Ihlas i El-Felek, i Allaha mi, nikad ništa ljepše nisam čuo,

niti sam vidio pravednije stvari od Njegove misije. Tada mu pružih (svoju) ruku i posvjedočih da nema drugog boga osim Allaha a da je Muhammed Allahov poslanik. Tako uđoh u vjeru Islam. U Mekki provedoh određeno vrijeme učeći o propisima Islama, pamteći ono što sam uspio iz Kur'ana, a kada se odlučih na povratak u svoj narod rekoh: - O Allahov Poslaniče! Ja sam čovjek koji se poštiva u svojoj porodici, pa ja odoh da i njih pozovem u Islam. Pa moli Allaha da mi dâ neki dokaz koji bi mi pomogao u tom mome pozivanju! - Allahov Poslanik reče: "Allahu, učini mu neki dokaz koji će mu pomoći u onom što on naumi od hajra!"

Dalje priča Tufejl: - Otišao sam u svoje pleme, i kada sam bio na nekom uzvišenju iznad njihovih kuća, ispred mojih očiju zasvijetli neko jako svjetlo poput svjetiljke. Ja rekoh: "O Allahu, učini da ovo svjetlo ne bude na mome licu jer se bojim da će kazati kako je ovo kazna koja je obilježila moje lice zbog napuštanja njihove vjere!" Tada se ono svjetlo preseli na vanjštinu moga bića te ljudi počeše promatrati tu svjetlost koja bijaše okačena poput nekog kandilja, dok sam se ja spuštao sa brda u dolinu.

Kada stigoh kući, prvo mi dođe moj otac, koji bijaše starac u poodmaklim godinama života, te mu rekoh: - Bježi od mene oče! Niti sam ja tvoj, niti si ti moj! - A zašto sine? - upita me. - Zato jer sam ja primio Islam i slijedim vjeru Muhammeda ﷺ. - O sine, pa moja vjera će biti kao tvoja, reče mi otac. - Idi onda pa se okupaj i očisti svoju odjeću, te dođi da te poučim onome što sam naučio. Moj otac ode pa se okupa, očisti svoju odjeću i dođe mi, te mu izložih vjeru Islam i on je primi i postade musliman. Onda dođe moja žena te i njoj rekoh: - Bježi od mene! Niti sam ja tvoj muž, niti si ti moja žena! - A zašto, tako ti i oca i majke? - upita me ona. - Rastavio nas je Islam. Postao sam musliman i slijedim Muhammeda ﷺ. - Pa moja vjera će biti kao i tvoja! - reče ona poput mog oca. - Idi onda i operi se u vodi Ziš-šera! - rekoh joj. A Ziš-šera bijaše jedan od idola plemena Dews, oko kojeg je tekla voda koja je doticala s obližnjeg brda. - Tako ti i oca i majke, zar se ne bojiš da će mi Ziš-šera nešto nauditi? - upita me žena, sa strahom u očima. - Teško li se tebi i tom idolu! - povikah. - Rekoh ti da ideš i da se okupaš tamo, daleko od sviju, a ja ti garantiram da ti taj kameni idol neće učiniti ništa! Ona ode te se očisti i okupa, a kada dođe, ja joj izložih sve osnovno o vjeri Islamu te i ona prihvati novu vjeru i posta muslimanka.

Onda počeh svo pleme Dews pozivati u Islam, ali se oni slabo odazvaše, osim Ebu Hurejre koji prvi prihvati vjeru Islam. Kada sam ponovo otišao u Mekku, otišao sam Allahovom Poslaniku a sa mnom je bio Ebu Hurejre. Muhammed ﷺ mi reče: - Šta ima kod tebe, o Tufejle? Ja rekoh: - Na srcima moga naroda su prepreke i zastori, pa su i dalje u žestokom nevjerstvu. Pleme Dews se predalo griješenju i neposlušnosti. Allahov Poslanik ﷺ ustade, uze abdest i klanja, pa podiže ruke prema nebesima. Ebu Hurejre kaže: - Kada sam ga vidio, pobojao sam se da će uputiti dovu Allahu da uništi moj narod, pa rekoh: - Jadno moje selo. Ali Allahov Poslanik ﷺ poče učiti: - O Allahu, uputi pleme Dews na pravi put. O Allahu, uputi Dews! O Allahu, uputi ih! Onda se okrenu Tufejlu, pa reče: - Vrati se svome narodu, budi blag prema njima i pozivaj ih u Islam.

Dalje kaže Tufejl: - Proveo sam u plemenu Dews pozivajući svoj narod u Islam, dok je za to vrijeme Allahov Poslanik ﷺ učinio Hidžru u Medinu, a zatim je prošao Bedr, Uhud i Hendek. Onda sam otišao Vjerovjesniku a sa mnom je bilo osamdeset porodica iz plemena Dews koje bijahu iskreno prihvatile Islam, te to veoma obradova Vjerovjesnika. Čak nam je svima dao i udio od plijena iz Bitke na Hajberu. Rekosmo mu: - O Allahov Poslaniče, postavi nas na desnu stranu muslimanske vojske u svakoj sljedećoj bici koju budeš vodio te dozvoli da naša lozinka bude: “Mebrur”.

Dalje kaže Tufejl: - Od tada sam stalno bio sa Vjerovjesnikom, a kada smo oslobodili Mekku, rekoh mu: - O Poslaniče, dozvoli mi da odem i spalim “Zi-l-Kefejn”, idol Amra ibn Hamemeta. - Nakon što mu je to Allahov Poslanik dozvolio, on je sa grupom svojih saplemenika otišao, i kada je došao do tog kipa i počeo da ga pali, oko njih su se sakupile žene, djeca, ljudi, gledajući kakva će ga kazna dostići zbog uznemiravanja njihova “božanstva”. Najmanje što su očekivali bio je grom koji će ga pogoditi. Ali, Tufejl je bez ikakvog straha i dileme zapalio tog idola, ismijavajući ga istovremeno stihovima punim omalovažavanja:

Zi-l-Kefejn, nisam tvoj obožavatelj,
Naše rođenje je starije od tvoga,
Ja sam naložio vatru na tvome srcu.

Kako je idol dogorijevao, s njim su dogorijevali i posljednji ostaci širka (idolopoklonstva) plemena Dews. Tako cijeli Tufejlov narod primi Islam i postadoše iskreni vjernici.

Poslije toga, Tufejl se nije odvajao od Allahovog Poslanika sve dok ga Allah nije pozvao sebi. A kada je poslije Vjerovjesnikove smrti izabran prvi halifa Ebu Bekr es-Siddik, pod njegovu komandu Tufejl stavi i sebe i svoju sablju i svog sina.

A kada su vođeni ratovi protiv murteda (otpadnika od Islama), Tufejl među prvim muslimanima krenu u borbu protiv Musejleme el-Kezzaba, vodeći sa sobom i sina Amra. Na putu prema Jemami, Tufejl reče svojim drugovima: - Sinoć sam usnio san, pa mi ga protumačite. Upitaše ga: - A šta si usnio? - On poče: - Sanjao sam kako mi je glava potpuno obrijana, i kako ptica izlijeće iz mojih usta, te kako me neka žena strpala u svoj stomak. Onda sam vidio kako me moj sin Amr traži, ali uzalud, jer je pred njega stavljena neka prepreka koju nije mogao savladati. - Drugovi mu rekoše: - Hajr (dobro), inšallah, i sustegoše se od daljeg komentara. Onda Tufejl nastavi: - Što se mene tiče, ja sam ovaj san sam sebi već protumačio:

Što se tiče brijanja glave, to znači da će biti odsječena; ona ptica što izlazi iz mojih usta - to je moja duša, a ona žena što me je sakrila u svoj stomak - to je zemlja u koju ću biti ukopan. Nadam se da ću poginuti kao šehid. A što se tiče mog sina koji traga za mnom, on će težiti za šehadetom (pogibijom na Allahovom putu), što ću ja uspjeti uz Allahovu dozvolu, ali, on će to postići nekom drugom prilikom.

A u samoj Bici na Jemami, ugledni sahabija (drug Vjerovjesnikov) Tufejl ibn Amr Ed-Dewsi je pokazao veliko junaštvo, sve dok nije pao kao šehid, na poprištu te za muslimane presudne bitke. Tufejlov sin Amr, ugledajući se na oca, neprestano se borio, sve dok ga rane i umor nisu savladali, ostavši u toj bici bez desne šake. Tako se on vratio u Medinu nakon bitke ostavljajući na poprištu Jemame oca i ruku.

Kasnije u vrijeme vladavine halife Omera ibn Hattaba dok su se kod njega nalazili gosti u zijaretu, među njih uđe Tufejlov sin Amr. Kada donesoše hranu, halifa pozva prisutne da jedu, a Amr se odmače u stranu izbjegavajući da s njima jede. Halifa Omer ﷺ mu reče: - Šta je s tobom? Da se ne stidiš zbog svoje odsječene ruke? - Da, vladaru pravovjernih - odgovori Amr. Omer na to dodade: - Tako mi Allaha, ja neću probati ovo hrane sve dok je prvi ti ne promiješaš svojom odsječenom rukom. Pa od nas nema nijedan da je neki njegov dio tijela već u Džennetu, osim ti - završi Omer, misleći na njegovu, u borbi odsječenu, šaku.

Od rastanka sa ocem, Amr ibn Tufejl je stalno priželjkivao šehadet (pogibiju na Allahovom putu).

Tako dođe i Bitka na Jermuku, velika i strašna bitka između muslimana i Bizantinaca, u kojoj se među prvima nalazio i Amr. Hrabro se borio i napadao sve dok nije dostigao šehadet (pogibiju) koju je priželjkivao kao i njegov otac. Pa neka se Uzvišeni Allah smiluje Tufejlu ibn Amru Ed-Dewsiju, jer je on šehid i otac šehida ﷺ.

ABDULLAH IBN HUZAFE ES-SEHMI

"Svaki musliman je dužan poljubiti Abdullaha ibn Huzafu u glavu, a ja ću to prvi uraditi." (Omer ibn Hattab)

Junak ove naše priče je jedan od ashaba (drugova Vjerovjesnikovih), čovjek po imenu Abdullah ibn Huzafe. Duga historija bi prošla pored ovog čovjeka kao što je prolazila i pored miliona drugih Arapa prije njega ne dotičući ih se i ne pridajući im nikakvog posebnog značaja. Ali, veličanstvena vjera Islam je omogućila Abdullahu ibn Huzafetu da sretne dvojicu najvećih vladara na dunjaluku u tom vremenu. To su: Kisra, perzijski car i bizantijski kralj - Kajsar. S njima dvojicom Abdullah je doživio susret koji se i dan - danas u historiji Islama prepričava i ne prepušta zaboravu.

Njegov susret sa Kisrom se desio šeste godine po Hidžri, kada se Allahov Poslanik ﷺ odlučio da pojedine ashabe sa pismenim porukama pošalje svim okolnim vladarima, pozivajući ih u Islam.

Poslanik je dobro razmotrio i istakao važnost ovih zadataka. Njegovi glasnici su odlazili u zemlje sa kojima nisu imali nikakvih ugovora niti saradnje. Nisu govorili jezicima tih zemalja, niti su poznavali išta o naravi i osobinama pojedinih vladara. Oni će te vladare pozivati da ostave svoje dotadašnje vjerovanje, da napuste svoju slavu, vlast i moć, te da uđu u vjeru ljudi koji su do juče spadali među njihove podanike. Bilo je to doista opasno putovanje - prava avantura. Onaj koji bi odlazio na taj put - bivao je izgubljen, a onaj koji se s tog puta vrati - bit će ponovo rođen.

Zbog važnosti ovog poduhvata Vjerovjesnik je sakupio svoje drugove (ashabe), ustao da im održi govor, zahvalio se Uzvišenom Allahu kako to dolikuje, proučio šehadet a zatim rekao: - Odlučio sam da neke od vas pošaljem kao svoje izaslanike vladarima stranih zemalja, pa mi se ne protivite u tome

kao što su se Izraelćani usprotivili Isau, sinu Merjeminom. - Ashabi uglas rekoše: - Mi ćemo, Allahov Poslaniče, u potpunosti izvršiti što god želiš, pa nas pošalji na koju god stranu hoćeš! - Vjerovjesnik od prisutnih ashaba izabra šestoricu koje će poslati kao glasnike arapskim i stranim vladarima.

Među tom šestoricom bijaše i Abdullah ibn Huzafe es-Sehmi, koji bi izabran da Vjerovjesnikovu poruku prenese Kisri, vladaru Perzije. Opremi Abdullah svoju jahalicu, oprosti se sa ženom i djecom i uputi se preko brda i dolina ka svom cilju. Putovao je sâm - samcat i jedini drug na putu mu bijaše Uzvišeni Allah.

Tako stiže u perzijsku prijestolnicu, tražeći dozvolu za prijem kod cara i obavijesti čuvare dvorca o poruci koju nosi. Kada cara obavijestiše o posjeti, on naredi da se njegov divan (rezidencija) uljepša, pozva sve velikaše da prisustvuju tom prijemu, i tek kad sve bi spremno, dozvoli da uđe Abdullah ibn Huzafe. Uđe Abdullah pred najodabranijeg Perzijanca, ogrnut u svoj skromni ogrtač, umotane glave u grubu mahramu, ali sa ponosom kakav samo Arapi posjeduju. Išao je sigurnim i čvrstim korakom, ponosno uzdignute glave, sav naoružan Islamom, čvrstim ubjeđenjem i imanom.

Kad ga je Kisra - perzijski car vidio kako ide prema njemu naredi jednom od svojih ljudi da uzme od njega pismo, ali Abdullah reče: - Ne, Allahov Poslanik ﷺ mi je naredio da lično tebi u ruku predam njegovo pismo, i ja se neću oglušiti o naredbu Poslanikovu! Onda Kisra reče svojim ljudima: - Pustite ga neka priđe! Abdullah priđe i lično mu preda poruku od Muhammeda ﷺ.

Onda Kisra pozva jednog čovjeka - Arapa iz područja Hire, naredi mu da otvori pismo te da ga pročita, a u pismu stajaše:

Bismillahi-r-Rahmani-r-Rahim - U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog: Od Muhammeda - Allahovog Vjerovjesnika, Kisri vladaru Perzije. Neka je selam na onoga koji slijedi Pravi put.

Čim je Kisra čuo početak pisma srdžba napuni njegove grudi, lice mu se zacrveni a vratne žile se ukazaše. Krivo mu je bilo što je Vjerovjesnik pismo započeo sa svojim imenom. Istrgnu pismo iz ruku svoga pisara i iscijepa ga u najsitnije komadiće ne saznavši šta se u njemu nalazi. Istovremeno Kisra povika: - Ovako da meni piše pismo, a on je moj rob!? Onda naredi da se Abdullah istjera iz njegovog divana, što odmah bi i učinjeno. Abdullah izađe iz Kisrinog dvorca ne znajući šta je Allah odredio da se s njim desi; hoće li biti ubijen ili će biti slobodan? Malo razmisli pa reče sâm

sebi: - Tako mi Allaha, ne zanima me što će biti sa mnom nakon što sam izvršio naredbu Allahovog Poslanika. - Onda uzjaha svoju jahalicu i krenu.

Kada se Kisra malo smirio, naredi da mu ponovo dovedu Abdullaha, ali ga ne nađoše. Digoše se čuvari u potjeru za njim, ali mu ne nađoše nikakva traga. Uputiše se i prema granici sa Arapskim poluotokom, pa ustanoviše da je Abdullah već napustio Perziju. Kada je Abdullah stigao Vjerovjesniku, obavijesti ga o Kisrinom postupku kako je iscijepao njegovo pismo, a Vjerovjesnik ﷺ samo kratko reče: - Allah mu pocijepao njegovo carstvo! A što se tiče Kisre on poruči svom namjesniku Bazanu u Jemenu, da odmah pošalje dva najsposobnija čovjeka u Hidžaz i da im naredi da mu dovedu toga čovjeka iz Medine koji za sebe tvrdi da je Allahov Poslanik. Bazan izabra dvojicu ljudi i preda im pismo u kojem naređuje Muhammedu da se s njima dvojicom odmah, bez ikakvog oklijevanja, uputi u Perziju Kisri - velikom caru. Još naredi svojim glasnicima da se dobro raspitaju o tom Vjerovjesniku i da mu prikupe što više podataka o njegovoj misiji.

Dvojica glasnika se odmah zaputiše prema Medini, a kada dođoše u Taif sretoše neke trgovce iz plemena Kurejš. Upitaše ih za Muhammeda, a oni im rekoše da je on u Jesribu - Medini. Ovi trgovci se zaputiše u Mekku radosni zbog susreta sa glasnicima perzijskog namjesnika. Počeše čestitati Kurejšijama uzvikivajući: - Radujte se i budite sretni, jer se moćni Kisra okomio na Muhammeda i on će da vas riješi njegova zla. Što se tiče dvojice glasnika oni produžiše put prema Medini, pa kada stigoše odmah se sastaše sa Allahovim poslanikom Muhammedom, predaše mu pismo i rekoše mu: - Vladar svih vladara - Kisra poručio je našem vladaru Bazanu da pošalje nekog ko će te dovesti njemu. Eto, mi smo došli po tebe, pa da ideš s nama, i ako dobrovoljno kreneš, mi ćemo Kisri preporučiti da bude blag prema tebi, a ako odbiješ, znaj da je on taj koji je toliko moćan i silan da će lahko uništiti i tebe i tvoj narod. Allahov Poslanik se (blago) osmijehnu te im reče: - Vratite se u svoje konačište, pa mi dođite sutra!

Kada, sutradan rano, dođoše ponovo Vjerovjesniku, upitaše ga: - Jesi li se pripremio da ideš s nama kod perzijskog vladara Kisre? On im odgovori: - Vi više nikada nećete vidjeti Kisru? Ubio ga je Allah tako što je protiv njega ustao sin mu Širewejh tog istog mjeseca, u toj i toj noći i ubivši ga preoteo mu vlast.

Glasnici su začuđeno slušali šta im govori Muhammed ﷺ a onda rekoše: - Znaš li ti šta govoriš? Hoćeš li da o tome obavijestimo našeg vladara Bazana? - Da! - reče im Vjerovjesnik, i još mu recite da će moja vjera doprijeti sve dotle dokle je dopirala Kisrina vlast, pa ako vaš vladar primi Islam, dat ću mu da i dalje vlada istim područjem i bude vođa u svom narodu! - I krenuše dvojica glasnika od Vjerovjesnika ﷺ, te stigoše svom vladaru Bazanu u Jemen. Obavijestiše ga o svemu, a on im reče: - Ako bude ovako kako je rekao Muhammed (misleći na ubistvo Kisre) onda je on stvarno Allahov Poslanik, a ako ne bude, onda ćemo vidjeti šta da uradimo s njim.

Nije mnogo vremena prošlo a Bazanu stiže poruka od Širewejha u kojoj kaže: "Obavještavam te da sam ubio Kisru, a ubio sam ga, kako bih osvetio naš narod, jer je on dozvolio da se ubijaju naši uglednici, da se zarobljavaju njihove žene a otimaju njihovi imeci. I kada ti dođe ovo moje pismo iskaži mi pokornost i ti i tvoji podanici." Čim Bazan pročita Širewejhovo pismo i uvjerivši se da je Muhammed govorio istinu, baci pismo i obznani svoj prelazak na Islam, odmah za njim Islam prihvatiše i svi Perzijanci koji su živjeli u području Jemena.

Ovo je bila priča o susretu Abdullaha ibn Huzafe sa Kisrom - perzijskim vladarom. Sada ćemo čuti priču o njegovom susretu sa Kajsarom - bizantijskim carem. Njegov susret sa Kajsarom bijaše u vrijeme halife Omera ibn Hattaba ؓ i taj slučaj je veoma čudan i poučan.

Devetnaeste godine po Hidžri halifa Omer ibn Hattab ؓ posla vojsku u rat protiv Bizantinaca. Jedan od brojnih mudžahida bijaše Abdullah ibn Huzafe. Vizantijski car je već dosta čuo o muslimanskoj vojsci, o njihovoj iskrenoj vjeri, čvrstom ubjeđenju, te o njihovoj spremnosti da ginu na Allahovom putu i putu Njegova Poslanika. Car naredi svojim vojnicima da, ako ikoga zarobe od muslimanskih boraca ostave ga živog i da mu ga dovedu.

Allah ﷻ odredi da baš Abdullah ibn Huzafe bude zarobljen i padne u ruke Bizantijcima. Vojnici ga dovedoše svom caru i rekoše: - "Evo, ovo je jedan od prvih drugova Muhammedovih i njegov vjerni sljedbenik. Pao nam je u šake pa smo ti ga doveli kao što si rekao! - Car je dugo posmatrao Abdullaha pa mu onda reče: - Predložit ću ti jednu stvar. - A šta to? - upita Abdullah. - Nudim ti da se pokrstiš i da primiš kršćanstvo, pa ako pristaneš pustiću te na slobodu i povrh toga te dobro nagraditi. -

Zarobljenik mu s ponosom i čvrstom odlučnošću odgovori: - Meni je smrt hiljadu puta draža od onoga što mi ti nudiš. Car mu zatim reče: - Vidim da si sposoban čovjek, pa ako prihvatiš moju ponudu učinit ću te svojim ortakom i podijeliti vlast s tobom. Zarobljenik, čvrsto vezan lancima, se osmijehnu pa ponovo odvrati riječima: - Tako mi Allaha, kada bi mi dao svu svoju vlast i sve što posjeduju Arapi da samo za jedan tren (koliko bi okom trepnuo) napustim Muhammedovu vjeru, ja opet ne bih pristao. - Onda ću te ubiti! - uzviknu car. - Kako god hoćeš - odgovori Abdullah. Onda car naredi pa Abdullaha razapeše na krst a vojnici počeše da ga gađaju kako bi ga zaplašili.

Car im na njihovom jeziku reče da ga gađaju u blizinu ruku, istovremeno mu i dalje nudeći da se pokrsti što je zarobljenik odbijao, onda je car rekao da ga gađaju u blizini nogu, ponovo mu nudeći napuštanje Islama, što opet bi uzalud. Vidjevši da neće ništa više postići car naredi da prekinu i da ga spuste sa krsta. Onda pozva sluge da donesu jedan veliki kazan u koji ulišе ulje a onda ga staviše na jaku vatru tako da ulje poče ključati. Onda car naredi da mu se dovedu druga dva zarobljenika muslimana, te naredi da jednog od njih bace u kazan. Dok to učiniše njegovo meso se poče raspadati i ukazaše se gole ljudske kosti. Tada se car okrenu prema Abdullahu ibn Huzafi, pa ga opet pozva da primi kršćanstvo, što Abdullah ponovo odbi odlučnije nego ijednom ranije. Pošto car izgubi svaku nadu, naredi da i Abdullaha bace u kazan u kojeg su ubacili njegova druga.

Kada ga povedoše oči mu se orosiše suzama, na što carevi vojnici rekoše svom vladaru: "Eno on plače." Car pomisli kako se Abdullah uplašio pa viknu: "Vratite ga ovamo." Kada Abdullaha ponovo odvedoše pred cara on mu opet ponudi da se pokrsti, a Abdullah kao i ranije odbi. Car mu reče: "Teško tebi, pa zašto si onda plakao." Abdullah mu odgovori: "Pomislio sam, eto sad ću biti bačen u ovaj kazan i tako se lahko rastati sa svojom dušom, zaželio sam u tom momentu da imam duša koliko dlaka na svom tijelu pa da svaka od njih bude bačena u ovaj vreli kazan na Allahovom putu. To što se nisam mogao još više žrtvovati to me je ražalostilo."

Onda car uvjerivši se da Abdullah nije običan čovjek, potpuno se predavši, reče: - Pristaješ li da me poljubiš u čelo, pa ću te osloboditi. Abdullah dodade: "A hoćeš li pustiti sve ostale zarobljene muslimane?" "Hoću", odgovori car. Kasnije je pričao Abdullah: "Rekao sam sebi, ovo je neprijatelj od najgorih

Allahovih neprijatelja, ali ako ga poljubim u čelo pustit će i mene i sve ostale muslimane. Mislim da mi na to niko neće prigovoriti."

Onda Abdullah priđe i poljubi carevu glavu, a on naredi pa dovedoše sve ostale zarobljene muslimane, te ih predade Abdullahu i tako ih sviju oslobodi.

Kada je Abdullah ibn Huzafe stigao do halife Omera ibn Hattaba ﷺ ispriča mu sve što mu se desilo. Halifa se veoma obradovao povratku zarobljenih muslimana i gledajući u njih reče: "Dužnost svakog muslimana je da poljubi čelo Abdullaha ibn Huzafe. Ja prvi to činim." Onda ustade i poljubi Abdullaha u čelo ﷺ.

UMEJR IBN WEHB

"Zaista mi je Umejr ibn Wehb postao draži od nekih mojih sinova." (Omer ibn Hattab)

Nakon Bitke na Bedru Umejr ibn Wehb se sretno vrati kući, ali iza njega ostade njegov sin Wehb kao zarobljenik u rukama muslimana. Bojao se Umejr da će se muslimani osvetiti na njegovom sinu zbog svega, uznemiravanja i napada koje je on činio prema Allahovom Poslaniku ﷺ i njegovim ashabima. Jednog ranog jutra Umejr se uputi prema Ka'bi da izvrši tawaf (obilazak oko nje), te da traži pomoć i blagoslov od kipova koji su se tu nalazili. Pored Ka'be, u dijelu koji se zove hidžr, Umejr ugleda Safwana ibn Umejja pa ga pozdravi džahilijjetskim pozdravom: - Dobro osvanuo, o gospodine Kurejšija! - Safwan mu odgovori istim pozdravom, pa dodade: - Sjedi Umejre da malo popričamo, jer uz razgovor brže vrijeme protiče. -

Umejr sjede pored Safwana i njih dvojica počeše razmatrati Bitku na Bedru, prisjećajući se te velike nesreće što ih zadesi. Nabrajali su zarobljenike koji padoše u ruke Muhammeda i njegovih drugova. S nevjericom su računali koliko su sve njihovih uglednih Kurejšija sasjekle muslimanske sablje i progutao napušteni bunar na Bedru gdje su se bacala njihova tijela. Safwan teško uzdahnu govoreći: - Tako mi Boga, nakon svih njih nema nikakve svrhe živjeti dalje na ovome svijetu! - U pravu si - dodade Umejr, onda malo pošutje pa nastavi: - Gospodara mi Ka'be, da nemam onoliko dugova koje sada nikako ne mogu vratiti i da se ne bojim da će moja porodica poslije mene u bijedu zapasti, sad bih otišao Muhammedu i ubio ga čime bih zapečatio njegovu misiju, i riješio nas njegova zla.

Onda nešto tišim glasom Umejr produži govor: - Sama činjenica da je moj sin Wehb u njihovim rukama, moj odlazak u Medinu ne bi dovodila u pitanje i sumnju.

Safwan ibn Umejje se uhvati za govor Umejra ibn Wehba, pa ne želeći da propusti ovu rijetku priliku brzo mu reče: - O Umejre! Sav svoj dug prenesi na mene, i ja ću ga umjesto tebe vratiti pa ma koliko iznosio. A što se tiče tvoje porodice, ja ću ih sastaviti sa svojom porodicom i brinuti se za njih dokle god budem živio. Imam toliko bogatstvo da ću ih sviju moći opskrbljivati i pružiti im sve ugodnosti ovog života. Umejr mu odvrati: - Ako je tako, onda ovaj naš razgovor nikome živome nemoj spominjati i neka to ostane tajna. Safwan se složi govoreći: - Obećavam ti to zasigurno! - Umejr napusti harem a neka vatra poče gorjeti u njegovom srcu. Bio je to plamen srdžbe koju je osjećao prema Muhammedu.

Onda se poče pripremati za izvršenje svoje osvete. Nije se bojao da će kod nekog izazvati sumnju svojim putovanjem, jer su mnoge Kurejšije čiji su bližnji bili zarobljeni od strane muslimana, često odlazili u pravcu Jesriba raspitivajući se za otkup svojih rođaka. Umejr naredi da mu sablju dobro naoštre i da je umoče u otrov, dovedoše mu njegovu jahalicu, osedlaše i pripremiše, pa se on uspe na sedlo i zaputi u pravcu Medine dok je sav kiptio od srdžbe i mržnje. Tako Umejr stiže u Medinu te se odmah zaputi u pravcu mesdžida tražeći Vjerovjesnika ﷺ. Kada je došao u blizinu džamije, zaustavi svoju jahalicu i sjaha, te produži pješke.

U tom času je Omer ibn Hattab ؓ sjedio sa nekoliko drugih ashaba u samoj blizini džamijskih vrata. Razgovarali su o protekloj Bici na Bedru, o zarobljenim Kurejšijama i njihovim brojnim žrtvama. Po ko zna koji put su vraćali u sjećanje slike o junaštvima muslimanskih boraca - muhadžira i ensarija. Spominjali su Allahovu počast velikom pobjedom i mogućnost da vide neprijatelja potpuno razbijena i ponižena. U jednom momentu Omer baci pogled na vrata i ugleda Umejra ibn Wehba kako sjaha sa deve, i kako se upućuje prema džamiji noseći isukanu sablju u ruci, pa skoči govoreći: - Onaj pas je Allahov neprijatelj Umejr ibn Wehb. Tako mi Allaha došao je samo zbog nekog zla. Jer on je huškao mušrike na nas u Mekki. On je za njih špijunirao prije Bitke na Bedru.

Onda Omer reče drugovima: - Pođite Vjerovjesniku i rasporedite se oko njega. Dobro pazite da ga ovaj prepredeni lopov ne bi iznenadio.

Onda Omer prvi požuri do Allahovog Poslanika pa mu reče: - O Allahov Poslaniče! Evo Allahovog neprijatelja Umejra ibn Wehba dolazi sa sabljom u ruci. Ubijeđen sam da se sprema na neko zlo! Vjerovjesnik mu odgovori: - Pusti ga da uđe ovamo! Omer izađe, zgrabi Umejra za odjeću, stavi mu sablju pod grlo i dovede ga do Poslanika ﷺ.

Kada ga Allahov Poslanik vidje u takvom halu, reče Omeru: - Pusti ga Omere. Kada ga Omer pusti Vjerovjesnik mu ponovo naredi: - Odmakni se od njega! Kada se Omer odmače, Vjerovjesnik se obrati Umejru: - Priđi Umejre! Umejr priđe bliže i pozdravi Vjerovjesnika džahilijjetskim pozdravom: - Dobro osvanuo! Vjerovjesnik mu odgovori: - Allah nas je počastio puno ljepšim pozdravom nego što je tvoj pozdrav, Umejre; počastio nas je selamom koji će se koristiti i u Džennetu. Umejr odvrati: - Nisi ti tako daleko od našeg pozdrava, boga mi, čak si ga doskora koristio. Vjerovjesnik ga upita: - Šta te je dovelo ovamo Umejre? Umejr odgovori: - Došao sam da vas zamolim da mi učinite dobročinstvo i oslobodite moga sina iz zarobljeništva. Vjerovjesnik ga ponovo upita: - A šta je s tom sabljom na tvome vratu? - Ma kakva sablja, pa je li nam išta koristila na dan Bitke na Bedru? - odgovori Umejr. - Reci mi iskreno, zašto si došao Umejre? - ponovo ga upita Poslanik. - Pa došao sam zbog onog što sam već rekao! - odgovori. - Nije zato! - dodade Poslanik, - nego si ti sjedio pored Ka'be sa Safwanom ibn Umejjom pa ste spominjali sve kurejšijske žrtve i zarobljenike na Bedru, pa si ti rekao: Da nemam ovaj veliki dug i brojnu porodicu otišao bih i ubio Muhammeda! Onda je Safwan na sebe preuzeo tvoj dug i brigu oko tvoje porodice, samo da bi ti mene ubio. Ali, Allah se ispriječio između tebe i tvog plana!?

Umejr u čudu zašutje na trenutak, a onda povika: - Vjerujem da si ti uistinu Allahov Poslanik! Onda nastavi: - Stalno smo te ugonili u laž i nijekali da dobijaš objavu sa nebesa ili da ti ona silazi od Allaha, ali razgovor između mene i Safwana niko nije čuo osim nas dvojice. Tako mi Allaha, sada sam ubijeđen da te o svemu tome nije obavijesitio niko drugi osim Allah. Pa neka je hvala Uzvišenom Allahu koji me je ovamo doveo, kako bi me na pravi put uputio. Onda Umejr izgovori šehadet i riječima: - *Ešhedu en la ilahe illellah, we ešhedu enneke Resulullah!* vjerujem i svjedočim da je samo Allah Bog, i vjerujem i svjedočim da si ti Allahov Poslanik! - primi Islam i postade musliman.

Onda Allahov Poslanik ﷺ reče svojim drugovima: - Podučite vašeg brata osnovama vjere, naučite ga kako da uči Kur'an i pustite njegovog sina na slobodu. Muslimani se silno obradovaše prelasku Umejra ibn Wehba na Islam.

Omer ؓ je govorio: - Draža mi je bila divlja hijena nego Umejr ibn Wehb kada se pojavio pred Vjerovjesnikom. A sada mi je on draži nego moj rođeni sin!

I dok je Umejr čistio svoje (prljavo) srce učeći o Islamu, napajao svoju dušu kur'anskim svjetlom i živio najuglednijim životom od kako se rodio, zaboravljajući i Mekku i one koji su ostali u Mekki, dotle je njegov dojučerašnji drug Safwan ibn Umejr pun nade i pustih želja obilazio skupove Kurejšija govoreći im: - Radujte se značajnoj vijesti koja će vam uskoro stići i zbog koje ćete zaboraviti poraz na Bedru. Ali, kako je vrijeme sve više prolazilo, i čekanje na tu vijest se oteglo, neka zebnja oko srca Safwana ibn Umejja se iz dana u dan povećavala, pa je postala vruća od žeravice.

Raspitivao se Safwan kod putnika iz pravca Medine o Umejru, ali niotkoga nije dobio zadovoljavajući odgovor. I umjesto vijesti o ubistvu Muhammeda, Safwan od jednog jahača ču sljedeće: - Umejr ibn Wehb je primio Islam! Ta vijest pogodi Safwana kao udarac groma, jer je bio ubijeđen da Umejr ne bi prešao na Islam ni onda kada bi to učinili svi stanovnici zemaljske kugle.

A što se Umejra tiče, on je učio sve o propisima vjere Islama, pamtio koliko je mogao više - od riječi svoga Gospodara, sve dok jednog dana ne dođe Vjerovjesniku i reče mu: - O Vjerovjesniče! Prošao sam dugi period u kom sam težio ka gašenju Allahova nura - svjetla, silno se trudeći da što više uznemiravam i ometam one koji su već bili pripadnici Islama. Sada bih volio kada bi mi ti dozvolio da se vratim u Mekku i da pozivam Kurejšije u slijeđenje Allaha i Njegova Poslanika. Ako mi se odazovu, pa to bi bilo veoma lijepo, a ako se okrenu od mene, ja ću ih uznemiravati isto onako kako sam to činio sa tvojim drugovima - ashabima. Vjerovjesnik ﷺ mu dozvoli, te on otputova u Mekku. Dođe kući Safwana ibn Umejra i reče: - O Safwanu! Ti si jedan od najuglednijh poglavara u Mekki i jedan od mudrijih ljudi u plemenu Kurejš. Misliš li da to vaše obožavanje kamenja i prinošenje žrtava kipovima zaslužuje da se nazove logičnim i pametnim i da to bude vjera? Mene što se tiče ja sam se svega toga odrekao i vjerujem da je jedan Bog - Allah, i da je Muhammed Njegov poslanik.

Tako je otpočela misija Umejra ibn Wehba u Mekki. Pozivao je u vjerovanje Allaha sve dok pred njim ne prihvati Islam veliki broj Mekkelija. Neka Allah ﷻ višestruko nagradi Umejra za njegov trud i neka mu osvijetli njegov kabur Svojim božanskim nurom! Amin!

EL-BERRA' IBN MALIK EL-ENSARI

"Nemojte Berrau povjeravati komandovanje nad muslimanskom vojskom, jer bojati se je da će on svojim ličnim atakovanjem upropastiti svoje vojnike" (Omer ibn Hattab)

Imao je neurednu kosu, bio je sitan mršavan, nije vodio računa o svome izgledu, tako da se oko nije zaustavljalo na njemu, naprotiv. Ali, to je bio prvi, varljivi, utisak. On, takav kakav je bio, lično je ubio stotinu mušrika u pojedinačnim dvobojima, a da ne spominjemo one koje je pobio u toku brojnih bitaka u kojima je učestvovao. To je hrabri i neustrašivi borac za kojeg je halifa Omer el-Faruk pisao svim svojim namjesnicima da ga nipošto ne postavljaju za komandanta (neke) muslimanske vojske, bojeći se da ih on svojim herojstvom ne odvede u uništenje.

To je Berra' ibn Malik el-Ensari, brat Enesa ibn Malika, sluge i pratioca Allahovog Poslanika ﷺ.

I kada bi pokušali da vam prepričamo sve o junaštvu i hrabrosti Berra'a ibn Malika trebalo bi nam mnogo vremena i prostora. Zbog toga ćemo vam navesti samo jednu od brojnih priča o njegovoj hrabrosti, a ona će vam dati predstavu i o ostalim slučajevima.

Ova priča počinje u prvim satima nakon smrti časnog Allahovog Poslanika i njegovog preseljenja u najodabranije društvo, kada brojna beduinska plemena počeše u skupinama napuštati Allahovu vjeru. Napuštala su Allahovu vjeru u skupinama, isto kao što su u skupinama u nju i ulazila. Za kratko vrijeme u Islamu ostaše samo stanovnici Mekke, Medine i Taifa i neka razbacana plemena čija srca Allah učvrsti na imanu i pravom putu.

Halifa Ebu Bekr es-Siddik رضي الله عنه poput postojanog brda čvrsto i odlučno se suprotstavi ovoj slijepoj i krvavoj smutnji. Opremi od ensarija i muhadžira jedanaest vojski i uruči komandantima jedanaest bajraka, te ih odasla u razne krajeve Arabijskog poluotoka

da otpadnike od vjere (murtede) vrate na put Istine i pravde, te da one koji to odbijaju oštricom sablje povrate na pravi put.

Najopasniji i najbrojniji od svih murteda bijahu pripadnici plemena Benu Hanife na čelu sa Musejlemom el-Kezzabom (lašcem). Sakupio je Musejlema, što od svojih saplemenika a što od njihovih saveznika, četrdeset hiljada najsposobnijih ratnika. Većina ovih su Musejlemu slijedili iz plemenskih i rodbinskih razloga, a ne što su mu vjerovali ili iz nekog ubjeđenja, tako da bi pojedinci govorili: - Vjerujem da je Musejlema lažac, a da Muhammed govori istinu, ali lažac iz našeg plemena draži nam je od iskrenog iz plemena Mudar (Misleći na Muhammeda)!

Prvu muslimansku vojsku pod vođstvom Ikrime ibn Ebi Džehla Musejlema glatko porazi i vrati ih odakle su i došli. Halifa es-Siddik posla drugu vojsku pod komandom Halida ibn Welida. Tu su bili okupljeni najugledniji ashabi od ensarija i od muhadžira a među njima i Berra' ibn Malik kao i skupina najpoznatijih muslimanskih boraca.

Dvije vojske se sukobiše na Jemami u području Nedžda, i ne prođe mnogo vremena, a kolo sreće poče se okretati u korist Musejleme i njegovih pristalica. Zemlja je podrhtavala pod nogama muslimanskih boraca, ali su se oni malo po malo morali povlačiti sa svojih položaja. Musejlemine pristalice stigoše čak do šatora Halida ibn Welida, i oboriše (noseće) stubove šatora i zamalo ne ubiše ženu Halidovu, ali je jedan od njih (Musejleminih pristalica) uze u zaštitu. Tada muslimani osjetiše strahovitu opasnost i shvatiše da, ako sada uzmaknu pred Musejlemom, Islam više nikada neće stati na svoje noge, i Allah, koji nema sudruga, neće biti obožavan na Arabijskom poluotoku. Halid ibn Welid pristupi ponovnom prestrojavanju vojske, te razdvoji muhadžire od ensarija, a beduine (sinove pustinje) i od jednih i od drugih.

Tako pripadnike svakog plemena stavi pod zastavu jednog od njih, da se vidi koliki je čiji udio u borbi, i da se tačno zna s koje strane uzmiču muslimani. Među protivničkim stranama ponovo otpoče žestoka borba, kakvu do tada muslimani ne zapamtiše u svim ranijim ratovima. Sljedbenici Musejleme čvrsto poput brda izdržaše napade muslimana ne osvrćući se na velike gubitke.

Muslimani pokazaše takva junaštva da bi to bio jedan od najdivnijih junačkih epova kad bi se sve to napisalo i spojilo u jednu zbirku.

Spomenimo Sabita ibn Kajsa, ensarijskog bajraktara, koji se namirisao, čistim platnima poput ćefina ogrnuo, a onda u zemlji rupu do koljena iskopao u koju je čvrsto stao, nikud ni pedlja ne

uzmaknuvši, držeći bajrak svog plemena, sve dok se nije, kao šehid, mrtav srušio. Ili, Zejda ibn Hattaba, brata Ibn Hattaba ﷺ koji povika među muslimanima: - O ljudi! Čvrsto se držite i ne uzmičite! Udrite neprijatelja i navalite na njega. O ljudi, tako mi Allaha, nakon ovih riječi više nikad ništa neću progovoriti sve dok Musejlema ne bude poražen ili dok ja ne stignem pred Allaha. Zatim Zejd navali na neprijatelja i neprestano se borio sve dok sam ne bi ubijen.

Spomenimo i Salima štićenika Ebu Huzejfe koji je nosio bajrak muhadžira. Za njega se neki uplašiše da ne posusta u borbi pa mu rekoše: - Bojimo se da nas neprijatelj baš sa tvoje strane ne uzdrma! On im odgovori: - Kakav bih ja to nosilac Kur'ana bio kada bi sa moje strane bili potučeni! Onda on udari na neprijatelja svom žestinom sve dok ne pade kao šehid. Ali, sva ova herojstva zajedno blijede pred herojstvom Berra'a ibn Malika, neka je Allah zadovoljan s njim i sa svima njima skupa.

Kada je Halid vidio da se žar borbe tek razbuktava, okrenu se Berra'u ibn Maliku govoreći: - Navali, mladiću od ensarija! - Berra' povika svom narodu: - O skupino ensarija! Neka nijedan od vas ne razmišlja o povratku u Medinu, jer poslije ovog današnjeg dana, nema vam više Medine. Preostaje vam samo Allah, a zatim Džennet! Onda navali na mušrike, a sa njim navališe i ostale ensarije. Probijao se kroz neprijateljske redove udarajući sabljom po vratovima Allahovih neprijatelja.

Redovi Musejlemine vojske se uskomešaše i potražiše spas u velikoj zaklonjenoj bašči koja tada u historiji posta poznata kao "Bašča smrti", zbog ogromnih žrtava koje su pale toga dana. Ta bašča smrti bijaše veoma prostrana, i ograđena visokim zidinama, tako da Musejlema i hiljade njegovih pristalica za sobom zatvoriše kapije od tog utvrđenja. Onda se rasporediše po visokim zidovima, pa otuda, doslovno poput kiše, zasuše muslimane strijelama i kopljima.

Tada na scenu stupi neustrašivi junak Berra' ibn Malik pa reče: - O ljudi, stavite me na jedan štit, pa štit podignite na koplja, a onda me ubacite preko zida u unutrašnjost bašče, negdje blizu kapije. A kada upadnem unutra ili ću poginuti kao šehid, ili ću vam otvoriti kapiju! I u tren oka Berra' sjede na štit, a već smo spomenuli da je bio mršav i sitan, pa ga onda desetine kopalja podigoše uvis, i ubaciše u unutrašnjost bašče među hiljade Musejleminih ratnika. Berra' upade među njih poput groma iz vedra neba; udarao je na sve strane probijajući se do obližnje kapije.

Na kraju ubivši najmanje desetoricu mušrika, uspje otvoriti kapiju, zaradivši pritom više od osamdeset rana, što od strijela, a što od udaraca sablji. Muslimani tada svom žestinom navališe na utvrđenu bašču smrti, i na zidove i na kapiju. Kosili su pred sobom otpadnike koji su pokušavali da se zaklone iza zidina, ubivši pritom blizu dvadeset hiljada Musejleminih pristalica, dok ne stigoše te ubiše i njega lično. Berra' ibn Malik bi prenesen u šator da mu se pruži pomoć. Tu Halid ibn Welid provede mjesec dana liječeći ga od zadobijenih rana, sve dok Allah ne dade da ozdravi. Tako Allah muslimanskoj vojsci propisa pobjedu uz zasluge Berra'a ibn Malika.

Berra' ibn Malik je kasnije stalno priželjkivao šehadet - pogibiju na Allahavom putu, što ga je mimoišlo na dan Bitke u "Bašči smrti". I dalje je učestvovao u bitkama jednom za drugom žudeći da mu se ispuni najveća želja i čeznući za ponovnim susretom sa časnim Vjerovjesnikom. Tako je bilo sve do osvojenja Tustera, jednog od brojnih utvrđenja u Perziji. Perzijanci su se utvrdili u jednu visoku kulu, a muslimani su ih uporno opsijedali poput kliješta. A kada se obruč još više stegnuo i Perzijanci se našli u bezizlaznoj situaciji, počeše sa visoke kule bacati željezne lance za koje su bile pričvršćene čelične kuke užarene na vatri. Tim lancima su gađali muslimanske borce, a kada bi ih pogodili, onda bi ih hvatali usijanim i vrelim kukama da bi ih onda vukli na zidine gdje su dolazili ili mrtvi ili na samrti od nesnošljivih bolova. Jedan od tih lanaca pogodi Enesa ibn Malika, brata Berra'ovog, i vrele kuke ga čvrsto uhvatiše. U tom trenutku Berra' ibn Malik to primijeti i odmah skoči na zidine tvrđave i dohvati lanac koji je već počeo podizati njegovog brata Enesa. Svim silama, savladavajući užasan bol, Berra' poče golim rukama razvlačiti užarene čelične kandže kako bi oslobodio brata, dok su mu se ruke prosto pržile i dimile od vrelog gvožđa. On ne ispusti vrelo gvožđe iz ruku sve dok ne oslobodi brata, a onda pade sa njim na zemlju. Njegove šake su bile samo gole kosti na kojima nije bilo nimalo mesa.

I u ovoj bici Berra' ibn Malik zatraži od Uzvišenog Allaha da ga počasti šehadetom (pogibijom na Allahovom putu), što mu Allah ﷻ i udovolji, tako da kao šehid osta na poprištu bitke, žudeći za susretom sa Allahom.

Neka Allah ﷻ lice Berra'a ibn Malika osvijetli Svojim nurom u Džennetu, i neka ga obraduje društvom Vjerovjesnikovim na onom svijetu i neka je s njim vječno zadovoljan.

UMMU SELEME

Znate li ko je to Ummu Seleme? Njen otac bijaše jedan od najuglednijih ljudi u plemenu Mahzum. Bio je darežljiv i gostoprimljiv, te se za njega govorilo da je "Opskrbljivač putnika", jer bi oni putnici koji su nailazili kroz njegov kraj ili bi putovali s njim, svu brigu oko putne opskrbe prepuštali njemu.

Njen muž bijaše Abdullah ibn Abdulesed jedan od prve desetorice koji prihvatiše Islam, jer prije njega to učiniše samo Ebu Bekr es-Siddik i mala grupica drugih ashaba čiji broj nije dostizao ni broj prstiju na dvije ruke. Njeno pravo ime je Hind, ali je prozvana Ummu Seleme i njen nadimak je u potpunosti potisnuo njeno ime.

Ummu Seleme je primila Islam odmah sa svojim mužem i tako postala druga od vjernica koje se okrenuše Islamu. Čim se vijest o prelasku na Islam Ummu Seleme i njenog muža proču po Mekki, Kurejšije se uznemiriše i rasrdiše. Na sve moguće načine su im prijetili i napadali ih, mučili ih takvom žestinom koja bi i čvrsto stijenje uzdrmala, ali oni ne pokleknuše, ne pokolebaše se, niti nadu izgubiše.

Kada uznemiravanje od strane mušrika posta nepodnošljivo i kada Vjerovjesnik svojim vjernim pristalicama dozvoli da učine hidžru u Abesiniju, njih dvoje bijahu među prvim muhadžirima. Ummu Seleme sa svojim mužem ode u nepoznatu zemlju ostavljajući u Mekki svoju veliku i udobnu kuću, svoj ugled, čast i plemenito porijeklo, nadajući se samo Allahovoj nagradi i dajući prednost Njegovom zadovoljstvu u odnosu na sve dunjalučko. I pored sve brige i zaštite koju Ummu Seleme i njen muž imadoše od strane Nedžašije, abesinskog vladara, neka mu Allah lice u Džennetu osvijetli, njihova čežnja za Mekkom je bila sve jača.

Nostalgija za rodnim krajem i viđenjem Allahovog Poslanika ﷺ je parala grudi i nje i njenog muža. Onda do muhadžira u Abesiniji počeše dopirati vijesti o naglom porastu broja muslimana u Mekki te kako je prelazak na Islam Hamze ibn Abdulmuttaliba i Omera ibn Hattaba ojačao muslimane i umanjio teror Kurejšija nad njima. Tako neki od njih odlučiše da se vrate u Mekku ne mogavši savladati želju i čežnju koja ih je morila. Ummu Seleme i njen muž bijahu među tim prvim povratnicima.

Ali, povratnici u Mekku ubrzo otkriše da su vijesti koje su dopirale do njih bile dosta uveličane i pretjerano optimističke. Napredak koji su postigli muslimani prelaskom na Islam Hamze i Omera je od strane Kurešija dočekan još žešćim neprijateljstvom i napadima. Mušrici nastaviše sa teroriziranjem i mučenjem muslimana i stavljaše ih na kušnje kakve ranije nigdje nisu zapamćene.

U tim teškim trenucima Resulullah ﷺ svojim ashabima dozvoli da učine hidžru u Medinu, pa i Ummu Seleme i njen muž odlučiše da budu među prvima koji su se sklanjali sa svojom vjerom od uznemiravanja Kurejšija. Ali, hidžra Ummu Seleme i njenog muža nije bila lahka i jednostavna kako se njima činilo da će biti. Ona je bila teška i gorka i za sobom je ostavila veliku bol i tragediju. Pa pustimo Ummu Selemu da nam ona prepriča tu svoju tragediju, jer njeni osjećaji su dublji i jači, a njen opis je snažniji i detaljniji.

Kaže Ummu Seleme: "Kada je moj muž Ebu Seleme odlučio da krenemo prema Medini, pripremio mi je devu za jahanje, postavio me na nju, u moje krilo stavio našeg sinčića Selemu i poveo moju devu ne osvrćući se više ni na što. Ali, prije nego smo i napustili Mekku, presretoše nas ljudi iz moga plemena Benu Mahzum i povikaše mom mužu Ebu Selemi: - Ako si baš riješio da nas napustiš, šta si naumio sa svojom ženom? Ona je naša kći i zar misliš da ćemo te pustiti da je uzmeš sa sobom i tek tako je odvedeš u drugu zemlju? Onda ga uhvatiše, a mene silom oteše od njega.

I samo što me pripadnici mog plemena oteše, ljudi iz plemena Benu Abdulesed, kojem je pripadao moj muž se silno razljutiše i povikaše: - E nećete, Boga mi, uzeti dijete sa tom vašom rodicom, ako ste već silom nju oteli od našeg rođaka! Njegovo dijete je i naše dijete i mi smo preči da nama pripadne. Onda na moje oči počeše da se otimaju za moga sina Selemu sve dok ga ne istrgoše iz ruku mojih saplemenika i tako ga uzeše sebi. Za samo nekoliko

trenutaka nađoh se potpuno skrhana od jada i bola usamljena i napuštena; moj muž se uputi u pravcu Medine sklanjajući se sa svojom vjerom, mog sina, poput neke igračke, oteše pripadnici plemena moga muža i odvedoše sa sobom, a ja ostadoh kod svojih rođaka u plemenu Benu Mahzum koji mi ne dozvoliše da ikuda idem.

I tako za tili čas razdvojiše nas sve troje: moga muža, i moga sina, i mene. Od toga dana svako jutro bih izlazila u dolinu Mekke sjedila i plakala na mjestu gdje se desila moja iznenadna tragedija. Stalno bih se prisjećala onih detalja i trenutaka kada smo silom rastavljeni moj muž, moj sinčić i ja.Tako plačući ostajala bih na tom mjestu sve do noći.

Tu sam provela skoro godinu dana, sve dok ne naiđe jedan od mojih amidžića pa me vidje u takvom jadnom stanju, sažali se i smilova, te reče ostalim mojim rođacima: - Zašto ne pustite ovu jadnicu? Rastavili ste je od njenog muža i djeteta ni krivu ni dužnu! Tako im je govorio i pokušavao da ih umilostivi sve dok mi ne rekoše: - Idi svome mužu ako želiš, mi te više nećemo zadržavati. Ali, mene spopade novi jad; sada kada su me pustili da idem svom mužu, nisam mogla ostaviti svoje dijete u Mekki, u plemenu Benu Abdulesed. Kako da se pomirim s tim da ne plačem i da ne mislim na svoje dijete koje ostaje ovdje u Mekki, a ja da idem u Medinu i da o njemu ne znam ništa.

Kada moji rođaci vidješe novu muku i dilemu u kojoj se nađoh, sažališe se pa neki od njih odoše te porazgovaraše sa pripadnicima plemena Benu Abdulesed u vezi s mojim slučajem, i ubijediše ih da mi vrate mog sinčića Selemu. U Mekki više nimalo nisam željela da se zadržavam pronalazeći saputnike s kojima bih krenula na put.

Bojala sam se da se opet ne desi nešto nenadno što bi me spriječilo da se sa svojim djetetom pridružim svome mužu i ostalim muslimanima u Medini. Zato požurih i sama sebi pripremih devu za jahanje, stavih svog sinčića u krilo i uputih se u pravcu Medine tražeći svoga muža. U putu mi niko živ ne bijaše saputnik. Kada stigoh do mjesta zvanog Ten'im, nekoliko milja izvan Mekke, susrete me Osman ibn Talha, koji je tada još uvijek bio mušrik, pa mi reče: - Gdje si se zaputila kćeri "Opskrbljivača putnika"? - Idem svom mužu u Medinu - odgovorih mu. - Pa zar nema niko da putuje s tobom? - Ne, nema niko osim dragi Allah, a zatim ovaj moj mali sinčić? -

Tako mi Boga, neću te pustiti da putuješ sama na tako dalek put do Medine - reče Osman ibn Talha i uze povodac moje deve te je povede za sobom i krenu s nama u Medinu. Tako mi Allaha - priča dalje Ummu Seleme - nikada nisam putovala sa nekim od Arapa da je bio pošteniji i uljudniji od njega. Kada bismo god stigli do mjesta na kojem smo namjeravali konačiti, prvo bi zastavio moju devu, a onda bi se udaljio od nas, i tek kada bih ja sjahala sa deve, on bi prilazio i odvodio devu do drveta gdje bi je svezao i rasedlavao. Onda bi odlazio kod nekog drugog drveta gdje bi se pružio i odmarao. Kada bi ujutro htjeli da produžimo putovanje, on bi moju devu pripremio i doveo do mene, a onda bi se ponovo udaljavao kako bih se ja nesmetano popela na sedlo deve i smjestivši se udobno sa svojim sinčićem bila spremna za put. Onda bi on prilazio, uzimao povodac moje deve i produžavao put. Tako je radio svaki dan sve dok nismo stigli nadomak Medine. Kada je ugledao selo zvano Kuba gdje su živjeli pripadnici plemena Benu Amr, Osman ibn Talha reče: - Tvoj muž je u ovom selu, pa idi sa Allahovim blagoslovom! On se okrenu i vrati u Mekku.

Nakon dugo vremena silom rastavljena porodica ponovo bi na okupu. Ummu Seleme se konačno nađe sa svojim mužem koji je bio presretan zbog susreta sa svojom ženom i djetetom.

Onda novi događaji počeše se nizati nevjerovatnom brzinom. Desi se Bitka na Bedru u kojoj je učestvovao i Ebu Seleme i iz koje se vratio sa ostalim muslimanima nakon velike i sjajne pobjede koju im Allah odredi.

Zatim dolazi Uhud gdje Ebu Seleme ponovo pokazuje svoje junaštvo i čvrst iman, ali ovoga puta biva opasno ranjen i prisiljen na liječenje. Taman kada je izgledalo da je ranjeno mjesto zacijelilo i ozdravljenje Ebu Seleme bilo na pomolu, rana se ponovo otvori i Ebu Seleme osta vezan za postelju.

U toku ponovnog liječenja od opasne rane, Ebu Seleme jednog dana reče svojoj ženi: - O Ummu Seleme, čuo sam Resulullaha ﷺ gdje kaže: "Kada kojeg od vas zadesi neka nesreća pa kaže: *Inna lillahi we inna ilejhi radži'un.* - Svi smo mi Allahovi i Allahu se vraćamo - pa još kaže: - Dragi Allahu, samo kod tebe tražim nagradu i utjehu zbog ovog što me zadesilo, pa daj mi, dragi Allahu, bolje nego što sam do sada imao ..." Kada tako iskreno zamoli Allaha, On će mu to dati i na molbu mu uzvratiti. Tako Ebu Seleme provede više dana na bolesničkoj postelji. Jednog jutra mu u posjetu dođe Poslanik ﷺ i kada je svoj zijaret već

priveo kraju i izašao iz kuće, Ebu Seleme napusti ovaj svijet. Allahov Poslanik se povrati pa svojim časnim rukama zaklopi oči svom odanom drugu, a onda malo podignuvši pogled reče: - Oprosti grijehe Ebu Selemi, o Allahu, i uzdigni ga na počasno mjesto na onome svijetu. Dostojno ga zamijeni u njegovoj porodici i postaraj se za njih. I oprosti i nama i njemu, o Gospodaru svih svjetova. Učini mu prostranim i osvjetli njegov kabur!

Što se Ummu Seleme tiče, ona se prisjeti hadisa što joj je muž govorio u vezi s nesrećom, pa poput dostojne vjernice reče: - Dragi Allahu, samo kod Tebe tražim nagradu i utjehu zbog ovog što me zadesilo. Međutim, nikako joj se nije dalo da izrekne dovu do kraja, tj. da kaže: "Daj mi dragi Allahu bolje nego što sam do sada imala", jer odmah je samu sebe zapitala: A koga bi to njoj Allah mogao dati da joj bude bolji nego što je bio njen muž Ebu Seleme? Ipak, nakon nekoliko trenutaka koje provede u dilemi, Ummu Seleme ipak prouči dovu do kraja.

Muslimani se silno ožalostiše kada čuše o novoj nesreći koja zadesi Ummu Seleme, pa je prozvaše "Udovicom Arapa", jer ona u cijeloj Medini nikog od rođaka nije imala osim male djece poput pilića.

I muhadžiri i ensarije osjetiše obavezu da se dostojno i islamski pobrinu za Ummu Selemu; i samo što je istekao određeni period koji ona provede u žalosti za svojim mužem Ebu Selemom, ponudi joj se Ebu Bekr es-Siddik i zaprosi je za sebe, što ona uljudno odbi.

Onda to učini i Omer ibn Hattab, ali ona odbi i njega kao što je to učinila s njegovim drugom.

Onda joj se ponudi Resulullah, našto ona odgovori: - O Allahov Poslaniče, ja imam tri osobine, pa želiš li prvo da ih čuješ: veoma sam ljubomorna žena i bojim se da ne doživiš od mene nešto što bi te razljutilo, pa da me zbog toga kazni Uzvišeni Allah. Sem toga, ja sam žena koja je uveliko zašla u godine, a kao treće, imam uza se puno djece. Allahov Poslanik na to reče: - To što si spomenula ljubomoru, ja molim Allaha da je otkloni od tebe. Te godine starosti koje spominješ su nastupile i [illegible] isto kao i kod tebe. A što spominješ djecu, pa tvoja djeca će biti moja djeca!

Nakon toga se Allahov Poslanik oženi sa Ummu Selemom, i tako joj Allah ukabuli i primi njenu dovu, jer joj odredi i dodijeli boljeg muža od Ebu Seleme.

Od toga dana Hinda Mahzumijja presta biti samo Ummu Seleme - majka Seleme, nego posta Ummu-l-mu'minin - majka svih vjernika, kako se zovu žene Allahovog Poslanika. Neka Uzvišeni Allah osvijetli lice Ummu Seleme u Džennetu i neka je s njom vječno zadovoljan!

SUMAME IBN USAL

"Izvršio ekonomski bojkot prema Kurejšijama"

Šeste godine po Hidžri Allahov poslanik Muhammed ﷺ odluči da proširi svoj poziv u vjeru u jednoga Boga-Allaha. Napisa i posla osam poruka vladarima susjednih arapskih i stranih zemalja, u kojima ih poziva da pristupe u vjeru Islam. Među tom osmoricom kojima Vjerovjesnik posla poziv bijaše i Sumame ibn Usal el-Hanefi. To i nije čudno jer Sumame bijaše jedan od onih koji, kada bi nešto naredili to se odmah izvršavalo. Bio je ugledni arapski poglavar u plemenu Benu Hanife i jedan od poštovanih vladara u području Jemame.

Sumame primi pismo Vjerovjesnika sa velikim potcjenjivanjem i odbojnošću. Ponese ga oholost i zabludjela veličina pa osta gluh na pozive istine i pravde koji bijahu u pismu. Sve to ne bi dovoljno, nego ga šejtan nagovori da treba da ubije Allahovog Poslanika i tako pokopa i njega i njegovu misiju. Poče smišljati način i vrebati priliku kako da taj svoj zločinački čin izvrši; i umalo da to i učini, ali ga jedan od njegovih amidža u posljednji čas odvrati od te namjere. Tako Uzvišeni Allah spasi Svog Vjerovjesnika od njegova zla.

Ali, ako je Sumame odustao od napada na Vjerovjesnika ﷺ on ne odustade od napada na njegove ashabe. Koristio je svaku moguću priliku da im naudi, pa je tako uspio da više ashaba ubije na najsvirepiji način. To bi povod pa Allahov Poslanik ucijeni njegovu glavu i dozvoli njegovu krv, što znači odobri muslimanima da ga slobodno ubiju čim im se pruži prilika za to.

Ne prođe mnogo vremena iza toga a Sumame ibn Usal odluči da obavi umru (u Mekki). Tako napusti svoj kraj u Jemami i uputi se u pravcu Mekke kako bi obavio tawaf oko Ka'be i prinio žrtvu kipovima. I dok je Sumame na svome putu prema Mekki prolazio nedaleko od Medine, zadesi ga nešto čemu se najmanje nadao.

Naime, Allahov Poslanik je rasporedio izvidnice koje su trebale da izviđaju i otkriju eventualnog neprijatelja koji bi želio da priđe Medini i da je ugrozi.

Jedna od tih izvidnica zarobi Sumamu, i dovedoše ga u Medinu, gdje ga niko od prisutnih nije ni poznavao. Svezaše ga za jedan od stubova medinske džamije čekajući da Vjerovjesnik dođe pa da on lično odluči šta da radi sa zarobljenikom.

Kada je Allahov Poslanik ﷺ došao u mesdžid, ugleda Sumamu svezanog za stub pa reče svojim ashabima: - Znate li koga ste uhvatili? - Ne znamo, Allahov Poslaniče! - odgovoriše mu. - To je Sumame ibn Usal el-Hanefi; postupajte prema njemu lijepo. - reče Vjerovjesnik. Onda se Vjerovjesnik vrati kući pa naredi ukućanima: - Sakupite što imate hrane i pošaljite to Sumami ibn Usalu. Onda naredi da se njegova deva pomuze i ujutro i navečer pa da se njeno mlijeko nosi zarobljeniku. To sve bi učinjeno i prakticirano prije nego se Vjerovjesnik ijednom susreo ili progovorio sa Sumamom. Onda Vjerovjesnik pokuša pridobiti Sumamu da uđe u Islam pa mu se jednom prilikom obrati: - Šta imaš da kažeš, Sumame? On odgovori: - Mogu da kažem samo dobro, Muhammede. Ako ubiješ, ubićeš onog ko je to i zaslužio. Ako oprostiš, oprostićeš onom ko zna biti zahvalan. A ako želiš imetak, traži koliko želiš, daću ti! Allahov Poslanik ga napusti i tako ga ostavi još dva dana i dalje mu šaljući i hranu i piće, a posebno mlijeko od deve. Onda mu ponovo dođe i upita ga kao i prvi put. - Šta imaš da kažeš, Sumame? - Nemam ništa osim što sam ti već rekao - odgovori Sumame. - Ako oprostiš, oprostićeš onom ko zna biti zahvalan, a ako ubiješ, ubićeš onog ko je to i zaslužio. Ako želiš bogatstvo, traži koliko želiš, sve ću ti dati! Allahov Poslanik ga ponovo ostavi, a sutradan mu opet postavi isto pitanje. Potom se Muhammed ﷺ okrenu svojim ashabima pa im naredi: - Pustite Sumamu! - Oni ga odvezaše i pustiše na slobodu. Sumame napusti Vjerovjesnikovu džamiju i uputi se van grada, a kada dođe u predgrađe Medine u neki palmovik u blizini Beki'e, pusti svoju devu pored vode, očisti se i opra kako je najbolje znao, a onda se ponovo vrati u mesdžid. Čim je stigao stade pred skupinu muslimana povika: - *Ešhedu en la ilahe illellah, we ešhedu enne Muhammeden resulullah!*

Onda se uputi Vjerovjesniku pa mu reče: - O Muhammede! Tako mi Allaha, na cijeloj kugli zemaljskoj nije bilo lice koje mi je bilo mrže od tvog lica, a sada mi tvoje lice posta draže nego ijedno na svijetu! Tako mi Boga, nije bilo vjere da mi je bila mrža

od tvoje vjere, a sada mi tvoja vjera posta draža od ijedne druge! Tako mi Allaha, nije bilo grada da mi je bio mrži od tvog grada, a sada mi tvoj grad posta najdraži od svih gradova na svijetu! Onda nastavi pitajući: - Pobio sam dosta tvojih drugova, pa šta mi je sada obaveza da učinim kako bih se iskupio za to? Allahov Poslanik ﷺ mu reče: - Niko ti ništa neće prigovoriti, o Sumame, jer Islam poništava i briše sve ono što se desilo prije njega.

Tako ga Vjerovjesnik obradova sa silnim dobrom koje mu Allah ﷻ odredi njegovim primanjem Islama. Sumame sa nekim neobjašnjivim ali velikim olakšanjem reče: - Tako mi Allaha, mušricima ću višestruko nanijeti zla i poteškoća u odnosu na ono što sam učinio tvojim drugovima. I sebe, i svoju sablju, i sve koji su uza me staviću u službu i pomoć tebi i tvojoj vjeri. Onda Sumame dodade: - O Vjerovjesniče, tvoja me konjica zarobila dok sam bio na putu za umru pa šta mi sad preporučuješ da radim? Vjerovjesnik mu odgovori: - Idi i obavi umru kao što si i planirao, ali po propisima Allaha i Njegova Poslanika. Onda ga Vjerovjesnik pouči svim propisima vezanim za obrede umre (i hadždža).

I tako Sumame ode ka svom cilju, a kada stiže u dolinu Mekke zastade pa na sav glas poče učiti "telbijju"! - *Lebbejkellahumme lebbejk* (Odazivam ti se, moj Gospodaru, odazivam). On bijaše prvi musliman na zemaljskoj kugli koji je ušao u Mekku učeći telbijju. Kada Kurejšije čuše povike telbijje silno se rasrdiše i uskomešaše. Izvukoše sablje iz korica, pa pojuriše u pravcu odakle je dopirao glas kako bi se odmah obračunali s onim koji se usudio da na ovakav način uđe u njihovu jazbinu. Kada ljudi stigoše do Sumame, on ponovo podiže glas učeći telbijju, promatrajući ih ponosno i neustrašivo. Jedan od kurejšijskih mladića naumi da ga pogodi strijelom, ali ga drugi brzo uhvatiše za ruke i tako spriječiše da to učini govoreći mu: - Jadan ne bio, pa znaš li ti ko je ovo? To je Sumame ibn Usal, vladar Jemame. Boga mi, ako mu iko išta naudi i zlo nanese, njegov narod će obustaviti da nas opskrbljuje hranom i tako će nas ubiti glađu. Onda ljudi, nakon što vratiše sablje u korice, pristupiše Sumami i upitaše ga: - Šta je to s tobom, Sumame! Jesi li poludio pa napustio svoju vjeru i vjeru svojih očeva? On odgovori: - Nisam poludio, nego sam pristupio najboljoj vjeri; pristupio sam vjeri Muhammedovoj! Onda im Sumame doviknu: - Zaklinjem se Gospodarom ove kuće (Ka'be), nakon mog povratka u Jemamu, više vam od nas neće doći nijedno zrno pšenice ili nešto drugo od hrane, sve dok i vi do

posljednjeg ne pristupite vjeri Muhammedovoj. Sumame na očigled sviju Kurejšija obavi umru u potpunosti onako kako mu je to naredio Allahov Poslanik ﷺ. Prinese žrtvu i zakla kurban Uzvišenom Allahu, a ne kipovima i idolima.

Onda ode u svoj kraj i naredi svom narodu da prekinu s opskrbom Kurejšija. Ovi odmah poslušaše i izvršiše njegovu naredbu te obustaviše izvoz svojih dobara stanovnicima Mekke. Obruč koji uvede i odredi Sumame za Kurejšije poče da se sve više i više steže i pojačava. Cijene višestruko porastoše a glad se uveliko proširi i ljudi se nađoše u veoma teškoj krizi. Počeše strahovati za sebe i svoju djecu da ne pomru od gladi. Onda napisaše pismo Allahovom Vjerovjesniku u kojem stajaše:

- U ugovoru koji smo sklopili s tobom dogovoreno je da ćeš održavati rodbinske veze i druge podsticati na to, međutim, ti eto kidaš s nama rodbinske odnose. Očeve ubijaš sabljom, a djecu hoćeš da usmrtiš glađu. Sumame ibn Usal je prekinuo da nas opskrbljuje i tako nam nanio veliko zlo i štetu. Pa, ako držiš ispravnim da mu poručiš da nam isporuči ono što nam je neophodno, onda tako učini.

Nakon te poruke Alejhisselam napisa Sumami da obustavi blokadu Kurejšija i da im opet šalje potrebnu opskrbu, što ovaj odmah i učini. Sumame ibn Usal do kraja života osta vjeran svojoj vjeri čuvajući ugovor koji je sklopio sa Vjerovjesnikom. A kada Vjerovjesnik ﷺ preseli na bolji Svijet, i Arapi počeše napuštati Allahovu vjeru grupno i pojedinačno, u plemenu Benu Hanife se pojavi Musejlema lažac koji se proglasi Božijim poslanikom i pozva ljude da njega slijede.

Tada Sumame povika svom narodu i Musejlemi u oči: - O pripadnici plemena Benu Hanife! Dobro se čuvajte ove mračne stvari koja niotkuda nema svjetlosti. Tako mi Allaha, to je velika nesreća koju je Allah propisao onima koji to od vas prihvate, a kušnja za one koji to odbiju. O pripadnici Benu Hanife! Nemoguće je da u isto vrijeme budu dva Vjerovjesnika. Muhammed je uistinu Allahov poslanik, poslije kojeg više neće biti poslanika, a nema ni poslanika koji bi s njim dijelili njegovu zadaću! Onda Sumame prouči Allahove riječi: *Ha-mim. Knjigu objavljuje Allah, Silni i Sveznajući, koji oprašta grijehe i prima pokajanje, koji strahovito kažnjava i obilno nagrađuje; drugog boga osim Njega nema, Njemu se sve vraća.* - O ljudi! Pa zar se ove Allahove riječi mogu porediti sa riječima koje je Musejlema izmislio.

Nakon toga Sumame sa svojim saplemenicima koji ostadoše vjerni Islamu, napusti Jemamu i poče se boriti protiv murteda (otpadnika od vjere), iskrenim džihadom na Allahovom putu, nastojeći da se Njegova riječ uzdigne na cijeloj Zemlji.

Neka Uzvišeni Allah nagradi Sumamu ibn Usala za sve što je učinio za Islam i muslimane, i neka ga počasti vječnim Džennetom koji je obećan bogobojaznima.

EBU EJJUB EL-ENSARI

"Ukopan pod zidinama Kostantinopolisa"

Ovaj znameniti sahabija - drug Allahovog Poslanika ﷺ, zvao se Halid ibn Zejd ibn Kulejb, iz plemena Benu Nedždžar. Što se tiče njegovog nadimka, on je Ebu .Ejjub, a pripadao je ensarijama. A ko to od nas muslimana nije čuo za Ebu Ejjuba el-Ensariju?! Uzvišeni Allah je spomen na njega uzdigao od mašrika do magriba, i učinio da poraste njegov ugled kada je baš njegovu kuću izabrao između svih ostalih muslimanskih kuća da u njoj odsjedne Rusulullah kada je kao muhadžir stigao u Medinu. To je najveća čast i ponos za ovog ashaba. Taj slučaj kada je Allahov Poslanik ﷺ odsjeo u kuću Ebu Ejjuba je divna priča koja se tako rado ponavlja i prepričava. Kada je Poslanik ﷺ stigao iz Mekke u Medinu, srca Medinelija su ga dočekala kako se najbolje može neki gost dočekati.

Gledali su ga očima u kojima se odražavala čežnja za viđenjem nekog najdražeg. Rasprostranili su svoja srca izražavajući mu dobrodošlicu, a vrata svojih kuća su otvorili kako bi dragi gost baš kod njih odsjeo i najugodnije se osjećao. Allahov Poslanik odluči da u Kuba'u, selu nadomak Medine, provede prva četri dana, i za to vrijeme sagradi svoj prvi mesdžid koji je utemeljen na čestitosti. Onda je Allahov Poslanik ﷺ krenuo iz Kuba'a jašući na svojoj devi, dok su svi jesribski uglednici stajali duž puta, a svaki je htio da mu pripadne čast pa da Allahov Poslanik odsjedne baš kod njega. Jedan za drugim izlazili bi pred devu i govorili: - Budi kod nas, o Allahov Poslaniče, uz svu potrebnu poslugu, uvjete i zaštitu! Allahov Poslanik bi im odgovarao: - Neka, pustite je, jer njoj je naređeno šta da čini. I deva bi polahko nastavljala svoj put prema određenom cilju praćena očima i srcima svih prisutnih. Kada bi prošla mimo neke kuće, njeni vlasnici i ukućani bi se silno ražalostili i gubili nadu, dok bi se ista nada rađala u

srcima onih pored kojih tek treba da naiđe. I tako je deva neprestano išla slijeđena od silnoga svijeta, koji su žarko željeli saznati ko će biti taj sretnik gdje će se deva zaustaviti. Kada je stigla ispred dvorišta kuće Ebu Ejjuba el-Ensarije deva polahko kleknu. Međutim, Poslanik ﷺ još ne sjaha s deve. Nakon nekoliko trenutaka deva se ispravi i polagahno produži svoj hod, dok joj je Vjerovjesnik uzde skroz popustio i ohlabavio. Onda se deva zaokrenu i vrati, te ponovo kleknu na ono isto mjesto.

Tada silna radost ispuni srce Ebu Ejjuba el-Ensarije, i on požuri da se selami sa svojim časnim i nesvakidašnjim gostom. Uze i ponese njegove stvari, osjećajući se kao da nosi sva blaga i riznice ovoga svijeta, te ih odnese u svoju kuću. Ebu Ejjubova kuća se sastojala od prizemlja i sprata, pa on nabrzinu sve svoje stvari i robu sa sprata iznese kako bi tu smjestio Poslanika, ali Allahov Poslanik ipak izabra prizemlje, što Ebu Ejjub i prihvati, te ga smjesti onde gdje on više želi. Kada je pala noć i Allahov Poslanik otišao na spavanje, Ebu Ejjub se sa svojom ženom pope na sprat, pa kada zatvoriše vrata za sobom, Ebu Ejjub se tiho obrati ženi: - Teško tebi, šta mi to uradismo? Zar će Allahov Poslanik ﷺ biti ispod nas, a mi iznad njega?! Zar ćemo hodati iznad glave Allahovog Poslanika? Zar baš da se nađemo između Vjerovjesnika i Objave koja mu silazi sa nebesa? U tom slučaju mi smo zasigurno upropašteni. Supružnici se silno zabrinuše zbog svog postupka ne znajući šta dalje da čine i kako da postupe. Nikako ne mogoše da se umire sve dok se ne dosjetiše da se smjeste u ugao sprata koji nije bio iznad prostora gdje je boravio Vjerovjesnik.

Oni se tu malo oslobodiše i otuda se nikud ne pomakoše, a ako bi se kretali, išli bi samo krajevima sprata, strogo izbjegavajući sredinu kuće. Kada Ebu Ejjub ujutro ustade, požali se Poslaniku ﷺ: - Tako mi Allaha, sinoć oka nismo sklopili, ni ja ni moja žena! - A zbog čega to, Ebu Ejjube? - upita Vjerovjesnik. On odgovori: - Sjetio sam se da sam ja na spratu kuće u čijem si ti prizemlju, pa da, kad god se pokrenem, na tebe će sipati prašina sa plafona koja će te uznemiravati. Sem toga, našao sam se između tebe i Objave. Allahov Poslanik ﷺ mu onda reče: - Ništa se ne brini, o Ebu Ejjube. Nama je puno lakše da budemo u prizemlju, jer nam stalno neko dolazi u zijaret. Dalje priča Ebu Ejjub: - Ja se opet pokorih želji Allahova Poslanika, sve dok jedne hladne noći ne razbi se krčag s vodom (posuda u kojoj se čuva rezerva vode), pa voda poče da lije po spratu. Ja i moja žena skočismo i pošto nismo imali ništa drugo sem jednog skupocjenog čaršafa od kadife kojim

bi se pokrivali, s tim počesmo skupljati vodu i sušiti pod, bojeći se da voda ne procuri u prizemlje na Vjerovjesnika. Kada osvanu jutro, ja požurih Allahovom Poslaniku pa mu rekoh: - O Allahov Poslaniče! Ti si mi draži od oca i majke. Ja zaista ne mogu živjeti iznad tebe, a da ti budeš ispod mene. Onda mu ispričah šta se desilo prošle noći, našto se on smilova pa mi udovolji te se preseli na sprat, a ja i moja žena siđosmo u prizemlje.

Poslanik ﷺ provede u kući Ebu Ejjuba nešto oko sedam mjeseci, sve dok se ne završi gradnja njegovog mesdžida na onom istom prostoru gdje je kleknula deva prilikom ulaska u Medinu. Onda se Vjerovjesnik preseli u sobe koje se sagradiše oko mesdžida za njega i njegove žene. On tada postade prvi komšija Ebu Ejjuba i više od običnog komšije. Ebu Ejjub zavoli Allahovog Poslanika iskrenom i srčanom ljubavlju, a isto tako i plemeniti Vjerovjesnik zavoli Ebu Ejjuba i toliko se s njim zbliži da se u njegovoj kući osjećao potpuno isto kao u svojoj.

Ibn Abbas priča: "Jednog žarkog popodneva kada je inače svako boravio u kući i nikud ne bi izlazio, Ebu Bekr ؓ izađe u džamiju gdje ga ugleda Omer ؓ pa ga upita: - O Ebu Bekre, šta te je to natjeralo da izađeš u ovo doba? On mu odgovori: - Ništa me drugo nije natjeralo, nego glad koja me mori! Omer dodade: - Tako mi Allaha, ni mene ništa drugo nije istjeralo van kuće! I dok su oni tako razgovarali, naiđe Allahov Poslanik koji ih upita: - Šta je to vas dvojicu navelo da izađete iz kuće u ovo doba? Oni mu odgovoriše: - Allaha mi, istjerala nas je iz kuće glad koju osjećamo u stomacima! Vjerovjesnik dodade: - Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, i mene je isto to natjeralo da izađem iz kuće! Hodite sa mnom! Onda se sva trojica zaputiše i dođoše pred vrata Ebu Ejjubove kuće, a Ebu Ejjub bi svaki dan nešto pripremao Allahovom Poslaniku za jelo, i samo ako bi puno kasnio on bi onda tu hranu davao ukućanima da je pojedu. Kada dođoše pred kuću izađe žena Ebu Ejjubova i reče: - Dobro došao, Allahov Poslaniče, i ostali koji su s tobom! Vjerovjesnik je upita: - Gdje je Ebu Ejjub? Ebu Ejjub, koji je u palmoviku u blizini kuće nešto radio, ču glas Poslanika ﷺ, pa žurno dođe i povika: - Dobro došao Allahov Poslaniče i ostali koji su s tobom! Onda nastavi: - Pa ovo nije vrijeme tvog uobičajenog dolaska! - U pravu si - složi se Vjerovjesnik. Onda Ebu Ejjub ode u svoj palmovik pa otkide jednu rodnu granu na kojoj bijaše dosta datula, onih zrelijih i onih koje još nisu potpuno sazrele. Vjerovjesnik mu reče: - Nisi trebao trgati ovu granu. Mogao si samo da nam nabereš ovih zrelijih datula, a druge su mogle još stajati.

Ebu Ejjub reče: - O Vjerovjesniče! Meni je zadovoljstvo da probaš i jednih i drugih datula. A sada idem da nešto zakoljem! - A šta misliš klati, pazi na one koje daju mlijeko! - doviknu Poslanik ﷺ.

Ebu Ejjub zakla jedno jare, a onda reče ženi: - Spremi nam kruh i ispeci kako najbolje umiješ! Zatim pola jareta stavi da se kuha, a onu drugu polovicu ispeče. Kada hrana bi spravljena i postavljena pred Allahovog Poslanika ﷺ i njegova dva druga, Poslanik uze komad mesa pa ga stavi u lepinju i reče: - O Ebu Ejjube, odnesi ovo Fatimi, jer ona ovako nešto danima nije probala! Kada se dovoljno najedoše i napojiše, Poslanik reče: - Kruh, meso, datule, one sazrile i one manje zrele! Njegove oči zasuziše dok je dalje govorio: - Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, to su te blagodati za koje ćete biti pitani na Sudnjem danu. Pa, kada se nešto slično ovome nađe kod vas i to zagrabite ili uzmete svojom rukom, tada kažite: - U ime Allaha, a kada se najedete recite: - Hvala Allahu koji nas je nahranio i koji nas je ovim blagodatima i ni'metima počastio! Onda Resulullah ﷺ ustade govoreći Ebu Ejjubu: - Sutra nam dođi! Običaj Vjerovjesnika je bio da kada god mu neko učini dobročinstvo, on bi nastojao da mu na to uzvrati istom mjerom. Pošto Ebu Ejjub ne ču šta mu na kraju Vjerovjesnik poruči, Omer ؓ mu ponovo naglasi: - Poslanik ﷺ ti naređuje da mu sutra dođeš! - Slušam i pokoravam se Allahovom Poslaniku - odgovori Ebu Ejjub.

Kada sutradan Ebu Ejjub dođe Vjerovjesniku, on mu dade jednu djevojčicu koja ga je do tada posluživala, pa mu reče: - Lijepo postupaj prema ovoj djevojčici, o Ebu Ejjube, jer dok je god bila kod nas mi smo od nje doživljavali samo dobro, a ništa drugo!

Ebu Ejjub se vrati kući vodeći sa sobom mladu robinju. Žena ga upita: - Čija je to djevojčica? - Naša - odgovori Ebu Ejjub. - Dao nam je Poslanik ﷺ. - Divan li je onaj ko nam je to poklonio, a lijep nam je i poklon dao - dodade žena. - Rekao nam je da prema njoj najbolje postupamo - reče Ebu Ejjub. - Pa kako da postupimo da bi najsigurnije izvršili oporuku Allahovog Poslanika? - upita ga žena? Ebu Ejjub odgovori: - Tako mi Allaha, ja ne vidim bolji način da Vjerovjesnikovu preporuku izvršimo, sem da ovu robinju skroz oslobodimo. - Sigurna sam da si izabrao pravo rješenje i da si na najispravnijem putu ako tako postupiš - složi se žena. Onda Ebu Ejjub oslobodi sluškinju koja se tako riješi ropstva.

Ovo je samo nekoliko detalja i slika iz mirnodobskog života Ebu Ejjuba el-Ensarije, a kada bi čuli nekoliko detalja o njegovom životu u ratu i borbi, tek bi se onda divili. Sav svoj život Ebu Ejjub je proveo kao gazija i borac tako da se moglo reći da nije izostao niti iz jedne bitke koju su muslimani vodili od vremena Resulullaha ﷺ, pa do vremena Muawije. Jedino je mogao da izostane iz neke bitke, ako je istovremeno bio zauzet sa nekom drugom bitkom i na drugom bojištu.

Njegova posljednja bitka je bila kada Muawija opremi vojsku i posla je pod zapovjedništvom svoga sina Jezida u osvajanje Konstantinopolja - Istanbula. Tada je Ebu Ejjub bio starac u poodmaklim, osamdesetim godinama života, što ga niukom slučaju nije omelo od priključivanja Jezidovoj vojsci i da se uhvati ukoštac sa morskim talasima i neprijateljem kao gazija - borac na Allahovom putu. Međutim, malo vremena nakon prvih sukoba sa neprijateljem Ebu Ejjub teško oboli tako da ga bolest prikova za postelju i spriječi da nastavi sa borbom. Vojskovođa Jezid, došavši da obiđe Ebu Ejjuba, upita ga: - Da li ti šta treba Ebu Ejjube? Ebu Ejjub mu odgovori: - Poselami od mene svu muslimansku vojsku i reci im da im poručujem da gone neprijatelja što god dalje mogu u unutrašnjost zemlje, i da me ponesu sa sobom, pa da me onda ukopaju ispod svojih stopala uz same zidine istanbulske tvrđave. Nakon tih riječi Ebu Ejjub ispusti svoju plemenitu dušu.

Muslimanska vojska je ispunila posljednju želju vjernog druga Vjerovjesnikovog. Neprestano su navaljivali na neprijatelja sve dok nisu stigli do samih zidina Istanbula. Cijelo vrijeme napredovanja, sa sobom su nosili tijelo Ebu Ejjuba, a onda su tu iskopali kabur i ukopali ga u njega.

Neka se Uzvišeni Allah smiluje Ebu Ejjubu el-Ensariji koji je i pored svojih osamdeset godina života odlučio da umre kao gazija na Allahovom putu.

AMR IBNU-L-DŽEMUH

"Starac koji je odlučio da svojom hromošću zaradi Džennet"

Amr ibnu-l-Džemuh je u džahilijjetu (predislamskom periodu) bio jedan od vodećih poglavara u Jesribu, uglednik iz plemena Benu Seleme, čovjek kojeg su poštovali i slušali u cijeloj Medini. Takvi uglednici su u džahilijjetu imali običaj da svaki od njih za sebe lično napravi kip kojeg bi držao u kući. Od njega bi i jutrom i večeri tražio blagoslov. Njemu bi u određene dane prinosio žrtve i u njemu bi tražio utjehu u teškim momentima i prilikama.

Kip Amra ibnul-Džemuha se zvao Menat, a bio je napravljen od najkvalitetnijeg drveta. On se o njemu pretjerano brinuo i pazio ga, te ga redovno mirisao najljepšim mirisima. Kada su svijetle zrake imana počele da osvjetljavaju jednu po jednu kuću u Jesribu posredstvom prvog misionara Mus'aba ibn Umejra, Amr ibnu-l-Džemuh je već dostigao šezdeset godina života. Islam već bijahu prihvatili trojica Amrovih sinova Muawwez, Muaz i Hallad, a s njima i njihov vršnjak Muaz ibn Džebel. Sem njih muslimanka postade i njihova majka Hind, a da Amr od toga nije znao ama baš ništa. Amrova žena Hinda uvidje da Islam nezadržljivo prodire u sve kuće i porodice u Jesribu, i da od uglednika i vodećih u gradu mušrik (čovjek odan kipovima) osta još samo njen muž i svega nekoliko pojedinaca. Ona ga je voljela i cijenila i veoma bi joj žao bilo kada bi on umro kao nevjernik i tako dopao džehennemske vatre.

Istovremeno Amr se bojao da njegovi sinovi slučajno ne bi napustili vjeru svojih očeva i djedova, pa počeli slijediti tog misionara Mus'aba ibn Umejra, koji je za kratko vrijeme uspio da mnogo ljudi iz njihove vjere uvede u ovu novu Muhammedovu vjeru. On reče svojoj ženi: -O Hinda, pripazi da ti se sinovi ne bi

slučajno sastali sa tim čovjekom - misleći na Mus'aba ibn Umejra - dok ne vidimo ko je on ustvari! Žena mu odgovori: - Slušam i pokoravam se! Ali kako bi bilo da čuješ svoga sina Muaza šta prenosi od tog čovjeka? - Teško tebi - reče Amr - Pa zar je Muaz već napustio našu vjeru, a da ja to ne znam!? Dobrodušna žena se sažali na tog starca pa reče: - Ne, nije! Ali je on prisustvovao na nekim sijelima sa tim misionarom, i zapamtio šta je govorio. - Pozovi ga ovamo - naredi joj, a kada mu sin dođe on mu reče: - Hoću da čujem nešto od toga što priča onaj čovjek. Sin mu citira Fatihu:

U ime Allaha Milostivog Samilosnog

**Tebe, Allaha, Gospodara svjetova, hvalimo, *Milostivog, Samilosnog, *Vladara Dana sudnjega, *Samo Tebi se klanjamo i samo od Tebe pomoć tražimo! *Uputi nas na pravi put, *Na put onih kojima si milost Svoju darovao, *A ne onih koji su protiv sebe srdžbu izazvali, niti onih koji su zalutali!*

Amr reče: - Kako li je lijep i ugodan taj govor! Je li sve što on govori poput ovoga? Muaz mu odgovori: - Ljepše od ovoga, oče. Hoćeš li otići da mu daš zavjet na vjernost, oče? Pa sav tvoj narod je već pristao za njim. Starac malo zašuti pa onda reče: - Neću to učiniti sve dok se ne posavjetujem sa svojim idolom Menatom, pa da vidim šta mi on preporučuje. - A šta bi ti to Menat mogao reći, oče. Pa zar to nije obično drvo koje niti čuje, niti govori, niti šta shvaća. Starac već ljutito doviknu: - Već sam ti rekao, neću ništa uraditi mimo njega! Onda Amr ibnu-l-Džemuh ode svom idolu Menatu, a inače bi, kada bi htjeli da razgovaraju s njim, iza njega postavili neku staricu, koja bi odgovarala u njegovo ime, onako kako bi mislila da je najbolje. Dakle, Amr skrušeno stade ispred idola, osloni se na svoju zdravu nogu, jer je na drugu bio osjetno hrom, pa poče odavati hvalu svom idolu da bi na kraju rekao: - O Menatu, ne sumnjam da si ti već saznao za ovog misionara koji je došao iz Mekke, i koji ne želi nikom drugom zlo osim tebi. On je došao da nam zabrani da ti se klanjamo, i zbog toga mi je bilo mrsko da ga slijedim, i pored toga što sam čuo njegove tako lijepe riječi, prije nego što se s tobom posavjetujem. Pa daj mi reci šta da činim? Menat mu, normalno, ničim ne uzvrati, pa Amr nastavi: - Sigurno si se naljutio, a ja još nikad ništa nisam učinio što bi ti smetalo. Ali dobro, ostavit ću te nekoliko dana, dok se malo ne odljutiš. Sinovi Amra ibn Džemuha su dobro znali koliko je njihov otac privržen svom idolu Menatu i kako je on vremenom

postao dio njega, ali su isto tako osjetili kako se u njegovom srcu pozicija njegova idola ljulja i da nije stabilna kao ranije. Odlučiše da ga potpuno iščupaju iz njegova srca jer to bijaše jedini put do imana - jedine i prave vjere. Amrovi sinovi se zajedno sa svojim drugom Muazom ibn Džebelom, noću prišunjaše do Menata, uzeše ga sa sobom, odnesoše ga i baciše u neku jamu gdje su njihovi saplemenici bacali smetlje i otpadne vode. Onda se vratiše kući tako da niko ne sazna za njihovu noćnu akciju. Kada je svanulo, i Amr ponizno krenuo svom idolu da ga pozdravi, ne nađe ga te povika: - Teško vama! Ko je sinoć dirao naše božanstvo! Pošto mu niko ne odgovori, on prijeteći i ljutito poče da traga za njim u kući i oko kuće. Na kraju ga pronađe naglavačke bačenog u prljavu jamu. Opra ga, očisti i lijepo namirisa, pa ga ponovo vrati na isto mjesto govoreći: - Boga mi, kad bih znao ko je ovo učinio, loše bi se proveo! Sljedeće noći mladići opet izvršiše napad na Menata, pa s njim učiniše isto što i prvi put. Kada se starac probudio ponovo ga ne nađe na svome mjestu, ali ga opet nađe u onoj prljavoj jami. On ga ponovo očisti, opra, namirisa, te stavi na njegovo mjesto.

I tako su mladići činili sa kipom svake noći, a kada starcu to dosadi dođe mu jednom pred spavanje, uze sablju i objesi mu o glavu pa reče: - O Menatu, stvarno ne znam ko ovo s tobom stalno čini, ali ako u tebi ima kakva hajra (dobra) pa odbij sam šerr (zlo) od sebe. Evo ti sablja pa se brani! Onda starac ode na spavanje, a kada mladići bijahu sigurni da je duboko utonuo u san, prikradoše se kipu, skinuše sablju sa njega i odnesoše ga van kuće. Onda ga užetom privezaše za nekakvo uginulo pseto, i tako ih zajedno ponovo baciše u onu istu jamu gdje su se sakupljale otpadne vode i smetlje plemena Benu Seleme.

Kada se ujutro starac probudi pa ne nađe svog idola, potraži ga i nađe bačenog na lice u najgoru prljavštinu vezanog za uginulo pseto. Bijaše razoružan jer mu je sablja bila skinuta sa glave. Ovaj put on ne izvadi kipa iz jame, nego ga ostavi gdje je bačen i ode govoreći u stihovima:

Boga mi, da si ti ikakvo božanstvo bio,
ne bi skupa sa paščetom u ovoj jami boravio!

Ne prođe mnogo vremena od toga a Amr uđe u Allahovu vjeru Islam. Amr ibnu-l-Džemuh ubrzo osjeti pravu slast imana, što ga navede da se žestoko kajao zbog svakog trena kojeg je proveo u mnogoboštvu. I dušom i tijelom se predade novoj vjeri, te sebe, svoj imetak i svoju djecu stavi u službu i pokornost Allahu i Njegovom Poslaniku.

Kasnije kada dođe Bitka na Uhudu, Amr vidje kako se trojica njegovih sinova pripremaju za susret sa Allahovim neprijateljima. Izgledali su poput lavova; gledao ih je i jutrom i večerom kako željno očekuju borbu gdje bi mogli dostići stepen šehida i zaraditi Allahovo zadovoljstvo.

Sve to na njega ostavi jak dojam. Njegova junačka krv uzavrije i on čvrsto odluči da će skupa s njima ići u džihad pod zastavom Allahovog Poslanika. Međutim, mladići se složiše da zabrane ocu da ispuni svoju namjeru. Ta, on je starac uveliko zašao u godine, osim toga bijaše veoma hrom, pa ga je Uzvišeni Allah izuzeo sa drugim kojima je dozvoljeno da izostanu iz borbe. Oni mu rekoše: - O oče naš, Allah ti je uvažio tvoj uzur (opravdanje). Zašto da se opterećuješ s nečim čime te nije zadužio?

Starac se silno naljuti zbog njihovih riječi pa se odmah zaputi Allahovom Poslaniku da se požali na njih! - O Vjerovjesniče, ovi moji sinovi hoće da me spriječe od ovog hajra tvrdeći kako sam ja hrom i neobavezan da idem u borbu. Tako mi Allaha, ja želim da ovom svojom hromom nogom uđem u Džennet! Allahov Poslanik ﷺ reče njegovim sinovima: - Pustite ga, možda će ga Uzvišeni Allah počastiti šehadetom! Oni ga, poštujući naredbu Allahovog Poslanika, pustiše da čini što mu je volja. A kada dođe vrijeme polaska, Amr ibnu-l-Džemuh se oprosti sa svojom ženom kao da se više nikada vratiti neće.

Onda se okrenu prema Kibli pa podiže ruke prema nebesima i zamoli: - Dragi Allahu, počasti me šehadetom i daj da poginem kao šehid, a ne daj da se vratim svojoj kući! Onda krenu okružen svojom trojicom sinova i još mnoštvom ljudi iz plemena Benu Seleme. Kada se bitka rasplamsala i kada se muslimani raspršiše od Vjerovjesnika, Amr ibnu-l-Džemuh bi primjećen kako se probija u prve redove, a onda čvrsto staje na onu svoju zdravu nogu pa dočekujući neprijatelja govoraše: - Ja jedva čekam da zaradim Džennet! Željno očekujem Džennet! Iza njega je stajao njegov sin Hallad. Neumorno su starac i njegov sin odbijali neprijatelja od Allahovog Poslanika ﷺ sve dok oba nisu poginuli kao šehidi. Između preseljenja oca i sina bilo je svega nekoliko trenutaka.

Kada je bitka okončana, Allahov Poslanik ﷺ naredi da se šehidi Uhuda pokopaju govoreći: - Ostavite ih tako sa njihovom krvlju i ranama (one će za njih svjedočiti na Sudnjem danu). Onda dodade: -Koji god musliman bude ranjen ili pogine na Allahovom putu, doći će na Sudnjem danu a njegova krv će teći;

boja će joj biti boja šafrana, a mirisat će poput miska! Na kraju Vjerovjesnik reče: - Amr ibnu-l-Džemuha pokopajte sa Abdullahom ibn Amrom, jer su oni i na ovom svijetu uvijek bili skupa i voljeli se!

Neka Uzvišeni Allah bude zadovoljan sa Amrom ibnu-l-Džemuhom i ostalim ashabima - šehidima sa Uhuda, i neka im osvijetli njihove kabure!

ABDULLAH IBN DŽAHŠ

Prvi koji je prozvan kao "emiru-l-mu'minin" (zapovjednik mu'mina)

Čovjek o kojem sada govorimo je veoma blizak rođak Allahovog Poslanika ﷺ i jedan od prvih ashaba - Poslanikovih drugova u Islamu. On je Vjerovjesnikov tetić, jer je njegova majka Umejma, kćerka Abdulmuttalibova, tetka Allahovog Poslanika ﷺ. Osim toga on bijaše šurak Poslanikov, jer je njegova sestra Zejneba bint Džahš bila žena časnog Poslanika i jedna od majki pravovjernih. On je prvi kojem je data zastava, odnosno povjerena komanda u Islamu, te je on prvi koji je nazvan emirom muslimana - tj. vojskovođom grupe muslimana. Taj čovjek bijaše Abdullah ibn Džahš el-Esedi.

Abdullah ibn Džahš je primio Islam prije nego je Vjerovjesnik počeo da se sastaje sa svojim rijetkim pristalicama u kući Ibn Erkama. On bijaše jedan od prvih koji su ušli u vjeru Islam. Kada je Allahov Poslanik ﷺ dozvolio svojim drugovima da učine hidžru u Medinu, kako bi sa svojom vjerom pobjegli od uznemiravanja Kurejšija, Abdullah ibn Džahš je bio odmah drugi muhadžir po redu, jer ga je u ovom značajnom djelu prestigao jedino Ebu Seleme. hidžra u ime Allaha i napuštanje porodice i rodnog kraja na Njegovom putu, nisu bila nova stvar za Abdullaha ibn Džahša, jer je on i ranije, sa nekim svojim rođacima činio hidžru u Abesiniju. Ali ovaj put njegova hidžra bijaše mnogo veća i širih razmjera, jer s njim skupa hidžru učiniše i njegova porodica i šira rodbina, i muško i žensko, i starci i mladići, i dječaci i djevojčice, jer njegova kuća bijaše kuća Islama, a njegovo pleme, pleme imana.

I samo što su napustili Mekku, njihove kuće postaše tužne i puste. Izgledale su tako žalosno i usamljeno kao da u njima nikad nije bilo žive duše, niti da se kada čuo razgovor ljudi na noćnim sijelima.

Malo vremena prođe od hidžre Abdullaha i njegovih rođaka, a kurejšijski prvaci počeše obilaziti mekkanske sokake kako bi utvrdili ko je od muslimana otputovao a ko je ostao.

Među tim prvacima bijahu Ebu Džehl i Utbe ibn Rebi'a. Utbe pogleda napuštene kuće Džahšove porodice, na koje su pustinjski vjetrovi nanosili (pijesak) prašinu i koje su odzvanjale od lupe vrata i kapija, pa reče: - Kuće Benu Džahša su postale puste i jadne, kao da plaču za svojim stanarima! - A ko su oni da za njima kuće plaču?! - priupita Ebu Džehl.

Onda Ebu Džehl prisvoji kuću Abdullaha ibn Džahša, a bijaše najljepša i najraskošnija od svih drugih, i poče s njom i njenim namještajem da postupa kao što svaki vlasnik postupa sa svojom vlastitom imovinom. Kada je Abdullah ibn Džahš čuo šta je Ebu Džehl učinio sa njegovom kućom spomenu to Allahovom Poslaniku ﷺ koji mu reče: - Bi li bio zadovoljan, o Abdullahu, da ti Allah umjesto te kuće da kuću u Džennetu? - Svakako, Allahov Poslaniče! - odgovori Abdullah - Pa to ti i pripada! - dodade Vjerovjesnik, što potpuno umiri dušu i zadovolji Abdullaha. A samo što se Abdullah smjestio u Medinu, nakon svih teškoća koje su sobom donijele njegova prva i druga hidžra i tek što je okusio draži mira i spokoja u gostoprimljivosti ensarija, nakon onih teških uznemiravanja koje je doživio od Kurejšija, Allahovom voljom Abdullah bi stavljen na najteži ispit u svom životu. Doživio je najgorče iskustvo otkako je primio Islam. Pa da poslušamo priču o tom njegovom gorkom i teškom iskušenju.

Allahov Poslanik ﷺ izabra osmoricu svojih vjernih drugova koji su trebali izvršiti prvi vojni zadatak otkako se pojavio Islam. Među izabranim bijahu Abdullah ibn Džahš i S'ad ibn Ebi Vekkas. Vjerovjesnik im reče: - Za emira (vođu) ću vam odrediti onog ko je najizdržljiviji od gladi i žeđi! Onda povjeri komandu Abdullahu ibn Džahšu, te on posta prvi emir - vojskovođa jedne grupe vjernika. Allahov Poslanik odredi Abdullahu pravac putovanja i dade mu zatvoreno pismo, te mu naredi da pismo ne otvara dok ne prođu dva dana putovanja. Kada prođoše dva dana od prolaska izvidnice, Abdullah pročita pismo u kojem stajaše:

"Kada pročitaš ovo pismo uputi se u pravcu mjesta zvanog Nahle između Taifa i Mekke. Tu se sakrijte i uhodite Kurejšije, tako da nas što bolje upoznate o njihovim kretanjima."

I samo što pročita pismo Abdullah reče: - Slušam i pokoravam se Allahovom Poslaniku! A onda reče svojim drugovima: - Vjerovjesnik mi je naredio da odem do mjesta Nahle kako bih

špijunirao Kurejšije i obavještavao ga o njima, a zabranio mi je da ikoga od vas silom tjeram da ide sa mnom. Pa ko želi šehadet i žudi da ga dostigne, neka me slijedi, a kome to nije drago, neka se vrati i niko ga zato neće koriti! Ljudi mu odgovoriše: - Slušamo i pokoravamo se Allahovom Poslaniku ﷺ, pa i mi idemo tamo gdje ti je on naredio da ideš! Onda skupina produži put dok ne stigoše do Nahle, pa se tu rasporediše i počeše uhoditi Kurejšije, te sakupljati korisne podatke o njima. I dok su oni izvršavali svoj zadatak, opaziše u daljini kurejšijsku karavanu koju su vodila četvorica ljudi i to: Amr ibn Hadremi, Hakem ibn Kejsan, Osman ibn Abdullah i njegov brat Mugire. Gonili su trgovačku robu, koja se sastojala od kože, suhoga grožđa i drugoga čime su Kurejšije inače trgovali.

Tada se ashabi počeše dogovarati šta da čine. Inače, taj dan je bio zadnji dan od ešhuru-l-huruma - svetih mjeseci u kojima Arapi nisu ratovali ni prije Islama. Jedni rekoše: - Ako ih napadnemo, pobićemo ih u svetom mjesecu, a time bi okrnjili svetost ovog mjeseca i na sebe navukli gnjev i srdžbu svih Arapa. Ako ih, pak, pustimo da istekne ovaj dan, oni će dostići do svete mekkanske teritorije, gdje ih pogotovo ne smijemo napadati i tako će se spasiti od nas. I tako su se dogovarali, dok se konačno ne složiše da ih odmah napadnu i pobiju, te da sve što imaju uzmu kao ratni plijen. Za samo nekoliko trenutaka oni napadoše, te jednog ubiše, dvojicu zarobiše, dok im onaj četvrti izmače i spasi se od njih. Abdullah ibn Džahš i njegovi drugovi povedoše zarobljenike i zaplijenjenu karavanu put Medine. A kada stigoše Vjerovjesniku ﷺ i kada ga upoznaše s onim što su učinili, on to strogo osudi! Reče im: - Tako mi Allaha, ja vam nisam naredio da ikog napadate. Naredio sam vam da sakupljate podatke o Kurejšijama i da ih uhodite i pratite njihova kretanja! Naredi da se zarobljenici zadrže dok ne vidi šta će s njima, a zaplijenjenu karavanu i ne pogleda, a kamoli da je šta uzeo od plijena. Tek tada Abdullah i njegovi drugovi uvidješe kakvu grešku su napravili i postaše ubijeđeni da su propali zbog neizvršavanja naredbe Allahovog Poslanika ﷺ. Još im je teže padalo što su ih njihova braća muslimani stalno korili i kada bi god kraj njih nailazili dosta bi im bilo kada bi rekli: - To su oni što su se oglušili o naredbu Allahovog Poslanika. Njihove muke su tek porasle kada čuše kako su Kurejšije ovaj događaj iskoristili kao razlog više za napade na Allahovog Poslanika. Širili su propagandu protiv njega u svim arapskim plemenima govoreći: - Eto, Muhammed je počeo ratovati u svetom mjesecu! U njemu je prolio nedužnu krv, oteo

našu imovinu i zarobio naše ljude. I ne pitajte o žalosti Abdullaha ibn Džahša i njegovih drugova zbog iskušenja u koje su zapali, niti o stidu kojeg su osjećali pred Vjerovjesnikom zbog neugodnosti koje su mu pričinili.

Kada je situacija postala neizdrživa, teret iskušenja pretežak za njih, stiže im radosna vijest u kojoj se kaže da je Allah zadovoljan s njihovim činom i da je u povodu svega toga Svome Poslaniku objavio određene kur'anske ajete. Sada ne pitajte kolika je to za njih radost bila, jer su sada mahsus dolazili, grlili ih čestitajući im i blagosiljajući ih, istovremeno im učeći ajete iz Časnog Kur'ana koji su zbog njih objavljeni. Tada su Poslaniku objavljeni sljedeći ajeti: *Pitaju te o svetom mjesecu, o ratovanju u njemu...* (El-Bekare, 217.)

Nakon objave tih Allahovih riječi i Vjerovjesnik odahnu i smiri se. Uze karavanu kao ratni plijen, a zarobljenike pusti uz otkup. Posta zadovoljan zbog postupka Abdullaha ibn Džahša i njegovih drugova jer ova njihova izvidnica i borba posta značajna stvar za sve muslimane. Plijen koji zarobiše bijaše prvi ratni plijen u Islamu. Onaj koga su u napadu ubili bješe prvi mušrik čiju su krv muslimani prolili, a ona dva zarobljenika bijahu prvi zarobljenici koji padoše u ruke muslimana. Bajrak u tom pohodu bio je prvi bajrak kojeg je nekom predala ruka Allahovog Poslanika ﷺ a vođa te skupine bio je Abdullah ibn Džahš, prvi čovjek koji je nazvan emirom muslimana.

Iza toga dođe Bitka na Bedru u kojoj Abdullah ibn Džahš dade ogromno učešće kakvo i dolikuje njegovom čvrstom imanu. Onda je uslijedio Uhud gdje Abdullah sa svojim drugom Sa'dom ibn Ebi Vekkasom doživje priču koja se ne može zaboraviti, pa neka nam Sa'd prepriča taj svoj događaj i događaj svog druga.

Kaže Sa'd ibn Ebi Vekkas: "Kada dođe dan Uhuda, susrete me Abdullah ibn Džahš pa mi reče: - Hoćeš li uputiti dovu Allahu ﷻ? -Svakako - rekoh mu. Onda se odmakosmo u stranu i ja počeh moliti Allaha riječima: - Moj Gospodaru, kada sretnemo neprijatelja daj da se sukobim sa velikim junakom, snažnim i neustrašivim koji će me napasti i nastojati da me ubije, a kojeg ću ja isto tako nastojati poraziti. Onda me počasti pobjedom, tako da ipak ja njega ubijem i uzmem njegovu ratnu opremu i oružje.

I dok sam ja učio dovu, Abdullah je aminao, a onda on poče moliti: - Moj Gospodaru, počasti me snažnim i neustrašivim protivnikom s kojim ću se boriti u Tvoje ime i koji će se boriti sa mnom, koji će me pobijediti pa mi odsjeći i nos i uši. Pa kada Te

sutra sretnem da me Ti upitaš: - U ime čega ti je odsječen nos i uši? A da Ti ja odgovorim: - U Tvoje ime, zatim u ime Tvog Poslanika! - pa da mi Ti na kraju kažeš: - Istinu si rekao! Dalje priča Sa'd: - Dova moga druga Abdullaha ibn Džahša je bila bolja od moje dove.

Na kraju dana lično sam ga vidio, a on ubijen i izmasakriran, tako da su mu nos i uši visili na drvetu privezani nekim koncem. Tako je Allah primio i udovoljio dovi Abdullaha ibn Džahša, te ga počastio šehadetom kao što je počastio najodabranijeg od svih šehida, njegovog daidžu Hamzu ibn Abdulmuttaliba ﷺ. Poslanik ﷺ ih je obojicu ukopao u isti kabur dok su njegove čiste suze natapale pijesak koji je odisao mirisom šehadeta...

EBU UBEJDE IBN DŽERRAH

"Svaki narod ima svoga povjerenika, a povjerenik ovoga Ummeta je Ebu Ubejde." (Allahov poslanik Muhammed ﷺ)

Bijaše prijazna lica i lijepa izgleda, mršava tijela, visoka rasta a uskih ramena. Radostan bi bio onaj ko bi ga vidio, a svaki susret sa njim bi bio srdačan. Osim toga, bijaše blage naravi, skroman, miran i stidljiv, ali bijaše, ako je to potrebno i kada bi situacija postala ozbiljna, veoma odlučan i opasan. Tada bi ličio oštrici sablje koju nikom nije preporučljivo dirati i s njom se igrati. To je Eminu-l-ummeti, najpouzdaniji od sljedbenika Muhammeda ﷺ, Amir ibn Abdullah ibn Džerrah, ponosni Kurejšija, poznat po nadimku Ebu Ubejde.

Abdullah ibn Ummer, jedan od velikih učenjaka i prenosilaca Vjerovjesnikovih hadisa, opisao ga je ovako: - Trojica Kurejšija su poznati kao lijepi i prijazni ljudi, izuzetna morala i mu'minskog stida. Ako ti govore neće ti lagati, a ako im ti govoriš neće te u laž ugoniti. To su: Ebu Bekr es-Siddik, Osman ibn Affan i Ebu Ubejde ibn Džerrah. Bio je od prvih koji su prihvatili Islam i to odmah sljedeći dan nakon što je Ebu Bekr postao musliman.

S njim su bili još: Abdurrahman ibn Awf, Osman ibn Mez'un i Erkam ibn Ebi Erkam, kada ih je svu četvoricu Ebu Bekr odveo Vjerovjesniku ﷺ pred kojim su zvanično potvrdili svoju pripadnost Islamu, i tako postali prvi stubovi na kojima se kasnije izgradila velika građevina - vjera Islam. Prošao je Ebu Ubejde sva velika iskušenja muslimana u Mekki od njihova početka do kraja, podnosio je s njima sve uvrede, boli, napade i progone kakve nisu podnosili sljedbenici nijedne vjere na Zemlji.

Stoički i čvrsto je sve to izdržao i u svakom momentu iskreno dokazivao svoju duboku odanost i pokornost Allahu i Njegovu Poslaniku. Ali, postupak Ebu Ubejde na dan Bedra, kojim je najbolje dokazao čvrstinu svoga imana, zapanjio je sve kasnije generacije, jer ranije niko nešto slično nije mogao ni zamisliti. Toga dana Ebu Ubejde je navaljivao na neprijateljske redove ne bojeći se nikoga, pa su ga se svi mušrici bojali, izazvao je i protivnike i smrt pa su ga svi junaci iz Mekke izbjegavali kao protivnika. Međutim, jedan od mušrika poče se sukobljavati s njim i stalno mu se isprječavati na putu.

Ebu Ubejde odustaje i krene na drugu stranu. Kada bi god taj mušrik iskrsnuo pred njim, on bi skretao u drugom pravcu i izbjegavao dvoboj. Mušrik je sve više navaljivao, a Ebu Ubejde je i dalje izbjegavao borbu. A kada je do sudara dvojice protivnika moralo doći, Ebu Ubejde svom žestinom navali na protivnika i jednim udarcem sablje ga sasiječe, tako da se ovaj mrtav sruši pred njim na zemlju.

Ne pokušavaj, poštovani čitaoče, pogoditi ko bijaše ovaj ubijeni nevjernik, jer već je rečeno da je žestina i žar borbe i odlučnost kojom je tu borbu Ebu Ubejde vodio zaprepastila mnoge i to je malo ko mogao zamisliti. I ti ćeš se, čitaoče, začuditi kada saznaš da je ubijeni bio Abdullah ibn Džerrah, otac Ebu Ubejde. Ebu Ubejde nije ubio svog oca, on je ubio širk i nevjerstvo u njegovoj ličnosti! Allah je u vezi s ovim objavio u Kur'anu sljedeći ajet:

> *Ne treba da ljudi koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju budu u ljubavi sa onima koji se Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljaju, makar im oni bili očevi njihovi. Njima je On u srca njihova vjerovanje usadio i svjetlom Svojim ih osnažio, i On će ih uvesti u džennetske bašče kroz koje će rijeke teći, da u njima vječno ostanu. Allah je njima zadovoljan, a i oni će biti zadovoljni Njime. Oni su na Allahovoj strani, a oni na Allahovoj strani će sigurno uspjeti.* (El-Mudžadele, 22.)

Nije ovo bilo čudno kada je Ebu Ubejde u pitanju, jer je on u snazi vjerovanja i odanosti Allahu i Njegovoj vjeri, kao i pomoći i povjerenju prema muslimanima, dostigao veliki stepen kod Allaha koji su mnogi mogli samo poželjeti.

Jednog dana Vjerovjesniku je stigla jedna kršćanska delegacija, pa mu rekoše: - O Ebu Kasime! Pošalji s nama nekog od svojih ljudi za kojeg misliš da je najbolji, a koji bi nam sudio u

stvarima u kojima se mi ne mognemo složiti, jer vi muslimani kod nas važite kao pravi i pošteni ljudi. Muhammed ﷺ im reče: - Dođite mi sutra, pa ću s vama poslati SNAŽNOG I POUZDANOG! - Pričao je Omer ibn Hattab: - Sutradan sam među prvima došao na podne-namaz, i nikada nisam više želio da me Vjerovjesnik odredi za nešto kao za taj zadatak, nadajući se tako da mi pripadnu osobine koje je Poslanik spomenuo. Kada je Poslanik ﷺ s nama klanjao podne, poče gledati desno i lijevo, dok sam ja sve više istezao vrat da me bolje vidi. On je i dalje kružio pogledom između nas sve dok nije ugledao Ebu Ubejdu ibn Džerraha, kojeg zovnu i reče mu: - Idi s ovim ljudima i sudi među njima po pravdi i istini u onom u čemu se oni ne budu slagali! - Tada rekoh sam sebi: "One osobine ugrabi Ebu Ubejde!", završi Omer.

Nije Ebu Ubejde bio samo pouzdani, jer je on s pouzdanjem i povjerenjem objedinio i snagu vjerovanja, a tu snagu je pokazao više puta, kao recimo kada je Vjerovjesnik poslao skupinu svojih ashaba da uhode jednu karavanu Kurejšija, a za njihovog vođu je odredio Ebu Ubejdu رضي الله عنه. Za njihovu opskrbu im je dao malo hurmi, jer nije imao ništa drugo, pa bi Ebu Ubejde svakom borcu dnevno davao po jednu hurmu. Svaki borac bi dobivenu hurmu dugo sisao kao što dijete siše majčine grudi, da bi se iza toga napio vode i to bi mu bilo sve za cijeli taj dan.

A kada je bila Bitka na Uhudu i kada poraženi muslimani čuše glas nevjernika koji vikaše: - Gdje je Muhammed? Pokažite nam gdje je Muhammed? - bijaše Ebu Ubejde jedan od desetak ashaba koji su ostali u Vjerovjesnikovoj blizini i koji su ga štitili svojim tijelima, dočekivajući protivničke strijele i koplja.

Kada je bitka bila okončana vidješe ashabi da je Muhammed ﷺ ranjen; jedan zub mu je bio slomljen a vilica i čelo mu raskrvavljeni. U obraznu jabučicu su mu se zabile dvije halke od njegova oklopa ... Vjerovjesniku priđe Ebu Bekr رضي الله عنه želeći da mu te halke iščupa s lica, ali mu Ebu Ubejde reče: - Zaklinjem te da to prepustiš meni! Ebu Bekr mu to odmah udovolji.

Plašio se Ebu Ubejde da će pričiniti bol Allahovom Poslaniku ako mu to bude rukom čupao, pa uhvati svom snagom zubima prvu halku i iščupa je tako da Vjerovjesnik nije ni osjetio bol, ali je zato Ebu Ubejdi jedan zub potpuno ispao. Zatim Ebu Ubejde ponovi svoj zahvat, izvadi drugu halku, ali mu ispade i drugi zub. Ebu Bekr bi govorio: - Bijaše Ebu Ubejde najljepši "hetem" kojeg sam ikad vidio. - (A hetem je onaj koji nema prednjih zuba.).

Učestvovao je Ebu Ubejde u svim bitkama sa Muhammedom ﷺ od početka pa do smrti Allahovog Poslanika. A kada je trebalo izabrati halifu - Poslanikovog nasljednika, Omer ibn Hattab reče Ebu Ubejdi: - Pruži ruku da ti dam prisegu na vjernost, jer sam čuo da je Vjerovjesnik rekao: "Svaki narod ima svog emina - pouzdanog i povjerljivog, a ti si Emin ovog Ummeta!" - Ebu Ubejde mu odgovori: - Nikada ne bih htio da budem ispred čovjeka kojeg je Allahov Poslanik određivao da nas predvodi u namazu i koji nam je bio imam sve do Poslanikove smrti.

Tako Ebu Bekr bi izabran za prvog halifu, a Ebu Ubejde mu bijaše jedan od glavnih oslonaca, pomagača i savjetnika u njegovoj teškoj zadaći.

Nakon smrti Ebu Bekra po njegovoj preporuci za halifu izabraše Omera ؓ. Ebu Ubejde je vjerno izvršavao sve naredbe i halife Omera i nikada se nije oglušio o njegovu zapovijest, osim jedanput. Šta misliš, poštovani čitaoče, koji je to slučaj kada Ebu Ubejde nije ispoštovao naredbu vladara pravovjernih? Desilo se to u vrijeme dok je Ebu Ubejde predvodio muslimane u osvajanjima u Šamu - Siriji i Jordanu, i gdje su iz pobjede u pobjedu napredovali dotle da su pod njegovom komandom, uz Allahovu odredbu, osvojili cijeli Šam sve do Eufrata na istok i Male Azije na sjeveru. Tih dana prostorima Šama je zavladala kuga kakvu ranije niko živ nije zapamtio i koja je sijala smrt svuda gdje bi doprla. Omeru, vladaru pravovjernih, nije preostalo ništa drugo nego da Ebu Ubejdi pošalje glasnika koji mu preda pismo od halife sljedeće sadržine:

- Imam jednu potrebu i samo tvoj dolazak može da to razriješi, a drugo ništa, pa ako ti ovo pismo dođe noću, zaklinjem te da ne čekaš dana nego da odmah uzjašeš konja i kreneš ovamo, a ako ti ovo pismo dođe danju, zaklinjem te da odmah krećeš i da ne čekaš noći!

A kada Ebu Ubejde pročita pismo reče: - Razumio sam potrebu vladara pravovjernih za mnom. On želi da na ovom svijetu zadrži onog koji mora da ode.

Onda napisa halifi pismo u kojem stajaše:

- O vladaru pravovjernih! Dobro mi je jasno zašto me zoveš. Ali ti znaš da sam ja mjesecima sa ovom svojom vojskom, i nemam nimalo želje da izbjegnem ono što može svakog od mojih boraca da zadesi. Od njih se ne mogu rastati sve dok Uzvišeni Allah ne izvrši među nama Svoju odredbu, i kada ti ovo moje pismo stigne oprosti mi i dozvoli da ostanem ovdje.

Kada halifa Omer pročita pismo, zaplaka kao malo dijete, te ga jedan od drugova, vidjevši ga tako uplakanog, sa zebnjom upita: - Je li Ebu Ubejde umro, o vladaru pravovjernih? - Nije - reče Omer - ali mu je smrt veoma blizu.

I nije se prevario halifa Omer el-Faruk, jer malo vremena iza toga kuga zahvati svojim kandžama i vojskovođu Ebu Ubejdu, koji na samrti oporuči svojim borcima:

- Ja vam oporučujem sljedeće i ako se toga budete pridržavali stalno ćete biti na hajru i selametu: Klanjajte namaz, postite mjesec ramazan, dajite zekat i sadaku, obavljajte hadždž i umru, jedni drugima pomažite, naredbe starješina vjerno izvršavajte i nemojte ih varati niti izdavati. Ne žudite za dunjalukom, jer, zaista, čovjek kada bi i hiljadu godina živio, opet mora doći u ovaj položaj u kome vidite mene sada, i neka je na vas Allahov mir i milost.

A mi molimo Allaha da se među onima na koje je Allah Svoju milost prosuo nađe i Ebu Ubejde ibn Džerrah ﷺ.

ABDULLAH IBN MES'UD

"Ko voli učiti Kur'an lagahno, onako kako je i objavljen, neka ga uči kao Ibn Ummi Abd." (Allahov poslanik Muhammed ﷺ)

Bijaše još nedorastao dječak, koji je daleko od ljudi lutao po gudurama mekkanskih brda, čuvajući ovce jednom od najuglednijih mekkanskih bogataša, Ukbetu ibn Muajtu. Ljudi su ga zvali Ibn Ummi Abd, a stvarno ime mu je bilo Abdullah, dok mu je ime oca bilo Mes'ud. Iako je dječak čuo za novosti o Vjerovjesniku koji se pojavio u njegovom narodu, tome nije pridavao naročitu pažnju, s jedne strane zbog svoje malodobnosti, a s druge strane zbog udaljenosti od mekkanskog društva. Inače, on bi odlazio sa Ukbetovim ovcama vrlo rano, a vraćao bi se tek kad bi se noć spuštala.

Jedan dan mekkanski dječak Abdullah ibn Mes'ud primijeti dvojicu starijih i ozbiljnijih ljudi kako iz daljine idu u njegovom pravcu. Obojica su izgledala veoma umorno a žeđ ih je tako morila da su im bili suha i usta i grlo. Kada stigoše do njega, poselamiše ga i rekoše: - O dječače, daj nam malo mlijeka od ovih ovaca kako bi žeđ ugasili i snagu povratili. Dječak odgovori: - Neću to učiniti jer ovce nisu moje, nego su mi samo povjerene na čuvanje. Dvojicu pridošlica ne naljuti dječakov odgovor, nego se, naprotiv, na njihovim licima pojavi izraz zadovoljstva. Onda jedan od njih reče: - Pokaži mi jednu ovcu koja se još nije janjila niti je davala mlijeka. Dječak mu pokaza jednu sitnu ovčicu koja je bila blizu njega, a čovjek joj priđe, uhvati je, pa joj poče dodirivati vime spominjući, istovremeno, Allahovo ﷻ ime. Dječak je s čuđenjem gledao u njega pomislivši: - Kada su to mlade ovce koje nikad nisu bile janjene, davale mlijeko?! Ali, vime ovčice se polahko širilo i iz njega poče teći mlijeko obilno i jako.

Drugi čovjek nađe na zemlji kamen sa udubljenjem pa ga napuni mlijekom, te se i on i njegov drug napojiše, a onda napojiše i mene, dok ja i dalje nisam mogao vjerovati u ono što vidim. Kada smo se napojili koliko smo mogli, onaj blagoslovljeni čovjek reče (vimenu ovce): - Smanji se i zaustavi! Onda se ono vime smanjivalo sve dok ne posta onako kakvo je i bilo. Tada ja rekoh blagoslovljenom, mubarek čovjeku: - Nauči me onim riječima koje si izgovarao! - Ti si već naučen dječak - odgovori mi on.

Ovo bi početak priče Abdullaha ibn Mes'uda i Islama, jer onaj mubarek čovjek ne bijaše niko drugi nego Allahov Poslanik ﷺ a njegov drug bijaše Ebu Bekr es-Siddik ؓ. Taj dan su izašli iz Mekke u obližnja brda, kako bi koliko bilo predahnuli od zlostavljanja Kurejšija i teških iskušenja u kojima su bili. Kako god je dječak zavolio časnog Poslanika i njegova druga i postao im privržen, isto tako su Poslanik i njegov drug bili zadivljeni dječakovim postupkom, njegovim povjerenjem i odlučnošću, pa su u njemu predviđali veliko dobro i hajr. Malo vremena je prošlo od tada, a Abdullah ibn Mes'ud primi Islam i ponudi se Vjerovjesniku da ga služi, pa ga Poslanik ﷺ i primi u službu. Od tog dana sretni dječak Abdullah ibn Mes'ud čuvanje ovaca zamijeni služenjem najodabranijeg od svih stvorenja i ljudi.

Pratio je Abdullah ibn Mes'ud Allahovog Poslanika ﷺ kao što sjena prati čovjeka. Bio je uz njega i kod kuće i na putovanju, i u kući i van kuće. Budio ga je kada je trebao ustati, držao mu zastor kada bi se kupao, obuvao mu je papuče kada je htio izaći, izuvao bi mu ih kad je namjeravao ući. Nosio mu je njegov štap i misvak, i ulazio pred njim u njegovu sobu kada bi on odlučio da uđe. Allahov Poslanik ﷺ mu je dozvolio da kod njega uđe kada je god želio i da bez ikakvog ustručavanja bude upoznat i sa njegovim tajnama, tako da je prozvan "Vlasnik Vjerovjesnikove tajne" ("Sahibi sirri Resulillahi"). Na taj način Abdullah ibn Mes'ud je odgajan u kući Vjerovjesnika, pa je (postao) upućen u vjerske propise po njegovoj uputi, okitio se njegovim ahlakom i ponašanjem i slijedio ga je u svim njegovim osobinama. Za njega su govorili da je čovjek najbliži Allahovom Poslaniku po naravi i ponašanju. Učio je Abdullah ibn Mes'ud u medresi (školi) Allahova Poslanika ﷺ tako da je bio jedan od najučenijih ashaba u Kur'anu, od najboljih poznavalaca značenja Kur'ana i jedan od od najvećih znalaca u šerijatskim propisima. To najbolje dokazuje priča o čovjeku koji je došao Omeru ibn Hattabu (koji je tada bio

halifa), dok je stajao na Arefatu, pa mu rekao: - O vladaru pravovjernih, stigao sam iz Kufe, i ostavio sam tamo čovjeka koji napamet diktira mushaf.

Omer se tako naljuti i zacrveni kao da će prsnuti, pa upita: - Ko je on, teško tebi? - Abdullah ibn Mes'ud - odgovori čovjek. Omer ﷺ se polahko smiri i njegova srdžba se ugasi, pa posta kao što je i bio, a onda reče: - Teško tebi! Allaha mi, ne znam da je iko drugi od ljudi preči od njega da tako nešto čini, i ispričaću ti nešto u vezi s tim. Dalje Omer nastavi svoj govor: - Jedne noći je Vjerovjesnik ﷺ sjedio kod Ebu Bekra, pa su razgovarali o budućnosti muslimana, a s njima sam bio i ja. Onda je Vjerovjesnik izašao, pa i mi izađosmo s njim. U mesdžidu primijetismo čovjeka koji je klanjao, a nismo mogli razaznati ko je on. Allahov Poslanik ﷺ zastade osluškujući učenje klanjača, a onda se okrenu nama pa reče: - Ko bi volio da Kur'an uči najispravnije, baš onako kako je i objavljen, neka ga uči onako kako ga uči Ibn Ummi Abd (tj. Abdullah ibn Mes'ud). Onda Abdullah sjede i poče učiti dovu, a Vjerovjesnik mu reče: - Traži šta hoćeš, dobićeš. Traži samo, biće ti to dato!

Onda Omer nastavi priču pa reče: - Rekoh sam sebi: "Tako mi Allaha, poraniću Abdullahu ibn Mes'udu, pa ću ga obradovati time što mu je Allahov Poslanik vikao 'Amin' dok je on učio dovu. Ja stvarno uranih i odoh da ga obradujem, kad tamo nađoh Ebu Bekra koji me je preduhitrio i već ga obradovao. Tako mi Allaha, ni u jednom hajr djelu nisam se takmičio sa Ebu Bekrom, a da me on nije prestigao! - završi Omer.

Znanje Abdullaha ibn Mes'uda o Allahovoj Knjizi je dostiglo ogroman stepen, tako da je on govorio: - Tako mi Allaha, osim Kojeg nema drugog boga, nijedan ajet iz Allahove Knjige nije objavljen a da ja ne znam gdje je objavljen i u vezi s čim je objavljen. A kada bih znao da ima iko ko Allahovu Knjigu poznaje bolje od mene, a da se do njega može doći, ja bih mu otišao!

Abdullah ibn Mes'ud nije ništa uveličavao dok je ovo za sebe govorio, jer jednom je Omer ibn Hattab ﷺ u proputovanju susreo neku karavanu u noći mračnoj u kojoj se ništa nije vidjelo. U toj karavani je bio i Abdullah ibn Mes'ud. Omer naredi jednom čovjeku da ih upita odakle su, a iz karavane se javi Abdullah i odgovori: - Iz duboke doline (koristeći jedan izraz iz Kur'ana, a.š.). Omer upita: - Gdje putujete? Abdullah odgovori: - U svetu kuću! Po tim odgovorima Omer zaključi da u karavani ima neki

alim - učenjak, pa naredi čovjeku da upita: - Šta je u Kur'anu najveličanstvenije? Abdullah odgovori: - *Allahu la ilahe illa hu* (Ajetu-l-Kursijj). Omer reče: - Pitaj šta je u Kur'anu najpravednije i najpresudnije? Abdullah odgovori: - *Allah vam naređuje pravednost, dobročinstvo i pomaganje rodbine...* (ajet) Omer ponovo reče: Upitaj ih: Koji je u Kur'anu ajet najpravedniji? - *Ko učini koliko trun dobra vidjet će ga, a ko učini koliko trun zla, vidjet će ga.* (ajet) Omer reče: - Pitaj ih šta je u Kur'anu najstrašnije? Abdullah odgovori: - *To neće biti ni po vašim željama ni po željama sljedbenika Knjige: Onaj ko radi zlo ...* (4:123) Omer reče: - Pitaj ih šta to u Kur'anu daje najviše nade? Abdullah odgovori: - *Reci: "O robovi Moji koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će ...* (39:53) Omer reče: - Pitaj ih je li među njima Abdullah ibn Mes'ud? Iz karavane odgovoriše: - Jeste, Allaha nam!

Abdullah ibn Mes'ud nije bio samo učač, alim, pobožnjak i asketa, bio je on kada to najviše zatreba i jak, odlučan, mudžahid i prednjačio bi u borbi. Dovoljno je reći da je on prvi čovjek poslije Vjerovjesnika na zemaljskoj kugli koji je naglas proučio nešto iz Kur'ana.

Jednom su se u Mekki sakupili ashabi - drugovi Vjerovjesnikovi, a tada ih je još uvijek bilo vrlo malo i bili su u teškom položaju, pa jedni rekoše: -Allaha mi, Kurejšije još uvijek nisu čule Kur'an da im je učen naglas, pa ko bi otišao da im nešto prouči pa da čuju? - Ja ću im omogućiti da ga čuju! - reče Abdullah ibn Mes'ud.

Ostali mu rekoše: - Bojimo se za tebe, voljeli bi da to uradi neko ko ima jaku rodbinsku zaleđinu, koji bi ga štitili i čuvali ako bi mu htjeli nanijeti zlo. Abdullah reče: - Pustite me, Allah će me štititi i čuvati. Sutradan prijepodne Abdullah ode u harem i dođe do mjesta koje se zove Mekamu Ibrahim, stade i poče učiti naglas Kur'an, dok se u blizini nalazila grupa Kurejšija koji su sjedili oko Ka'be. On zauči: - *Bismillahi-r-Rahmani-r-Rahim, Errahman 'alleme-l-Kur'an, haleka-l-insan, allemehu-l-bejan ...*

I nastavi učiti dalje, dok se začuđene Kurejšije jedva snađoše pa povikaše: - Šta ono govori Ibn Ummi Abd?! Teško njemu, pa on govori nešto od onoga što govori Muhammed. Onda skočiše pa počeše udarati Abdullaha po licu dok je on i dalje učio, dok nije proučio koliko je to Allah htio, onda se vrati svojim drugovima, dok mu je krv lila niz lice. Drugovi mu rekoše: - To je ono čega smo se plašili za tebe! On odgovori: - Tako mi Allaha,

Allahovi neprijatelji u mojim očima ništa nisu izgledali bezopasniji nego što su to sada. Ako hoćete i sutra ću isto ovo učiniti. Oni mu rekoše: - Neka, ovo je dosta. Postigao si da čuju ono što im je mrsko.

Živio je Abdullah ibn Mes'ud sve do vremena vladavine halife Osmana ﷺ.

Kada je obolio smrtnom bolešću, dođe mu halifa Osman u posjetu pa ga upita: - Šta te muči? - Moji grijesi - odgovori. - A šta bi želio? -Allahovu milost. - Hoćeš li da naredim da ti daju sve ono što si odbio da primaš zadnjih godina? - upita halifa. - Ništa mi to ne treba - odgovori. - Ostaće tvojim kćerima iza tebe. - A bojiš li se siromaštva za moje kćeri? - upita Abdullah. Ja sam im naredio da svaku noć uče suru El-Vaki'ah, a uistinu sam čuo Allahovog Poslanika ﷺ koji je rekao: - Ko prouči svake noći suru Vaki'ah, nikad ga neće zadesiti siromaštvo i potreba!

A kada je noć nastupila, Abdullah ibn Mes'ud preseli među najodabranije društvo, dok je njegov jezik do zadnjeg časa spominjao ime Allaha i učio Njegove jasne ajete ...

SELMAN EL-FARISI

"Selman je od nas, ehli-bejta." (Allahov poslanik Muhammed ﷺ)

Ova naša priča je priča o onome koji je išao u potragu za istinom, koji je tragao za Allahom. To je priča o Selmanu el-Farisiji ؓ. Pa omogućimo Selmanu lično da nam prepriča tu svoju priču, jer njegovi osjećaji za nju su dublji a njegovo kazivanje tačnije i rječitije.

Kaže Selman: - Bio sam dječak iz područja Isfahan u Perziji, iz sela koje se zvalo Džejjan. Moj otac je bio starješina sela, najbogatiji i najpoštovaniji u cijelom selu. Otkako sam rođen, ja sam mu bio najdraži od svih stvorenja, a iz dana u dan njegova ljubav prema meni se pojačavala, tako da me je, strahujući za mene, skroz zatvorio u kuću kao što se cure zatvaraju. Trudio sam se u našem obožavanju vatre koliko sam mogao, pa sam postao onaj koji je odgovoran za nju i koji je loži. Ta časna obaveza mi je povjerena kako se vatra koju smo obožavali ne bi ugasila ni za jedan tren, ni danju ni noću. Moj otac je imao veliki posjed koji nam je donosio značajan prihod, i on bi stalno išao i posjed. obilazio a prihod sakupljao.

Jednoga dana ga neki posao spriječi, pa nemogavši otići u selo, pozva me i reče: - O sine, kao što vidiš ja ne mogu otići na naš posjed, nego ti idi i umjesto mene obavi tamo posao! Ja krenuh u pravcu našeg posjeda, i dok sam putovao naiđoh na jednu od kršćanskih bogomolja, čuh iznutra glasove onih koji su se molili, pa to privuče moju pažnju. Ja nisam ništa znao o običajima kršćana ili nekog od pripadnika drugih vjera, zbog toga što me otac stalno držao zatvorenog u kući, daleko od drugih ljudi. Kada čuh njihove glasove uđoh unutra da vidim šta to oni rade. Pošto sve dobro razgledah, zadivi me njihov obred pa poželjeh da

primim njihovu vjeru. Pomislih: - Ova vjera je bolja nego ona u kojoj smo mi. I tako ja ne odoh od njih sve dok sunce ne zađe, a na posjed svoga oca ne odoh nikako. U međuvremenu upitah prisutne: - Gdje je porijeklo ove vjere? Oni mi odgovoriše: - U području Šama - Sirije. Kada pade noć ja se vratih kući, gdje me dočeka otac pitajući šta sam uradio. Ja mu rekoh: - O oče, naišao sam na ljude koji se mole Bogu u svojoj bogomolji, pa mi se veoma dopala njihova vjera. Kod njih sam se zadržao sve do kraja dana. Otac se trže od mojih riječi, pa reče: - Moj sine, nema u toj vjeri nikakva dobra, tvoja vjera i vjera tvojih očeva je puno bolja. - Nije, boga mi! - rekoh mu. - Njihova vjera je bolja od naše! Moj otac se uplaši od mojih riječi, pa strahujući da se ne odmetnem od svoje vjere, ponovo me zatvori u kuću i još mi stavi okov na noge. Kada mi se prva prilika ukaza ja poručih onim kršćanima: - Kada vam naiđe prva karavana koja putuje u Šam obavijestite me, pa me ovi obavijestiše, a ja svim silama navalih na okove, oslobodih se, te se krišom priključih toj karavani i tako stigosmo u Šam. Kada stigosmo, ja upitah: - Ko je ovdje najbolji čovjek u ovoj vjeri? Rekoše mi: - Biskup, čuvar dotične bogomolje, te mu ja odoh i rekoh mu: - Želja mi je da uđem u kršćanstvo, pa bih volio da budem uz tebe, da te služim, da učim od tebe i da se s tobom molim Bogu. On mi reče: - Uđi. - Te uđoh kod njega i počeh da ga služim. Nije mi dugo vremena trebalo da otkrijem kako je on loš čovjek. Svojim podanicima naređivao je da daju milostinju i podsticao ih na to obećavajući im nagradu, a kada bi mu nešto dali da on podijeli na Božijem putu, on bi to krišom uzimao za sebe a siromasima i bijednicima ne bi davao ništa.

Tako je nagomilao sedam velikih kesa zlata. Ja sam ga zbog toga silno zamrzio, ali on ubrzo umrije, pa kada se kršćani sakupiše da ga ukopaju ja im rekoh: - Ovaj vaš drug je bio loš čovjek! Naređivao vam je milostinju i podsticao vas da je dajete, a kada bi mu vi šta donijeli, on je to ostavljao za sebe, dok siromasima ne bi davao ništa. Oni me upitaše: - Otkud znaš to? Ja im rekoh: - Pokazat ću vam gdje je njegova riznica. - Pokaži nam! - povikaše mi. Ja im pokazah mjesto gdje je on ostavljao zlato, pa kad ga oni izvadiše, nađoše sedam kesa punih zlata i srebra. Kada to vidješe, povikaše: - Boga mi, nećemo ga nikako ni ukopati! Onda ga mrtva razapeše na krst i kamenovaše. Malo vremena iza toga izabraše drugog čovjeka na njegovo mjesto, a ja počeh i njega slijediti i služiti. Nikad nisam vidio čovjeka da mu je ovaj svijet manje važan, a da se toliko brine za onaj svijet. Bio je i danju i noću u pobožnosti i obredima. Zavolio sam ga veoma

jako, te kod njega ostadoh dugo, a kada mu se prikuči smrt, ja mu rekoh: - O dobri čovječe, koga mi preporučuješ i savjetuješ da kod njega budem poslije tebe? On mi odgovori: - Sine moj, ne poznam nikoga da je ovakav kao ja osim jednog čovjeka u Mosulu, to je čovjek koji ništa ne mijenja i ništa ne dodaje vjeri, pa idi kod njega!

Kada moj učitelj umrije, ja odoh tom čovjeku u Mosul, a kada mu dođoh, ispričah mu sve o sebi i rekoh mu: - Prije nego će umrijeti, taj i taj moj učitelj mi je preporučio da dođem tebi rekavši mi da se ti čvrsto držiš onoga što je ispravno. On mi reče: - Ostani kod mene. Ja ostadoh kod njega i vidjeh da je i on najbolji što može biti. Ali, ne prođe mnogo vremena pa i on umrije.

Kada mu se prikučila smrt, ja ga upitah: - O dobri čovječe, kao što vidiš došla ti je Božija odredba, a ti o meni znaš sve. Pa kome me preporučuješ i koga mi savjetuješ da slijedim? - O sine! - reče mi on. - Boga mi, ne znam ni za jednog čovjeka koji je ovakav kao što smo mi bili, osim tog i tog čovjeka u Nesibinu, pa idi kod njega. Kada ovaj čovjek bi ukopan, ja otputovah u Nesibin i nađoh preporučenog čovjeka, pa mu ispričah sve što mi je rekao moj zadnji učitelj. On mi reče: - Ostani kod nas. Ja ostadoh kod njega i uvjerih se da je i on dobar i pošten kao i njegova dva druga. Ali, Boga mi, i njemu ubrzo dođe smrt pa mu rekoh: - Ti dobro znaš šta ti se sprema, pa kome me sada ti preporučuješ? On reče: - O sine moj, Boga mi, ja ne znam ni za koga da je ovakav poput nas osim tog i tog čovjeka u Amuriji, pa idi kod njega. Ja odoh tom čovjeku i sve ispričah a on reče: - Ostani kod nas! Ja ostadoh kod tog čovjeka, koji, Boga mi, bješe isti kao i njegovi drugovi.

Kod njega stekoh i malo imetka; nekoliko krava i ovaca. Zatim i tom čovjeku dođe Božija odredba koja je došla i njegovim drugovima, pa kad mu se prikuči smrt, ja mu rekoh: - Ti sve o meni znaš veoma dobro, pa kome me preporučuješ i šta mi naređuješ da činim? On reče: - Sine moj! Boga mi ja ne znam da je na cijeloj zemaljskoj kugli ostao ijedan čovjek privržen vjeri kao što smo to mi bili. Međutim, primaklo se vrijeme u kojem treba da se u zemlji Arapa pojavi Božiji Poslanik, koji će propovijedati čistu Ibrahimovu vjeru. On će iz svog kraja preseliti u kraj pun palmi među kamenitim brdima. On će imati znakove koji se ne mogu sakriti; ješće hediju - ono što mu se pokloni, a neće jesti sadaku - milostinju, između njegovih pleća će biti biljeg - pečat poslanstva. Pa ako ikako možeš da odeš u te krajeve, ti idi.

Onda i taj čovjek umrije, a ja u Amuriji ostadoh sve dok tuda ne naiđe grupa trgovaca iz Arabije iz plemena Kelb. Ja im rekoh: - Ako me povedete sa sobom u Arabiju, daću vam ove svoje krave i ovce. Oni prihvatiše, pa im ja dadoh sve što sam imao. Povedoše me sa sobom, a kada dođosmo u Vadi-l-kura - dolinu između Šama i Medine, iznevjeriše me i prodadoše kao roba nekom Jevrejinu.

Tako ostadoh tu da ga služim, a kada ga jedanput posjeti njegov amidžić iz plemena Benu Kurejza, otkupi me i povede sa sobom. Odvede me u Jesrib, pa ja vidjeh palme koje je spomenuo moj učitelj u Amuriji. Prepoznadoh Medinu tačno onako kako mi je on opisao, pa tako ostadoh u njoj.

U to vrijeme Vjerovjesnik je pozivao narod u Mekki, ali ja o tome nisam ništa čuo jer sam bio prezauzet poslovima koje sa sobom nosi ropstvo. Ne prođe mnogo vremena, a Vjerovjesnik preseli u Jesrib, a taj dan, tako mi Allaha, ja bijah na vrh palme, gdje sam obavljao posao za svog gospodara koji je u tom času sjedio ispod palme. Odjednom se pojavi njegov amidžić koji mu reče: - Neka Bog pobije pripadnike plemena Ews i Hazredž, eno ih, Boga mi, svi se sakupili u Kuba'u oko čovjeka koji je došao iz Mekke i tvrdi da je Allahov Poslanik. I samo što čuh njegove riječi, mene obuze vrtoglavica i vrućina, pa se uplaših da ne padnem na svog gospodara. Brzo se spustih sa palme govoreći čovjeku: - Šta si to rekao?! - ponovi mi tu vijest.

Moj gospodar se razljuti, pa me silno ošamari govoreći mi: - Šta imaš ti sa tim čovjekom? Vrati se svom poslu! Kasnije kada nastupi noć ja uzeh hurmi koje sam brao, i zaputih se tamo gdje je odsjeo Vjerovjesnik. Dođoh kod njega i rekoh: - Čuo sam da si ti dobar čovjek, a s tobom su tvoji drugovi, stranci i potrebni. Evo ovo sam odvojio za sadaku, pa mislim da ste vi preči da vam to dam nego iko drugi. - Onda mu pružih hurme. On reče svojim drugovima: - Jedite! - a sam ništa ne uze niti pojede. Rekoh u sebi: - Ovo je prvi znak! Onda se vratih pa ponovo sakupih hurmi, a kada se Vjerovjesnik iz Kuba'a premjesti u Medinu otiđoh mu i rekoh: - Vidio sam da ti ne jedeš sadaku, pa sam ti ovo donio kao hediju da te počastim. On uze i pojede nešto hurmi, a naredi svojim drugovima te jedoše i oni. Ja opet rekoh sam sebi: - Ovo je drugi znak!

Kasnije sam došao Vjerovjesniku, kada je on bio u Beki'i-l-Garkadu, mezarlucima gdje je ukopavao nekog od svojih drugova. Vidio sam kako sjedi, a na njemu bijahu dva ogrtača. Ja

ga poselamih, pa počeh kružiti oko njega ne bih li vidio pečat na njegovim leđima kojeg je spomenuo onaj čovjek u Amuriji.

Kada Vjerovjesnik vidje kako gledam u njegova leđa, shvati šta ja hoću, skinu svoj ogrtač sa leđa, pa ja pogledah i vidjeh pečat. Saznadoh da je on uistinu Allahov poslanik, pa počeh da ga ljubim plačući. On me upita: - Šta je s tobom i ko si ti? Ja mu onda ispričah svu svoju priču od početka do kraja što ga veoma zadivi (i začudi). Zaželje da i njegovi drugovi to čuju od mene, te ja ispričah i njima. Oni se redom začudiše mome slučaju, i silno se obradovaše zbog njegovog završetka.

I neka je spas i mir na Selmana el-Farisiju onoga dana kada je krenuo u potragu za istinom (na svakom mjestu) po svim krajevima.

I neka je selam na Selmana onoga dana kad je spoznao istinu, povjerovao u nju najčvršćim imanom i neka je selam na Selmana onoga dana kada je umro i kada će ponovo biti proživljen.

IKRIME IBN EBI DŽEHL

"Ikrime će vam doći kao mu'min i muhadžir. Nemojte ružno govoriti o njegovom ocu, jer vrijeđanje mrtvog šteti živom a do mrtvog uopće ne dolazi." (Allahov poslanik Muhammed ﷺ)

Bio je pri kraju treće decenije života kada je Vjerovjesnik počeo javno pozivati istini i pravome putu. Bio je od najčasnijih Kurejšija po ugledu, (jedan) od najbogatijih i najviših po porijeklu. Bilo je veoma logično da i on primi Islam kao što su to učinili slični njemu; kao Sa'd ibn Ebi Vekkas, Mus'ab ibn Umejr i drugi sinovi (iz) bogataških i uglednih porodica iz Mekke, ali, da nije bilo njegovog oca; pa šta mislite ko je bio njegov otac? To bijaše najveći silnik Mekke, prvi mušrički vođa, onaj čijim je žestokim mučenjima Allah iskušavao iman vjernika pa su ostajali čvrsti. Onaj koji je svojim lukavstvima ispitivao iskrenost onih koji su bili ubijeđeni u svom vjerovanju, pa su oni tu iskrenost i dokazivali. Dovoljno je kad se kaže da je to bio Ebu Džehl.

To je bio njegov otac, a što se njega tiče on je Ikrime ibn Ebi Džehl el-Mahzumi, jedan od brojnih kurejšijskih uglednika, i jedan od prvih konjanika i ratnika. Pod utjecajem oca Ikrime Ibn Ebi Džehl osjeti obavezu da se neprijateljski ponaša prema Muhammedu ﷺ. Zato je i gajio žestoko neprijateljstvo prema njemu, a njegove drugove (ashabe) je zlostavljao na najgore načine. Islam i muslimane je izlagao velikim mukama i patnjama što je radovalo njegova oca. Kada je njegov otac poveo mušričku vojsku na Bedr, zaklinjući se svojim idolima Latom i Uzaom da se u Mekku neće vratiti sve dok ne porazi Muhammeda, odsjeo je na Bedru tri dana. Tu je klao deve, pio opojna pića a pjevačice su ga zabavljale uz veselu muziku. Dok je Ebu Džehl predvodio ovu

bitku, njegov sin Ikrime mu je bio glavni oslonac, podrška i njegova desna ruka. Ali idoli Lat i Uza se nisu odazvali molbi Ebu Džehla, jer oni ne mogu čuti. Nisu ga pomogli u njegovoj borbi jer su i sami nemoćni. Tako on poginu na Bedru. I dok ga je njegov sin Ikrime gledao vlastitim očima, koplja muslimanskih boraca su pila njegovu krv. Vlastitim ušima čuo je posljednji urlik koji je izišao iz njegovih usta. Ikrime se vrati u Mekku ostavljajući tijelo kurejšijskog uglednika na Bedru. Poraz ga je omeo pa nije uspio izvući tijelo da ga pokopa u Mekki i bjekstvo ga je prisililo da ga ostavi muslimanima. Oni su ga bacili, skupa sa desetinama drugih ubijenih mušrika, u napušteni bunar koji su zatrpali pijeskom. Do tog dana Ikrime ibn Ebi Džehl se drukčije ponašao (u odnosu) prema Islamu. Do sada je prema njemu bio neprijateljski raspoložen zbog krvne veze sa ocem, a sada se borio protiv Islama iz osvete zbog ubijenog oca. Ikrime je (sada) skupa sa još nekima čiji su očevi poginuli na Bedru, raspaljivao vatru neprijateljstva u grudima mušrika protiv Muhammeda, i stalno podsticao na osvetu one Kurejšije koji su iz svojih porodica imali žrtve na Bedru. Tako dođe Uhud.

Ikrime ibn Ebi Džehl krenu na Uhud, a sa sobom povede svoju ženu Ummu Hakim, da skupa sa drugim ženama, koje su izgubile nekog od svojih na Bedru, stane iza redova boraca. One su udarale u defove podstičući Kurejšije na borbu, a one koji bi eventualno u strahu ili panici htjeli da pobjegnu, vraćale bi i davale im novi moral. Na čelo desnog krila svoje konjice Kurejšije postaviše Halida ibn Welida, a na lijevom krilu Ikrimu ibn Ebi Džehla. Dva mušrička konjanika pokazaše veliko junaštvo toga dana, što u ishodu bitke prevagnu u korist Kurejšija, a protiv Muhammeda i njegovih drugova. Mušricima to donese veliku pobjedu tako da je njihov vođa Ebu Sufjan govorio: - Ovaj dan je za dan Bedra!

Kada je bila Bitka na Hendeku, mušrici su danima držali Medinu u obruču, što dovede do toga da Ikrime ibn Ebi Džehl izgubi strpljenje zbog nemoći svoje vojske. On potraži najuži dio hendeka (jarka) i silom natjera konja u njega tako da ga nekako pređe. Za njim se u tu opasnu pustolovinu zaputi još nekoliko mušrika, ali sve to dovede samo do žrtve mušrika Amr ibn Abdu Wudda. Što se Ikrime tiče spasi ga jedino bijeg. A na Dan osvojenja Mekke Kurejšije vidješe da ne mogu stati na put Muhammedu i njegovim ashabima, pa odlučiše da mu oslobode put do Mekke i da mu se ne suprotstavljaju. Da bi ovo odlučili, pomoglo im je i saznanje da je Vjerovjesnik ﷺ naredio svojim

vojskovođama da nikog ne ubijaju od stanovnika Mekke osim onih koji im se suprotstave. Ali, Ikrime ibn Ebi Džehl i još nekoliko istomišljenika se ne složiše sa ostalim Kurejšijama, nego se suprotstaviše velikoj vojsci, i u tom kratkotrajnom okršaju Halid ibn Welid ih porazi i neki od Kurejšija tu izginuše, a neki se spasiše u bijegu. Među ovima koji pobjegoše bijaše Ikrime ibn Ebi Džehl.

Tek tada se Ikrime pokaja, našavši se u nedoumici, jer u Mekki više nije mogao ostati. Otkako su stigli muslimani, Vjerovjesnik ﷺ je pomilovao preostale Kurejšije, ali je ipak izuzeo nekoliko pojedinaca koje je imenovao i naredio da se ubiju pa makar ih našli pod zastorima Ka'be. Među tim izuzetim bio je i Ikrime ibn Ebi Džehl. Zbog toga se on krišom izvuče iz Mekke pa se zaputi u pravcu Jemena, s obzirom da nigdje drugo nije mogao naći utočište. Tada Ummu Hakim, žena Ikrime ibn Ebi Džehla, Hinda kćerka Utbe i sa njima još deset žena, odoše Allahovom Poslaniku ﷺ da mu iskažu vjernost. Kada uđoše kod njega, zatekoše s njim dvije od njegovih žena, te Fatimu, njegovu kćerku, i još nekoliko žena iz porodice Abdulmuttaliba. Hinda, koja je bila sa mahramom preko lica (hidžabom) reče: - O Allahov Poslaniče! Neka je hvala Allahu koji je dao da Njegova vjera nadvisi druge. Molim te da mi se smiluješ i oprostiš, jer ja sam žena mu'minka, iskrena imana. Ona onda otkri svoje lice i reče: - Ja sam Hinda Bintu Utbe, o Vjerovjesniče. Allahov Poslanik joj reče: - Dobro došla! Ona reče: - Tako mi Allaha, o Vjerovjesniče, na čitavom dunjaluku nije bilo kuće za koju bih ja više željela da propadne od tvoje kuće. Sada nema nijedna kuća na cijelom svijetu da ja više želim da se uzdigne od tvoje kuće. I više od toga - dodade Allahov Poslanik ﷺ. Onda ustade Ummu Hakim, žena Ikrime ibn Ebi Džehla, javno primi Islam, pa reče: - O Allahov Poslaniče! Ikrime je pobjegao od tebe u Jemen strahujući da ga ne ubiješ, pa pomiluj ga, Allah te pomilovao? Alejhisselam reče: - On je siguran! Ona odmah krenu u potragu za njim, a s njom je išao samo njen sluga Bizantinac. Kada su dobro odmakli u putu sluga pokuša da s njom počini grijeh, a ona ga je sve nekako odvraćala i to odgađala sve dok ne dođoše u jedno Arapima naseljeno mjesto.

Tada im se ona povjeri i zatraži od njih pomoć, našto oni njenog slugu svezaše i zadržaše kod sebe. Iza toga ona nastavi put i nađe Ikrimu na obali mora, u kraju zvanom Tihama. Zateče ga a on se nagađa sa nekim mornarom da ga preveze. Mornar mu reče:

- Očisti svoj nijjet (namjeru), pa da te vozim. Ikrime ga upita: - A kako to da očistim nijjet? On mu reče: - Reci: *"Ešhedu en la ilahe illallah, we enne Muhammeden Resulullah.* (Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, i da je Muhammed Allahov poslanik).

Ikrime mu reče: - Pa i ne bježim ni od čega drugog nego baš od toga. I dok su oni tako raspravljali, pojavi se Ummu Hakim pa reče Ikrimi: - O mužu moj, dolazim ti od najboljeg čovjeka, najdobrodušnijeg i najveličanstvenijeg. Dolazim ti od Muhammeda ibn Abdullaha. Tražila sam od njega da te pomiluje, što je on i učinio. Pa ne upropaštavaj se dalje. On je upita: - Ti si s njim razgovarala? Ona odgovori: - Da, ja sam s njim razgovarala, i on te je pomilovao. Tako ga je ona smirivala i ubjeđivala te se on ipak vrati s njom. Ona mu onda ispriča nemio slučaj sa njihovim slugom Bizantincem, pa kada naiđoše kroz ono naselje, Ikrime ga ubi, prije nego što je prešao na Islam. U putovanju, kada su jedanput konačili, Ikrime htjede da noći skupa s ženom, što ona strogo odbi govoreći: - Ja sam muslimanka, a ti si mušrik! On se silno začudi pa reče: - To što te sprječava da mi se odazoveš (nije mala stvar) može da bude samo nešto veoma značajno! Kada se Ikrime prikuči Mekki, Allahov Poslanik ﷺ reče svojim ashabima: - Uskoro će vam doći Ikrime ibn Ebi Džehl, kao vjernik i muhadžir, pa nemojte grditi i psovati njegova oca, jer psovanje umrlog uznemirava živog, a do umrlog ne može ni dospjeti. Malo iza toga stiže Ikrime i njegova žena, pa se uputiše pravo Allahovom Poslaniku ﷺ. Kada ga Vjerovjesnik ugleda, od radosti skoči pred njega ne ogrnuvši se svojim ogrtačem.

A kada Vjerovjesnik sjede, Ikrime stade pred njega i reče: - O Muhammede, Ummu Hakim mi je rekla da si me pomilovao? Allahov Poslanik ﷺ mu reče: - Istinu je kazala, ti si siguran! Ikrime upita: - U šta ti pozivaš, Muhammede? Resulullah mu odgovori: - Pozivam te da posvjedočiš da nema drugog boga osim Allaha, i da sam ja Njegov rob i Poslanik, zatim da obavljaš namaz i daješ zekat. Pa mu nabroja sve sastavne dijelove vjere Islama.

Ikrime reče: - Tako mi Allaha, ne pozivaš ničem drugom osim istini, a ne naređuješ ništa drugo osim hajra - dobra. Onda nastavi: - I prije nego si počeo da pozivaš u ovo što si spomenuo, ti si među nama bio najiskreniji i najbolji! Onda pruži ruku i reče: - Zaista svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, i svjedočim da si ti Njegov rob i Poslanik! Zatim upita: - O Allahov Poslaniče, poduči me najboljem što bih mogao kazati? Poslanik ﷺ mu reče: -

Kaži: *Ešhedu en la ilahe illellah.* Ikrime opet upita: - A zatim, .šta da kažem? - Reci - odgovori mu Vjerovjesnik, Allah mi je svjedok, a svjedoci su mi i svi prisutni da sam ja musliman, muhadžir i mudžahid. Ikrime sve to izgovori, a Vjerovjesnik mu tada reče: - Danas od mene nećeš ništa zatražiti, a što sam inače ikom dao, a da ti to neću dati. Onda Ikrime reče: -Tražim od tebe da zamoliš Allaha da mi oprosti sva moja neprijateljstva prema tebi, sva moja stanovišta prema tebi i sve što sam ti rekao, bilo u lice, bilo u tvom odsustvu? Allahov Poslanik ﷺ reče: - Moj Allahu, oprosti mu svako neprijateljstvo koje je vodio protiv mene, svaki put koji je prošao sa ciljem da ugasi Tvoje svjetlo. Oprosti mu što je meni govorio u lice, ili dok sam bio odsutan od njega!

Lice Ikrime se razvedri od radosti pa reče: - O Vjerovjesniče, za sve što sam potrošio na putu odvraćanja od Allahova puta, sada ću dvostruko više potrošiti na Allahovom putu, a za svaku borbu što sam vodio odvraćajući od Allahova dina, sada ću se dvostruko više boriti. Od tog dana povorci misionara i pozivača u novu vjeru priključi se hrabri konjanik sa ratnih poprišta. Istovremeno je bio pobožnjak, koji bi obnoć klanjao, te učač Allahove Knjige u džamijama. Stavljao bi Mushaf na lice i govorio: - Knjiga moga Gospodara. Govor moga Gospodara, a pri tome bi plakao od strahopoštovanja prema Allahu ﷻ. Ikrime je izvršio obećanje koje je dao Vjerovjesniku, jer muslimani nisu vodili ni jednu bitku, nakon što je on primio Islam, a da i on nije učestvovao s njima. Nisu išli ni u jedan pohod, a da on nije bio u njihovoj izvidnici.

U velikoj Bici na Jermuku Ikrime navali na neprijatelja kao što žedan čovjek navali na hladnu vodu u vrelom danu. Kada je u jednom trenutku situacija postala teška za muslimane, Ikrime sjaha s konja, slomi korice svoje sablje i sjuri se u redove Bizantinaca. Halid ibn Welid požuri do njega, pa mu reče: - Ne radi to Ikrime, jer ako pogineš, to će teško pasti ostalim muslimanima! On mu odgovori: - Pusti me Halide, ti si ranije primio Islam pa si se više borio na strani Vjerovjesnika. Što se tiče mene i mog oca mi smo bili najgori ljudi protiv Allahova Poslanika, pa me zato pusti da se otkupim za ono što sam ranije činio! Ikrime zatim dodade: - Borio sam se protiv Vjerovjesnika ﷺ na dosta mjesta, a sada da bježim od Bizantinaca! Tako nešto se nikad neće desiti! Onda povika ostalim muslimanima: - Ko će sa mnom u smrt? Priključi mu se njegov amidža Haris ibn Hišam i Dirar ibn Ezwer sa još četiri stotine muslimana, pa se počeše žestoko boriti štiteći komandno mjesto Halida ؓ te ga časno i odbraniše.

Kada se, nakon velike pobjede muslimana, okončala Bitka na Jermuku, na poprištu su ležala tri teško ranjena mudžahida. Bili su to: Haris ibn Hišam, Ajjaš ibn Ebi Rebi'a i Ikrime ibn Ebi Džehl. Haris zatraži vode da se napije, pa kada mu je donesoše, u njega pogleda Ikrime, te se Haris ne napi nego reče: - Dajte prvo njemu! Kada dođoše do njega, nađoše ga mrtvoga. Zatim se vratiše njegovoj dvojici drugova, pa ih nađoše a i oni preselili na onaj svijet, neka je Allah zadovoljan sa svima njima, i neka ih napoji sa Kewser izvora tako da više nikada ne ožedne, i neka ih nastani u zelene bašče Firdewsa gdje će vječno uživati!

ZEJDU-L-HÀJR

> "Ti imaš dva svojstva koja vole i Allah i Njegov Poslanik: strpljivost i blagost." (Allahov poslanik Muhammed ﷺ)

Ljudi ostaju isti; oni koji su bili ugledni u džahilijjetu (predislamskom periodu neznanja) ugledni su i u Islamu. Pogledajmo dvije slike jednog vrijednog ashaba: prvu je crtala džahilijjetska ruka, a drugu su ukrasile jagodice prsta Islama.

Taj drug Vjerovjesnikov je Zejdu-l-Hajl, kako su ga zvali ljudi u džahilijjetu, odnosno Zejdu-l-Hajr kako ga je nazvao Allahov Poslanik, nakon što je on ušao u vjeru Islam. Prvu sliku o ovome ashabu bilježe književna djela gdje stoji:

Prenosi Šejbani od jednog šejha iz plemena Benu Amir: "Zadesila nas je sušna i nerodna godina u kojoj propade i stoka i rastinje. Jedan čovjek iz našeg plemena ode sa svojom porodicom u Hiru, mjesto između Kufe i Nedžefa, i tu ih ostavi govoreći im: - Čekajte me ovdje dok se ne vratim! Onda se zakune da se neće vratiti dok im ne obezbijedi neki imetak, a u tome ga samo smrt može spriječiti. Opremivši se za put on krenu. Putovao je cijeli dan, a kada nastupi noć, stiže pred neki šator. U blizini šatora se nalazilo svezano tele. On pomisli: - Ovo je prvi plijen. Onda priđe teletu i poče da ga odvezuje, a kada htjede da ga povede, začu glas koji ga upozori: - Ostavi to i traži sebi drugu nafaku! - našto ga on ostavi i produži put.

Putovao je sedam dana dok ne dođe do ograđenog prostora za deve. U blizini je stajao veliki šator sa kubbetom od kože što je ukazivalo na bogatstvo i raskoš. Čovjek reče sam sebi: - U ovom prostoru mora biti deva, a u ovom šatoru sigurno ima stanovnika. On zaviri u šator, a sunce bijaše skoro zašlo, i u sredini šatora primijeti jednog oronulog starca. Čovjek priđe i sjede iza starca

tako da ga ovaj uopće ne primijeti. Malo vremena prođe, a sunce zađe i pojavi se konjanik od kojeg nikad nije vidio krupnijeg i snažnijeg jahača. Jahao je isto tako ogromnog konja, a pored njega, sa desne i lijeve strane, su išla dva roba. Gonili su krdo od stotinjak deva koje je predvodio krupni mužjak. Kada mužjak kleknu, kleknuše i sve ostale deve oko njega. Onaj jahač reče jednom od robova: - Pomuzi ovu! - I pokaza mu jednu ugojenu devu, pa napoj starca. Rob pomuze devu tako da napuni jedan sud koji stavi ispred starca i odmače se od njega. Starac popi jedan ili dva gutljaja, pa ostavi sud. Onaj čovjek dalje kaže: - Polahko pužući ja se primakoh, uzeh onaj sud i ispih sve što je bilo u njemu. Kada se rob vrati uze sud i povika: - O gospodaru, sve je popio! Jahač se obradova pa reče: - Pomuzi ovu - pokazujući drugu devu - i stavi sud ispred starca. Rob uradi što mu je naređeno, a starac opet popi jedan gutljaj i ostavi sud. Ja uzeh sud i ispih polovinu, ne želeći da onaj jahač šta posumnja ako ga ispijem cijelog. Onda jahač naredi drugom robu da zakolje jednu ovcu, a kada ovaj to učini, jahač ispeče mesa starcu i nahrani ga svojom rukom. Kada se starac zasiti, poćeše jesti jahač i njegovi robovi. Ubrzo iza toga svi polijegaše i zaspaše dubokim snom uz glasno hrkanje. Tada se zaputih do onog mužjaka deva, razvezah njegove veze i uzjahah ga. On krenu a za njim krenuše i sve deve. Išao sam cijelu noć, a kada se malo razdani pogledah na sve strane i ne primijetih da me iko slijedi. Ja nastavih putovanje dok dobro odmače dan. Tada se okrenuh i opazih u daljini nešto poput orla ili neke druge velike ptice.

To se primicalo sve bliže i bliže tako da ubrzo razaznah onoga jahača na svome konju. Kada se još više primače, jasno vidjeh da je to onaj čovjek koji traži svoje deve. Tada svezah mužjaka, izvadih strijelu iz tobolca i stavih je u luk, a iza sebe postavih deve. Jahač zastade daleko od mene i povika: - Pusti moje deve! - Neću! - rekoh ja. Iza sebe sam ostavio gladnu porodicu u Hiri i zakleo sam se da im se neću vratiti osim sa nekim imetkom, ili ću umrijeti! - Pusti deve, oca nemao, ili si mrtav! - viknu jahač. - Neću da ih pustim! - Jadan ne bio, pa ti si u zabludi! Pogledaj uzdu mužjaka! Na uzdi bijahu tri čvora, pa me on upita u koji želim da pogodi strijelom. Ja pokazah srednji čvor, a on ga pogodi i protjera kroz njega strijelu kao da je rukom stavio. Onda to ponovi i drugi i treći put. Vidjevši to, ja vratih svoju strijelu u tobolac i stadoh u znak predaje. On mi priđe, uze moju sablju i luk pa mi reče: - Uzjaši iza mene! Ja uzjahah, a on me upita: - Kako misliš da ću postupiti s tobom! - Zlo mi se piše! -

odgovorih. - A zašto? - Zbog svega što sam ti učinio i što sam te namučio, a Allah ti je dao da me sustigneš. - Zar misliš da ću ti učiniti zlo, a sinoć si s mojim ocem Muhelhilom dijelio njegovu hranu i piće i tako si mu društvo pravio!? Kada čuh ime Muhelhil, zapitah ga: - Jesi li ti Zejdu-l-Hajl? - Da - odgovori on. - Budi najbolji zarobljivač - rekoh mu. - Ništa se ne boj! - reče.

A kada me dovede do svog boravišta kaza mi: - Boga mi, da su ovo moje deve, ja bih ti ih sve dao, međutim one pripadaju jednoj od mojih sestara. Ali ostani kod nas nekoliko dana, jer uskoro ću ja izvršiti jedan napad u kojem će sigurno biti plijena! Ostadoh tu tri dana, a onda on (izvrši prepad) napade na pleme Benu Numejr i zaplijeni blizu stotinu deva, koje sve do jedne dade meni. Sem toga sa mnom posla svoje ljude koji su me štitili dok ne stigoh u Hiru.

To bijaše jedna slika iz života Zejdu-l-Hajla iz džahilijjeta. Što se tiče slike iz života u Islamu nju bilježe djela o životu Allahova Poslanika ﷺ gdje se kaže:

Kada vijesti o Vjerovjesniku ﷺ dopriješe do Zejdu-l-Hajla, i kada bi upoznat o nekim detaljima vjere u koju Vjerovjesnik poziva, on opremi svoga konja, pozva ugledne velikaše iz svoga plemena u zijaret Jesribu, i u susret Allahovom Poslaniku ﷺ. S njim se zaputi velika skupina iz plemena Tajji's, među kojima bijaše Zurru ibn Sedus, Malik ibn Džubejr, Amir ibn Džuwejn i mnogi drugi. Kada stigoše u Medinu, uputiše se prema časnom Vjerovjesnikovom mesdžidu, a svoje jahalice ostaviše pred vratima. Baš u tom trenutku u mesdžidu je Vjerovjesnik okupljenim muslimanima govorio sa minbere.

Njih zadivi njegov govor, a još više ih začudi vezanost muslimana za njega, njihovo pažljivo i nijemo slušanje, i dojam koji je na njih ostavljao govor Vjerovjesnika ﷺ. Kada ih Allahov Poslanik ﷺ opazi reče obraćajući se muslimanima: - Zaista sam vam ja bolji od kipa Uzzaa i od sveg drugog što obožavate! Bolji sam vam ja nego crna deva kojoj se klanjate mimo Allaha.

Vjerovjesnikov govor ostavi različit utisak na Zejdu-l-Hajla i ostale koji bijahu sa njim. Neki se odazvaše istini i pohrliše k njoj, a neki se uzoholiše i okrenuše leđa istini. "Jedna skupina će u Džennet, a jedna u Džehennem." Što se tiče Zurru ibn Sedusa on samo što vidje Allahovog Poslanika ﷺ u svom divnom ambijentu, okružen srcima vjernika, izložen pogledima očiju punih ljubavi i čežnje, zavidnost proradi u njegovu srcu, a neki strah ga obuze. On reče ostalima: - Smatram da će ovaj čovjek

uskoro zavladati vratovima svih Arapa, a bogami, ja nikad neću dozvoliti da vlada mojim vratom! Onda ode u Šam-Siriju, gdje obrija svoju glavu i posta kršćanin. A Zejd i ostali njegovi drugovi postupiše drukčije. Samo što Allahov Poslanik ﷺ završi svoj govor, on ustade pred svim muslimanima, a bijaše veoma lijep čovjek, skladan i visok, tako da kad bi jahao konja, noge bi mu zapinjale o zemlju kao da jaše magarca.

Dakle, on ustade, ispravi se svom svojom visinom i viknu jasnim i zvonkim glasom: - O Muhammede! Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha i svjedočim da si ti Allahov Poslanik! Allahov Poslanik mu priđe i upita ga: - Ko si ti? On odgovori: - Ja sam Zejdu-l-Hajl sin Muhelhila. Allahov Poslanik ﷺ mu reče: - Ti si Zejdu-l-Hajr, a ne Zejdu-l-Hajl (hajr je dobro, a hajl su konji). Hvala Allahu koji te je doveo iz tvojih brda i dolina i koji je tvoje srce okrenuo Islamu.

Od tada on bi poznat po imenu Zejdu-l-Hajr. Onda Allahov Poslanik ﷺ odvede Zejda u svoju kuću, a s njim bijaše Omer ibn Hattab i skupina drugih ashaba. Kada stigoše u kuću, Allahov Poslanik ﷺ doda Zejdu jastuk (šilte) da se nasloni. Njemu bi neugodno da se naslanja u društvu Vjerovjesnika pa odbi jastuk. Vjerovjesnik mu je tri puta davao jastuk, a on ga je svaki put odbijao. Kada su se svi smjestili Vjerovjesnik reče Zejdu: - Nikad mi nijedan čovjek nije opisan, kojeg sam kasnije vidio, a da nije bio suprotan opisu, osim ti. Onda mu reče: - O Zejde, u tebe se nalaze dvije osobine koje voli Allah i Njegov Poslanik. - Koje su to osobine? - upita Zejd. - To su blagost i promišljenost. - Hvala Allahu koji me je učinio takvim kao što to voli Allah i Njegov Poslanik - reče Zejd. Onda se zagleda u Allahovog Poslanika ﷺ, pa reče: - Daj mi, Allahov Poslaniče, tri stotine konjanika i ja ti garantiram da, ako s njima udarim na Bizantince, da ćemo ih pobijediti.

Vjerovjesnik zadivljen njegovom odlučnošću reče: - Allah te nagradio Zejde, (pa) kakav si ti čovjek!? Onda na Islam pređoše i svi ostali koji su bili sa Zejdom od njegova naroda. A kada Zejd odluči da se sa saputnicima vrati u svoj kraj u područje Nedžda, isprati ga i s njim se oprosti Allahov Poslanik ﷺ a zatim reče: - Kakav li je ovo čovjek!? Koliko će stvari učiniti, samo ako se spasi od medinske kuge! Tih dana u Medini je vladala zarazna bolest i Zejd samo što napusti Medinu, bolest ga zahvati. On reče svojim drugovima: - Nemojte da idemo kroz područje plemena Kajs, jer između nas i njih su bili džahilijjetski obračuni, a ja, tako mi Allaha, više se neću, dok sam god živ, boriti protiv muslimana.

Tako Zejdu-l-Hajr nastavi svoj put prema području gdje življeše njegova porodica, unatoč groznici koja ga je iz sata u sat sve više savladavala. Želio je da stigne među svoj narod kako bi svi, njegovim posredstvom prihvatili Islam. Trkao se sa sudbinom, a sudbina se trkala s njim. I na kraju ga je ipak prestigla. Ispustio je svoju dušu u putu, a između njegovog prelaska na Islam i smrti nije bilo vremena da počini ikakav grijeh...

ADIJJ IBN HATIM ET-TAI

"Ti si povjerovao kada drugi nisu, ti si spoznao dok su drugi nijekali, ti nisi varao dok drugi jesu i ti si išao naprijed dok su drugi bježali." (Omer ibn Hattab)

U devetoj godini po Hidžri Islamu se nakon bježanja pokori jedan od arapskih vladara. Prikloni se imanu nakon odbijanja i odvraćanja drugih. Izjavi pokornost Allahovom Poslaniku, ﷺ nakon odbijanja. To je bio Adijj ibn Hatim et-Tai čijeg su oca uzimali za primjer u darežljivosti. Adijj naslijedi vlast od svog oca, pa posta gospodar područja Tajja, koji se obavezaše da će mu davati četvrtinu svojih prihoda i koji mu prepustiše svu komandu. Kada Allahov Poslanik poče javno pozivati na pravi put i istinu, i kada mu se prikloniše mnogi Arapi, pleme po pleme, Adijj u Vjerovjesnikovoj misiji vidje vođstvo koje bi lahko moglo njegovo vođstvo da ugrozi. Vidje vlast koja bi njegovu vlast mogla srušiti. Zbog toga se on postavi prema Vjerovjesniku kao najžešći neprijatelj, iako ga nije ni poznavao. Zamrzi ga najvećom mržnjom, a da ga nije ni vidio. Tako osta neprijatelj Islama blizu dvadeset godina sve dok mu Allah ne rasprostrani grudi za poziv uputi i istini.

A prelazak na Islam Adijja ibn Hatima je priča koja se ne zaboravlja, pa pustimo da nam osobno prepriča svoju priču, jer on je najpreči da to učini, a njegova verzija je najispravnija.

Kaže Adijj: - Kada sam čuo za Allahovog Poslanika nije bilo ni jednog Arapa da ga je više mrzio od mene. Bio sam ugledan čovjek, kršćanin. Išao sam među svojim narodom kupeći četvrtinu, koju sam uzimao iz njihova plijena i prihoda, kao što su to radili i drugi arapski vladari. A kada on ojača i proširi se njegova moć, te njegova vojska i izvidnice počeše patrolirati zemljom Arapa, i na istoku i na zapadu, rekoh svom slugi koji čuvaše moje deve: - O

dječače, oca nemao pripremi mi jednu jaku i mirnu devu i sveži je nedaleko od mene, pa ako čuješ da je Muhammedova vojska ili neka njena izvidnica stupila na naša područja, obavijesti me.

I jednog jutra dođe mi taj moj sluga i reče: - Gospodaru, ono što si nakanio činiti kada u tvoju zemlju stupi Muhammedova konjica, čini sada. - A zašto, žalosna ti majka? - upitah ga. On odgovori: - Vidio sam zastave kako se pojavljuju u blizini našeg područja, pa sam se raspitivao u vezi njih, i rečeno mi je da je to Muhammedova vojska. Ja mu rekoh: - Pripremi mi onu devu što sam ti naredio, i dovedi je u moju blizinu. Onda istog časa skočih pa pozvah svu svoju porodicu i djecu da napustimo zemlju koju smo volili. Nabrzinu krenusmo u pravcu Sirije gdje su živjeli kršćani, pripadnici moje vjere, kako bih se smjestio kod njih. U svoj toj žurbi nisam mogao sakupiti svu svoju porodicu, pa kada iziđosmo iz opasne zone, tek tada pregledah da li smo svi na okupu. Ispostavi se da mi je ostala jedna sestra u Nedždu sa ostalima iz plemena Tajj koji tamo ostaše. Sada više nisam imao nikakve mogućnosti za povratak, pa produžih sa onima koji bijahu sa mnom u pravcu Sirije i ostadoh da živim tu među svojim istovjernicima. Što se moje sestre tiče, nju zadesi baš ono što sam očekivao i čega sam se plašio. Tu u Siriji čuh kako je Muhammedova konjica napala naše područje i među zarobljenicima koje odvedoše u Jesrib nađe se i moja sestra. Tamo je štaviše, zajedno sa drugim zarobljenicama, u prostor kod vrata mesdžida. Pored nje naiđe Allahov Poslanik ﷺ a ona ustade pred njega i reče: - O Allahov Poslaniče, propao je roditelj, a otišao je staratelj. Pa smiluj mi se, Allah ti se smilovao. On upita: - A ko je taj tvoj staratelj? Ona reče: - Adijj ibn Hatim. - Onaj koji bježi od Allaha i njegova Poslanika - upita on. A zatim produži put i ostavi je.

Sutradan Vjerovjesnik ﷺ ponovo naiđe pored nje a ona mu reče isto što i juče, našto joj on reče ono što joj je i juče rekao. Sljedeći dan kada naiđe, ona, izgubivši nadu, ne reče mu ništa. Tada joj jedan čovjek iza leđa Vjerovjesnika dade znak da mu se obrati, pa ona ustade i reče: - O Allahov Poslaniče, propao je roditelj, a otišao je staratelj. Pa oslobodi me, Allah te oslobodio! - Učinio sam to - odgovori joj Vjerovjesnik. Ona ponovo reče: - Željela bih da odem svojoj porodici u Siriju. On reče: - Nemoj žuriti sa putovanjem dok ne nađeš nekoga iz tvog naroda u koga si sigurna, kako bi te otpratio u Siriju. Kada nađeš nekog u koga imaš povjerenja obavijesti me.

Kada je Allahov Poslanik otišao ona upita za čovjeka koji joj je išaretio da se obrati Vjerovjesniku, pa joj rekoše da je to bio Ali ibn Ebi Talib ؓ. Ona osta tu dok ne naiđe neka skupina ljudi u

koju je imala povjerenja, te ode Vjerovjesniku i reče mu: - O Allahov Poslaniče, jedna skupina ljudi iz mog plemena je naišla i među njima se nalaze oni koji će me odvesti mojoj porodici i u koje sam sigurna. Allahov Poslanik je darova lijepom odjećom, dade joj devu na kojoj će jahati i ostalo što joj je potrebno u putu, te ona otputova sa tom skupinom ljudi.

Dalje priča Adijj: - Mi smo se i dalje raspitivali o njoj i iščekivali njen dolazak i nikako nismo vjerovali u ono što smo čuli o njenom susretu sa Muhammedom, i o tome kako je prema njoj bio veliki dobročinitelj i pored toga što je znao kakav sam ja bio prema njemu. I, Allaha mi, dok sam jednom sjedio sa svojom porodicom ugledah ženu koja je sjedeći u svojoj nosiljci išla prema nama. Ja rekoh: - Ovo je Hatimova kći! I stvarno to bijaše ona.

Kada dođe do nas, ona me preduhitri govoreći: - Onaj koji trga rodbinske odnose je najveći silnik! Pokupio si svoju bližu porodicu i djecu, a ostavio si djecu svoga roditelja i one za koje si morao da se pobrineš. Rekoh joj: - O sestro, ne govori ništa osim dobro! Nastojao sam da je udobrovoljim sve dok se nije oraspoložila. Onda mi sve ispriča što je doživjela i saznadoh da je bilo baš onako kako smo mi već bili dočuli. Upitah je, a ona bijaše pametna i razborita žena: - Šta misliš ti o tom čovjeku i njegovoj misiji? (misleći na Muhammeda ﷺ). Ona odgovori! - Allaha mi, mislim da bi što prije trebao da mu se pridružiš, pa ako je stvarno Vjerovjesnik, onaj ko mu prije priđe je bolji od onoga što oklijeva. Ako je vladar, kod njega sigurno nećeš biti ponižen.

Dalje kaže Adijj: - Ja se spremih za put i krenuh sve dok ne stigoh u Medinu kod Allahovog Poslanika. Došao sam bez ikakve poruke ili garancije. Ipak, čuo sam da je Allahov Poslanik jedanput rekao: - Nadam se da će Allah Adijjevu ruku staviti u moju! Tako dođoh kod njega, a on bijaše u mesdžidu, pa ga poselamih. On upita: - Koji si ti (čovjek)? Rekoh: - Adijj ibn Hatim. Onda on ustade, uze me za ruku i odvede u svoju kuću. I Allaha mi, dok me je vodio svojoj kući, srete ga neka stara siromašna žena, koja je vodila malog dječaka. Ona ga zaustavi i poče mu nešto govoriti o svojim teškoćama i potrebama. On osta s njima dok im nije ispunio njihovu potrebu, a ja sam za to vrijeme stajao. Tada pomislih u sebi: - Allaha mi, ovo nije vladar.

On me ponovo uze za ruku i povede sve dok ne dođosmo njegovoj kući. Tada dohvati kožno šilte napunjeno vunom, pa mi ga dobaci govoreći mi: - Sjedi na ovo! Ja se zastidjeh od njega pa

rekoh: - Ne, nego ti sjedni na to. On opet reče: - Ne, ne, samo ti sjedni! Pa ja poslušah i sjedoh na šilte dok Vjerovjesnik sjede na zemlju, jer u kući ne bijaše drugog šilteta. Ja opet pomislih u sebi: - Allaha mi, ovako vladari ne rade?! On se onda okrenu meni i reče: - O Adijju ibn Hatime, zar ne, ti si rekusija, sljedbenik kršćansko-sabejske vjere? - Jesam - odgovorih mu. On opet reče: - Zar nisi išao između svojih podanika i uzimao od njih četvrtinu, a što ti nije bilo dozvoljeno ni po tvojoj vjeri? - Jesam - odgovorih ja, i shvatih da je on uistinu Allahov Poslanik koji prima Objavu.

On mi onda reče: - Možda te, o Adijju, sprječava da uđeš u ovu našu vjeru to što vidiš puno siromašnih i potrebnih muslimana? Ali, Allaha mi, uskoro će oni imati toliko imetka, da se neće moći naći onaj kome bi ga dali! Možda te, o Adijju, sprječava da uđeš u ovu vjeru to što vidiš kako su muslimani malobrojni, a njihovi neprijatelji u većini? Ali, Allaha mi, uskoro će žena moći sama da uzjaše devu i krene iz Kadisije da posjeti ovu kuću i neće se bojati nikog osim Allaha! A možda te sprječava da uđeš u ovu vjeru to što vidiš da je vlast i sila u nemuslimana! Ali, tako mi Allaha, uskoro će doći vrijeme pa će bijeli dvori u Babilonu biti osvojeni od strane muslimana, a riznice Kisre, sina Hurmuzova, perzijskog cara, pripašće njima! Ja začuđeno upitah: - Riznice Kisre, sina Hurmuzova? - Da, riznice Kisre, sina Hurmuzova - potvrdi Vjerovjesnik.

Kaže Adijj: - Tada izgovorih šehadet istine i pređoh na Islam. Adijj ibn Hatim ﵁ je dugo živio i govorio bi: - Obistinile su se dvije stvari koje je spomenuo Allahov Poslanik, a ostala je ona treća i, tako mi Allaha, i ona će se sigurno obistiniti! Vidio sam ženu koja bi krenula od Kadisijje jašući na devi, ne bojeći se nikog osim Allaha, i koja bi tako stigla do ove kuće. Bio sam lično među prvom konjicom koja je napala na Kisrine dvore i uzela njegove riznice. I kunem se Allahom i treća stvar će se obistiniti.

Allah je htio da se obistine riječi časnog Poslanika ﷺ, pa je i treća stvar došla u vrijeme pobožnog i vrijednog halife Omera ibn Abdulaziza. Tada su muslimani imali toliko imetka, tako da je telal vikao i pozivao siromašne muslimane koji žele da uzmu zekat, i ne bi se javljao niko!!!

Istinu je, dakle, rekao Allahov Poslanik ﷺ, a Adijj ibn Hatim se zakleo, pa je i njegova zakletva ispunjena.

EBU ZERR EL-GIFARI

"Zemlja nije nosila i nebo nije pružalo hlad iskrenijem čovjeku od Ebu Zerra." (Allahov poslanik Muhammed ﷺ)

U dolini Veddan koja spaja Mekku sa vanjskim svijetom smjestilo se pleme Gifar. To pleme je živjelo od onog najminimalnijeg što su mu ostavljale kurejšijske karavane koje su odlazile u trgovinu u Siriju ili se vraćale iz Sirije. Nekad je pleme bilo primorano i da napada ove karavane ako im one nisu davale ono što bi ih zadovoljilo. Džundub ibn Džunade, poznatiji kao Ebu Zerr, je bio jedan od sinova ovog plemena, ali se on od ostalih isticao čistoćom srca, bistrinom uma i dubokom proniclјivošću. Najteže mu je padalo to što njegov narod obožava kipove mimo jednog Boga - Allaha.

Osuđivao je pokvarenost i zabludjelost koja je vladala među Arapima. Stalno je iščekivao pojavu novog Vjerovjesnika koji bi ljudima vratio razum i smirio im srca, te ih izveo iz tmine na svjetlo.

Do Ebu Zerra, koji tada još življaše u pustinji, dopriješe vijesti o novom Vjerovjesniku koji se pojavio u Mekki. On reče svom bratu Enisu: - Idi u Mekku i raspitaj se o tom čovjeku koji tvrdi da je Vjerovjesnik i da mu dolazi Objava sa nebesa. Zapamti nešto od njegovog govora, pa ćeš mi to ispričati. Enis ode u Mekku i sastade se sa Allahovim Poslanikom ﷺ. Kada se vrati u pustinju, Ebu Zerr ga dočeka s nestrpljenjem i zapita šta je saznao o novom Vjerovjesniku. Ovaj reče: - Allaha mi, sreo sam čovjeka koji poziva lijepom ponašanju, a govori riječi koje nisu nikakvi stihovi.

A šta ljudi govore o njemu? - upita Ebu Zerr. - Govore da je vračar, mađioničar i pjesnik. - Boga mi, nisi mi moju žeđ ugasio,

niti si moju potrebu zadovoljio. Nego, bi li se ti postarao za moju porodicu, a da ja odem i vidim o čemu se to radi? - Bih, ali dobro se čuvaj stanovnika Mekke! - odgovori Enis. Ebu Zerr se opremi za put, ponese sa sobom malu posudu za vodu i uputi se u pravcu Mekke, kako bi se susreo sa Vjerovjesnikom i nešto više o njemu saznao. On stiže u Mekku strahujući od njenih stanovnika, jer je čuo kako su Kurejšije ljute zbog svojih idola, i kako su spremni da se osvete svakom ko bi samo pomislio da slijedi Muhammeda. Zbog toga nikog nije htio pitati za Muhammeda, jer nije mogao znati da li bi taj upitani bio njegov sljedbenik ili neprijatelj. Kada nastupi noć on se pruži u Hramu da tu prenoći. Pokraj njega naiđe Ali ibn Ebi Talib ﷺ pa vidjevši da je on stranac reče mu: - Hajde kod nas, čovječe! On ode i prenoći tu noć kod Alije, a ujutro uze svoj prtljag i posudu s vodom pa se vrati u Hram, a da jedan drugog ništa ne upitaše. Ebu Zerr provede i drugi dan a da se ne upozna sa Vjerovjesnikom.

Kada se smrknu on opet leže u Hramu, a Alija ponovo naiđe, pa mu reče: - Pa zar čovjek još nije saznao za svoje boravište? Onda ga povede sa sobom pa on i drugu noć prenoći kod njega i opet jedan drugog ne zapita ništa.

Treće noći, Alija reče svome gostu: - Hoćeš li mi reći šta te je dovelo u Mekku? Ebu Zerr reče: - Ako mi daš obećanje da ćeš me uputiti na ono što tražim, reći ću ti. Alija mu dade obećanje koje je tražio, pa Ebu Zerr reče: - Došao sam u Mekku iz dalekih krajeva iz želje da se susretnem sa novim Vjerovjesnikom i da čujem šta govori. Lice Alije se ozari srećom dok je govorio: - Bogami, on je uistinu Allahov Poslanik! - pa mu ispriča još mnogo toga o njemu. Ujutro kada ustanemo, slijedi me kud god budem išao; ako ja primijetim nešto sumnjivo, onda ću zastati. A kada produžim, slijedi me dok god ne uđeš tamo gdje ja uđem. Te noći Ebu Zerr nikako nije mogao zaspati iz žudnje da što prije vidi Vjerovjesnika i čuje nešto od onoga što mu se objavljuje.

A ujutro Alija krenu sa svojim gostom kući časnog Poslanika. Ebu Zerr ga je neupadljivo slijedio dok je on išao ne osvrćući se nikuda, sve dok ne uđoše kod Vjerovjesnika. Ebu Zerr reče: - *Es-selamu alejke, ja Resulullah!* (neka je na tebe spas i mir, o Allahov Poslaniče!) Vjerovjesnik odgovori: - *We 'alejke selamullahi we rahmetuhu we berekatuhu* - (I na tebe neka je Allahov spas, milost i bereket!) Ebu Zerr bijaše prvi koji je

Vjerovjesnika poselamio sa islamskim selamom, a onda se taj selam nakon toga raširio i udomaćio. Allahov Poslanik ﷺ poče ga pozivati u Islam i poučavati ga Kur'anu. Za kratko vrijeme on izgovori riječi istine i uđe u novu vjeru prije nego je napustio to mjesto. Tako postade četvrti ili peti musliman uopće.

Dajmo riječ Ebu Zerru lično, neka nam on dalje ispriča šta je bilo.

- Ostao sam iza toga u Mekki sa Vjerovjesnikom koji me poučavao Islamu, učio me poglavlja iz Kur'ana, a onda mi reče: - Nemoj nikome u Mekki spomenuti da si prešao na Islam, jer bojim se da te ne ubiju! Ja mu rekoh: - Tako mi onoga u čijoj ruci je moja duša neću napustiti Mekku sve dok ne odem u mesdžid i pred svim Kurejšijama ne uzviknem riječi istine. Allahov Poslanik na to ne reče ništa. Ja odoh u Harem a tamo bijahu okupljene Kurejšije koji su sjedili u krugu. Stadoh u samu sredinu njih i na sav glas povikah: - O skupino Kurejšija, zaista ja svjedočim da je samo Allah Bog, a da je Muhammed Njegov Poslanik!

I samo što moje riječi dopriješe do njihovih ušiju, oni se zaprepastiše i poskakaše govoreći: - Držite tog otpadnika od vjere! Onda navališe na mene i počeše me tako tući kako bi me usmrtili. Utom me zgrabi Abbas ibn Abdulmuttalib, amidža Vjerovjesnikov, pa me zaštiti od njih govoreći im: - Teško vama! Hoćete li da ubijete čovjeka iz plemena Gifar, a vaše karavane uvijek prolaze pored njih?! Oni me onda ostaviše.

Kada sam došao sebi odoh Allahovom Poslaniku ﷺ, pa vidjevši me, on upita: Zar ti nisam zabranio da obznanjuješ svoj prelazak na Islam? Ja mu rekoh: - O Vjerovjesniče, imao sam neku potrebu u duši a sada sam je zadovoljio. On mi reče: - Idi svome narodu, i ispričaj im o svemu što si vidio i čuo. Pozivaj ih Allahu, jer možda će Allah dati da im ti budeš od koristi, a i ti bi, u tom slučaju, imao veliku nagradu. Kada čuješ da sam ja ojačao, onda mi dođi.

Ja odoh i stigoh u područje svoga plemena. Srete me moj brat Enis koji me upita: - Šta si uradio? Ja mu odgovorih: - Uradio sam to da sam primio Islam i posvjedočio istinitost Vjerovjesnika. Allah dade da i njegove grudi prihvate istinu, pa on reče: - Nemam ni ja ništa protiv tvoje vjere, jer i ja primam Islam i svjedočim šta i ti! Onda odosmo našoj majci pa je pozvasmo u Islam, našto ona odgovori: - Nemam ništa protiv vaše vjere, pa i ona pređe na Islam.

Od tog dana vjernička porodica poče pozivati svoje saplemenike iz plemena Gifar u vjeru u Allaha, ne posustajući i ne gubeći nadu. Na Islam pređe veliki broj ljudi iz plemena Gifar, tako da su namaz obavljali zajednički (tj. u džema'atu). Jedni od njih rekoše: - Ostat ćemo u našoj vjeri dok Vjerovjesnik ne preseli u Medinu, a onda ćemo primiti Islam. I stvarno, kada Vjerovjesnik dođe u Medinu oni prihvatiše Islam, tako da je Vjerovjesnik govorio: "Neka Allah oprosti plemenu Gifar i neka spasi pleme Eslem."

Ebu Zerr osta u svojoj pustinji tako da prođe i Bedr, Uhud i Hendek. Onda on dođe u Medinu i ponudi se Vjerovjesniku da ga služi i zatraži dozvolu za to. Vjerovjesnik mu to dozvoli i bi zadovoljan s njegovim društvom i sretan zbog njegove službe. Allahov Poslanik ﷺ bi mu stalno ukazivao počast i davao mu prednost u odnosu na druge.

Nikad ga nije sreo a da se nije s njim rukovao i toplo mu se nasmiješio. Kada se Allahov Poslanik preselio u najviše društvo, Ebu Zerr ne imade sabura za dalji boravak u svijetloj Medini nakon što je napustio njen najveći uglednik, i što je ostala bez njegovih uputa i sijela. Ebu Zerr tada otputova u Sirijsku pustinju gdje osta za vrijeme hilafeta Ebu Bekra i Omera El-Faruka ﵄.

U vrijeme vladavine halife Osmana pređe u Damask gdje vidje trku ljudi za dunjalukom i njihovo nastojanje za ovosvjetskim uživanjima. To ga veoma začudi i nikako nije mogao s tim da se pomiri.

Onda ga Osman ibn Affan pozva u Medinu. Kada dođe, i tu osjeti neku tjeskobu zbog žudnje ljudi za dunjalukom, a ljudi se osjetiše pogođeni zbog njegove oštre kritike i prijetnji koje im je redom upućivao.

Onda mu halifa Osman naredi da se preseli u Rebzu, jedno malo selo nedaleko od Medine. On ode tamo i tu ostade daleko od ljudi, ne obraćajući pažnju na ono što su ljudi imali od dunjaluka a čvrsto se držeći onog na čemu su bili Allahov Poslanik i njegova dva najbolja ashaba. Bilo je to davanje prednosti onom što je vječno (tj. Ahiretu), u odnosu na ono što je prolazno (tj. dunjaluk).

Jedanput neki čovjek dođe kod Ebu Zerra pa poče da razgleda na sve strane ne vidjevši u kući nikakve hrane niti pokućstva. On upita: - O Ebu Zerre, gdje su vam stvari i hrana. Imamo mi drugu kuću - odgovori Ebu Zerr, misleći na Ahiret - pa tamo šaljemo ono što nam je najvrednije; čovjek shvati na šta cilja Ebu Zerr pa

reče: - Ali ipak moraš imati nešto dok si u ovoj kući! - misleći na dunjaluk. Ebu Zerr mu odgovori! - Gospodar ove kuće nas neće dugo u njoj ostaviti!

Jednom, namjesnik Sirije posla Ebu Zerru tri stotine dinara poručujući mu: - Pomogni se s ovim za svoje potrebe. On mu vrati pare govoreći: - Zar namjesnik Sirije nije našao nikog ko je za njega bjedniji od mene?

A trideset druge godine po Hidžri ruka smrti zadesi pobožnog asketu za kojeg je Allahov Poslanik ﷺ rekao: "Niti je zemlja nosila, niti je nebo prekrivalo iskrenijeg čovjeka od Ebu Zerra."

ABDULLAH IBN UMMI MEKTUM

"Slijepac povodom kojeg je Allah objavio šesnaest ajeta koji su stalno učeni i učiće se sve dok se smjenjuju dan i noć." (mufessiri)

Ko je taj zbog koga je Allahov Poslanik žestoko ukoren sa prostora iznad svih sedam nebesa? Ko je taj u vezi koga je melek Džibril spustio u srce Vjerovjesnika objavu od Allaha? To je Abdullah ibn Ummi Mektum, mujezin Allahovog Poslanika ﷺ.

Abdullah ibn Ummi Mektum je Mekkelija, Kurejšija, rodbinski vezan sa Vjerovjesnikom ﷺ, jer bijaše daidžić majke pravovjernih Hatidže, radijallahu 'anha. Njegov otac je Kajs ibn Zaid, a majka je Atika bint Abdullah, koja bješe prozvana Ummu Mektum (majka skrivenog), jer ga je rodila slijepog, onog kome je sve skriveno. Abdullah je bio svjedok pojave Allahove svjetlosti u Mekki, pa mu je Allah rasprostranio grudi za iman, i on posta jedan od preteča u Islamu.

Proživio je Ibn Ummi Mektum u Mekki sve kušnje muslimana koje su se sastojale od požrtvovanja, postojanosti, čvrstine i otkupljivanja. Osjetio je zlostavljanje Kurejšija na svojoj koži kako su ga osjetili i njegovi drugovi, iskusio je njihovu silu kao što su i oni iskusili, ali se nikad nije pokolebao, nije izgubio odlučnost i snagu niti mu je iman oslabio. Sve to mu je povećalo privrženost Allahovoj vjeri, vezanost za Allahovu Knjigu, izučavanje Allahovih propisa i predanost Vjerovjesniku ﷺ. Bio je toliko vezan za časnog Vjerovjesnika i tako željan učenja Kur'ana napamet, da nijednu šansu nije ispuštao a da nije nešto pitao ili naučio. Nekad se tako zaboravljao da bi, zbog te svoje pretjerane želje za saznanjem, oduzimao i vrijeme predviđeno za nekog drugog.

U tom periodu Allahov Poslanik ﷺ je mnogo vremena posvećivao kurejšijskim velikašima žarko želeći da neki od njih primi Islam.

Jednog dana susrete se on sa Utbom ibn Rebiom, njegovim bratom Šejbom, Amrom ibn Hišamom zvanim Ebu Džehl, Umejjom ibn Halefom i Welidom ibn Mugirom, ocem Halida, sablje Allahove, te ih poče ubjeđivati i izlagati im propise Islama. Želio je da mu se odazovu ili bar prestanu zlostavljati njegove drugove.

I dok je on s njima razgovarao, pojavi se Abdullah ibn Ummi Mektum i poče ga pitati za neki ajet iz Allahove knjige. Govorio mu je: - O Allahov Poslaniče, nauči me od onoga što te je naučio Allah. Allahov Poslanik se zakrenu od njega namrgodivši se zbog toga što ga baš sada ometa, te se okrenu onoj grupi Kurejšija, ponovo im se obraćajući u nadi da prihvate Islam, kako bi bili nova veličina u Allahovoj vjeri i potpora u misiji Allahovog Poslanika. I samo što završi razgovor i ubjeđivanje sa njima i naumi da se vrati kući, osjeti kao da mu Allah oduze dio vida, i kao da ga nešto udara u glavu. Počeše da mu silaze Allahovi ajeti:

> **On se namrštio i okrenuo *zato što je njemu slijepac prišao. *A šta ti znaš - možda on želi da se očisti, *ili pouči pa da mu pouka bude od koristi. *Onoga koji je bogat, *ti njega savjetuješ, *a ti nisi kriv ako on neće da vjeruje; *a onoga koji ti žureći prilazi i strah osjeća, *ti se na njega ne osvrćeš. *Ne čini tako! Oni su pouka - *pa ko hoće poučiće se - *na listovima su cijenjenim, *uzvišenim, čistim, *u rukama pisara *časnih čestitih.* ('Abese, 1.-16.)

Šesnaest ajeta koje mu melek Džibril donese u srce u vezi Abdullaha ibn Ummi Mektuma, uče se od trenutka objave do dan-danas i učiće se sve dok Allah ne učini sa Zemljom i njenim stanovnicima ono što slijedi. Od tog dana Allahov Poslanik ﷺ je stalno ukazivao poštovanje Abdullahu ibn Ummi Mektumu, smještao ga je na počasno mjesto, pitao ga za njegovo stanje i rješavao mu njegove potrebe. To nije ni čudo jer on je taj zbog kojeg je Vjerovjesnik bio tako žestoko ukoren sa prostora iznad sedam nebesa.

A kada Kurejšije pojačaše svoja zlostavljanja Vjerovjesnika i onih koji bijahu uz njega, Allah dozvoli muslimanima hidžru, pa Abdullah ibn Ummi Mektum bi jedan od prvih koji napusti svoj rodni kraj - sklanjajući se sa svojom vjerom. On i Mus'ab ibn 'Umejr bijahu prvi od Vjerovjesnikovih ashaba koji stigoše u Medinu. I samo što Abdullah stiže u Jesrib, odmah poče, skupa sa svojim drugom Mus'abom, obilaziti ljude, učiti ih Kur'anu i obučavati ih vjerskim propisima.

A kada u Medinu stiže Allahov Poslanik ﷺ, uze Abdullaha ibn Ummi Mektuma i Bilala ibn Rebbaha za mujezine (pozivače muslimana na molitvu), koji svakog dana pet puta uzvikivahu riječi tewhida - jednoboštva.

Pozivali su ljude na najbolji posao i podsticali ih na njihov spas. Bilal bi učio ezan, a Ibn Ummi Mektum bi učio ikamet, a nekada bi činili obratno. U mjesecu ramazanu bi Bilal i Ibn Ummi Mektum postupali drukčije. Muslimani bi svoj sehur otpočinjali ezanom jednog od njih, a završavali bi jelo kada bi čuli drugog mujezina i njegov ezan. Bilal bi učio ezan u noći i budio ljude, a Ibn Ummi Mektum je iščekivao zoru i onda bi ih svojim ezanom upozoravao da je sehur završen.

Čast koju je Allahov Poslanik ﷺ ukazao Ibn Ummi Mektumu je doprla dotle da ga je postavljao za svog zamjenika u Medini prilikom svog odsustva. To se dogodlo deset puta od kojih je bilo i Poslanikovo odsustvo prilikom osvojenja Mekke. Poslije Bitke na Bedru Uzvišeni Allah objavi Svome Vjerovjesniku kur'anske ajete u kojima uzdiže ugled mudžahida, i daje im prednost u odnosu na one koji ostaju kod kuća za vrijeme džihada. Cilj toga je da se što više podstaknu mudžahidi na borbu, a oni što ostaju kod kuće da se osjete manje zaslužnim. Ti ajeti ostaviše dubok utisak na Abdullaha ibn Ummi Mektuma, i teško mu je padalo na dušu što tako ne može zaraditi tu nagradu pa je jednom rekao: - O Vjerovjesniče, kada bih mogao ići u borbu sigurno bih išao! Onda je skrušena srca molio Allaha da objavi kur'anske ajete u vezi s njim i njemu sličnih, invalida ili ljudi s nekom tjelesnom mahanom, koje ih sprečavaju da idu u borbu. Molio je Uzvišenog Allaha: - Moj Allahu, objavi moj uzur (ispriku ili opravdanje), moj Allahu, objavi uzur!

Zejd Ibn Sabit, Vjerovjesnikov pisar Objave priča: - Bio sam uz Allahovog Poslanika ﷺ, pa ga je jednom obuzela smirenost a njegovo koljeno stisnu moje koljeno. Nikad ništa teže nisam osjetio nego tada koljeno Allahovog Poslanika ﷺ. Onda se on povrati pa reče: - Piši Zejde; pa ja počeh pisati Allahove riječi:

Ne mogu nikako da budu isti oni od vjernika koji sjede kod svojih kuća i oni koji se bore na Allahovom putu.

Tada ustade Ibn Ummi Mektum pa reče:

- O Allahov Poslaniče, šta je s onima koji ne mogu ići u borbu?

I samo što on završi svoje pitanje, Allahovog Poslanika ponovo obuze ona dostojanstvena mirnoća, pa njegovo koljeno pade na moje koljeno. Ja opet osjetih onu težinu kao i prvi put. Onda se on opet povrati pa reče: - Pročitaj šta si zapisao Zejde! Ja pročitah:

Nikako ne mogu da budu isti od vjernika oni koji sjede kod svojih kuća...

On tada reče: - Napiši:

Osim onih koji su sa mahanom. Tako Allah objavi to izuzimanje koje je toliko priželjkivao Ibn Ummi Mektum.

Ali, unatoč tome što je Uzvišeni Allah poštedio Abdullaha ibn Ummi Mektuma i njemu slične od džihada, njegova nepokorna sujeta mu ne dozvoli da sjedi sa onima što izostaju iz borbe, i on donese čvrstu odluku da lično ide u borbu na Allahovom putu.

Tako je sa velikim ljudima; nisu zadovoljni osim sa najvrednijim stvarima. Od tada je težio i nastojao da ga ne prođe ni jedna bitka. Sâm sebi je odredio zanimanje tokom borbe. Govorio bi: - Postavite me između dva saffa (borbena reda), i dajte mi bajrak da ga nosim i da vam ga čuvam. Slijep sam i ne mogu bježati!

Četrnaeste godine po Hidžri Omer ibn Hattab donese odluku da pokuša konačno da se obračuna sa Perzijancima u odlučujućoj bici koja bi srušila njihovu vlast i državu. Ujedno, to bi otvorilo put za nove uspjehe muslimana. On napisa svojim namjesnicima: - Ne ostavljajte nikog ko ima konja, oružje, hrabrost ili izuzetan razum, a da ga ne pošaljete meni i to što je moguće prije.

Kolone muslimana počeše se odazivati pozivu halife el-Faruka i pristizati u Medinu sa svih strana. Između svih njih bijaše i slijepi mudžahid, Abdullah ibn Ummi Mektum. El-Faruk odredi za komandanta te velike vojske Sa'd ibn Ebi Vekkasa, pa ga nasavjetova i oprosti se s njim.

Kada vojska stiže do Kadisijje, pojavi se Abdullah ibn Ummi Mektum obučen u oklop, sa punom ratnom spremom. Preuze na sebe nošenje i čuvanje bajraka muslimana, pa makar i poginuo zbog njega.

Vojske se sukobiše tokom tri teška i nemilosrdna ratna dana. Dvije strane vodiše rat kakav nije zabilježila historija osvajanja i ratovanja. A kada se treći dan primače izmaku, ukaza se velika pobjeda muslimana i uzdrma se jedna od najmoćnijih država. Sruši se jedno od najdublje ukorijenjenih prijestolja, a bajrak vjere u jednoga Boga - Allaha zavihori u zemlji idolopoklonstva. Cijena ove sjajne pobjede bila je na stotine šehida, a među tim šehidima bio je i Abdullah ibn Ummi Mektum. Nađen je kako, krvlju obliven, mrtav čvrsto drži bajrak muslimana.

MEDŽZE'EH IBN SEWR ES-SEDUSI

"Medžze'eh ibn Sevr je neustrašivi junak koji je samo u .dvobojima ubio stotinu mušrika, a koliko ih je tek pobio u brojnim bitkama!" (historičari)

To su ti slavni junaci Allahove vojske iza kojih se diže prašina - Kadisijje; vraćaju se radosni zbog pobjede koju im je dao Allah. U duši jedino mogu da zavide svojoj braći šehidima na nagradi koju su stekli poginuvši na Allahovom putu. Iščekivali su drugu bitku poput ove na Kadisijji, koja bi isto tako bila velika i značajna. Nadali su se (novoj) naredbi od halife - nasljednika Allahovog Poslanika, Omera ibn Hattaba da nastave džihad kako bi do kraja srušili prijesto perzijskog cara. Nada i iščekivanje Allahovim borcima ne potraja dugo. Uskoro u Kufu stiže glasnik halife el-Faruka iz Medine. Nosio je naredbu halife svom namjesniku Ebu Musau el-Eš'ariji da nastavi pohod sa svojom vojskom i da spoji vojsku sa muslimanima koji su stizali iz Basre.

Onda bi obje vojske skupa krenule u Ehwaz - unutrašnjost Perzije, kako bi slijedili Hurmuzana - njihovog cara i kako bi se konačno s njim obračunali. Valjalo je osvojiti grad Tuster, biser careve krune i dragulj perzijske države. U naredbi koju je halifa uputio Ebu Musau stajalo je i to da sa sobom obavezno povede neustrašivog konjanika Medžze'eta ibn Sewra es-Sedusijju, uglednika iz plemena Benu Bekr i njihovog poštovanog zapovjednika. Ebu Musa el-Eš'ari se pokori naredbi halife muslimana, te postroji svoju vojsku postavivši na njeno lijevo krilo Medžze'eta, a onda se priključi vojsci koja je stigla iz Basre, te svi skupa krenuše kao gazije na Allahovom putu. Oslobađali su gradove, čistili neprijateljske utvrde, a Hurmuzan je stalno bježao ispred njih sve dok nije stigao u grad Tuster gdje se zakloni u gradskim zidinama. Tuster, grad u koji se sklonio Hurmuzan, bijaše jedan od najljepših perzijskih gradova po ljepoti, najugodniji po klimatskim uslovima i najjači po utvrđenosti.

Bilo je to staro civilizacijsko naselje, koje se spominje u ranoj historiji. Sagrađeno na uzvišenju jednog brda koje je imalo oblik konja. Grad je napajala velika rijeka po imenu Dudžejl. Iznad grada je bio veliki šadrvan koji je sagradio kralj Sabur, a vodu je crpao iz kanala kojeg je taj kralj ispod zemlje iskopao i povezao sa rijekom. Taj šadrvan i podzemni kanali su veliko čudo građevine. Ojačani su velikim isklesanim kamenim gromadama, a poduprti jakim željeznim stubovima. I šadrvan i kanali su bili popločani finom kaldrmom. Oko grada Tustera je bio visoki bedem koji je cijeli grad obuhvaćao kao što željezne lisice obuhvaćaju ruke zatvorenika. Historičari kažu: to je prvi i najveći bedem koji je sagrađen na Zemlji.

Osim toga, car Hurmuzan je oko bedema iskopao veliki jarak (hendek) kojeg je bilo nemoguće prijeći. Iza tog hendeka postavio je najodabraniju perzijsku vojsku. Muslimanska vojska se ulogorila oko Tustera pokušavajući preći iskopani jarak, ali to nisu uspjeli punih osamnaest mjeseci.

Tokom tog dugog perioda protiv perzijske vojske su imali osamdeset bitaka. Svaka od tih bitaka je prvo započinjala dvobojima između pojedinaca sa obje strane a onda bi se prenosila u žestoki i krvavi rat. U ovim dvobojima Medžze'e ibn Sewr pokaza junaštvo i odigra ulogu koja je i prijatelje i neprijatelje dovodila do čuđenja i nevjerice. On sam je ubio stotinu najodabranijih perzijskih ratnika u tim pojedinačnim dvobojima, tako da je samo njegovo ime unosilo strah u redove Perzijanaca, a ulivalo bi pouzdanost i snagu u grudi muslimana. Tada oni, koji to odmah nisu znali, shvatiše zbog čega je vladar pravovjernih insistirao da ovaj neustrašivi i odvažni borac bude u sastavu muslimanske vojske.

U posljednjoj od tih osamdeset bitaka muslimani navališe na neprijatelja takvom silinom, da Perzijanci u bijegu ostaviše pokretne mostove iznad hendeka, skloniše se u grad zatvorivši za sobom neprobojne kapije. Nakon višemjesečnog sabura muslimani se iz teškog stanja nađoše u još težem. Sada su ih Perzijanci zasipali kišom strijela sa svih okolnih zidina. Bacali su sa utvrda željezne lance na čijim krajevima su bile na jakoj vatri užarene kuke poput kliješta. Kada bi se neko od muslimanskih boraca približio zidinama ili se počeo penjati uz njih, oni su ga hvatali sa tim lancima i vukli ga sebi dok je vrelo željezo stezalo njegovo tijelo, od čega bi meso gorilo i otpadalo i u takvim bi mukama čovjek umirao. Stanje u kom su se muslimani našli je postalo tako teško da su počeli skrušena i iskrena srca moliti Allaha da im dâ neki izlaz i da im pomogne protiv njihovog i Svoga neprijatelja.

I dok je Ebu Musa el-Eš'ari s nadom gledao u bedeme Tustera, nemoćan da ih savlada, pred njega se zabi strijela bačena sa jedne obližnje kule. On pogleda strijelu i na njoj primijeti poruku u kojoj stajaše: "Imam povjerenje u vas muslimani, i tražim da mi obećate sigurnost za mene, moj imetak, porodicu i one koji su uz mene, a zauzvrat ću vam pokazati ulaz kojim ćete prodrijeti u grad." Ebu Musa pošiljaocu strijele napisa garanciju i na isti način mu je posla. Čovjek odmah povjerova muslimanima znajući dobro za njihovu iskrenost kada je u pitanju neko obećanje, i za njihovo ispunjavanje ugovora. Kada se dobro smrači, on im krišom dođe i doslovno ispriča svoj slučaj Ebu Musau govoreći mu: - Mi smo uglednici iz našeg naroda, ali je Hurmuzan ubio moga starijega brata i prigrabio njegov imetak i porodicu. Osjećam zlo u njegovim grudima, tako da mu nikako ne mogu vjerovati ni kada je u pitanju moja sigurnost ni sigurnost moje porodice. Zbog toga sam dao prednost vašoj pravednosti u odnosu na njegov zulum, draža mi je vaša povjerljivost nego njegova izdaja i zato sam odlučio da vam pokažem ovaj tajni prolaz kojim ćete stići u Tuster. Daj mi jednog čovjeka koji se odlikuje razboritošću i odvažnošću, a da je uz to i dobar plivač kako bih mu pokazao put. Ebu Musa pozva Medžze'eta ibn Sewra, pa mu sve povjeri i reče mu: - Nađi mi jednoga od svojih ljudi koji je bistar, odlučan i dobar plivač. Medžze'e mu reče: - Dozvoli da ja budem taj čovjek, o vojskovođo. Ebu Musa mu odgovori: - Ako baš hoćeš, idi sa Allahovim blagoslovom! Onda ga nasavjetova da dobro upamti put, da razgleda raspored svih vrata, da zapamti mjesto gdje boravi Hurmuzan i kako izgleda, i da ne čini ništa drugo. Medžze'e ibn Sewr pod okriljem noći ode sa svojim vodičem Perzijancem, koji ga uvede u kanal ispod zemlje a koji je vezivao rijeku sa gradom. Nekada je kanal bio dovoljno prostran da je mogao komotno hodati a nekada je bio tijesan da je bio prisiljen na naporno plivanje. Nekad je zavijao i vijugao a nekad je opet bio sasvim ravan, tako je išao za vodičem sve dok nisu stigli u prolaz koji je vodio u grad. Pokaza mu Hurmuzana, ubicu svoga brata, kao i mjesto gdje se on skriva.

Kada Medžze'e ugleda Hurmuzana htjede da ga pogodi strijelom u vrat, ali se brzo sjeti oporuke Ebu Musa'a kada mu je rekao da ništa ne preduzima. Savlada svoju žarku želju i vrati se odakle je i došao prije nego je zora zarudjela. Tada Ebu Musa izabra tri stotine najhrabrijih muslimanskih boraca, izdržljivih i sposobnih, a povrh toga vičnih plivanju. Za komandanta im

odredi Medžze'eta ibn Sewra, onda ih nasavjetova i oprosti se s njima. Odredi da znak na koji će muslimani ponovo navaliti na grad bude tekbir.

Medžze'e naredi svojim borcima da se obuku najlakše što mogu tako da im suvišna odjeća ne otežava prolaz kroz vodu. Upozori ih da ne nose ništa osim sablji, a da ih dobro pričvrste uz tijelo ispod odjeće. Onda krenu s njima pred kraj prve trećine noći. Medžze'e ibn Sewr i njegova odvažna vojska su se skoro dva sata borili protiv prepreka ovog opasnog kanala savladavajući ga na trenutke, i bivajući savladani u drugim trenucima.

Kada su konačno stigli do prolaza koji vodi u unutrašnjost grada, Medžze'e uvidi da je kanal progutao dvjesta dvadeset njegovih ljudi, dok je njemu ostavio osamdeset. I samo što su stopala Medžze'eta i njegove družine dotakla suho tlo grada, oni izvukoše svoje sablje i sasjekoše čuvare zidina probijajući im sabljama njihove grudi. Onda skočiše na kapije i pootvaraše ih uzvikujući "Allahu ekber". Njihovi tekbiri iznutra se spojiše sa tekbirima njihove braće svana.

Tako muslimani prodriješe u grad u samu zoru. Između njih i Allahovih neprijatelja se tek tada rasplamsa takva bitka kakvu je historija ratova malo gdje zabilježila, pogotovo po strahoti, užasu i brojnim žrtvama. I dok je bitka trajala, u općem metežu, Medžze'e ibn Sewr opazi Hurmuzana, pa pojuri u njegovu pravcu sa isukanom sabljom. Međutim, čitavi talasi boraca ga prosto progutaše i sakriše ga od njegova pogleda. On ga primijeti po drugi put, pa opet krenu u tom pravcu i navali na njega. Medžze'e i Hurmuzan se žestoko sukobiše i navališe sabljama jedan na drugog. Svaki od njih udari svoga protivnika odlučujućim udarcem, ali sablja Medžze'eta ne sasiječe protivnika, dok sablja Hurmuzana pogodi na pravo mjesto. Hrabri i neustrašivi junak pade na poprištu bitke sretan što je, Allahovom odredbom, i on dao svoj doprinos u toj bici.

Muslimanska vojska nastavi borbu sve dok im Allah ne propisa veliku pobjedu, a Hurmuzan pade u njihove ruke kao zarobljenik. Muštulugdžije odoše u Medinu noseći halifi El-Faruku radosne vijesti o pobjedi. Pred sobom su gonili Hurmuzana da bi ga halifa lično vidio. Na njegovoj glavi je stajala kruna ukrašena draguljima, a na njegovim leđima bijaše skupocjeni ogrtač izvezen zlatnim nitima. Osim toga, muštulugdžije su halifi nosile i saučešće za njegovog neustrašivog borca Medžze'eta ibn Sewra ﷺ.

USEJD IBNU-L-HUDAJR

"Ti meleki su slušali tebe, Usejde..." (Allahov poslanik Muhammed ﷺ)

U prvoj da'wetskoj misiji koju poznaje historija Islama, stiže u Jesrib mladić Mekkelija, Mus'ab ibn Umejr. On odsjede kod Es'ada ibn Zurare, jednog od uglednika plemena Hazredž, i od njegove kuće načini sebi boravište, ali i odskočnu dasku za svoje pozivanje Allahu, kao i širenje radosne vijesti o dolasku Njegovog poslanika Muhammeda ﷺ. Sinovi Jesriba počeše sve više i više navraćati u društvo misionara Mus'aba ibn Umejra. Privlačila ih je učtivost njegova govora, jasnoća njegovih dokaza, blaga narav kao i duboki i iskreni iman koji se odražavao na njegovome lijepome licu. Osim toga, njemu ih je privlačilo nešto drugo. Bio je to Kur'an iz kojeg bi im, s vremena na vrijeme, učio neke od jasnih ajeta, svojim prijatnim i blagim glasom i umilnom i privlačnom intonacijom. Ledena srca slušalaca je punio posebnom nježnošću, a izmamljivao bi suze griješnika, tako da se nijedno od njegovih sijela ne bi rasulo, a da nova grupa ljudi ne bi prešla na Islam i priključila se skupinama mu'mina.

Jednog dana Es'ad ibn Zurare iziđe sa svojim gostom misionarem Mus'ab ibn Umejrom kako bi se sreli sa skupinom ljudi iz plemena Abdu-l-Ešhel kojima su željeli izložiti stavove vjere Islama. Uđoše u jedan od vrtova plemena Abdu-l-Ešhel i sjedoše kod slatkovodnog izvora u hladu palmi. Oko Mus'aba se okupiše oni koji su ranije primili Islam, kao i oni koji su željeli čuti o čemu se radi. On poče govoriti i pozivati dok su ljudi slušali i upijali njegov divni govor. U to vrijeme neko obavijesti Usejd ibnu-l-Hudajra i Sa'da ibn Muaza, a bijahu to dvojica uglednika iz plemena Ews, da je mekkanski misionar došao u samu blizinu njihovih kuća, a da ga sa sobom vodi Es'ad ibn

Zurare. Sa'd ibn Muaz reče Usejdu: - Oca nemao Usejde, idi tom mekkanskom mladiću koji je došao među naše domove da zavodi naše slabiće i da blati naše idole, pa mu to zabrani i upozori ga da od danas više ne stupa na ovaj naš teren! Onda Sa'd nastavi: - Samo da on nije u gostima moga tetića Es'ada ibn Zurare i da nije pod njegovom zaštitom ja bih to mjesto tebe uradio! Usejd uze svoje koplje i krenu u pravcu vrta. Kada ga Es'ad ibn Zurare ugleda, obrati se Mus'abu: - Teško tebi, Mus'abu! Ovo je poglavar plemena, najobdareniji razumom i najsposobniji od svih, Usejd ibnu-l-Hudajr. Ako on primi Islam za njim će uslijediti veliki broj drugih ljudi. Zato s njim, u ime Allaha, najiskrenije i najljepše razgovaraj. Usejd ibnu-l-Hudajr stiže među njih, pa okrećući se Mus'abu i njegovu domaćinu reče: - Šta vas je dovelo među naše domove, da zavodite naše slabe i nemoćne? Izbjegavajte ovo područje ako vam je život mio! Mus'ab pogleda Usejda i okrenu mu svoje, svjetlošću imana, obasjano lice, pa mu se obrati iskrenim i toplim glasom: - O poglavaru svoga naroda, bi li želio nešto bolje od toga? -A šta to? - upita. Mus'ab reče: - Da sjedneš među nas i da poslušaš šta govorimo, pa ako ti se dopadne, ti ćeš to prihvatiti, a ako ne dopadne, mi ćemo odavde otići i više se nećemo vraćati. Usejd reče: - U pravu si, pa zabode koplje u zemlju i sjede. Mus'ab mu poče iznositi pojedinosti o Islamu i učiti mu odlomke iz Kur'ana, a njegove se grudi rasprostraniše i lice ozari, te on reče: - Kako je lijepo to što govoriš, i kako je veličanstveno to što učiš! Šta činite kada hoćete da uđete u Islam? Mus'ab mu odgovori: - Okupaj se i očisti svoju odjeću, a onda posvjedoči da je samo Allah Bog i da je Muhammed Njegov rob i poslanik, zatim klanjaj dva rekata. Usejd ode do bunara! Opra se vodom, posvjedoči da je samo Allah bog i da je Muhammed njegov rob i poslanik. I na kraju klanja dva rekata. Toga dana priključi se odredima Islama konjanik od najuglednijih arapskih konjanika i poglavar od najodabranijih starješina plemena Ews. Njegov narod ga je zvao "el-kamil" - savršen. Zbog njegova visokog razuma i jakog korijena, a i zato što je vješto baratao i sabljom i perom.

Uz sva junaštva i streljačku vještinu bio je pismen i načitan, u društvu u kojem su pismeni bili veoma rijetki.

Njegov prelazak na Islam bio je povod i prelasku na Islam Sa'da ibn Muaza, a Islam njih dvojice bio je razlog da na Islam pređe mnoštvo ljudi iz plemena Ews.

Od tada je Medina postala mjesto Hidžre Allahovog Poslanika ﷺ i utočište i temelj velikoj islamskoj državi. Usejd ibnu-l-Hudajr

zavoli Kur'an, otkako ga ču od Mus'ab ibn Umejra, iskrenom i velikom ljubavlju te se prihvati Kur'ana kao što se žedan čovjek u vrelom danu prihvati izvora slatke vode. Kur'an mu posta glavna preokupacija i zanimanje. Od tada se nije mogao vidjeti osim kao gazija na Allahovom putu, ili osamljen kako uči Kur'an. Imao je milozvučan glas, jasnog izgovora i blistavog zvuka. Najviše je uživao u učenju Kur'ana kada bi noć poodmakla, kada bi se oči sklapale a duše se smirile. Časni ashabi bi iščekivali njegovo noćno učenje i takmičili bi se ko će čuti njegov kiraet. Sretan je bio svaki onaj koji bi uspio da od njega čuje Kur'an onako izvorno kako je objavljen Muhammedu. Kako god je njegovo učenje bilo ugodno i milo stanovnicima Zemlje, isto tako je ugodno bilo i stanovnicima nebesa. Jedne noći, kada je noć dobro poodmakla, Usejd ibnu-l-Hudajr je sjedio u dvorištu, dok je njegov sin Jahja spavao pokraj njega. Konj, kojeg je uvijek imao spremnog za džihad, bio je svezan nedaleko od njega. Noć je bila tiha i mirna, a nebo vedro i zvjezdano. Zvijezde kao da su probadale zemlju svojim veselim i blagim očima. Duša Usejda ibn Hudajra zaželi da ovaj ugodni ambijent začini Kur'anom, pa poče učiti svojim blagim i milozvučnim glasom: *Elif lam mim, zalike-l-kitabu la rejbe fih...*

Tada on ču svoga konja kako se naglo uznemiri i poče skakati u krug tako da umalo pokida svoje veze. Usejd ušuti, a konj se odmah umiri i utiša. Onda Usejd nastavi učiti. *Ulaike ala hude-n-min Rabbihim...* a konj se uznemiri više nego prvi put. On ponovo ušuti, a konj se opet umiri. To ponovi nekoliko puta, pa kada bi god zaučio konj bi se uznemirio i otimao se, a kada bi god ušutio i konj bi se smirivao. On se poboja za svog sina Jahjaa da ga konj ne bi zgazio, pa pođe da ga probudi. U tom času pogled mu se ote put nebesa pa on ugleda oblak kao šator ili nešto slično, od čega ništa ljepše ni čudnije oko nije vidjelo. Oko tog oblaka je bilo ukrašeno nešto poput brojnih svjetiljki, pa je sav vidokrug bio osvijetljen i blještav. Taj oblak se sve više i više penjao u visinu dok mu se ne izgubi iz vida. Kada osvanu jutro on ode Allahovom Poslaniku ﷺ i ispriča mu šta je vidio. Resulullah ﷺ mu reče. - To su meleki, Usejde, koji su došli slušati tvoje učenje. Da si nastavio dalje sa učenjem, vidjeli bi ih i ostali ljudi (bez ikakvog zastora), ne bi se zaklanjali od njih.

Kako god je Usejd ibnu-l-Hudajr zavolio Allahovu knjigu Kur'an isto tako je zavolio Allahova Poslanika ﷺ. Govorio bi sâm za sebe, da je najzadovoljniji, najsretniji bio kad bi učio Kur'an ili

slušao njegovo učenje, ili dok bi gledao u Vjerovjesnika dok on govori hutbu ili nešto priča. Silno je žudio da njegovo tijelo dotakne tijelo časnog Poslanika ﷺ, pa da Vjerovjesnikovo tijelo pomiluje i poljubi. I jedanput mu se i ta šansa ukazala. Dok je Usejd jednoga dana zabavljao ljude pričajući im svoje šale, naiđe Poslanik ﷺ pa, u znak odobravanja njegovog postupka, ubode ga nečim. Usejd mu reče: - Nanio si mi bol, o Allahov Poslaniče! Poslanik ﷺ mu reče: - Uzvrati mi istom mjerom, Usejde. Ali Usejd dodade: - Ti si u košulji, a ja nisam imao košulju kada si me bocnuo. Vjerovjesnik ﷺ zavrnu košulju sa svog tijela, a Usejd ga zagrli i poče ga ljubiti po tijelu govoreći: - Ti si mi kao i otac i majka, o Vjerovjesniče! Kako sam te upoznao, stalno sam žudio da ti dotaknem tijelo i evo sada mi se želja ostvarila.

Vjerovjesnik ﷺ je na Usejdovu ljubav uzvraćao ljubavlju, pamtio je njegove zasluge, njegov rani prelazak u Islam kao i njegovo požrtvovano štićenje Vjerovjesnika na dan Uhuda, kada je zaradio sedam teških rana. Znao je za njegov položaj i ugled koji je uživao u svom narodu, pa kad bi god Usejd za nekog intervenirao i zagovarao kod Allahovog Poslanika, on mu je udovoljavao.

Priča Usejd o jednom slučaju: - Došao sam Resulullahu ﷺ, pa mu spomenuh jednu porodicu od ensarija koji su bili dosta siromašni a većina ukućana su bile žene. Resulullah mi reče: - Došao si Usejde nakon što smo razdijelili sve što smo imali, ali ako čuješ da nam je išta došlo, ponovo nam spomeni tu porodicu! Poslije toga Vjerovjesniku stiže iz Hajbera imetak koji razdijeli među muslimane pa podijeli ensarijama dosta toga, a dade i onoj porodici, isto tako dosta imetka. Ja mu rekoh: - Neka te Allah zbog njih nagradi o Vjerovjesniče! On reče: - I vas, o ensarije, neka Allah nagradi najboljom nagradom, jer vi ste otkad sam vas upoznao blagi i strpljivi, a poslije mene ćete doživjeti različite nepravde, pa saburite sve dok me ponovo ne sretnete, a srešćemo se kod Hawda (izvora u Džennetu).

Dalje kaže Usejd: - Kada je halifa bio Omer ibn Hattab ﷺ razdijeli on jedanput među muslimane imetak i robu, a meni posla neki ogrtač, koji mi izgledaše dosta malehan i bezvrijedan. I dok sam ja bio u mesdžidu, pored mene naiđe jedan mladić iz plemena Kurejš na kojem bijaše lijep prostran ogrtač od istih onih ogrtača što i meni bijaše poslan. Mladić je hodao a ogrtač mu se po zemlji vukao. Ja spomenuh onima oko sebe riječi Vjerovjesnika. "Doživjet ćete poslije mene razne nepravde." Pa rekoh: - Istinu je

kazao, a on mi brzo dođe i nađe me kako klanjam, pa reče: - Klanjaj, Usejde! Kada završih namaz, on se okrenu meni pa me upita: - Šta si rekao? Ja mu ispričah sve što sam vidio i što sam rekao. On reče: - Neka ti Allah oprosti. Taj ogrtač sam poslao tom i tom čovjeku, a on je baš ensarija. Uz to je učesnik ugovora na Akabi, te bitaka na Bedru i Uhudu. Onda je onaj kurejšijski mladić kupio taj ogrtač od tog čovjeka i obukao ga. Pa zar misliš da će to što je spomenuo Resulullah ﷺ biti u moje vrijeme! Usejd mu reče: - Allaha mi, o vladaru pravovjernih, nisam mislio da bi to moglo biti u tvoje vrijeme.

Iza toga Usejd ibnu-l-Hudajr nije dugo živio, Allah ﷻ ga je izabrao u Svoje društvo u vrijeme halife Omera, neka je Allah zadovoljan i s njim i sa Omerom. Tada se sazna da je iza njega ostao dug u iznosu od četiri hiljade dirhema. Njegovi nasljednici htjedoše da prodaju zemlju kako bi izmirili taj dug, a kad to sazna Omer reče: - Neću dozvoliti da sinovi moga brata Usejda postanu ovisni od drugih ljudi. Onda Omer porazgovara sa onima kojima je Usejd bio dužan i oni pristaše da otkupljuju prihode sa te zemlje tokom četiri godine, a svaka godina je iznosila hiljadu dirhema.

ABDULLAH IBN ABBAS

"On je mladić među zrelim ljudima. Ljubopitljiv je i pametan." (Omer ibn Hattab)

Ovaj vrijedni ashab bio je poseban iz nekoliko razloga. Imao je čast da je bio ashab Allahova Poslanika i da se družio s njim, iako je to druženje bilo kratko.

Druga čast mu je bila ta što je bio bližnji rođak Allahova Poslanika, odnosno amidžić.

Treća čast mu je bila ta da je bio jedan od najučevnijih ashaba i zato su ga zvali Hibru Ummeti Muhammed (dobri učenjak Ummeta Muhammedova ﷺ). Četvrta čast Ibn Abbasa je takvaluk (bogobojaznost).

Za njega se kaže da je postio danju, a noći prvodio u ibadetu. U svakoj prilici bi istigfar činio. Puno je plakao iz straha od Allaha ﷻ, tako da su mu na licu ostale dvije crte. Abdullah ibn Abbas je pravi učenjak koji je istinski spoznao Allaha ﷻ. Bio je najbolji poznavalac Kur'ana i najsposobniji u tefsiru (tumačenju Kur'ani-kerima) i najsposobniji u iznalaženju njegova smisla, značenja.

Rodio se Ibn Abbas tri godine prije Hidžre. Imao je samo trinaest godina kada je preselio Allahov Poslanik na Ahiret. I pored tako kratkog druženja sa Allahovim Poslanikom, ipak je uspio naučiti hiljadu i šesto šezdeset hadisa koje su zabilježili Buharija i Muslim u svojim Sahihima.

Čim se rodio, majka ga je donijela Allahovom Poslaniku pa mu je on stavio svoju mubarek pljuvačku u usta i to je bilo prvo što je bilo stavljeno djetetu u usta. Sa njom je ušla bogobojaznost, mudrost, *a kome Allah da mudrost - dao mu je mnogo dobro.* Abdullah je stalno bio uz Poslanika. Kada bi se Allahov Poslanik htio abdestiti, Ibn Abbas bi mu pripremao vodu, a kad bi klanjao,

stao bi iza Poslanika. Kad bi Poslanik putovao, sa sobom bi vodio Ibn Abbasa i stavio bi ga na jahalicu iza sebe. Ibn Abbas je bio prava sjenka Allahovog Poslanika. Bio je čista srca i razuma i oštrouman.

On nam prenosi svoj doživljaj sa Allahovim Poslanikom pa kaže: -Jednom prilikom je htio Allahov Poslanik da se abdesti pa sam požurio da mu pripremim sve što treba za abdest, i drago mu je bilo za ono što sam mu učinio. A pošto je htio klanjati, išaretio mi je da stanem pored njega, pa sam stao iza njega. A kad je završio namaz, okrenuo se prema meni i upitao me: - Zašto nisi stao do mene, Abdullahu? Odgovorio sam: - Iz poštovanja prema tebi, Poslaniče. Podigao je ruku Allahov Poslanik i obratio se Allahu ﷻ ovom dovom: - Moj Allahu, podari mu mudrost.

I uslišao je Allah ﷻ dovu Vjerovjesnika ﷺ dao je mudrost Ibn Abbasu kojom je nadmašio najveće mudrace. O njegovoj učenosti i mudrosti najbolje govori slučaj koji se desio za vladavine Alije ؓ. Pošto su se razišli neki ashabi sa Alijom oko spora sa Muawijom ؓ obratio mu se Abdullah ibn Abbas ؓ: - Dozvoli mi, o vladaru pravovjernih, da porazgovaram sa tvojim protivnikom. Alija mu je odgovorio: - Ja se bojim za tebe. - Sve će to biti u redu, inšallah - dodade Ibn Abbas.

A zatim se je uputio prema njima; pa ih je našao okupirane ibadetom. Oni su mu izrazili dobrodošlicu: - Dobro došao, o Ibn Abbase! Otkuda ti? Odgovorio je: - Došao sam da s vama porazgovaram. Neki od njih rekoše: - Nemojte s njim razgovarati! A neki rekoše. - Pričaj, saslušaćemo te! Pa je rekao: - Recite mi šta zamjerate Aliji, amidžiću Allahovog Poslanika i mužu njegove kćerke te prvom dječaku koji je primio Islam?

Zatim su oni naveli šta su zamjerili Aliji i zbog čega su se odvojili od njega. - Imamo primjedbu na njega u tri pitanja! - Koja su to? - upitao ih je. Odgovorili su: - Prvo: on je prihvatio da sudi ljudima u Allahovoj vjeri. Drugo: on se borio protiv Aiše i Muawije, a nije uzeo ratni plijen niti zarobljenike. Treće: odstranio je od sebe titulu emiru-l-mu'minin (predvodnik vjernika), iako su ga mu'mini izabrali i položili zakletvu za to.

Upitao ih je: - Šta mislite, kad bih vam donio dokaz iz Allahove knjige-Kur'ana i Sunneta Allahova Poslanika (o vašim pogrešnim stavovima), što ne biste mogli nijekati, biste li odstupili od vaših stavova na kojima ste sada? Odgovorili su: - Da, odstupili bismo. Zatim je Ibn Abbas nastavio razgovor sa njima. - Što se tiče vaše zamjerke Aliji u nekim presudama

ljudima: Uzvišeni Allah je rekao: *O vjernici, ne lovite dok ste u ihramima! A ko od vas hotimično ubije (divlje), kazna mu je (žrtvovati) jednu domaću životinju sličnu onoj koju je ubio.* (El-Maide, 95.) O tome će donijeti presudu dva pravedna čovjeka između vas. Tako vam Allaha, je li presuda ljudima u sprečavanju krvoprolića i izmirenje ljudi preča ili je preča presuda ljudima za ubistvo zeca čija vrijednost ne prelazi četvrt dirhema?! Odgovorili su: - Preče je sprečavanje prolijevanja krvi i izmirivanje ljudi. Pa ih je upitao: - Jesmo li se složili u ovom pitanju? - Da - odgovorili su. Zatim je nastavio: - Što se tiče vaše zamjerke o neuzimanju roblja, kao što je to činio Allahov Poslanik, pa zar želite da zarobite vašu majku Aišu i da je poistovijetite sa robinjama?! Pa ako kažete da, vi ste time postali kafiri, i ako kažete da ona nije vaša majka, isto tako bi tom negacijom bili kafiri, jer Allah ﷻ kaže: *Vjerovjesnik je preči pravovjernima od njih samih, a njegove žene su majke njihove!* (El-Ahzab, 6.)

Pa odaberite sebi šta hoćete. A zatim ih je upitao: - Jesmo li se složili u ovom pitanju? - Da - odgovorili su, a zatim je nastavio: "Što se tiče vaše zamjerke o odstranjenju od sebe titule emiru-l-mu'minin, i Allahov Poslanik ﷺ je u jednom aktu kojeg je potpisao sa mušricima na Hudejbiji izostavio Resulullah. Kada su mu prigovorili mušrici za potpis - Muhammed, Allahov poslanik, rekli su mu: - Da te priznajemo za poslanika, ne bismo te spriječili da dođeš Bejtullahu i ne bi se protiv tebe borili. Pa su mu rekli: - Piši: - Muhammed ibn Abdullah. Pa je tako i učinio govoreći im: - Tako mi Allaha, ja sam Poslanik, pa makar me vi i ne priznavali. Pa jesmo li se složili u ovom pitanju? - Da - odgovorili su.

Ishod te rasprave bio je da je Abdullah uspio vratiti u Alijine redove od dvadeset i četiri hiljade dvadeset hiljada. Četiri hiljade Alijinih protivnika ostali su uporni iz inata i tvrdoglavosti. Ovakav vidljiv rezultat je postigao zahvaljujući njegovoj mudrosti i jasnim dokazima.

Od svoje rane mladosti još kao dječak počeo se interesirati za nauku i u tom pogledu nije žalio truda. Za to je imao sve uvjete. Dušu je napajao sa čista izvora sve do smrti Allahova Poslanika. Poslije je svoje znanje kompletirao od ostalih učenih ashaba.

Abdullah ibn Abbas nam priča svoje doživljaje na putu sticanja nauke pa kaže: - Kada bih čuo hadis od jednog od ashaba, došao bih mu pred kućna vrata u vrijeme kajlule, podnevnog odmora, stavio bih svoj ogrtač sebi pod glavu pred njegovim kućnim vratima. Vjetar bi na mene nanosio prašinu, a da sam zakucao na

vrata, pustili bi me u kuću. To sam radio tako iz nekog poštovanja (edeba) prema onom od koga učim. A kad izađu iz kuće, začude se kad me vide u ovakvom halu. I obrate mi se riječima: - O, amidžiću Allahova Poslanika, šta te je dovelo ovdje? Što mi nisi poručio, ja bih tebi došao! Ja bih mu odgovorio: - Ja sam preči da tebi dođem jer se nauci dolazi (na noge), a nauka ne dolazi. A zatim bih ga upitao za hadis.

Kao što je bio Ibn Abbas vrlo ponizan u traženju nauke, isto tako je znao cijeniti učene ljude (ulemu). Da je to tako, najbolje nam može potvrditi ovaj primjer sa Zejdom ibn Sabitom, pisarom Objave i najsposobnijim čovjekom u Medini u pitanju sudskog postupka, fikha, učenja Kur'ana i nasljednog prava.

Jednom prilikom je htio uzjahati na devu, a Ibn Abbas je, iz poštovanja, uzeo za ular devin i pomogao mu da uzjaše. Ibn Abas se ponašao kao rob prema gospodaru. I rekao mu je Zejd: - Ne treba ti to Ibn Abbasu! - našto mu je odgovorio: - Ovako nam je naređeno da postupamo prema učenim. Zejd mu se ponovo obrati: - Daj mi svoju ruku. Pružio mu je ruku, a Zejd je prihvatio ruku i poljubio je govoreći: - Ovako nam je naređeno da postupamo sa porodicom našeg Poslanika.

Bio je neumoran Ibn Abbas u traženju nauke tako da je izrastao u jednog vrsnog stručnjaka i poznavaoca više oblasti iz islamske znanosti. Jedan od velikih tabiina Mesruk ibn el-Ed'dew je rekao za Ibn Abbasa. "Kad bih vidio Ibn Abbasa, rekao bih: Najljepši čovjek! A kad bi nešto progovorio, rekao bih: Najrječitiji čovjek! A kad bi vazio, rekao bih: Najučeniji čovjek."

Kad je Ibn Abbas upotpunio svoje znanje i postao veliki učenjak, to svoje obilno znanje je nastojao prenijeti na druge. Njegova kuća je postala pravi univerzitet muslimana, ravnopravan današnjem univerzitetu, s tim što današnji univerziteti imaju desetine i stotine profesora, a na "univerzitetu" Ibn Abbasa bio je on sam.

Priča nam o njemu jedan od njegovih drugova: "Vidio sam kod Ibn Abbasa mnogo naroda, ne samo kuća već i ulice u blizini postale su pretijesne. Ušao sam kod njega i obavijestio ga o velikoj masi svijeta koji su došli kod njega. Naredio je da mu se donese vode da se abdesti, pa pošto se abdestio, sjeo je i rekao mi: - Izađi i reci im: - Ko želi da pita nešto o Kur'anu i načinu učenja neka uđe.

Izašao sam i rekao im to. I ušli su u tolikom broju da su napunili kuću. Što god su ga upitali, on im je odgovorio. Ne samo da je odgovorio na postavljena pitanja nego je bio mnogo opširniji. A zatim im rekao: - Oslobodite mjesta vašoj braći, pa su izašli.

Meni se ponovno obratio riječima: - Izađi i reci im: - Ko želi da pita iz oblasti tefsirske nauke neka uđe. Izašao sam i rekao im, i ušli su u tolikom broju da su kuću napunili. Što god je bio upitan, odgovorio je i više od toga, a zatim im rekao: - Oslobodite mjesta vašoj braći, pa su izašli.

Zatim se meni ponovo obratio riječima: - Izađi i reci: - Ko želi da pita o halalu i haramu i uopće iz oblasti fikha neka uđe! Izašao sam i rekao im to. Ušli su, u tolikom broju da su kuću napunili. Što god je bio upitan on im je odgovorio i više od toga. - Oslobodite mjesta drugima, rekao im je Ibn Abbas.

Izašli su, a meni je naredio da izađem i pitam ko želi da pita nešto iz nasljednog prava neka uđe. Izašao sam i rekao im. I ovoga puta kuća je bila puna zainteresiranih za tu oblast. I ovoga puta što god je bio upitan odgovorio im je i više od toga. Kad je sa njima završio, rekao im je: - Oslobodite mjesta drugima, pa su izašli.

A zatim je meni naredio da izađem i pitam i pozovem one koji imaju pitanja iz oblasti sintakse, arapske književnosti i stranih riječi. I ovog puta kuća je bila puna i odgovorio je na sva postavljena pitanja.

Ova prevelika gužva primorala ga je da podijeli dane u sedmici po oblastima tako da se ne bi ponovila ona gužva koja je bila. Odredio je jedan dan samo za tefsir, jedan dan samo za fikh, jedan dan samo za historiju, jedan dan u sedmici samo za poeziju. Svako ko bi sa njim razgovarao od učenjaka priznavao bi njegovu veliku učenost, a ko bi ga što upitao imao je odgovor."

Ibn Abbas se proslavio vrlo rano kao dobar alim. To obilno znanje koje je posjedovao učinilo ga je savjetnikom četvorice halifa iako je bio vrlo mlad. Kod svakog težeg pitanja Omeru nije bilo teško iako je bio halifa i stariji od njega, da se obrati Ibn Abbasu i drugim učenjacima.

Poseban respekt imao je Omer prema Ibn Abbasu jer je mnogo držao do njegova mišljenja. Neki su mu zamjerili što ga je toliko forsirao kao dječaka.

Ni u danima izučavanja i potrage za naukom nije zaboravio obični svijet i njegovu obavezu prema njemu pa je imao običaj da im zakazuje vazove i dersove. Često se obraćao griješnicima riječima: "O griješnici, nemojte biti sigurni za završnicu vašeg grijeha, znajte da ono što proizilazi iz grijeha veće je od samog grijeha. Tvoje neosjećanje stida od onih koji su na tvojoj desnoj i lijevoj strani u trenutku griješenja je veće od samog grijeha. Tvoje

smijanje u trenutku činjenja grijeha, a ti znaš kako će te Allah kazniti, veće je od grijeha. Tvoje zadovoljstvo s grijehom koga činiš veće je od grijeha. Tvoja negrižnja savjesti zbog počinjenog grijeha veća je od grijeha. Tvoj strah od vjetra koji lepirša tvoju odjeću, a tvoje srce se ne uzbuđuje pred pogledima Uzvišenog Allaha to je veće od grijeha. Znaš li kakav je bio grijeh Ejjuba ﷺ zbog kojeg ga je Allah ﷻ stavio na veliko iskušenje u tjelesnom i materijalnom pogledu? Njegov grijeh je bio odbijanje prilaska u pomoć nevoljniku koji je zatražio od Ejjuba ﷺ da spriječi zulum nad njim.

Ibn Abbas nije bio od onih koji jedno govore a drugo rade. On je postio danju a noći bi provodio u ibadetu.

Obavijestio nas je Abdullah ibn Mulkete: "Putovao sam sa Ibn Abbasom ؓ iz Mekke u Medinu. Kada bi zakonačili, provodio bi pola noći u ibadetu dok bi drugi spavali od silnog umora. Jedne noći sam ga čuo gdje uči ovaj ajet: *I doći će smrtne muke, uistinu, i to je ono od čega ne možeš pobjeći.* (Kaf, 19.) Stalno je ponavljao ovaj ajet plačući, to je činio sve do zore. Često plakanje mu je ocrtalo dvije crte na licu."

O učenosti i popularnosti Ibn Abbasa ؓ najbolje nam govori ovaj slučaj. Kada su iste godine pošli na hadždž on i halifa Muawija ibn Ebu Sufjan, zajedno sa halifom pošli su njegovi saradnici i simpatizeri. Ipak, pratnja Ibn Abbasa je bila veća od pratnje halifine iako Ibn Abbas ؓ nije imao nikakve vlasti. U pratnji Ibn Abbasa bili su oni koji su željni nauke.

Živio je Ibn Abbas sedamdeset i jednu godinu. Za to vrijeme ispunio je zemlju naukom, mudrošću i bogobojaznošću. Dženazu mu je predvodio Muhammed ibn Hanefi, jedan od Alijinih sinova, ispred ostalih ashaba i tabiina.

Dok su ga zakopavali, čuli su kako neko uči ovaj ajet: *O smirena dušo, vrati se svom Gospodaru zadovoljna a i On tobom zadovoljan, pa uđi među robove Moje, i uđi u Džennet Moj.* (El-Fedžr, 27.-30.)

EN-NU'MAN IBN MUKARRIN EL-MUZENI

"Iman ima svoja staništa a i nifak svoja. Zaista je dom Mukarrinovih sinova jedno od staništa imana." (Abdullah ibn Mes'ud)

Pleme Muzejne je obitovalo nedaleko od Jesriba, baš na putu koji se pruža između Medine i Mekke. Resulullah ﷺ je već učinio Hidžru iz Mekke u Medinu, te vijesti o njemu počeše stizati u pleme Muzejne sa svakim ko bi tu dolazio ili prolazio. O njemu se moglo čuti samo dobro. Jednog poslijepodneva poglavar plemena Nu'man ibn Mukarrin el-Muzeni sjedio je sa skupinom svoje braće i starcima iz plemena. On im reče: - O ljudi, tako mi Allaha, o Muhammedu znamo samo dobro, a za njegovo pozivanje čujemo da je to blagost, dobročinstvo i pravednost. Šta je to s nama te ovako oklijevamo, dok drugi ljudi žure njemu? Onda nastavi govoriti: - Što se mene tiče, odlučio sam da sutradan rano, kada dan osvane, krenem njemu. Pa ko hoće od vas da ide sa mnom neka se pripremi.

Riječi Nu'mana kao da prodriješe u dubinu duša njegovih sunarodnjaka, i samo što svanu on vidje desetoricu svoje braće i još četiri stotine konjanika iz plemena Muzejne kako spremno očekuju polazak s njim u Jesrib gdje bi se sastali sa Vjerovjesnikom ﷺ i ušli u Allahovu vjeru. Nu'mana bi stid da sa ovako velikom skupinom dođe Vjerovjesniku, a da njemu i ostalim muslimanima ne ponese ništa. Međutim, sušna godina koja je zadesila pleme Muzejne nije im ostavila ni stoke ni bilja.

Nu'man obiđe svoju kuću i kuće od svoje braće, pa sakupi sve ono što im je preostalo od prihoda i to ponese sa sobom i dođe Resulullahu ﷺ te ozvaniči, i on i svi koji bijahu s njim, svoj

prelazak na Islam. Sav Jesrib se, s jednog kraja na drugi, protrese, ustalasa od radosti zbog Nu'man ibn Mukarrina i njegovih drugova. Još se nije desilo da iz jedne arapske porodice na Islam pređe jedanaest braće, svi od jednog oca, a uz njih još četiri stotine konjanika. Časni Vjerovjesnik se veoma obradova Nu'manovom prelasku na Islam.

Uzvišeni Allah je primio njegovu hediju, pa objavi povodom toga sljedeće ajete:

> *A ima beduina koji vjeruju u Allaha i u onaj svijet i koji smatraju da je ono što daju put da se Allahu približe i da Poslanikove blagoslove zasluže. To im je, zaista, dobro djelo, Allah će ih sigurno milošću Svojom obasuti, jer Allah prašta i samilostan je.* (Et-Tewba, 99.)

Nu'man ibn Mukarrin se uključi pod zastavu Resulullaha ﷺ, učestvovao je s njim u svim bitkama i pohodima, osim onih manje značajnih. Kada je uspostavljen hilafet i vladar postao Ebu Bekr es-Siddik, on je odlučno stao uz njega zajedno sa svojim narodom iz plemena Muzejne i dali su veliki udio i doprinos u obračunu sa smutnjom otpadništva. Kada je hilafet preuzeo Omer el-Faruk, Nu'man ibn Mukarrin je i u njegovo vrijeme imao doprinosa koje i dan - danas historija spominje uz svaku hvalu i slavu.

Pred samu Bitku na Kadisijji vojskovođa muslimanske vojske S'ad ibn Ebi Wekkas posla jednu delegaciju Kisri - perzijskom kralju Jezdedžurdu kako bi ga pozvali u Islam. Delegaciju je predvodio Nu'man ibn Mukarrin.

Kada stigoše do Kisrine prijestolnice u Medainu zatražiše da ih primi što on i učini. Onda pozva prevodioca pa mu reče: - Pitaj ih: šta je to što vas je dovelo u naša područja i podstaklo vas da se borite protiv nas? Mora da ste poželjeli da nas iznenadite i osilili se zato što smo vas malo zanemarili i nismo htjeli da vas tlačimo. Nu'man ibn Mukarrim se obrati svojim pratiocima: - Ako hoćete, ja ću mu odgovoriti, a ako hoće koji od vas govoriti, ja ću mu prepustiti riječ. Oni rekoše: - Govori ti.

Onda se okrenuše Kisri, pa mu rekoše: - Ovaj čovjek govori u ime svih nas pa poslušaj šta će ti reći. Nu'man učini zahvalu Uzvišenom Allahu, donese salavat i selam na Njegova Poslanika pa reče: - Allah nam se smilovao pa nam poslao Svog Vjerovjesnika koji nam ukazuje na dobro i to nam naređuje. Upoznao nas je sa zlom i to nam je zabranio. Obećao nam je, ako mu se odazovemo u onome što poziva, da će nam Allah dati

svako dobro i na dunjaluku i na Ahiretu. I za kratko vrijeme Allah tjeskobu zamijeni širinom, našu niskost veličinom, a naše neprijatelje učini braćom i solidarnima. Naredio nam je da pozivamo i druge ljude u ono u čemu je njihovo dobro, i da počnemo sa svojim komšijama, pa eto mi vas pozivamo da primite našu vjeru, jer to je vjera koja je sve lijepo još više uljepšala i podstiče na to, a sve ružno još više zaružila i upozorila da se klonimo toga. Ona vjernike iz mraka nevjerstva i nasilja izvodi na svjetlo imana i pravde, ako nam se odazovete i primite Islam, ostavićemo među vama Allahovu Knjigu i podučiti vas da po njenim propisima sudite, a onda ćemo se vratiti i ostaviti vas i vaše probleme. Ako odbijete primiti Allahovu vjeru, plaćat ćete nam džiziju - glavarinu, pa ćemo vas mi štititi. Ako odbijete plaćanje džizije, onda ćemo protiv vas ratovati.

Jezdedžurd se zapali od srdžbe i bijesa zbog riječi koje je čuo pa reče: - Ne znam nijedan narod na Zemlji da je bio nesretniji i malobrojniji od vas, da je bio više rascjepkan i na lošijem glasu. Dosad smo brigu o vama prepuštali pokrajinskim namjesnicima, pa su oni od vas uzimali obećanje da ćete nam biti pokorni. Onda se malo smiri pa nastavi: - Ako vas je potreba natjerala da nam dođete naredićemo da vam se da hrane dok ne bude žetva kod vas. Daćemo odjeću svim vašim poglavarima i uglednicima, a postavićemo nad vama vladara koji će biti blag prema vama. Jedan od ljudi iz delegacije mu odgovori tako da nanovo raspali vatru u njemu, pa on reče: - Da se ne pridržavam toga da se glasnici ne ubijaju, sve bih vas pobio! Idite, kod mene nemate šta tražiti. Obavijestite vašeg vojskovođu da ću mu poslati Rustuma, komandanta naše vojske, koji će pokopati i njega i vas zajedno u jarak Kadisijje. Onda naredi da mu donesu vreću pijeska pa reče svojim ljudima: - Natovarite to na najuglednijeg od ovih, i vodite ga pred sobom sve do gradskih kapija, tako da ga svi ljudi vide. Oni upitaše delegate: - Ko je od vas najugledniji? Asim ibn Omer se prvi javi: - Ja sam. Oni natovariše teret na njega, iz želje da ih što više ponize i tako ih ispratiše do izlaza iz Medaina. Asim onda prebaci teret na svoju devu i ponese ga sa sobom sve dok ne dođe Sa'du ibn Ebi Wekkasu. Time ga obradova da će Allah uskoro omogućiti muslimanima da osvoje perzijska područja i da će tako zavladati svim pijeskom u njihovoj zemlji. Onda dođe Bitka na Kadisijji.

Napuni se Kadisijski jarak tijelima hiljada ubijenih. Međutim, to ne bijahu borci iz muslimanske vojske, nego poražena Kisrina

vojska. Perzijanci se ne pomiriše sa porazom na Kadisijji, pa sakupiše ogromne snage i postrojiše silnu vojsku koja dostignu cifru od stotinu pedeset hiljada najboljih boraca. Kada halifa el-Faruk ču za ovu veliku mobilizaciju perzijske vojske, odluči da lično krene u susret toj strašnoj opasnosti. Međutim, ugledni i stariji muslimani ga odvratiše od toga i nasavjetovaše ga da izabere jednog vojskovođu na kojeg će se u potpunosti moći osloniti u ovom odsudnom trenutku. Omer reče: -Pokažite mi čovjeka kojem mogu povjeriti ovaj zadatak. Rekoše mu: - Ti najbolje poznaješ svoju vojsku, o vladaru pravovjernih. Onda on reče: - Tako mi Allaha, postaviću za komandanta muslimanske vojske čovjeka koji će kada se protivničke strane sukobe biti brži od koplja. To je Nu'man ibn Mukarrin el-Muzeni. Ostali ashabi rekoše: - On je pravi izbor za taj posao. Onda mu napisa pismo u kojem stajaše:

- Od Allahova roba Omer ibn Hattaba Nu'manu ibn Mukarrinu. Saznao sam da se velika neprijateljska vojska sakupila protiv vas i nalazi se u gradu Nehewendu, pa kada dobiješ ovo moje pismo, kreni sa Allahovom odredbom, pomoći i podrškom, skupa sa muslimanima koji su tu s tobom. Nemoj ih voditi kroz neprohodne krajeve pa da ih patiš i uznemiravaš, jer jedan čovjek musliman draži mi je od stotinu hiljada dinara. *Es-selamu alejke.*

Nu'man krenu sa svojom vojskom u susret neprijatelju. Ispred sebe posla izvidnice sastavljene od svojih najboljih konjanika da mu istražuju put. Kada se konjanici približiše Nehewendu njihovi konji zastadoše. Oni ih silom potjeraše naprijed, ali konji se odupiraše. Kada sjahaše da vide o čemu se radi, otkriše u kopitama konja željezne komadiće slične glavama eksera. Pogledaše po zemlji, pa otkriše da su nevjernici po svakoj stazi koja vodi u Nehewend posijali željezne iglice, kako bi nepoželjne konjanike i pješake spriječili da dođu do njih. Konjanici obavijestiše Nu'mana o tom što su vidjeli i zatražiše od njega da im pomogne svojim savjetom. On im naredi da ostanu tu gdje jesu i da zapale vatre po noći kako bi ih neprijatelji vidjeli. Neka se ponašaju kao da su se uplašili brojnog neprijatelja i kao da su se već pomirili sa porazom. Tako bi ih obmanuli i lakše stigli do njih, odnosno riješili se prepreke od željeznih iglica koje je neprijatelj nasijao po putu.

Ova varka je uspjela prevariti Perzijance. Dok su vidjeli prethodnicu muslimanske vojske kako u znak predaje pokorno ide

ispred vojske, odmah poslaše radnike koji očistiše i pometoše puteve od željeza. Tada muslimani iznenada napadoše i zauzeše te prolaze. Nu'man ibn Mukarrin se ulogori sa vojskom na prilazima Nehewenda. Odluči da izvrši jak iznenadni napad na neprijatelja. Reče svojim borcima: - Ja ću uzviknuti tri tekbira. Kada prvi put uzviknem tekbir neka se pripremi onaj ko još nije potpuno spreman. Kada drugi put donesem tekbir neka svaki od vas dobro prihvati svoje oružje. Kada viknem treći put "Allahu ekber" ja napadam na Allahove neprijatelje, pa krenite skupa sa mnom. Nu'man ibn Mukarrin uzviknu svoja tri tekbira, a onda se sjuri u neprijateljske redove kao da je razjareni lav. Za njim se muslimanska vojska sruči poput bujice. Između dvije strane zapodjenu se strašna bitka kakvoj je historija ratova malo gdje mogla primjer navesti. Perzijanska vojska se bezglavo raštrka na sve strane. Njihove žrtve prekriše i brda i doline, a njihova krv poteče niz klance i puteve. Konj Nu'mana ibn Mukarrina se pokliznu na krvi i on pade, tako ga zadesi smrt.

Njegov brat preuze od njega bajrak a njega prekri svojim ogrtačem. Tako njegovu pogibiju zataji od muslimana. Kada je velika pobjeda, koju muslimani nazvaše *"Fethu-l-futuh"* (pobjeda svih pobjeda), bila okončana, borci pobjedničke vojske zapitaše za svog neustrašivog vojskovođu Nu'mana ibn Mukarrina. Njegov brat podiže onaj ogrtač sa njega i reče: - Evo vašeg vojskovođe. Allah ga je učinio sretnim i zadovoljnim zbog ove pobjede, i počastio ga šehadetom ...

SUHEJB ER-RUMI

"Uspjela ti je trgovina o Ebu Jahja, uspjela ti je trgovina..." (Allahov poslanik Muhammed ﷺ)

Malo ko od nas da nije čuo za Suhejba Rumiju. Isto tako mnogima nije jasno da Suhejb nije Bizantinac iako on nosi taj nadimak. On je čistokrvni Arap. Otac mu potiče iz arapskog plemena Numejr, a majka iz plemena Temim. Kako je Suhejb dobio nadimak er-Rumi? Prije poslanstva Muhammeda ﷺ Sinan ibn Malik en-Numejri je bio postavljen od strane Bizantinaca za namjesnika starog grada Ebulle. Najdraže dijete bilo mu je ono koje nije imalo više od pet godina. Zvao ga je Suhejbom. Suhejbovo lice je bilo blistavo, bio je plave kose, vrlo okretan, a iz njegovih očiju još tada mogla se naslućivati oštroumnost i plemenitost. Suhejb je bio vedar, veseo, živahan, dobrodušan. Unosio je radost u dušu svoga oca i oslobađao ga umora i briga koje bi zadobio na poslu.

Jednog dana pošla je majka Suhejbova sa svojim malim sinom, porodicom i svojim slugama u jedno iračko selo, u namjeri da se odmori i oporavi. I dok je majka Suhejbova boravila u tom selu sa Suhejbom, jedan odred rimske vojske napao je na to selo. Ubili su stražara, opljačkali kuće i porobili ljude, a među porobljenim našao se i mali Suhejb.

Ubrzo zatim našao se na jednoj od bizantijskih pijaca. Vrlo često je mijenjao gospodara kao i svi drugi robovi kojih je bilo vrlo mnogo po kućama bizantijskim. To često mijenjanje gospodara pomoglo je Suhejbu da upozna život Bizantinaca iznutra. Svojim očima je gledao šta se događalo u njihovim kućama od loših i nevaljalih djela. Svojim ušima je slušao i očima gledao zulume i griješenja i zbog takvih ispada prezirao je i mrzio Bizantince. U sebi je govorio: - Ovu skupinu ljudi ne može ništa

očistiti osim tufana (potopa). Iako je Suhejb odrastao u Bizantiji i formirao se među njima, te gotovo bio zaboravio arapski jezik, on nikada nije zaboravio svoje arapsko porijeklo, niti je zaboravio da je sin pustinje.

Stalno je maštao o danu kada će se osloboditi od ropstva i o povratku svome narodu. Još veća želja i nostalgija za svojim narodom javila se kada je čuo jednog od kršćanskih svećenika gdje kaže jednom od njegovih gospodara: "Primaklo se vrijeme u kome će se pojaviti Poslanik sa Arabijskog poluotoka. Priznavaće Isaa sina Merjemina i taj novi poslanik će ljude izvoditi iz tmine na svjetlo." Čuvši za tu novu vijest, Suhejb je prvu priliku iskoristio za bijeg iz ropstva od svoga gospodara i pobjegao u Mekku. Pošto je došao i nastanio se među Arapima, dali su mu ime Suhejb er-Rumi zbog slabog poznavanja arapskog jezika i plave kose. Udružio se Suhejb s jednim od uglednih ljudi Mekke (bio je to Abdullah ibn Džud'an) i počeo se baviti trgovinom. Taj posao je uspješno obavljao i počeo se bogatiti.

Ali, Suhejba nisu zavele trgovina i velike zarade. Suhejb nije zaboravio riječi kršćanskog svećenika. Kad god bi se prisjetio tih riječi, pitao bi se: "Kada će to biti?!" Suhejb ubrzo dobiva odgovor.

Jednom prilikom kada se Suhejb vratio u Mekku sa jednog od putovanja, rečeno mu je da je Muhammed ﷺ dobio Objavu i počeo pozivati ljude u vjeru u jednog Boga, podstičući ih na pravednost i dobročinstvo, a zabranjujući im ružna i bestidna djela. "Je li to onaj što ga zovu el-Emin (povjerljivi, pouzdani, sigurni, tačni)", upitao je Suhejb. Rečeno mu je da jeste. Upitao je gdje se on nalazi. Rečeno mu je: "U kući el-Erkama ibn Ebi el-Erkama kod Safe, ali dobro se pazi da te ne vidi ko od Kurejšija. Jer, ako te tamo vide, svašta će s tobom uraditi. Ti si čovjek stranac, nemaš nikoga svoga da te štiti i brani."

I pošao je Suhejb do kuće el-Erkama sa opreznošću, pa kad je došao do vrata našao je 'Ammara ibn Jasira. Njega je poznavao otprije. U početku je oklijevao misleće da li da mu priđe, a zatim mu se približio i pitao ga: "Šta želiš, o 'Ammare?" A 'Ammar je upitao njega: "Šta ti želiš?" Suhejb mu je odgovorio: "Želim da uđem kod ovog čovjeka (Muhammeda ﷺ) i da čujem šta govori." 'Ammar dodade: "I ja to isto želim." Suhejb mu je rekao: "Onda ćemo zajedno ući, s Allahovim blagoslovom."

Ušao je Suhejb er-Rumi sin Sinana i 'Ammar sin Jasirov kod Allahovog Poslanika. Slušali su ga i ubrzo je bljesnulo svjetlo

imana u njihovim srcima. Naprosto su se natjecali u tome ko će prvi pružiti ruku Allahovom Poslaniku i izgovoriti šehadet. Zadivljeni onim što su čuli, proveli su cijeli dan kod njega. Napajali su se njegovim savjetima i uživali u druženju s njim. Tek kad se spustila noć i ljudi se malo viđali na ulicama, izašli su od njega u noćnu tminu. Obojica su te noći ponijeli Božanskog svjetla u svojim srcima što je bilo dovoljno da kasnije obasja cijeli dunjaluk.

Ali, i pored najveće opreznosti, Suhejba nisu mogle zaobići životne nedaće i iskušenja. Bio je mučen i zlostavljan zajedno sa Bilalom, 'Ammarom, Sumejjom, Habbabom i sa desetinama drugih mu'mina. Podnosio je tešku kaznu Kurejšija. Udarali su ga nemilosrdno. Sve je to podnio smireno i strpljivo jer je znao da je put ka Džennetu pun iskušenja i neugodnosti.

Pošto je dozvolio Resulullah ﷺ Hidžru, (seobu u Medinu), odlučio se Suhejb da Hidžru učini zajedno sa Božijim Poslanikom, ali su Kurejšije prozrele njegovu namjeru i spriječili ga u tome. Kurejšije su ga pratile tako da ih se nije mogao osloboditi i uspjeti da ponese sa sobom zlato, srebro i drugo što je zaradio trgovinom.

Nakon Hidžre Božijeg Poslanika i njegova druga Ebu Bekra, Suhejb je stalno gledao priliku za hidžru, ali u tome nije uspio, jer su ga budno pratili i nije mu preostalo ništa drugo nego smisliti varku.

U jednoj hladnoj noći Suhejb je puno izlazio vani da bi pomislili da ga boli stomak i dugo bi se zadržavao sve dok se oni ne bi vratili svojim kućama. Govorili su jedni drugima: "Ne boj se za Suhejba. Njega su Lat i Uza zaposlili njegovim stomakom." A zatim su legli u svoje postelje i zaspali.

Izmakao se Suhejb od njih i krenuo u bijeg prema Medini. Nije mnogo prošlo otkako je Suhejb napustio Mekku, a njegovi čuvari su primijetili da ga nema. Trgnuli su se iz sna preplašeni. Pojahali su svoje brze konje i požurili za njim. Brzo su ga sustigli. Pošto ih je Suhejb primijetio popeo se na jedno uzvišenje, izvukao strijelu i nategao je okrenuvši je prema njima govoreći im: "O Kurejšije, tako mi Boga vi dobro znate da sam ja najbolji i najprecizniji strijelac. Tako mi Allaha, ko god pođe prema meni ubiću ga jednom strijelom. A zatim ću vas tući svojom sabljom."

Neki od njih je rekao: "Tako nam boga, nećemo te ostaviti da nam pobjegneš sa tolikim imetkom. Ti si došao u Mekku siromašan, bez imetka, pa si se obogatio." Upitao ih je Suhejb:

"Šta mislite, kad bih vam ostavio svoje bogatstvo, bi li me onda pustili?" Odgovorili su: "Da, pustili bismo te." Rekao im je gdje se nalazi njegovo bogatstvo, otišli su, uzeli ga, a zatim su ga pustili.

Nastavio je Suhejb hidžru prema Medini brzim koracima, bježeći sa svojim šehadetom Allahovom Poslaniku. Nije nimalo žalio imetka kojeg je dugo skupljao i puno truda vidio oko toga. Put ka Medini bio je jako naporan, puno se umorio, ali kad god bi se sjetio Allahovog Poslanika, kod njega bi se pojavila želja za što brži susret s njim i odmah bi nestalo umora. Nastavljao je putovanje sa još većom voljom i upornošću.

Pošto je Suhejb konačno stigao u selo Kuba nedaleko od Medine, primijetio ga je Allahov Poslanik kako ide prema njemu, nasmiješio mu se i rekao: "Uspjela je trgovina, zaradio si, o Ebu Jahja." To je ponovio tri puta.

Ove riječi su Suhejba jako iznenadile, a ujedno i obradovale. Rekao je: "Nije ti mogao o mom slučaju niko pričati, o Allahov Poslaniče! O tome te nije niko drugi obavijestio do Džibril." Zaista je uspjela trgovina Suhejbova.

To je potvrdila i Objava s nebesa i Džibril koji donosi ajet vezan za Hidžru Suhejbovu: *Ima ljudi koji prodaju (žrtvuju) svoj život želeći Allahovo zadovoljstvo. Allah je milostiv Svojim robovima.* (El-Bekare, 207.)

Blago li se Suhejbu ibn Sinanu er-Rumiju. Divan li je njegov završetak.

EBU DERDA'

"Ebu Derda' se maksimalno klonio dunjaluka."
(Abdurrahman ibn Awf)

Jednog dana je Uwejmir ibn Malik el-Hazredžiju zvani Ebu Derda' ustao vrlo rano i pošao prema svom kipu koga je držao na najljepšem mjestu u kući. Pozdravio ga je i potom namirisao najboljim mirisom. Potom mu je obukao skupocjenu odjeću od svile, koju je dobio na poklon od jednog jemenskog trgovca. Kad je Sunce već izašlo, Ebu Derda' je napustio stan i zaputio se prema svom dućanu.

U to vrijeme, gotovo na svakom mjestu, u svakoj ulici, bilo je mnogo pristalica, sljedbenika Muhammeda ﷺ. Oni su se upravo vraćali sa Bedra. Vodili su veliku skupinu zarobljenih Kurejšija. S obzirom da Ebu Derda' nije želio susret s ovim ljudima, zaobišao ih je. Međutim susreće se sa jednim mladićem koji je bio iz plemena Hazredž. Upitao ga je za Abdullaha ibn Rewwahu. Mladić mu je odgovorio da je na Bedru bio na velikim iskušenjima, ali da se vratio živ i zdrav i da se ne brine za njega. Mladić se nije čudio ovakvom pitanju Ebu Derda'a. Svi su znali da je on sa Abdullahom ibn Rewwahom pobratim još iz predislamskih dana. I kada je stigla iskra Islama, Abdullah ju je odmah prihvatio dok to isto nije učinio Ebu Derda'. Ta činjenica im nije smetala da i dalje ostanu prijatelji i da se druže. Tokom tih druženja Abdullah je pozivao Ebu Derda'a da primi Islam i žalio ga što još uvijek oklijeva.

Tako je jednog dana Ebu Derda' stigao u svoj dućan. Otpočeo je sa redovnim poslovima, prodajom, odnosno kupovinom robe. U tim poslovima pomagali su mu njegovi dječaci (pomoćnici). Nije ni slutio šta se, u to vrijeme, dešavalo u njegovoj kući. Za to vrijeme Abdullah ibn Rewwaha se uputio njegovoj kući. U dvorištu je vidio njegovu majku i nazvao joj selam. Ona je na

selam ushićeno odgovorila: "Neka je i na tebe spas, brate Ebu Derda'ov." Potom je upitao za Ebu Derda'a, gdje je, šta radi. Ona mu je odgovorila da je u dućanu, da će uskoro doći. Ne čekajući ni trenutka, Abdullah je zatražio dozvolu da uđe u kuću. I kad je od starice dobio dozvolu, ušao je. Odmah je otišao do sobe u kojoj se nalazi Ebu Derda'ov kip i razbio ga u paramparčad. I dok je to činio, glasno je govorio: "Sve što se obožava mimo Allaha ﷻ pogrešno je!" To je ponavljao više puta. I kada je obavio posao, napustio je kuću. Za to vrijeme žena Ebu Derda'a je spremala ostali dio kuće i brinula se oko djece. Prasak polomljenog kipa kao da ju je opomenuo da se nešto čudno dešava u njihovoj kući. Otišla je do prebivališta kipa i vidjela ga izlomljenog. Zaprepastila se i ostala bez riječi.

Počela je čupati kosu i udarati se po licu. I tada su počele navirati riječi: "Upropastio si me, o sine Rewwahov!" Ubrzo se na vratima kuće pomolio Ebu Derda'. Začudio se kad je vidio svoju ženu kako sjedi i plače na sav glas kod vrata sobe u kojoj se nalazi kip. Njegova žena se plašila kako će dočekati Ebu Darda'a i taj strah se osjećao na izrazu njenog lica. Upitao ju je: "Šta ti je?" Odgovorila mu je: "Tvoj brat Abdullah ušao je u kuću u trenutku kad nikog nije bilo i eto šta uradi sa tvojim kipom." Kada je pogledao i vidio šta se desilo, jako se naljutio i htio je da se osveti svom prijatelju. Ali, ubrzo je Ebu Derda'a mašila srdžba. Razmišljao je o tom incidentu a zatim došao do sljedećeg zaključka: "Da ima kakva vrijednost u ovom kipu, on bi se branio." Nakon izvjesnog vremena Ebu Derda' se uputio prema Abdullahu ibn Rewwahi i zajedno sa njim pošao do Allahovog Poslanika i oglasio svoj prelazak u Islam. On je bio posljednji u svojoj četvrti koji je primio Islam.

Od samog početka primanja Islama Ebu Derda' je iskreno prihvatio vjeru u Jedinoga Allaha i u Poslanika Muhammeda ﷺ, tako da je iman ušao u svaki dio njegova tijela. Mnogo je žalio što je malo okasnio sa primanjem Islama, pošto je uvidio kakvo dobro ga je mašilo sa kasnim primanjem Islama, zato je preostalo vrijeme znao da cijeni. Tako je ubrzo nadoknadio propušteno. Naučio je Kur'ani-kerim napamet zbog čega se ubraja među najučevnije ashabe. Pobožnost i bogobojaznost bile su odlike Ebu Derda'a.

Odlučio je da postigne ono što ga je prošlo i u tom nije žalio truda. Danonoćno je radio da bi postigao ono što su postigli njegovi drugovi, pa i više od njih. Mnogo se posvetio ibadetu, a

trgovinu je skoro u potpunosti zapostavio. Prihvatio se nauke kao žedan vode. Naučio je Allahove riječi napamet i ne samo to nego je upoznao i njihova značenja. Pošto je vidio da mu trgovina ipak remeti slast ibadeta i odvaja ga od nauke, ostavio ju je bez razmišljanja i bez žaljenja za njom. Neko ga je upitao o tome a on je odgovorio: "Bio sam trgovac prije prelaska na Islam, a pošto sam prešao na Islam, želio sam da sastavim trgovinu, ibadet i nauku, pa nisam bio u stanju da to sve radim i radi toga sam ostavio trgovinu a prihvatio se nauke i ibadeta. Tako mi Onoga u čijoj je ruci moj život, ne bih volio da imam dućan kod vrata Ka'be i da kupujem i prodajem i da zaradim svaki dan tri stotine dinara pa makar svaki namaz klanjao u džema'atu." Zatim je pogledao u sagovornika i rekao mu: "Ja nisam od onih koji smatraju da je Allah ﷻ zabranio trgovinu, ali ja volim da budem od onih koje nije zavela trgovina od (zikrullaha) ibadeta."

Nije Ebu Derda' ostavio samo trgovinu nego je ostavio i kompletan dunjaluk. Njega nisu interesirali njegovi ukrasi. On se zadovoljio od dunjaluka samo onim najminimalnijim - da ugasi glad i žeđ i skromna odjeća da mu pokrije tijelo. Jedne hladne noći došli su mu musafiri, pa im je dao toplu hranu ali im nije poslao pokrivač, pa pošto su htjeli na spavanje, dogovarali su se da zatraže prekrivač. Jedan od njih je rekao: - Ja ću ići i tražiti prekrivače. Drugi dodade: - Nemoj ga ometati. Ovaj nije poslušao nego je otišao da traži, stao je na vratima njegove sobe i vidio ga da spava, a njegova žena sjedi blizu njega. Na njoj i na njemu je bila tanka krpa koja ih ne može zaštititi niti od vrućine niti od hladnoće.

Ujutro je jedan od njih upitao Ebu Derda'a: "Prenoćio si isto kao što smo i mi prenoćili (bez pokrivača). Gdje vam je pokućstvo? On je odgovorio: "Mi imamo drugu kuću, Ahiret, i u nju šaljemo. Tamo šaljemo sve što imamo i što zaradimo. Da smo imali nešto u ovoj kući mi bi vam dali. Zaista, naš put kojim smo krenuli prema toj kući bio je težak. Onaj koji je manje opterećen bolji je i lakši od opterećenog. Pa smo željeli da smanjimo naš teret." A zatim je pitao čovjeka: "Jesi li razumio?" Odgovorio je: "Da, razumio sam i neka te Allah nagradi svim dobrim".

Za vladavine Omerove ؓ tražio je od njega halifa da bude namjesnik u Šamu, a on je odbio rekavši mu: "Ako me smatraš doraslim da idem u Šam da ih podučavam Knjizi njihova Gospodara i Sunnetu Božijeg Poslanika, te da im klanjam, ići ću." Omer ؓ je prihvatio i poslao ga u Damask.

Pošto je stigao, našao je ljude kako žive u izobilju i luksuzu, ogrezli u ovosvjetska uživanja. To ga je mnogo zabrinulo pa je pozvao ljude u džamiju. Kada su se skupili obratio im se riječima: "O stanovnici Damaska, vi ste mi braća po vjeri, susjedi na dunjaluku i moji pomoćnici nad neprijateljem. O stanovnici Damaska, šta vas sprečava od naklonosti prema meni i primanja mojih savjeta, a ja od vas ne tražim ništa. Moj vam je savjet da pomognete slabije od vas. Ja vidim vašu ulemu kako napuštaju dunjaluk a ljudi u neznanju i od njih ništa ne uče!? I vidim vas da se previše trudite oko nafake za što se pobrinuo Allah ﷻ, a ostavili ste ono što vam je naređeno?! Ja vas vidim prikupljate ono što ne jedete, i gradite ono gdje nećete stanovati. I težite onom što nećete nikad dostići. I prijašnji narodi su skupljali, željeli, težili, ali nisu bili dugo vlasnici tih bogatstava, sva su im propala. I njihova stremljenja su varka. A njihove kuće su postale njihovi kaburovi. Hudov narod, o stanovnici Damaska, oni koji su otkazali poslušnost prema svom poslaniku, imao je svega u izobilju, a Allah ﷻ ih je uništio zbog griješenja. Hoće li neko da kupi moju ostavštinu za dva dirhema?"

Ovaj ubjedljivi vaz je veoma potresao prisutne tako da su plakali i taj plač se čuo van mesdžida. I od toga dana Ebu Derda' je bio u društvu tih ljudi i obilazio čaršiju i odgovarao bi na postavljena pitanja i podučavao bi neuke. Upozoravao bi nemarne koristeći za to svaku priliku.

Jednom prlikom je prošao pored jedne grupe ljudi koji su grdili i tukli čovjeka zbog neke greške. Prišao im je i upitao ih šta se dogodilo?! Odgovorili su: "Tučemo ga zbog toga što je počinio veliki grijeh." Upitao ih je Ebu Derda': - Šta mislite da je pao u bunar, bi li ga spašavali iz njega? Odgovorili su da bi. Zatim im se Ebu Derda' ponovo obratio riječima: "Nemojte ga psovati niti tući, nego ga savjetujte i zahvalite Uzvišenom Allahu ﷻ što je vas sačuvao od tog grijeha." Upitali su ga: "Zar ga ti ne mrziš?!" Odgovorio je: "Ja mrzim njegova loša djela, a ako ih ostavi on je moj brat." Kada je čovjek čuo te riječi zaplakao je i pokajao se za učinjene grijehe. Zatim je taj mladić prišao Ebu Derda'u i zatražio od njega savjet: "Nasavjetuj me, o prijatelju Allahovog Poslanika." Ebu Derda' mu je rekao: "O moj sinko, sjećaj se Allaha ﷻ u normalnim okolnostima i u izobilju, a Allah ﷻ će se tebe sjetiti u poteškoćama. O sinko, budi učen ili uči ili budi makar od onih koji slušaju, a nemoj biti ono četvrto, neznalica, pa da propadneš. O moj sinko, neka ti mesdžid bude tvoja kuća. Ja sam čuo od Allahovog Poslanika kad je rekao: "Mesdžid je kuća

bogobojaznog." Allah je bogobojaznim obećao Svoju milost i blagostanje i to mu je put ka Allahovom zadovoljstvu ukoliko se bude puno nalazio u džamijama i u njima ibadetio. Sve to olakšaće mu prelaz preko Sirat-ćuprije ka Allahovom zadovoljstvu."

Dok je jedna grupa mladića sjedila pored puta pričajući i posmatrajući prolaznike, prišao im je Ebu Derda' i rekao: "O moji sinovi, za mu'mina je najsigurnije mjesto njegova kuća, jer na taj način štiti sebe i svoj pogled. Čuvajte se isjeđavanja po čaršijama i ulicama, jer to ničemu ne vodi.

Dok je Ebu Derda' boravio u Damasku poslao je Muawija prosce da prose njegovu kćerku za Muawijinog sina Jezida, ali je Ebu Derda' nije dao Muawijinu sinu (iako je imao i vlast i ugled). Kćerku je udao za onog čijim je ponašanjem i vjerom bio zadovoljan. Na bogatstvo nije gledao niti na toj bazi stečenu čast.

O prosidbi Ebu Derda'ove kćerke za Muawijina sina narod je saznao i o tome se pričalo kako je Ebu Derda' odbio Muawijina sina, a kćerku oženio sa jednim običnim siromašnim čovjekom.

U vrijeme kada je Ebu Derda' boravio u Šamu (Siriji) posjetio ih je emiru-l-mu'minin, Omer ibn el-Hattab, da izvidi u kakvom su stanju. Posjetio je svoga druga Ebu Derda'a u njegovoj kući noću. Gurnuo je vrata koja nisu bila zaključana i ušao u mračnu sobu, jer nije bilo svjetla. Pošto je Ebu Derda' osjetio da je neko ušao, ustao je, izrazio dobrodošlicu i dozvolio mu da sjedne. Odmah su počeli prepričavati jedan drugom hadise, a noćna tmina im nije dozvoljavala da se vide. Omer je pipao i dodirivao njegovu postelju kad tamo a ono hasura na pijesku. Napipao je i njegov jastuk to je bilo obično konjsko ćebe. Opipao je njegov prekrivač i utvrdio da je to obično platno koje mu gotovo ništa ne znači u hladnom Šamu. Utvrdivši sve to Omer ga je upitao: "Allah ti se smilovao, hoću li ti nešto poslati od pokućstva?" Odgovorio je Ebu Derda': "Zar se ne sjećaš, o Omere, hadisa Allahovog Poslanika?" Omer je upitao na koji hadis misli, a Ebu Derda' je odgovorio: "Zar Alejhisselam nije rekao: - Dosta vam je od dunjaluka onoliko koliko je potrebno putniku." Omer je odgovorio: "Da, sjećam se." Upitao ga je: - Omere koliko smo dostojni ovog hadisa, koliko ga se držimo? Kada je čuo Omer ove riječi zaplakao je, plakao je sa njim i Ebu Derda' i tako su kroz plač razgovarali sve do zore i ostao je Ebu Derda' u Damasku savjetujući ljude i podsjećajući ih na prolaznost dunjaluka. Podučavao ih je Kur'anu i Sunnetu, sve do smrti.

Kada je bio na smrtnoj postelji pitali su ga: "Šta te boli?", odgovorio je: "Moji grijesi." A pitali su ga: "Šta želiš?", odgovorio je: "Oprost moga Gospodara." A zatim se obratio prisutnima riječima: "Podstičite me na izgovor (talkina) *La ilahe illellah Muhammedun resulullah*", i stalno je ponavljao šehadet sve dok nije ispustio svoju plemenitu dušu i napustio ovaj prolazni svijet.

ZEJD IBN HARISE

"Tako mi Allaha, Zejd ibn Harise je bio podesan da rukovodi. Zaista mi je bio najdraži čovjek." (Allahov poslanik Muhammed ﷺ)

Kad je jednom prilikom Su'da bint Salebe pošla da posjeti svoje bližnje iz plemena Benu Me'an, sa sobom je povela i svoga dječaka Zejda, sina Harisa el-Ka'bija. I dok su bili u posjeti kod rođaka, napalo ih je pleme Benu el-Kajn, opljačkali su im svo bogatstvo i zarobili Zejda sina Harisova.

Zejd je bio tek ušao u osmu godinu kada su ga doveli na pijacu Ukaz, koja je radila u svetim mjesecima (ešhuru-l-hurum). Taj nedužni dječak doveden je na pijacu gdje se prodaju robovi. Zejda je kupio za četiti stotine dirhema ugledni bogataš, jedan od Kurejšija, Hakim ibn Huzame ibn Huwejlid. Isti dan je kupio još nekoliko dječaka i odveo ih u Mekku.

Kad je Hatidža saznala za njegov dolazak, došla je i izrazila mu dobrodošlicu. On joj je rekao: "O Hatidža, kupio sam na pijaci Ukaz nekoliko dječaka; izaberi sebi jednog od njih kojeg god hoćeš, biće ti to poklon od mene." Pažljivo je Hatidža gledala lica dječaka i napokon izabrala Zejda sina Harisova pošto je u njemu nazrijela znakove oštroumnosti.

Nakon izvjesnog vremena, ona se udala za Božijeg poslanika Muhammeda ﷺ. Htjela mu je nešto pokloniti i nije našla ništa vrednije od Zejda, pa mu ga je poklonila. Iako je bio u svojstvu roba, taj dječak je ipak bio sretan što je dospio do Muhammeda ﷺ, koji ga je prihvatio i pazio kao svoje rođeno dijete.

Njegova ožalošćena majka je neprestano lila suze i bol joj nije jenjavala otkako se od nje rastao Zejd, stalno je patila za njim. Nije znala da li je živ pa da mu se nada, ili je mrtav pa da ga

žali. Njegov ga je otac tražio, pitao bi svakog putnika o svome sinu Zejdu. Usljed te prevelike tuge za Zejdom, spjevao je pjesmu:

Plakao sam za Zejdom i ne znam šta je s njim,
da li je živ i da mu se nadam ili mu je došla smrt?
Tako mi Boga, ja ne znam i
pitam se da li te je progutala pustinja ili te je progutalo brdo.
Svako rađanje Sunca podsjeća me na tebe,
i to sjećanje ponovo mi se vraća kod njegova zalaska.
U potrazi za tobom dat ću sve od sebe i neću štedjeti ni sebe ni devu.
Samo smrt me može spriječiti da te nađem.
Jer svako će nestati ma koliko se nadao da će živjeti...

Na jedno od hodočašća zaputila se i skupina hodočasnika u Mekku iz porodice Zejdove.

Dok su tawafili oko Ka'be, sreli su se sa Zejdom licem u lice, prepoznali su ga, i on je njih prepoznao, popričali su o svemu. Kada su završili obrede hadždža, uputili su se svojim kućama, obavijestili su Harisa, Zejdova oca, o svemu što su čuli i vidjeli.

Pošto je Haris saznao za svog sina, odmah se počeo pripremati za put i krenuo je ponijevši sa sobom dosta novaca da otkupi svoga sina. Zajedno s njim je pošao njegov brat Ka'b. Išli su žurno prema Mekki, a kada su stigli, potražili su Muhammeda ﷺ i obratili mu se ovim riječima:

"O sine Abdullahov, vi ste bliski Bogu, pomažete slabe i ožalošćene, hranite gladne, mi smo došli radi sina koji je kod tebe, donijeli smo novac da ga otkupimo, pa te molimo oslobodi nam ga i traži koliko god hoćeš novaca daćemo ti. Muhammed ga je upitao: - A ko je vaš sin kog vi želite? Odgovorili su: - Tvoj dječak Zejd ibn Haris. Božiji Poslanik je rekao: - Šta mislite, bi li se složili na nešto bolje od toga (otkupnine)? Upitali su: - Šta je to bolje? Odgovorio je: - Pozvat ću vam ga i pitati s kim više voli, pa ako vas odabere, eto vam ga bez ikakve naknade, a ako odabere mene, ostaje kod mene. Rekli su: - Zaista je to dobar prijedlog - misleći da će Zejd odabrati sigurno svoga oca.

Poslanik ﷺ ga je upitao: - Znaš li ti ovu dvojicu, ko su oni? Odgovorio je: - Ovo je moj otac Haris i amidža Ka'b. Allahov Poslanik ﷺ mu je rekao: - Dajem ti na volju da slobodno odabereš, da li da pođeš sa njima ili da ostaneš kod mene. Zejd je odgovorio bez oklijevanja: - Ostaću s tobom. Zejdov otac se zaprepastio kada je čuo te riječi, pa mu reče: - Šta je s tobom,

Zejde? Zar više voliš da budeš rob nego kod svog rođenog oca i majke?! Zejd mu odgovori: - Ja sam vidio kod ovog čovjeka nešto zbog čega ga neću nikada napustiti...

Pošto je vidio Poslanik veliku naklonost i ljubav tog dječaka prema njemu, uzeo ga je za ruku i poveo ga do Bejtullaha i pred velikim skupom ljudi izrekao ove riječi: - O skupino Kurejšija, ovo je moj sin, nasljeđuje me i nasljeđujem ga. Bilo je drago Zejdovom ocu i amidži kad su čuli ove riječi od Poslanika. Vratili su se svom narodu zadovoljni, i od tog trenutka Zejd je prozvan Zejd ibn Muhammed (Zejd sin Muhammedov).

I tako je zvat dok Islam nije dokinuo posinovljavanje, jer je došao ajet u kom je naređeno: *Zovite ih po očevima njihovim*, pa je ponovo nazvan: Zejd sin Harisov.

Zejd nije znao u trenutku odabiranja Poslanika nad svojom majkom i ocem da je Muhammed ﷺ najodabraniji Poslanik i da će biti Poslanik svim narodima. I nije u tom trenutku pomišljao da će se Islam raširiti na sve strane. I nije ni pomislio da će i on lično biti sudionik u širenju Islama. O svemu ovom u tim trenucima nije ni pomišljao, to je za njega bila prava sreća da je i dalje ostao u društvu sa Allahovim Poslanikom. To je Allahova blagodat, a On je daje kome hoće. Kod Allaha su velike blagodati.

Nije puno prošlo od trenutka izbora Poslanika nad ocem i majkom i početka poslaničke misije. Prošlo je samo nekoliko godina. Zejd je među prvima primio Islam. Ima li za njega veće časti od te? Zejd je postao povjerenik tajni Poslanika i predvodnik njegovih izaslanika i izvidnica, zamjenik Poslanika u Medini u njegovom odsustvu.

Zejd je volio Muhammeda ﷺ, a to se najbolje pokazalo prilikom dolaska njegovih roditelja. I njega je Resulullah volio. Nije ga razlikovao od svoje rođene djece. Mnogo bi ga poželio kad bi se razdvojili, a radovao bi se pri susretu sa njim.

Da je Allahov Poslanik volio Zejda najbolje nam ilustruje sljedeći događaj koji nam prenosi Aiša: “Vratio se Zejd ibn Haris u Medinu, u tom trenutku Resulullah je bio u mojoj kući. Zakucao je Zejd na vrata. Kad je Poslanik vidio da kuca Zejd, odmah je pošao prema vratima, iako je bio odjeven samo od stomaka do koljena. Otvorio je vrata zagrlio ga i poljubio.” I priča Aiša da ovako Poslanik nije postupio nikada. Usljed te prevelike ljubavi Poslanika prema Zejdu, prozvali su ga Voljeni Zejd, a njegovom sinu Usami su dali nadimak Sin voljenog.

Osme godine po Hidžri Poslanik šalje pismo kralju Busre, u kome ga poziva u Islam. To pismo je poslao po Harisu ibn Umejru,

i kada je bio Haris u Mu'ti, istočnom dijelu Jordana, napao ga je jedan od namjesnika El-Gašamije, mučio ga i na kraju ubio. Mnogo je bio pogođen i ožalošćen Poslanik kad je čuo za ovaj incident. To se nije desilo prije i ovaj slučaj je bio povod da Poslanik spremi tri hiljade boraca na Mu'tu. A za vojskovođu je odabrao Zejd ibn Harisa i rekao: "Ako pogine Zejd, predvodiće vojsku Džafer, sin Ebu Taliba, a ako i Džafer pogine, preuzima vojsku Abdullah ibn Rewaha. A ako i Abdullah pogine, vi između sebe izaberite vojskovođu". I pošao je Zejd sa vojskom prema Mu'ti.

Došli su do mjesta zvano Me'an, istočni Jordan. I u susret im je pošao kralj Herakle, sa sto hiljada boraca da bi branio El-Gašaniju. Toj velikoj vojsci se pripojiše još neki mušrici - Arapi i zaposjeli su El-Džerrad nedaleko od muslimana. Prenoćili su muslimani dvije noći u Me'anu, dogovarajući se šta da urade, znajući koliki je broj neprijateljskih vojnika. Neko je predložio da se obavijesti Poslanik o broju naših neprijatelja, pa ćemo čuti šta će nam reći. A drugi je rekao: "O narode, tako mi Allaha, nije važna oružana spremnost, niti snaga, niti koliko nas je, nego je važan naš iman i hrabrost. Nastavimo put radi koga smo krenuli. Ne može nas mašiti jedno od dvije blagodati, ili pobjeda, ili šehadet.

I sukobile su se dvije vojske na Mu'ti, tri hiljade protiv dvjesto hiljada. Muslimani su se borili hrabro tako da su Rimljani bili zapanjeni, i u njihova srca ušao je strah, i borio se Zejd smjelo i hrabro kako historija ne pamti, sve dok nije primio stotine uboda kopljem, pa je, onesviješten, pao, sav krvav. Zastavu je od njega preuzeo Džafer ibn Ebu Talib, i on se borio do iznemoglosti, sve dok i njeg nije zadesila ista sudbina kao i Zejda. Došao je red da zastavu preuzme Abdullah ibn Rewaha, i on se borio hrabro, sve dok ga nije zadesila sudbina njegova dva prethodnika.

Nakon pogibije sve trojice vojskovođa na čelo vojske su izabrali slavnog vojskovođu, koji je bio tek prešao na Islam, Halida ibn Welida. Kada je dospjela vijest do Allahovog Poslanika o pogibiji trojice vojskovođa, mnogo je bio pogođen i ožalošćen. Kaže se da nikad nije bio tužniji. Poslanik je obišao porodice poginulih, a kad je došao do kuće Zejdove, dočekala ga je Zejdova mala kćerkica skakućući. Poslanik je toliko plakao da su mnogi čuli njegov glas. Upitao ga je Sa'd ibn Ubade: "Šta je to, o Allahov Poslaniče?!" A Resulullah ﷺ mu je odgovorio: "Ovo je plač prijatelja za prijateljem."

USAME IBN ZEJD

"Usamin otac je bio draži Allahovom Poslaniku od tvoga oca, a i Usama mu je bio draži od tebe."
(riječi Omera el-Faruka svome sinu)

Pete godine po prijemu objave Božiji Poslanik i njegovi ashabi bili su vrlo često napadani od strane mekkanskih mušrika. Usljed velike upornosti u da'wetu, pozivanju u *la ilahe ilellah*, stalno su ih pratile nesreće i neugodnosti. I dok su bili u takvom halu, u tuzi i životnim neugodnostima, Poslaniku je došao trenutak kada je bio pun radosti. To je bilo kada je čuo da je Ummu Ejmen rodila sina. Ta radost se mogla osjetiti i na njegovu licu.

Ko je taj sretni mališan koji je donio radost Allahovu Poslaniku?! Bio je to Usame ibn Zejd. Nije se niko od ashaba začudio velikoj radosti koju je pokazao Allahov Poslanik dolaskom na svijet Usame. To je iz velike ljubavi i poštovanja prema njegovim roditeljima. Majka tog dječaka je Bereke, Abesinka zvana Ummu Ejmen. Ona je bila robinja kod Amine, kćerke Wehbove, majke Allahova Poslanika ﷺ. Ona ga je njegovala, pazila za života Amine, a i poslije njene smrti. Ona ga je i odgojila i nije znao za drugu majku. Zbog toga ju je puno volio. Često je govorio da mu je ona bila druga majka.

Ovo su samo neki podaci o majci sretnog dječaka. A otac dječakov je Zejd, prijatelj Allahova Poslanika, koji je bio posinak sve dok nije dokinuto posinovljavanje. On je bio vjerni drug Allahovog Poslanika, njegova radost, jedan od njegove porodice i Poslaniku najdraži. Rođenju Usame radovali su se i svi ostali ashabi, jer radost Allahova Poslanika bila je i njihova radost.

Tom sretnom mladiću dali su nadimak "Voljeni" i "Sin voljenog". Nisu pretjerali ashabi sa nadimkom koji su dali sretnom dječaku, jer ga je Poslanik veoma volio. Usame se rodio skoro kad i Hasan, sin Fatime, unuk Poslanika. Hasan je bio bijele

puti, veoma lijep, mnogo je sličio na svoga djeda Muhammeda ﷺ. A Usame je bio crne puti. Dosta je sličio na svoju majku Bereke. Allahov Poslanik je volio Usamu kao unuka Hasana i nije pravio nikakve razlike između njih dvojice. Obojicu bi stavljao sebi u krilo, jednoga na jednu a drugog na drugu stranu, pa bi obojicu prigrlio i naslonio na svoja prsa upućujući sljedeću dovu: "Moj Bože, ja ih volim pa zavoli ih i Ti." Koliko je Allahov Poslanik volio Usamu najbolje nam govori sljedeći primjer.

Jednom prilikom Usame je došao pred vrata Poslanika i povrijedio čelo tako da mu je tekla krv iz rane. Kad je Poslanik to vidio, naredio je Aiši da mu očisti ranu od krvi. Pošto ona momentalno nije bila u mogućnosti, Poslanik mu je lično očistio ranu i krv sa tijela tješeći ga riječima punih pažnje i nježnosti. Kao što je volio Usamu dok je bio dijete isto toliko ga je Poslanik volio i kad je porastao.

Kada je Hakim ibn Hazam jedan od uglednih ljudi iz plemena Kurejš, Allahovu Poslaniku ﷺ ponudio skupocjeni ogrtač koji je kupio u Jemenu, a koji je ranije pripadao Jezemu, jednom od kraljeva, Poslanik nije htio primiti od njega tu hediju jer je bio mušrik nego mu je platio taj ogrtač. Poslanik je taj ogrtač obukao jedanput na džumu, a zatim ga je dao u trajno vlasništvo Usami. Radostan i ponosan na taj poklon Usame se šetao ulicama Medine u tom skupocjenom ogrtaču sa svojim vršnjacima muhadžirima i ensarijama.

Pošto je Usame odrastao, kod njega se vidnije zapažala plemenita ćud i druga izvanredna svojstva, koja su ga još više približavala Allahovu Poslaniku i zbog kojih ga je još više volio. Pored posjedovanja karakternih odlika Usame je bio i veoma oštrouman, hrabar, mudar, pametan. Svaku stvar je stavljao na njeno mjesto. Bio je krepostan, osuđivao je nevaljalštine. Bio je popularan i voljen od ljudi, bogobojazan, skroman i drag Allahu ﷻ.

Na dan Uhuda došao je Usame sa grupom dječaka Allahovom Poslaniku izražavajući želju da pođu s njim u borbu. Poslanik je uzeo neke od njih, a neke je odbio zbog toga što su bili isuviše mladi. Među onima koje Poslanik nije primio bio je i Usame ibn Zejd. Kada je Usame vidio da nije primljen vratio se kući žalostan i plačući što nije i on jedan od boraca (pod zastavom Muhammeda ﷺ).

Pred Bitku na Hendeku došao je Usame ponovo sa grupom dječaka. Usame se propinjao na prste da bi ga ovoga puta Poslanik primio u svoje redove. Nosio je sablju, a imao je samo petnaest godina.

U Bici na Hunejnu, kada su muslimani u prvi mah bili poraženi i kad su pošli da bježe prema Mekki, Usame je ostao sa malom grupom ashaba uz Poslanika, među kojima je bio Ibn Abbas, amidža Allahova Poslanika, Ebu Sufjan ibn el-Haris, sin njegovog amidže. Allahov Poslanik je sa ovom malom grupom neustrašivih uspio ostvariti pobjedu, nakon što su ponovno zbili svoje redove.

U Bici na Mu'ti Usame se borio pod vođstvom svoga oca Zejda, bio je svjedok njegove pogibije, a tada je imao manje od osamnaest godina. Nije nimalo klonuo duhom zbog smrti oca nego se i dalje borio kao da ništa nije bilo. Nastavio je da se bori pod vođstvom Dža'fera ibn Ebi Taliba. Bio je očevidac i njegove smrti, a zatim se borio pod vođstvom Abdullaha ibn Rewahe. I on je poginuo u toj bici. A zatim je nastavio borbu pod vođstvom Halida ibn Welida, uz Allahovu pomoć, zahvaljujući Halidovim vještinama, uspio je spasiti malu vojsku od ogromne i znatno brojnije i spremnije bizantijske vojske. Vratio se Usame u Medinu jašući konja svoga oca na kom je jahao do svoje pogibije, a čisto i šehidsko tijelo je ostalo u zemlji Šam.

U jedanaestoj godini po Hidžri naredio je Resulullah da se spremi vojska za borbu protiv Bizantinaca. U toj vojsci su bili Ebu Bekr, Omer, Sad ibn Wekkas, Ebu Ubejde ibn el-Džerrah i mnogi drugi ugledni ashabi. Na čelo vojske je stavljen mladić koji nije imao ni dvadeset godina. Bio je to Usame, sin oslobođenog roba. I dok su se spremali za tu borbu, Poslanik se jako razbolio i zbog toga je odgođeno kretanje čekajući ozdravljenje Allahova Poslanika.

Priča nam Usame: "Pošto sam saznao da je Allahov Poslanik veoma bolestan, došao sam kod njega zajedno sa ashabima. Kada smo ušli, šutio je. Nije mogao pričati od teških bolova koje je imao u tom času. Podigao je ruku i učio dovu, a zatim je stavio ruku na mene, pa sam primijetio da je dova upućena za mene.

Ubrzo je Poslanik napustio ovaj prolazni dunjaluk. Za halifu bi izabran Ebu Bekr, pa je nastavio sa pripremom za pohod. Neke ensarije tražile su da se odgodi pohod na Bizantiju i tražili su od Omera da to predloži Ebu Bekru i da postavi na čelo vojske nekog ko je stariji i iskusniji od Usame. Omer je primio te prijedloge od ensarija, a kada je to čuo i Ebu Bekr, ustao je nakon što je sjedio i povišenim tonom odgovorio mu na te riječi: "Majka te imala, o sine Hattabov, Resulullah ga je imenovao za vojskovođu. Otkud meni pravo, ili bilo kome, da promijeni odluku Resulullaha. Od mene to neće dočekati."

A pošto se Omer vratio i sastao sa istim ljudima, pitali su ga šta se desilo. Odgovorio im je: "Majka vas imala, bio sam ukoren od halife zbog vaših prijedloga", odgovorio je Omer.

Krenula je vojska pod vođstvom mladića Usame ibn Zejda. Ispratio ga je halifa Ebu Bekr pješice a Usame je jahao, pa mu je rekao Usame: "O zastupniče Resulullaha, tako mi Allaha ili ćeš uzjahati ili ću ja sići." Na te mu riječi odgovori Ebu Bekr: "Tako mi Allaha, ti nećeš sići niti ću ja uzjahati. Treba da i ja uprašim noge na Božijem putu." A zatim je uputio Usami sljedeću dovu: "Molim Allaha ﷻ da sačuva tvoju vjeru, emanet i posljednja djela, a preporučujem ti da savjesno obaviš ono na što te obavezao Allahov Poslanik." A zatim je Ebu Bekr zamolio Usamu ako može da mu ostavi Omera i Usame je dozvolio da Omer ostane sa halifom u Medini.

Nastavio je Usame put sa vojskom ka bojnom polju i sve što mu je Poslanik naredio izvršio je. Oslobodili su se muslimani od straha koji su imali prvobitno od Bizantinaca i njihove jake vojske. Krčili su put pred sobom za oslobođenje Šama, Egipta i Sjeverne Afrike.

Vratio se Usame iz borbe na istom konju na kome je poginuo njegov otac noseći sa sobom ratni plijen koji je bio veći nego što se očekivalo. Rečeno je da se nijedna vojska nije vratila sa boljim rezultatima, bilo u idejnom pogledu bilo u materijalnom, kao što se vratila vojska Usamina. Ne samo zbog izbora za vojskovođu nego i zbog uspjeha koji je postigao.

Usame je zadobio veliku popularnost i simpatije. Omer ؓ je odredio višu platu Usami nego svom sinu Abdullahu. Upitao je Abdullah svoga oca: "Zašto si odredio Usami četiri hiljade a meni tri? Njegov otac nije bio zaslužniji od tebe, niti je on zaslužniji od mene." Odgovorio mu je otac: "Kolike li razlike. Njegov otac je draži bio Allahovom Poslaniku od tvog oca, a Usame je isto tako bio draži Poslaniku od tebe." I pomirio se Abdullah da primi manju plaću od Usamine, jer je shvatio da je stepenovanje vrijednosti izvršeno prema veličini djela.

Kad bi Omer sreo Usamu, rekao bi: "Dobro došao, o moj emiru (zapovjedniče)", a kada bi se neko začudio što ga ovako oslovljava, rekao bi: "Allahov Poslanik ﷺ ga je postavio i meni za vojskovođu."

Neka je Allah zadovoljan sa ovim velikim i plemenitim ljudima. Za bolje od drugova Poslanika historija ne zna.

SE'ID IBN ZEJD

Bože moj, ako meni nisi dao taj hajr, podari ga mome sinu Se'idu!" (Se'idov otac Zejd)

Stajao je Zejd ibn Amr ibn Nufejl daleko od stiske ljudi, posmatrajući Kurejšije kako proslavljaju jedan od svojih praznika. Vidio je ljude koji su umotali glave skupocjenim svilenim mahramama, kako oholo šeću u vrijednim jemenskim ogrtačima. Žene i djeca su se obukli u raskošnu i najsvečaniju odjeću. Pogleda u stoku ukrašenu raznim nakitom, koju su vodili robovi da je kolju ispred kipova i idola.

On stade naslonivši leđa na zid Ka'be pa povika: - O Kurejšije, ovcu je stvorio Allah, i On je Taj koji je spustio kišu sa nebesa da se napoji. On je dao da iz zemlje izraste trava koju će ovca jesti. Nakon svega toga vi je koljete u ime nečeg drugog mimo Allaha. Doista, mislim da ste vi narod koji je u zabludi!

Njemu priđe njegov amidža Hattab, otac Omera ibn Hattaba, pa ošamarivši ga reče: - Teško tebi! Dugo smo ove uvrede od tebe slušali i podnosili, sve dok nismo izgubili strpljenje. Onda nagovori neke glupake iz svog naroda pa ga oni napadoše i nisu prestali da ga progone sve dok on ne umače na brdo Hira. Onda Hattab zaduži grupu kurejšijskih mladića da mu ne dozvole ulaz u Mekku. Od tada je dolazio samo krišom.

Jednom se Zejd ibn Amr ibn Nufejl, krijući od Kurejšija, sastade sa Werekom ibn Newfelom, Abdullahom ibn Džahšom, Osmanom ibn Harisom i Umejmom bint Abdulmuttalibom, tetkom Muhammeda ibn Abdullaha. Oni počeše spominjati zablude u kojima su se Kurejšije gušile. Zejd reče svojim drugovima: - Vi, tako mi Allaha, dobro znate da naš narod nije ni na čemu, znate da su iskrivili i napustili Ibrahimovu vjeru. Pa tražite sebi vjeru u kojoj ćete ispravno vjerovati, ako želite spas.

Četvorica ljudi krenuše kršćanskim i židovskim svećenicima, kao i pripadnicima drugih vjera, kako bi kod njih pronašli čistu Ibrahimovu vjeru. Što se tiče Wereke ibn Newfela on primi kršćanstvo, Abdullah ibn Džahš i Osman ibn Haris nisu stigli ni dokle. A Zejd je doživio zanimljiv slučaj,. pa prepustimo njemu riječ da nam to prepriča.

Kaže Zejd: "Raspitivao sam se o jevrejstvu i kršćanstvu pa oboje ostavih jer u njima nisam našao ono što bi me umirilo. Putovao sam u sve krajeve tražeći pripadnike Ibrahimove vjere. Tako stigoh u Šam - Siriju. Tu mi spomenuše svećenika koji je posjedovao veliko znanje. Odoh njemu i ispričah sve o sebi, a on reče: - Koliko vidim, brate iz Mekke, ti tražiš Ibrahimovu vjeru! Rekoh mu: - Da, to tražim. On reče: - Ti tražiš vjeru koju danas ne možeš naći, nego, vrati se ti u svoj grad, jer će Allah uskoro iz tvog naroda odabrati nekog ko će obnoviti vjeru Ibrahimovu. Kada ga pronađeš, drži se samo njega.

Zejd krene prema Mekki žureći da upozna obećanog Vjerovjesnika. I dok je on još bio u putu, Allah izabra Svoga vjerovjesnika Muhammeda i posla ga sa vjerom pravde i istine. Ali Zejd ga nije upoznao, jer ga u putu napade skupina razbojnika i ubiše ga prije nego što je stigao u Mekku. Tako ne dozvoliše njegovim očima da vide Resulullaha ﷺ.

I dok je Zejd ispuštao posljednje izdisaje, podigao je pogled prema nebesima pa reče: - Moj Bože, ako si mi zabranio ovaj hajr da doživim, nemoj to zabraniti mom sinu Se'idu.

Allah htjede da Zejdova dova bude uslišana, i samo što Resulullah ﷺ poče pozivati ljude u Islam, među prvima koji mu se odazvaše i koji uzvjerovaše u Allaha i potvrdiše istinitost poslanstva Njegova Vjerovjesnika bijaše Se'id ibn Zejd. To i nije čudo, jer on je odrastao u kući koja je mrzila one zablude u kojima su se Kurejšije nalazile. Odgojen je pod nadzorom oca koji je život proživio tragajući za istinom. I umro je dok je žurio ka toj istini.

Se'id nije sâm primio Islam u svojoj porodici, jer s njim Islam prihvati i njegova žena Fatima bint Hattab, sestra Omera ibn Hattaba. Mladić je doživio tolike napade i uznemiravanja od strane Kurejšija, što ga je moglo odvratiti od njegove vjere. Međutim, umjesto da ga Kurejšije odvrate od Islama, on i njegova žena su uspjeli da od njih otrgnu jednog od najvrednijih i istovremeno najopasnijih ljudi. Oni bijahu uzrok prelaska na Islam Omera ibn Hattaba.

Se'id ibn Zejd stavi sve svoje mladalačke sposobnosti u službu Islama, jer on ne bijaše prešao ni dvadeset godina kad je postao musliman. Učestvovao je sa Resulullahom ﷺ u svim bitkama osim na Bedru. Toga dana je izostao zbog zaduženja kojeg mu je povjerio Vjerovjesnik ﷺ. Dao je svoj doprinos u zauzimanju Kisrinog prijestolja, kao i rušenju Kajsarove carevine. Možda najsvjetliji primjer njegovog junaštva bijaše onaj kojeg je zabilježio na dan Bitke na Jermuku. Prepustimo riječ njemu da nam ispriča bar dio od priče tog velikog dana.

Kaže Se'id ibn Zejd: "Kada dođe dan Bitke na Jermuku nas muslimana je bilo dvadeset četiri hiljade, ili približno toliko. Na nas krenuše Bizantinci kojih je bilo stotinu dvadeset hiljada. Kretali su se prema nama teškim koracima kao da su brda koje pokreću neke nevidljive ruke. Ispred vojske su išli crkveni velikodostojanstvenici, patrijarsi i drugi svećenici koji su nosili velike krstove, i naglas uzvikivali molitve koje je za njima ponavljala vojska. Sve to odjekivalo je poput snažne grmljavine. Kada ih muslimani vidješe u takvom stanju, uznemiri ih njihova brojnost te u srcima osjetiše strah.

Tada ustade vojskovođa Ebu Ubejde ibn Džerrah i poče podsticati muslimane na borbu. Govorio je: - O Allahovi robovi! Potpomognite Allahovu vjeru i On će vas pomoći i vaša stopala učvrstiti. O robovi Allahovi, budite strpljivi jer strpljivost je spas od nevjerstva, zadovoljstvo kod Allaha i način da se odbaci sramota. Dobro nišanite svojim kopljima a zaklonite se štitovima. Ne govorite ništa osim što ćete Uzvišenog Allaha u sebi spominjati, sve dok vam ja ne naredim, ako Allah dâ.

Dalje kaže Se'id: "Tada iz muslimanskih redova izađe jedan čovjek i reče Ebu Ubejdi: -Odlučio sam da sada okončam svoju zadaću na ovome svijetu, pa imaš li kakvu poruku koju bi poslao Resulullahu ﷺ? Ebu Ubejde mu odgovori: - Imam. Prenesi mu selam od mene i ostalim muslimanima i reci mu: - O Allahov Poslaniče, mi smo našli istinitim ono što nam je obećao naš Gospodar."

Se'id priča dalje: "I samo što čuh njegove riječi, vidjeh ga kako isukane sablje ide u susret Allahovim neprijateljima. Tada se i ja bacih na zemlju, kleknuh na koljena i čvrsto uhvatih svoje koplje. Prvi neprijateljski konjanik koji stiže do nas bijaše moja žrtva. Onda jurnuh na neprijatelja, a iz mog srca Allah bijaše odstranio sav strah. Ljudi pojuriše u susret Bizantincima, i žestoko su se borili sve dok Allah ne propisa veliku pobjedu muslimanima."

Iza toga Se'id ibn Zejd je učestvovao u osvojenju Damaska, a kada su izrazili pokornost muslimanima, Ebu Ubejde ibn Džerrah ga postavi za namjesnika. Tako on posta prvi musliman zapovjednik grada Damaska.

U vrijeme dinastije Umejevića desio se Se'idu ibn Zejdu jedan slučaj koji su stanovnici Jesriba dugo spominjali. Jedna žena, po imenu Ewra bint Uwejs, izjavila je kako je Se'id ibn Zejd bespravno prisvojio jedan dio njene zemlje i pripojio ga svojoj zemlji. Ona je tu priču počela širiti među muslimanima.

Tako vijest doprije i do namjesnika Medine Merwana ibn Hakema. On posla svoje ljude da popričaju sa Se'idom u vezi s tim. To veoma teško pade drugu Resulullaha, pa on reče: - Jeste li me vi vidjeli da sam joj zulum počinio? A kako da joj zulum učinim? Pa ja sam čuo Resulullaha ﷺ kako kaže: - Ko bespravno uzme i prisvoji koliko jedan pedalj zemlje, na Sudnjem danu će biti opterećen i obilježen sa sedam zemalja. Moj Allahu, ona tvrdi da sam joj nasilje učinio; ako ona laže učini da oslijepi i da propadne u bunar za kojeg me optužuje. Daj neki znak koji će rasvijetliti muslimanima da sam u pravu i da joj nisam nasilje učinio.

Ne prođe puno vremena a prema Medini se sruči takva bujica kakvu je malo ko zapamtio. Ta bujica otkri među, oko koje su se parničili Se'id i Erwa. Tada se muslimani uvjeriše da je Se'id istinu govorio. Iza toga ne prođe ni mjesec dana a ta žena oslijepi, i dok je jedanput hodala po svojoj zemlji, upade u bunar i tako završi. Abdullah ibn Omer kaže: - Dok smo djeca bili dobro se sjećam da smo mogli čuti kako neko govori: - Neka te Allah oslijepi kao što je oslijepio Erwu!

Svemu tome ne treba da se čudimo, jer Allahov Poslanik ﷺ kaže: - Čuvajte se kletve onoga kome je zulum učinjen, jer između njegove kletve i Allaha nema nikakvog zastora! - A šta da kažemo kada je mazlum (onaj kojem je u ovom slučaju nasilje i nepravda učinjena) bio Se'id ibn Zejd, jedan od desetorice koje je Resulullah još za njihova života obradovao Džennetom.

UMEJR IBN SA'D

"Koliko sam želio da imam još ljudi poput Umejra ibn Sa'da, da mi pomognu u poslovima koji su od interesa za muslimane!" (Omer ibn Hattab)

Dječak Umejr ibn Sa'd, ensarija, okusio je gorku čašu jetimstva i siromaštva od rane dobi. Vrlo rano je izgubio oca iza koga nije ostalo nikakva imetka niti je ostavio nekog ko bi se za njega brinuo. Njegova majka se poslije udala za jednog velikog bogataša iz plemena Ews kome je bilo ime El-Džulas ibn Suwejdin, koji je svu brigu oko maloga Umejra preuzeo na sebe. Umejr je uživao veliku pažnju svoga staratelja koji je lijepo postupao prema njemu, tako da je zaboravio da je jetim (da je bez oca). Zbog toga je zavolio Umejr Džulasa kao što sin voli svog oca, isto tako je Džulas volio njega kao što roditelj voli svoje dijete. Kako je rastao, tako su se ljubav i simpatije Džulasove prema tom jetimu povećavale, pošto je u njemu uvidio znakove oštroumnosti i plemenitosti. Isto tako, Umejra su krasile povjerljivost i iskrenost koja se uočavala pri svakome njegovom pokretu. Umejr ibn Sa'd je vrlo mlad primio Islam, imao je nešto malo više od deset godina. Ušao je iman u njegovo čisto srce, čisto od svega što je nevaljalo.

Zbog toga se šehadet duboko usadio u njegovu dušu. Redovno je obavljao namaz u džema'atu klanjajući za Allahovim Poslanikom ﷺ iako je bio vrlo mlad. Njegova majka je bila sretna i radosna kada bi vidjela da odlazi u džamiju ili se vraća iz nje, nekad sa njenim mužem, a nekad sâm.

I tako je tekao život dječaka Umejra ibn Sa'da spokojno i mirno, život čiju urednost i ugodnost nije mogao niko poremetiti. I tako je teklo sve dok nije stavljen na veliko iskušenje. Taj mladić koji nije bio ni punoljetan, stavljen je na iskušenje na kakvom je bio malo koji dječak u njegovim godinama!

Devete godine po Hidžri najavio je Allahov Poslanik borbu protiv Bizantije na Tebuku, i naredio je mu'minima da se pripremaju za nju. Vjerovjesnik nije imao običaj da tačno naznači mjesto borbe. Obično bi govorio da želi na neku drugu stranu. Ali, za Tebuk im je rekao da bi ljudi imali u vidu daljinu i težinu puta i snagu neprijatelja, da bi se za takav težak zadatak potpuno pripremili moralno i materijalno. Taj put je pao u vrlo nezgodno godišnje doba, na početku ljeta kada su počele žestoke vrućine, kada su plodovi već sazreli, u vrijeme kada su hladovi bili prijatni i dragocjeni, u vrijeme kada su duše težile odmoru i kada su se razlijenile. Uprkos svemu tome Allahov Poslanik je pozvao ashabe da se pripreme za put.

Jedna grupa munafika se obezglavila i demoralizirala, slabili su zainteresiranost i sijali su nevjericu, a o Allahovom Poslaniku su ružno govorili na svojim zatvorenim sijelima. Vratio se dječak Umejr ibn Sa'd svojoj kući nakon što je obavio namaz u džamiji. Vraćajući se, vidio je svijetli primjer kako ljudi daju i žrtvuju sve od sebe. Vidio je žene muhadžirke i ensarijke kako idu Allahovom Poslaniku ﷺ noseći sa sobom sav svoj nakit da mu ga daju za pripremu na Tebuk. I svojim očima je vidio kada je Osman ibn Affan donio Allahovom Poslaniku ćup sa hiljadu zlatnih dinara. Isto tako je bio očevidac kada je Abdurrahman ibn Awf donio na svojim leđima dvije stotine zlatnih ukija i stavio ih pred Vjerovjesnika ﷺ. Čak je vidio čovjeka kako je prodao svoju posteljinu, da bi za njenu protuvrijednost kupio sablju i borio se na Allahovom putu.

Umejr se stalno prisjećao tog divnog i jedinstvenog prizora i čudio zbog oklijevanja Džulasovog za pripreme za put sa Allahovim Vjerovjesnikom ﷺ. Nije se odazvao pozivu Vjerovjesnika ﷺ za pripremu, iako je bio u mogućnosti za to. Pričao mu je ono što je vidio i čuo kao da je želio time ispitati njegovu namjeru i odlučnost. U isto vrijeme je htio probuditi čovječnost i odlučnost kod Džulasa. Posebno mu je pričao vijesti o onim pojedincima mu'minima koji su molili Poslanika da ih pripoji vojsci. Neke je Poslanik vratio jer nisu imali jahalicu na kojoj bi se zaputili na put.

Vratili su se tužni sa suzama u očima zato što im se nije ispunila želja za postizanjem šehidske deredže. Džulas je saslušao Umejra i na kraju je sasuo riječi koje su zapanjile dječaka. "Ako je tačno to što Muhammed govori da je Poslanik, onda smo mi

gori od magaraca!?" Bio je Umejr u nedoumici šta da odabere, šta god odabere, neće mu biti jednostavno. Ipak se odlučio, okrenuo se Džulasu i obratio mu se riječima: "Tako mi Allaha, o Džulase, nije mi niko na svijetu poslije Muhammeda bio draži od tebe, ti si mi najdraži i najbliži i najzaslužniji za poštovanje! Ti si rekao riječi koje ako objelodanim, osramotiću te, a ako ih sakrijem, iznevjerio sam povjerenje i upropastio sam sebe i svoju vjeru. I zato sam odlučio da odem do Poslanika ﷺ i da ga obavijestim o onom što si rekao!"

I otišao je Umejr ibn Sa'd u džamiju i obavijestio Vjerovjesnika ﷺ o onom što je čuo od Džulasa ibn Suwejda. Zadržao ga je Poslanik ﷺ kod sebe, a poslao jednog od svojih drugova da pozove Džulasa.

Nije prošlo puno vremena, a Džulas stiže. Poselamio je Poslanika ﷺ i sjeo pred njega. "Šta si ti rekao pred Umejrom?", upita ga Vjerovjesnik. Zatim mu je prenio ono što je čuo od Umejra. "Slagao je na mene, o Poslaniče, i potvorio za ono što nisam ni izustio", rekao je Džulas. Prisutni ashabi su ih mjerili pogledom. Čas bi gledali Džulasa, čas njegova dječaka Umejra ibn Sa'da. Kao da su htjeli da sa njihovih lica otkriju ono što je u njihovim prsima. Počeli su međusobno šaptati. Rekao je jedan od onih u čijem je srcu bolest (munafik): "Mladić neposlušan nije mogao ništa drugo nego da nanese zlo onom ko mu je valjao u životu." Drugi su rekli: "Ne, nije to tako, to je mladić koji je od svoje rane mladosti u pokornosti Allahovoj vjeri, a crte njegova lica govore o njegovoj iskrenosti!" Okrenuo se Allahov Poslanik ﷺ Umejru i vidio da mu je lice jako pocrvenjelo, a suze obilne silazile iz očiju i padale na njegove obraze i prsa. Govorio je: "Moj Bože, objavi Svome Poslaniku ajet koji će osvijetliti ovaj slučaj..." Prasnuo je Džulas govoreći: "Ono što sam ti ja rekao, o Allahov Poslaniče, to je istina, a ako hoćeš, obojica ćemo se zakleti pred tobom!" A zatim je nastavio: "Ja se kunem Uzvišenim Allahom da ja ništa od toga što je prenio Umejr nisam rekao!" Nije Džulas ni završio zakletvu, a svi prisutni upraviše pogled prema Umejru. Istog trenutka Allahov Poslanik ﷺ se smiri. Na osnovu toga su saznali i uvidjeli da je sišao vahj (objava). Svi su ostali na svojim mjestima, smireni. Prekinuli su razgovor, a pogledi su im bili upereni prema Vjerovjesniku ﷺ.

Ubrzo se na licu Džulasovom primijetio strah i stid, uznemirenost i tugovanje za Umejrom. Svi su bili uzbuđeni sve dok nisu nestali tragovi objave sa lica Vjerovjesnika ﷺ i dok im

nije proučio riječi Uzvišenog Allaha: *Oni se zaklinju Bogom da nisu govorili (ništa ružno), zaista su izrekli riječ nevjerovanja i zanijekali Allaha nakon što su primili Islam... i sve do riječi Uzvišenog Allaha: Pa ako se pokaju, biće za njih bolje. A ako se ne odvrate, Allah će ih kazniti bolnom kaznom!*

Tresao se Džulas od straha zbog onoga što je čuo, a jezik mu se skoro spleo od tuge. Zatim se okrenu Allahovom Poslaniku i reče: "Da, pokajaću se, o Allahov Poslaniče! Istinu je rekao Umejr, a ja sam slagao! Molim Allaha ﷻ da primi moju teobu, o Poslaniče." Okrenuo se Allahov Poslanik prema mladiću Umejru i vidio na njegovom licu suze radosnice koje su pokvasile njegovo ozareno lice. Pružio je Allahov Poslanik svoju mubarek ruku, blago mu govoreći: "Ispunila ti se dova, o mladiću! Kako si već čuo, potvrdio ti je riječi tvoj Gospodar."

Vratio se Džulas u okrilje Islama sa iskrenom teobom. Znali su ashabi njegovo lijepo ophođenje i plemenitost koju je pokazao prema Umejru. Kad god bi se prisjetio Umejra, rekao bi: "Neka ga Allah nagradi svim dobrim, on me spasio od kufra i oslobodio me od vatre!"

I nema svjetlijeg ni časnijeg primjera u životu dječaka ashaba Umejra ibn Sa'da od ovog. Bilo je u njegovom životu još blistavijih i ljepših primjera kada je odrastao, ali ćemo za drugu priliku, ako Allah dâ, ostaviti naš susret sa mladim Umejrom ibn Sa'dom.

Maloprije smo bili sa svjetlim i jedinstvenim primjerom, sa slavnim ashabom Umejrom ibn Sa'dom u njegovoj mladosti, djetinjstvu, a sad ćemo se malo zadržati na pojedinim divnim i svijetlim primjerima iz njegova života u zrelosti. Vidjet ćete da fragmenti iz drugog dijela života ovog slavnog ashaba nisu ništa manje značajni.

Stanovnici Homsa su uvijek bili veliki bunitelji-kritičari prema svojim emirima. Česte su bile primjedbe i žalbe na njih. Nije im došao nijedan emir a da mu nisu našli neku mahanu i pripisali mu neki grijeh. Te svoje primjedbe i zamjerke bi prenijeli halifi sa željom da im pošalje nekog ko je bolji od njega. Odlučio je Omer ﵁ da im pošalje za namjesnika čovjeka kome neće moći naći nikakve zamjerke niti greške. Dugo je razmišljao Omer ﵁ koga da pošalje na takvu važnu funkciju, u tako osjetljivo mjesto kakvo je Homs, pa je o svakom ashabu pojedinačno razmišljao i nije mogao naći boljeg od Umejra ibn Sa'da. Pored svega toga, Umejr je bio u to vrijeme borac u Šamu, bio je na čelu vojske boreći se

na Allahovom putu, oslobađao je gradove i osvajao tvrđave, pokorio plemena i gdje god je stigao gradio je mesdžide. I pored te njegove velike sposobnosti u ratu, emiru-l-mu'minin ga poziva i postavlja za namjesnika Homsa.

Naredio mu je da se uputi prema njemu, prihvatio je tu naredbu iako mu ta funkcija nije bila nimalo draga, jer kod njega nije bilo ništa svetije i vrednije od borbe na Allahovom putu. Pošto je stigao Umejr u Homs, pozvao je ljude na zajedničko klanjanje namaza. Kada su završili namaz, održao je govor. Govor je otpočeo sa zahvalom Allahu i salavatom na Poslanika Muhammeda ﷺ, a zatim je nastavio: "O ljudi, Islam je nedokučiva tvrđava i čvrsta vrata. Tvrđava Islama jeste pravednost, a njegova vrata su istina (hakk), pa ako se sruši tvrđava polomit će se vrata. Povrijedit će se svetost ove vjere. Islam će biti nedokučiv i nenadmašiv sve dotle dok pretpostavljeni budu čvrsti i dosljedni. A dosljednost i čvrstina nije u udaranju palicama niti ubijanjem sabljama, nego je čvrstina u pravednome suđenju."

A zatim je prešao na djelo da primijeni plan zakona koji im je rekao u kratkoj hutbi. Ostao je Umejr cijelu godinu dana u Homsu. Za to vrijeme nije napisao Omeru nijedno pismo, niti je poslao u državnu blagajnu dinara niti dirhema od skupljenog zekata i poreza, što je navelo Omera da posumnja u namjesnika. Omer se mnogo bojao od iskušenja koja čovjeku može donijeti određeni položaj i zato je kod njega od ljudi mogao biti nevin i čist samo Allahov Poslanik ﷺ. Svom pisaru je rekao: "Piši pismo Umejru ibn Sa'du i poruči mu: "Kad dobiješ ovo pismo od emiru-l-mu'minina, napusti Homs i dođi do mene. I ponesi sa sobom sav zekat i porez koji si skupio od muslimana."

Kad je Umejr ibn Sa'd dobio pismo od Omera ؓ odmah je uzeo torbu sa hranom i jednu posudu iz koje je jeo i abdestio se. Prihvatio se koplja i napustio Homs i funkciju koju je obavljao. Zaputi se put Medine pješice i to ubrzanim koracima. Dok je stigao u Medinu, promijenila mu se boja tijela - smršao je, kosa mu porasla i na njemu se osjećala iscrpljenost od ovoga teškog putovanja. Ušao je Umejr emiru-l-mu'mininu, Omeru ibn Hattabu ؓ. Omer se iznenadio kada ga je vidio u stanju u kakvom je bio i rekao mu: "Šta je s tobom, o Umejre?!" "Meni nije ništa, o emiru-l-mu'minine, ja sam zdrav, hvala Allahu, i sa sobom nosim sav dunjaluk", odgovorio je Umejr. Omer ؓ ga upita: "Što imaš od dunjaluka?" misleći pri tome na novac koji nosi za državnu blagajnu. "Ja imam od dunjaluka samo torbu u kojoj nosim svoju

hranu i imam posudu iz koje jedem i pomoću koje se čistim. I posjedujem mješinu za vodu iz koje pijem i abdestim. Ovo je sve što imam od dunjaluka, o emiru-l-mu'minine. Za više nemam potrebe, ni ja niti bilo ko drugi!" "Jesi li došao pješice?" upita ga Omer. "Da, o emiru-l-mu'minine", odgovorio je Umejr. "Zar nisam naredio da ti se da jahalica?" dodao je Omer. "Oni mi je nisu dali, a ja je nisam tražio", odgovorio je Umejr. Ponovo mu se obrati Omer riječima: "Šta si donio u državnu blagajnu?" "Nisam donio ništa", odgovori Umejr. "A zašto?" priupita Omer. Umejr odgovori: "Kad sam stigao u Homs, sakupio sam najodabranije stanovnike te pokrajine i njima sam povjerio sakupljanje poreza i zekata. Kad god bi se nešto sakupilo, posavjetovao bih se sa njima i podijelili bi ga onima kojima je potreban novac." Čuvši ove riječi, naredio je Omer svom pisaru da produži mandat Umejru na položaju namjesnika Homsa. Umejr je rekao Omeru: "Ne, ja to više ne želim biti i ne bih volio taj posao raditi za tvoje vladavine, a niti poslije tebe, o emiru-l-mu'minin!" A zatim ga je zamolio da mu dozvoli da se nastani u jednom selu nadomak Medine gdje je stanovala njegova porodica, što mu je Omer dozvolio.

Nije prošlo puno vremena od odlaska Umejrova u selo, a Omer šalje svoga izaslanika da ga obiđe i da vidi kako je. Rekao je svom izaslaniku: "Idi, o Harise, do Umejra ibn Sa'da i budi kod njega gost, pa ako vidiš kod njega neko izobilje, vrati se kao što si i došao, a ako ga zatekneš u teškom stanju, dadni mu uzao u kom je sto dinara!"

Haris otputova u selo u kojem je živio Umejr ibn Sa'd, upita za njega pa mu rekoše gdje da ga nađe. Kada ga srete reče mu: "*Es-selamu 'alejke we rahmetullah.*" Umejr mu odgovori: "*we alejke-s-selamu we rahmetullahi we berekatuhu.* Odakle dolaziš?" "Iz Medine." "Kako su tamo muslimani?" "Dobro." "Kako je emiru-l-mu'minin?" "Dobro je i zdravo." "Da li primjenjuje kazne po Allahovom zakonu?" "Svakako. Naredio je da izbičuju njegovog sina zbog grijeha kojeg je učinio, pa je umro od posljedica bičevanja." "Moj Allahu, pomozi Omera, jer sam siguran da Te on neizmjerno voli i poštuje", reče Umejr. Haris je ostao kao gost Umejr ibn Sa'da tri noći, a on bi mu svake noći iznosio zdjelu u kojoj je bila kuhana raž.

Trećega dana jedan čovjek iz Umejrovog plemena reče Harisu: "Puno si opteretio Umejra i njegovu porodicu, jer oni nemaju za pojesti ništa osim one zdjele raži koju prepuštaju tebi, a sami pate

od gladi i oskudice. Pa ako se slažeš, dobro bi bilo da se premjestiš kod mene." Tada Haris izvadi one dinare i dade ih Umejru. Umejr ga zapita: "Šta je ovo?" Haris reče: "To ti je poslao zapovjednik pravovjernih." Umejr reče: "Vrati mu ih i poselami ga, te mu reci da to Umejru ne treba." U tom času povika Umejrova žena, koja je čula sav razgovor između njenog muža i gosta: "Uzmi to Umejre! Ako ti budu trebali, ti ćeš ih potrošiti, a ako ne, onda ćeš ih raspodjeliti na odgovarajuća mjesta jer ovdje ima mnogo potrebnih." Kada Haris ču njene riječi baci one dinare pred Umejra i ode. Umejr ih uze i razdijeli u male kese, i ne ode na spavanje te noći dok sve to nije razdijelio potrebnima, a naročito je birao djecu šehida. Kada se Haris vrati u Medinu, Omer ga upita: "Šta si vidio, Harise?" On odgovori: "Vidio sam teško stanje, vladaru pravovjernih." "Pa, jesi li mu dao one dinare?" "Jesam, vladaru pravovjernih." "Šta je uradio s njima?" "Ne znam, ali mislim da sebi nije ostavio niti jedan dirhem."

Onda halifa Faruk napisa Umejru pismo u kojem stajaše: "Kada ti ovo moje pismo dođe, ne ispuštaj ga iz ruku, nego odmah kreni meni..." Umejr ibn Sa'd se zaputi u Medinu. Kada stiže uđe kod vladara pravovjernih, Omer ga lijepo poselami, srdačno dočeka i postavi na počasno mjesto. Onda ga upita: "Šta si uradio s onim dinarima, Umejre?" Umejr reče: "A šta ti imaš s njima, Omere, nakon što si ih meni poslao?" "Zaklinjem te da mi kažeš šta si učinio s njima?" "Ostavio sam ih sebi kako bi ih iskoristio onoga dana kada neće koristiti nikakav imetak niti sinovi!" Omerove oči se narosiše suzama i on reče: "Svjedočim da si ti od onih koji drugima daju prednost u odnosu na sebe, makar i njima samima bilo potrebno." Onda naredi da mu se da tovar hrane i dvije odjeće. Umejr reče: "Što se hrane tiče, nama nije potrebna, vladaru pravovjernih. Pa, ostavio sam kod kuće svojoj porodici dvije zdjele raži, i dok ih mi pojedemo, Uzvišeni Allah će nam dati drugu nafaku. Što se odjeće tiče, uzeću je za svoju ženu, jer joj se odjeća toliko istanjila da skoro nema šta obući." Od tog susreta Omera el-Faruka i njegovog druga nije prošlo puno vremena, a Allah dozvoli Umejru ibn Sa'du da se pridruži Allahovom Poslaniku i miljeniku Muhammedu ibn Abdullahu, nakon njegove duge žudnje za ponovnim susretom s njim. Otišao je Umejr na Ahiret spokojne duše i čvrsta i postojana koraka. Od dunjalučkog tereta ništa nije nosio niti je ikakva odgovornost opterećivala njegova pleća. Otišao je bez ičega, sa svojim nurom i pravim putem, sa svojom skromnošću i

bogobojaznošću. Kada je vijest o njegovoj smrti doprla do halife Faruka, tuga prekri njegovo lice a žalost ispuni njegovo srce. On reče: "Kamo sreće da imam još ljudi poput Umejra ibn Sa'da s kojima bih se pomogao za činjenje dobrobiti muslimanima."

Neka je Allah zadovoljan s Umejrom ibn Sa'dom i neka njega učini zadovoljnim. On je, uistinu, bio jedinstven čovjek među ostalim ljudima, i pravi primjer dobrog učenika u školi Muhammeda ibn Abdullaha ﷺ.

ABDURRAHMAN IBN AWF

"Allah ti blagoslovio i ono što dadneš i ono što ne dadneš!" (dio Poslanikove ﷺ dove za njega)

On je jedan od osmorice koji su prvi primili Islam. On je jedan od desetorice koji su još za života obradovani Džennetom. On je jedan od šestorice ashaba koji su sačinjavali "Šuru" (vijeće), na dan kada se birao halifa poslije smrti Omera el-Faruka. On je jedan od onih koji su davali fetve (odgovore na šerijatska pitanja) a Allahov Poslanik ﷺ još bijaše živ i nalazio se u Medini među muslimanima. Njegovo ime u džahilijjetu bijaše Abdu Amr, a kada primi Islam Poslanik ga prozva Abdurrahmanom. To bijaše Abdurrahman ibn Awf, neka je Allah s njim zadovoljan i neka ga učini zadovoljnim.

Abdurrahman ibn Awf prihvati Islam prije nego li časni Poslanik poče da se sastaje u kući Erkamovoj, a to bijaše samo dva dana nakon prelaska Ebu Bekra na Islam. Doživio je na Allahovom putu sve one patnje koje su doživjeli prvi muslimani, pa je saburio kao i ostali što su saburili.

Bijaše čvrst, a i drugi bijahu čvrsti. Iskreno je vjerovao, a i drugi su bili iskreni u svom vjerovanju. Bježao je sa svojom vjerom u Abesiniju kao što su mnogi od njih sa svojom vjerom bježali. Kada je Vjerovjesniku i njegovim drugovima dozvoljena Hidžra u Medinu, on bijaše među prvim muhadžirima koji učiniše hidžru radi Allaha i Njegova Poslanika. Kada je Resulullah ﷺ počeo bratimiti muhadžire i ensarije, pobratimio ga je sa ensarijom Sa'd ibn Rebiom ؓ. Sa'd reče svome bratu Abdurrahmanu ibn Awfu: "O brate moj! Ja sam najbogatiji čovjek u Medini. Imam dva velika voćnjaka i dvije žene. Pogledaj koji od ovih voćnjaka ti se više sviđa tako da ti ga prepustim, i s kojom od ovih mojih žena bi bio zadovoljniji kako bih se s njom

razvjenčao." Abdurrahman reče svom bratu ensariji: "Neka ti Allah da bereketa u tvom imetku i tvojoj porodici. Pokaži ti meni gdje je pijaca." On mu pokaza čaršiju i on poče trgovati. Kupovao bi i prodavao, zarađivao i ostavljao. I ne prođe mnogo vremena, a on sakupi sredstava koliko iznosi mehr (vjenčani dar za ženu), te se oženi. On ode Resulullahu ﷺ, a na njemu se osjećao ugodan miris. Resulullah mu reče: - Šta je to, o Abdurrahmane? - Oženio sam se, odgovori. - A šta si dao svojoj ženi na ime mehra? - Dao sam joj zlata koliko je teška jedna košpica od datule. - Napravi gozbu pa makar jednu ovcu zaklao - reče Vjerovjesnik ﷺ, i učini mu hajr-dovu riječima: - Neka ti Allah da bereket u tvome imetku! Kaže Abdurrahman: - Od tada mi je sve išlo naruku, pa mi se činilo da kada bih kamen sa zemlje podigao da bih pod njim zlato ili srebro našao.

Na dan Bedra Abdurrahman ibn Awf se borio iskrenim džihadom u ime Allaha, a ubio je i Allahovog neprijatelja Umejra ibn Osmana ibn Ka'ba et-Tejmijju.

Na dan Uhuda čvrsto stajaše kada su se uzdrmala mnoga stopala. Bijaše postojan dok su bježali poraženi. Iz bitke izađe sa dvadeset i nekoliko rana od koje neke bijahu tako duboke da je u njih mogla ući čovječija ruka. Međutim, džihad Abdurrahmana ibn Awfa sa njegovim tijelom i životom može se računati malim kada se uporedi sa njegovim džihadom sa imetkom. Eto, jedanput Allahov Poslanik ﷺ htjede da opremi jednu vojnu izvidnicu, pa ustade između svojih ashaba i reče: -Dajte šta možete od svog imetka jer ja želim opremiti ovu vojsku." Abdurrahman ibn Awf požuri u svoju kuću i reče: - O Vjerovjesniče, ja imam četiri hiljade, dvije hiljade dajem u zajam svome Gospodaru a dvije sam ostavio svojoj porodici. Poslanik ﷺ reče: - Neka te Allah blagoslovi u ovome što si dao i neka te blagoslovi i bereket dâ u onome što si zadržao. Kada se Resulullah ﷺ odlučio za pohod na Tebuk, a to bijaše posljednja bitka koju je on imao u svome životu, potreba za imetkom nije bila ništa manja od potreba za ljudstvom. Bizantijska vojska bijaše vrlo brojna i dobro opremljena, a u Medini tada bijaše nerodna godina. Put je bio dug, a opskrba vjernika slaba. Jahalica, konja i deva, je bilo premalo tako da su skupine vjernika dolazile Vjerovjesniku tražeći da ih povede sa sobom, ali ih je on odbijao jer nije im imao dati jahalicu. Oni bi se vraćali suznih očiju i žalosni što nemaju šta da žrtvuju i udijele, pa ih prozvaše "Uplakanima." Ta vojska dobi naziv "Vojska teškoće." Tada Poslanik ﷺ naredi svojim ashabima da dijele imovinu na Allahovom putu očekujući

samo Njegovu nagradu. Muslimani požuriše da se odazovu molbi Vjerovjesnika ﷺ. Među prvim dobročiniteljima bijaše Abdurrahman ibn Awf. On udijeli dvije stotine oka zlata. Omer ibn Hattab reče Vjerovjesniku: - Smatram da je Abdurrahman počinio grijeh. Pa on svojoj porodici nije ostavio ništa! Allahov Poslanik ﷺ reče: - Jesi li ostavio šta svojoj porodici Abdurrahmane? On odgovori: - Jesam, ostavio sam im i bolje i više nego što sam im uzeo. Vjerovjesnik upita: - Koliko to? On odgovori: - Ostavio sam im ono što Allah i Njegov Poslanik obećavaju od nafake, dobara i nagrade!

I krenu vojska na Tebuk, a tamo Allah počasti Abdurrahmana tako kako nije počastio nijednog od muslimana. Nastupilo je vrijeme namaza, a Allahov Poslanik ﷺ bijaše odsutan, pa je muslimane predvodio i imam im bio Abdurrahman ibn Awf. I samo što su sklanjali prvi rekat, pristiže i Poslanik ﷺ, pa stupi u namaz. Klanjao je za Abdurrahmanom ibn Awfom i njega slijedio tokom namaza. Pa ima li veće časti i bolje nagrade nego da neko predvodi džema‘at a da za njim klanja najbolji od svih ljudi i imam svih vjerovjesnika, Muhammed ibn Abdullah!

A kada je Resulullah ﷺ preselio u najodabranije društvo, Abdurrahman ibn Awf preuze na sebe obavezu brige o majkama pravovjernih - ženama Vjerovjesnikovim. Ispunjavao bi sve njihove potrebe, izlazio bi s njima ako bi nekud išle, odlazio bi s njima na hadždž kada bi one išle, na njihove nosiljke stavljao bi zelene prekrivače i s njima bi se zaustavljao u putu ondje gdje bi to one željele. To je odlika i čast koja je pripadala Abdurrahmanu, da su majke pravovjernih imale povjerenje i sigurnost u njemu. S time se mogao dičiti i ponositi. Dobročinstvo Abdurrahmana ibn Awfa prema muslimanima i majkama pravovjernih došlo je do te mjere da je jednom prodao svoju zemlju za četrdeset hiljada dinara, koje je u potpunosti razdijelio u pleme Benu Zuhre, odakle bijaše Amina, majka Vjerovjesnika, kao i ostalim siromašnim muhadžirima i muslimanima, te ženama Vjerovjesnikovim. Kada je poslao majci pravovjernih Aiši, radijallahu anha, njen dio tog imetka, ona upita: - Ko je poslao ovaj mal? Rekoše joj: - Abdurrahman ibn Awf. Ona reče: - Rekao je Resulullah ﷺ: “O vama će se poslije mene brinuti samo oni najstrpljiviji!”

Dova koju je Poslanik ﷺ uputio Allahu za Abdurrahmana ibn Awfa da mu dâ bereket u imetku, pratila ga je do kraja njegova života. Postao je najbogatiji i najimućniji od svih ashaba. Njegova trgovina se stalno povećavala a zarada rasla.

Njegove karavane su stalno odlazile iz Medine ili se vraćale u Medinu, noseći Medinelijama pšenicu, brašno, maslo, odjeću, posuđe, mirise i sve drugo što im je bilo neophodno. Odnosile su viškove onoga što su oni proizvodili, kako bi se to prodavalo u drugim krajevima. Jednog dana u Medinu stiže karavana Abdurrahmana ibn Awfa, a brojala je sedam stotina deva. Da, sedam stotina deva. Nosile su tovare hrane, razne robe i drugog što je bilo potrebno ljudima. Kada uđoše u Medinu, zemlja je podrhtavala od topota brojnih kopita.

Na sve strane čuo se neobičan zvuk i galama. Aiša, radijallahu 'anha, upita: - Kakva je to buka što se čuje? Rekoše joj: - To je karavana Abdurrahmana ibn Awfa. Sedam stotina deva nose pšenicu, brašno i drugu hranu. Tada Aiša, radijallahu 'anha, reče: - Neka mu Allah da bereket u tome što mu je dao na ovome svijetu, ali nagrada na onome svijetu je opet veća. Čula sam Resulullaha ﷺ kako kaže: - Abdurrahman ibn Awf će pužući ući u Džennet! I prije nego će kamile iz karavane kleknuti, dođe obveseljivač koji Abdurrahmanu ibn Awfu prenese riječi majke pravovjernih, Aiše radijallahu 'anha, i obradova ga sa Džennetom. I samo što ova radosna vijest doprije do njega, on hitro dođe Aiši i upita je: - O majko, jesi li ti čula to od Allahovog Poslanika ﷺ? - Da - reče ona. On prosto lebdeći od silne radosti reče: - Kada bih mogao, unišao bih u Džennet uspravno. Majko, uzimam te za svjedoka da cijela ova karavana, sve deve sa njihovim tovarom, sedlima i pokrivačima dajem na Allahovom putu. Od tog lijepog i svijetlog dana u kojem Abdurrahman ibn Awf bi obradovan ulaskom u Džennet, on još više poče dijeliti i trošiti imetak na Allahovom putu. Dijelio je imetak objema rukama, i desnom i lijevom. Dijelio je tajno i javno tako da je podijelio četrdeset hiljada dirhema srebra, a poslije toga četrdeset hiljada dinara u zlatu. Zatim je udijelio dvije stotine oka zlata. Jedanput je mudžahidima (borcima na Allahovom putu) obezbijedio pet stotina konja. Drugom prilikom dao je za mudžahide hiljadu i petsto jahalica.

Kada se smrt prikučila Abdurrahmanu ibn Awfu, on je oslobodio veliki broj robova koje je posjedovao. Oporučio je da se svakom čovjeku koji je bio učesnik Bitke na Bedru, iz njegove ostavštine dâ četiri stotine dinara u zlatu. Svi su to uzeli, a bilo ih je tada stotinu. Oporučio je da se dâ svakoj od majki pravovjernih veliki iznos, tako da je Aiša, radijallahu 'anha, često učila dovu za njega riječima: - Neka ga Allah napoji sa vrela Selsebila! Nakon

svega toga, on je opet svojim nasljednicima ostavio ogroman imetak koji je se teško mogao izbrojati. Ostavio im je hiljadu deva, stotinu konja i tri hiljade ovaca. Imao je četiri žene, pa je četvrti dio osmine njegove ostavštine koji je pripao svakoj od njih, iznosio osamdeset hiljada. Ostavio je zlata i srebra toliko da se među njegovim nasljednicima dijelilo tako što su sjekirama komadali to blago, i još su dobro nažuljali ruke radeći taj posao. Sve to je stekao zbog dove Resulullahove ﷺ da mu Allah dâ bereket u njegovu imetku. Međutim, sav taj silni imetak nikad nije zaveo Abdurrahmana ibn Awfa, niti ga je imalo izmijenio. Kada bi ga ljudi vidjeli među njegovim robovima nisu ga mogli razlikovati od njih.

Jednog dana pred njega je donešena neka obilna hrana, a on je postio. On pogleda u tu hranu i reče: - Mus'ab ibn Umejr, koji je bio bolji od mene, ubijen je, pa kad smo htjeli da ga umotamo u ćefine nismo imali ništa osim jednog komada platna; ako bi ga pokrili po glavi, virile bi mu noge, a ako bi mu se pokrile noge, vidjela bi mu se glava. Iza toga nam je Allah dao od dunjaluka sve ove blagodati koje sad imamo. Bojim se da nam naša nagrada ne bude ubrzana, (tj. data na ovom svijetu), a šta nas onda čeka na drugom. Onda je počeo plakati i jecati tako da je odbio jesti tu hranu.

Blago li se Abdurrahmanu ibn Awfu i sretan li je! Obradovao ga je s Džennetom najiskreniji i istiniti Muhammed ibn Abdullah. Njegovo tijelo do posljednjeg boravišta nosio je daidža Resulullahov Sa'd ibn Ebi Wekkas. Dženazu mu je klanjao "Vlasnik dva svjetla" Osman ibn Affan. Posljednji ga je ispratio sa ovoga svijeta vladar pravovjernih, plemenitog lica, Alija ibn Ebi Talib, koji je rekao: - Doživio si najbolje što si mogao, a prestigao si ono što je loše, Allah ti se smilovao!

DŽA'FER IBN EBI TALIB

"Zaista sam Dža'fera vidio u Džennetu. Imao je dva krila koja su, kao i peruške, bila obojena krvlju." (časni hadis)

Među potomcima plemena Benu Abdu-l-Menaf bila su petorica ljudi koji su toliko ličili Resulullahu ﷺ da su mnogi promatrači mogli zamjeniti nekoga od njih s Vjerovjesnikom. Nema sumnje da bismo sada željeli saznati ko su ta petorica koja su toliko sličila vašem Poslaniku ﷺ.

Pa hajde da ih upoznamo! To su: - Ebu Sufjan ibn Haris ibn Abdulmuttalib, amidžić Resulullahov, Es-Saib ibn Ubejd ibn Abdi Jezid ibn Hašim, djed imama Šafije ؓ Hasan ibn Ali, unuk Resulullahov ﷺ, i on je Poslaniku od sve petorice bio najsličniji, Kusem ibn Abbas ibn Abdulmuttalib, isto tako amidžić Resulullahov, i Dža'fer ibn Ebi Talib, brat vladara pravovjernih Alije ibn Ebi Taliba.

A sada ćemo vam ispričati nekoliko priča i slika iz Dža'ferova života. Ebu Talib bijaše, unatoč velikog ugleda i položaja u svom narodu i plemenu Kurejš, slabog imovinskog stanja i sa brojnom porodicom. Njegovo ionako loše stanje se još više pogoršalo zbog sušne godine koja zadesi Kurejšije i koja uništi svu stoku, a ljude natjera da jedu suhe kosti. Istovremeno, u porodici Hašimija tada ne bijaše niko bogatiji od Muhammeda ibn Abdullaha i njegovog amiđže Abbasa. Muhammed reče Abbasu: - O amiđža, tvoj brat Ebu Talib ima brojnu porodicu, a ljude je, kao što vidiš, pogodila ova sušna i gladna godina, pa hajde da mu odemo pa da porodicu malo rasteretimo. Ja ću uzeti jednog od njegovih dječaka, a ti isto uzmi jednog, pa da se mi za njih brinemo i da ih uzdržavamo. Abbas odgovori: - Pozvao si na dobro djelo i podstakao si na pravo dobročinstvo.

Onda odoše Ebu Talibu pa mu rekoše: - Mi želimo da ti malo olakšamo teret tvoje mnogobrojne porodice dok ne prođe ova kriza koja je zadesila narod. On im reče: - Ako mi ostavite Ukajla (to bijaše stariji brat Alijin), onda činite što želite. Onda Muhammed uze Aliju i povede ga sa sobom, a Abbas uze Dža'fera i priključi ga svojoj porodici. Alija je stalno bio sa Muhammedom sve dok ga Allah ne posla sa Objavom istine i pravog puta, a onda posta prvi dječak koji je primio Islam. Dža'fer osta sa svojim amidžom Abbasom sve dok ne odraste, primi Islam i posta neovisan od njega.

Dža'fer ibn Ebi Talib se od samog početka priključi svijetloj povorci mu'mina zajedno sa svojom ženom Esmom bint Umejs. Islam prihvatiše posredstvom Ebu Bekra es-Siddika prije nego je Poslanik ﷺ počeo pozivati ljude u Islam u kući Erkamovoj.

Mladi Hašimija i njegova žena osjetiše sve napade i zlostavljanja koja osjetiše muslimani od strane Kurejšija. Oni ostaše strpljivi znajući da je put do Dženneta posut trnjem i izložen silnim preprekama. Najviše ih je žalostilo i život zagorčavalo to što su ih, zajedno sa ostalom braćom muslimanima, Kurejšije u potpunosti onemogućili da obavljaju vjerske propise i branili im da tako osjete slast ibadeta. Na sve strane su ih uhodili i prosto im udisaje zraka brojali. Tada Dža'fer ibn Ebi Talib zatraži dozvolu od Resulullaha ﷺ da zajedno sa svojom ženom i skupinom ashaba učine hidžru u Abesiniju, što im on uz veliku tugu i dozvoli. Teško mu je bilo što ova skupina nedužnih i čistih ljudi mora napustiti svoje domove, mjesta svojih dječijih uspomena i igara, svojih mladalačkih sjećanja, a sve to ni zbog kakvog grijeha, osim što su rekli: "Naš Gospodar je Allah!" Ali on nije imao ni snage ni mogućnosti da ih zaštiti od zlostavljanja Kurejšija.

Prva skupina muhadžira otputova u Abesiniju, a na njihovu čelu bijaše Dža'fer ibn Ebi Talib ؓ. Tamo se smjestiše uz svu brigu i zaštitu dobrog i pravednog vladara Nedžašije. Tu prvi put, otkako su primili Islam, osjetiše šta je to sigurnost, te se prepustiše slastima ibadeta tako da ih ništa u tom ibadetu nije ometalo niti ih je iko uznemiravao. Ali Kurejšije, samo što saznaše da je ova skupina muslimana otputovala u Abesiniju i da su tamo dobili od vladara garanciju za sigurnost u svojoj vjeri, jedni druge počeše nagovarati da ih odmah pobiju ili bar vrate u onaj veliki zatvor u Mekki.

Pustimo da nam o tom dalje priča Ummu Seleme, onako kako su to vidjele njene oči i kako su čule njene uši. Kaže Ummu Seleme: -Kada smo stigli u Abesiniju tamo nas lijepo dočekaše. Osjećali smo se sigurno. Klanjali smo se svome Gospodaru, Allahu, a da nas niko nije uznemiravao ili nam govorio nešto što nam je mrsko. Kada Kurejšije to saznaše, odlučiše da se s nama obračunaju, pa poslaše Nedžašiji dvojicu svojih najsposobnijih ljudi; Amra ibn 'Asa i Abdullaha ibn Ebi Rebi'u. S njima poslaše brojne hedije za vladara Nedžašiju i njegove patrijarhe, birajući ono što je najljepše i najvrednije u području Hidžaza. Posavjetovaše ih da svakom patrijarhu daju njegovu hediju prije nego što išta kažu vladaru Nedžašiji o razlogu svog dolaska.

Kada dvojica glasnika stigoše u Abesiniju, sastadoše se sa Nedžašijevim patrijarsima, pa svakom od njih dadoše vrijedan poklon, a kada ne osta nijedan a da nije dobio poklon, oni im rekoše: - U zemlju vašeg vladara su došli neki naši zabludjeli mladići. Napustili su vjeru svojih očeva i djedova i odbacili riječ svog naroda. Pa kada budemo vladaru govorili o njima, savjetujte mu da ih preda nama, prije nego ih išta upita o njihovoj vjeri, jer uglednici njihova naroda najbolje ih poznaju i najupućeniji su u ono što oni tvrde. Patrijarsi rekoše: - Dobro, dogovorili smo se.

Ummu Seleme nastavi: - Ništa mrže Amru i njegovu drugu nije bilo od toga, da Nedžašija pozove nekog od nas i da čuje šta on priča. Onda glasnici odoše Nedžašiji i predaše mu hedije, koje mu se veoma dopadoše. Onda mu rekoše: - O vladaru, u tvoju kraljevinu se sklonula grupa naših loših mladića, a došli su s nekom vjerom koju ne poznajemo ni mi ni vi. Napustili su svoju vjeru, a u vašu vjeru nisu ušli. Tebi su nas poslali uglednici njihova naroda, a to su njihovi očevi, amidže i drugi rođaci, da ih vratiš njima, jer oni najbolje znaju kakvu su oni smutnju učinili. Nedžašija pogleda u svoje patrijarhe, a oni (mu) rekoše: - Istinu govore, o vladaru, njihov narod najbolje i najsigurnije zna šta su oni učinili, pa vrati ih njima, neka oni vide šta će s njima učiniti. Vladar se silno rasrdi zbog govora svojih patrijarha pa reče: - Ne, tako mi Boga, nikoga predati neću dok ga ne pozovem i ne upitam o onome što mu se pripisuje. Ako budu kao što kažu ova dva čovjeka, ja ću ih njima predati, a ako ne budu takvi ja ću ih štititi i još bolje paziti dokle god to oni budu željeli.

Dalje priča Ummu Seleme: - Onda Nedžašija posla po nas da nas sasluša. Mi se, pred odlazak njemu, sakupismo i rekosmo jedni drugima: - Vladar će vas pitati o vašoj vjeri pa slobodno govorite o onom što vjerujete. Ispred sviju vas neka govori Dža'fer ibn Ebi Talib, a ostali neka ne govore ništa. Onda odosmo Nedžašiji i zatekosmo ga a on pozva sve svoje patrijarhe i velikaše. Sjedili su s njegove desne i lijeve strane ogrnuvši svoje mantije i stavivši svoje kape. Ispred sebe su širom pootvarali velike knjige. Kod njega su se nalazili i Amr ibn 'As i Abdullah ibn Ebi Rebi'a. Kada su se svi umirili i smjestili, Nedžašija nas pogleda i upita: - Kakva je to vjera koju ste izumili i zbog nje napustili vjeru vašeg naroda. Niste primili moju vjeru, a niste nijednu drugu koju danas poznajemo.

Dža'fer ibn Ebi Talib istupi naprijed pa poče govoriti: - O vladaru! Bili smo velike neznalice, obožavali smo kipove a jeli lešine. Činili smo ogavne stvari i kidali rodbinske veze. Loše smo postupali prema komšijama, a jaki su iskorišćavali slabe. Tako smo radili sve dok nam Allah nije poslao jednog od nas kao Vjerovjesnika, čije smo porijeklo dobro znali, a uz to njegovu iskrenost, povjerenje i čednost. On nas je pozvao da vjerujemo u Allaha, da Mu druga ne pripisujemo, da Mu istinski ibadet činimo, da odbacimo ono što smo obožavali i mi i naši preci od kamenja i idola. Naredio nam je da govorimo istinu, da se prema komšijama lijepo ophodimo, da prestanemo činiti harame i da ne prolijevamo nedužnu krv. Zabranio nam je činjenje sramotnih stvari, laž, jedenje imetka siročadi i potvoru nedužnih vjernica. Naredio nam je da samo Allahu ibadet činimo i da Mu druga ne pripisujemo, da obavljamo namaz, dajemo zekat i postimo mjesec ramazan. Mi smo povjerovali i potvrdili njegovu istinitost. Počeli smo da ga slijedimo u onom što nam je donio od Allaha. Smatramo dozvoljenim ono što nam je on dozvolio, a zabranjujemo ono što nam je on zabranio. A naš narod, o vladaru, nas je napao i izložio najgorim mučenjima, samo da bi nas odvratio od naše vjere i ponovo vratio u obožavanje kipova. A kada su nam silno nasilje počinili, kada su nas gotovo savladali i kao obruč stegli, kada su nam zabranili da svoju vjeru propovijedamo, mi smo došli u tvoju zemlju, i tebe izabrali između svih drugih, i zaželjeli da kod tebe ostanemo nadajući se da nam kod tebe niko neće nasilje pričinjavati. Nedžašija reče Dža'feru ibn Ebi Talibu: - Da li ti znaš nešto od onoga što vam je vaš Vjerovjesnik od Allaha donio? - Da - odgovori Dža'fer. - De

mi prouči! - reče Nedžašija. On mu prouči početak sure Merjem: - *Kaf, ha, ja, 'ajn, sad; Kazivanje o milosti Gospodara tvoga prema robu Njegovom Zekerijjahu, kad je on Gospodara svoga tiho zovnuo i rekao: "Gospodaru moj, kosti su mi oronule i glava osijedila, a nikada, kada sam Ti, Gospodaru moj, molbu uputio, nesretan nisam ostao ...*

Nedžašija je plakao tako da je svu bradu iskvasio suzama, a njegovi svećenici su isto tako plakali da su svoje knjige skvasili, slušajući Allahove riječi. Onda nam Nedžašija reče: - Ovo što vam je donio vaš Vjerovjesnik i ono što je donio Isa sigurno je svjetlo koje dopire sa istog izvora. Zatim se okrenu Amru i njegovu drugu govoreći im: - Možete ići! Boga mi, ja vam ove ljude nikada neću predati.

Dalje kaže Ummu Seleme: "Kada smo izašli od Nedžašije Amr ibn 'As nam žestoko zaprijeti, a onda reče svom drugu: - Sutra ću, bogami, ponovo otići vladaru, pa ću mu spomenuti nešto u vezi s njima što će ga sigurno mnogo razljutiti i njegovo srce mržnjom prema njima ispuniti, a navesti ga da prema njima suprotno postupi. Abdullah ibn Ebi Rebi'a mu reče: - Ne čini to Amre, pa oni su naši rođaci, bez obzira što se s nama ne slažu. Amr odgovori: - Pusti to, bogami ću mu reći ono što će ih dobro uzdrmati. Reći ću mu: "Oni tvrde da je Isa, sin Merjemin, rob!"

Kada osvanu novi dan Amr ode kod Nedžašije i reče mu: - O vladaru, ovi koje ti štitiš i kojima si utočište pružio govore o Isau, sinu Merjeminom, krupne riječi. Pošalji po njih i pitaj ih šta to o njemu govore. Ummu Seleme veli: - Kada to saznasmo toliko se zabrinusmo i uplašismo kako nismo nikad ranije. Rekosmo jedni drugima: - Šta ćete reći o Isau, sinu Merjeminu, ako vas vladar upita za njega? Dogovorismo se ovako: -Allaha mi, govorićemo samo ono što o njemu kaže Uzvišeni Allah, i od toga nećemo odstupiti ni koliko je jagodica prsta u odnosu na ono što nam je za njega rekao naš Vjerovjesnik, pa neka bude šta bude. Složismo se da ispred nas opet govori Dža'fer.

Kada nas Nedžašija pozva i uđosmo kod njega, zatekosmo i njega i njegove patrijarhe u istom ruhu i položaju kao što smo ih vidjeli prvi put. Kod njega su opet bili Amr ibn 'As i njegov drug. Kada dođosmo pred njega on nas odmah upita: - Šta kažete za Isa'a, sina Merjeminog? Dža'fer ibn Ebi Talib mu odgovori: - Za njega kažemo samo ono što nam je donio naš Vjerovjesnik ﷺ. Nedžašija upita: - A šta on kaže za njega? Dža'fer odgovori: -

Kaže da je on Allahov rob i Njegov Poslanik, Njegov duh i Njegova riječ koju je poslao Merjemi, nevinoj i čistoj. I samo što ču Dža'ferove riječi, Nedžašija udari rukom po zemlji govoreći: - Boga mi, Isa, sin Merjemin, ni za jednu dlaku nije tumačio drukčije od vašeg Vjerovjesnika! Patrijarsi nezadovoljni njegovim riječima zagunđaše, a on reče: - Pa makar vi ne znam koliko puhali i gunđali! Onda se okrenu nama i reče: - Idite slobodno, vi ste sigurni. Ko vam išta kaže, kajaće se, a ko vam se suprotstavi, biće kažnjen. Tako mi Boga, kada bih imao koliko brdo zlata, a da nekog od vas zadesi zlo ne bi mi bilo drago. Onda pogleda u Amra i njegova druga i reče: - Vratite ovoj dvojici njihove hedije, meni ne trebaju. Ummu Seleme kaže: - Amr i njegov drug izađoše slomljeni i poniženi, skrhani zbog svog neuspjeha. Što se nas tiče mi ostasmo kod Nedžašije kao u najboljoj kući i sa najplemenitijim komšijom. Dža'fer ibn Ebi Talib provede sa svojom ženom u Nedžašijevom okrilju spokojno i bezbjedno punih deset godina. Sedme godine po Hidžri oni napustiše Abesiniju sa skupinom muslimana i uputiše se u pravcu Jesriba. Stigoše u Medinu, baš kada se Resulullah ﷺ vraćao sa Hajbera nakon što ga je, Allahovom odredbom, osvojio.

Veoma se Poslanik obradova susretu sa Dža'ferom, tako da je govorio: - Ne znam šta me je više obradovalo; osvojenje Hajbera ili dolazak Dža'fera?! Radost ostalih muslimana, naročito onih siromašnijih između njih, zbog povratka Dža'fera nije bila ništa manja od radosti Resulullaha ﷺ. Dža'fer bijaše vrlo blag i pažljiv prema siromašnima i slabima i stalno im je dobročinstvo činio, tako da je dobio nadimak "Otac siromaha". Za njega Ebu Hurejre priča: - Prema nama, siromasima, najbolji je bio Dža'fer ibn Ebi Talib. Vodio bi nas svojoj kući i hranio bi nas svačim što bi imao, a kada bi mu hrane nestalo, davao bi nam zdjelu u kojoj se nalazilo maslo, a koja bijaše potpuno prazna, pa bi mi lizali ono što se još u njoj zadržalo. Boravak Dža'fera ibn Ebi Taliba u Medini nije dugo trajao.

Početkom osme godine po Hidžri opremi Resulullah ﷺ vojsku koja je trebala da se suprotstavi Bizantincima u području Šama - Sirije. Za vojskovođu odredi Zejda ibn Harisa i reče: - Ako Zejd pogine ili bude ranjen, emir će biti Dža'fer ibn Ebi Talib, a ako Dža'fer bude ubijen ili ranjen, emir neka bude Abdullah ibn Rewwaha. Ako, pak, Abdullah ibn Rewwaha pogine ili bude ranjen, neka muslimani sami sebi odrede emira. Kada muslimani stigoše u Mu'tu, mjesto koje se nalazi na prijelazu iz Jordana u

Šam, susretoše se sa neprijateljskom bizantijskom vojskom i saznaše da ih je stotinu hiljada, a da ih potpomaže drugih stotinu hiljada kršćana iz arapskih plemena Lahm, Džuzam, Kudaah i drugih. Što se muslimana tiče, njih je bilo tri hiljade boraca. I samo što se vojske sukobiše i bitka otpoče, Zejd ibn Haris pade smrtno pokošen, dok je napadao, a ne bježao.

Tada Dža'fer ibn Ebi Talib skoči sa svog konja kojeg je dugo imao, te ga sasiječe svojom sabljom tako da ga, nakon njega, ne uzmu neprijatelji. Onda ponese bajrak i jurnu u neprijateljske redove pjevajući:

"O blagodati džennetske, blizu li ste...
Lijepa li su i hladna džennetska pića.
Bizantincima se primakao njihov kraj,
Nevjernici nepoznata porijekla su oni,
I dok god mognem ubijat ću ih ja."

Tako se probijao sabljom kroz redove neprijatelja, udarajući sve dok ga ne pogodi udarac sablje koji mu odsiječe desnu ruku. On bajrak ponese lijevom rukom, ali ga ponovo udari sablja koja mu odsiječe i lijevu ruku. Tada on privi bajrak nadlakticama ruku uz svoje grudi i krenu dalje. Utom ga pogodi treći udarac koji ga presiječe na pola. Bajrak od njega preuze Abdullah ibn Rewwaha i hrabro se borio sve dok se nije pridružio dvojici svojih prethodnika.

Do Resulullaha ﷺ doprije vijest o pogibiji njegovih trojice vojskovođa, što ga veoma ražalosti i teško pogodi. On ode kući svoga amidžića Dža'fera ibn Ebi Taliba i zateče njegovu ženu Esmu kako se priprema za doček svog odsutnog muža. Mijesila je tijesto i pripremala hranu, a svoje sinove je okupala i lijepo namirisala.

Dalje priča Esma: "Kada nam dođe Resulullah ﷺ, primijetih na njegovu plemenitom licu žalostan izraz. Odmah osjetih neki čudni strah i nemir, ali ga ne htjedoh ništa pitati o Dža'feru plašeći se da ne čujem nešto loše. On nas poselami i reče: - Dovedi mi Dža'ferovu djecu! Ja ih pozvah, a oni radosni jurnuše prema njemu gurajući se, jer svaki od njih je želio da prvi dođe. On ih privi uza se i poče ih milovati po kosi, dok su mu iz očiju navirale suze. Tada ga upitah: - O Vjerovjesniče, ti si mi kao i otac i majka! Zašto plačeš? Da nisi čuo šta o Dža'feru i njegovoj dvojici drugova. On reče: - Da, danas su poginuli kao šehidi. Tada veseli osmjeh nesta sa lica djece, jer začuše i majku da

plače i uzdiše, te ostadoše na svom mjestu kao ukopani ne shvaćajući najbolje šta se dešava. Resulullah ﷺ ode brišući suze i govoreći: - Moj Allahu, pobrini se za Dža'ferovu djecu! Moj Allahu pobrini se za Dža'ferovu porodicu! Zatim dodade: - Ja već vidim Dža'fera u Džennetu, a on lebdi na dva krvlju umrljana krila...

EBU SUFJAN IBN HARIS

"Ebu Sufjan ibn Haris je prvak među džennetskim mladićima." (Allahov poslanik Muhammed ﷺ)

Malo primjera je bilo da su veze između dvojice ljudi bile tako čvrste i neraskidive kao što su bile između Muhammeda ﷺ i Ebu Sufjana ibn Harisa. Ebu Sufjan bijaše parnjak Resulullahov ﷺ i jedan od njegovih vršnjaka, jer obojica su rođeni u približno isto vrijeme a odrasli su u jednoj porodici. On bijaše amidžić Vjerovjesnikov, jer njegov otac Haris i Abdullah, otac Resulullahov ﷺ, su rođena braća, sinovi Abdulmuttalibovi. Osim toga on je brat Vjerovjesnikov po mlijeku, jer obojicu je skupa dojila Halima Sa'dijja. Nakon svega toga on bijaše drag prijatelj Resulullahov ﷺ još prije poslanstva, i njemu najsličniji od svih ljudi. Pa da li ste vidjeli ili čuli za bližu rodbinsku i čvršću drugarsku vezu od ove koja bijaše između Muhammeda, sina Abdullahova, i Ebu Sufjana, sina Harisova? Zbog toga je logično bilo da Ebu Sufjan bude među prvima koji su se odazvali pozivu Poslanikovu ﷺ i onima koji su ga najbrže počeli slijediti. Međutim, stvar se odvijala potpuno suprotno od onoga što je bilo za očekivati. Jer, samo što je Poslanik ﷺ obznanio svoj poziv te opomenuo najbliže rođake, u duši Ebu Sufjanovoj se rasplamsa vatra mržnje i odbojnosti prema Vjerovjesniku, prijateljstvo se pretvori u neprijateljstvo, prekinu se rodbinska veza a bratstvo zamijeni odbojnost i protivljenje.

U vrijeme kada je Allahov Poslanik ﷺ primio naredbu od svoga Gospodara, Ebu Sufjan je bio jedan od najpoznatijih konjanika u plemenu Kurejš, kao i jedan od najvrsnijih pjesnika toga doba. I svoje oružje i svoj jezik stavi u svrhu rata protiv Vjerovjesnika i borbe protiv njegova poziva. Svim svojim snagama radio je na uznemiravanju i borbi protiv Islama i

muslimana. Kurejšije nijedan rat nisu vodili protiv Vjerovjesnika a da on ne bijaše jedan od glavnih pobornika te borbe, niti su na bilo koji način uznemiravali muslimane, a da on u tome nije imao golemi udio. Ebu Sufjan je svojim šejtanskim pjesmama i jezikom neprestano napadao Poslanika ﷺ, te o njemu govorio veoma ružne i ogavne stvari. Neprijateljstvo Ebu Sufjana prema Vjerovjesniku ﷺ je dugo trajalo, skoro dvadeset godina. U tom periodu nije propustio ni jedan mogući način na koji bi naškodio Poslaniku ﷺ, a da ga nije primijenio. Nikakva vrsta lukavstva i pakosti nije ostala, a da je on prema muslimanima nije učinio. Pred samo osvojenje Mekke, bi određeno Ebu Sufjanu da pređe na Islam, a o tom njegovom prelasku postoji poučna priča koju bilježe biografska djela i prenose historijski zapisi.

Pa pustimo čovjeka lično da nam ispriča o tom prelasku na Islam, jer njegovi osjećaji su dublji, a njegov opis događaja je precizniji i istinitiji.

On kaže: - Kada se vjera Islam dobro ustabili, i raširiše se glasine o kretanju Vjerovjesnika prema Mekki da je oslobodi, meni sva zemlja posta tijesna, pa pomislih: Gdje sada da idem? S kim da se družim? Kod koga da budem?! Onda dođoh svojoj ženi i djeci pa im rekoh: "Pripremite se za napuštanje Mekke, jer se prikučio dolazak Muhammeda, a u tom slučaju, ako me ovde zatekne, ja sam sigurno mrtav." Oni mi rekoše: "Pa zar nije došlo vrijeme da otvoriš oči pa vidiš da su i Arapi i nearapi svi redom pokazali poslušnost Muhammedu i prigrlili njegovu vjeru. Ti i dalje uporno ostaješ protiv njega, a bio si najpreči od svih ljudi da mu pomogneš i da s njim surađuješ!" Tako su me podsticali i nagovarali da prihvatim Muhammedovu vjeru, sve dok Allah ne rasprostrani moje grudi za Islam. Istoga časa ja ustadoh i rekoh svome slugi Mezkuru da nam pripremi konja i devu. Sa sobom uzeh svog sina Dža'fera i krenusmo ubrzano prema mjestu Ebwa', koje se nalazilo između Mekke i Medine i u kojem je, kako sam obaviješten, odsjeo Muhammed.

Kada se primakoh tom mjestu, preruših se tako da me niko ne prepozna i da ne bih bio ubijen, prije nego što stignem do Vjerovjesnika i pred njim obznanim svoj Islam. Išao sam zadnju milju pješke, dok su muslimanske izvidnice jedna za drugom prolazile idući u pravcu Mekke. Sklanjao sam im se s puta bojeći se da me ne prepozna neko od Muhammedovih drugova. Odjednom, naiđe Vjerovjesnik sa svojom pratnjom, te ja izađoh

pred njega i otkrih svoje lice. On samo što me pogleda, prepozna me i odmah okrenu glavu od mene na drugu stranu. Ja pređoh na onu stranu gdje je on gledao, a on ponovo okrenu lice od mene. Ja opet pogledah na stranu gdje je on okrenuo svoje lice, a on opet okrenu glavu na drugu stranu. Tako postupi nekoliko puta. Kada sam dolazio Vjerovjesniku ﷺ, nisam nimalo sumnjao da će se on radovati mom prelasku na Islam, a da će se isto tako radovati i njegovi ashabi. Ali kada muslimani vidješe kako se Allahov Poslanik ﷺ okreće od mene, svi redom me smrknuto pogledaše i počeše zakretati glavu od mene. Srete me Ebu Bekr, pa se zakrenu od mene tako upadno i s mržnjom. Ja onda pogledah Omera ibn Hattaba milostivim pogledom, a on se okrenu od mene još upadnije nego njegov drug. Povrh toga on mi posla jednog ensariju da me napada, pa mi taj ensarija poče govoriti: "O Allahov neprijatelju! Ti si znači uznemiravao i napadao Allahovog Poslanika ﷺ i njegove ashabe. U tom svom neprijateljstvu prema Vjerovjesniku dostigao si koliko je od istoka do zapada." I tako ensarija produži da mi prijeti podižući svoj glas sve više i više, dok su me ostali muslimani gledali poprijeko i u sebi se radovali mojim neugodnostima.

Tada ugledah svoga amidžu Abbasa pa kod njega zatražih zaštitu i rekoh mu: "O amidža, nadao sam se da će se Resulullah obradovati mom prelasku na Islam zbog našeg rodbinstva i zbog ugleda kojeg sam uživao u mom narodu, međutim, desilo se što i sam znaš. Pa porazgovaraj s njim u vezi sa mnom!" On mi reče: "Ne, tako mi Allaha, ja mu nikad neću reći ni jednu riječ nakon što sam vidio kako se okrenuo od tebe, osim da se desi neka posebna prilika, jer ja veoma volim i cijenim Resulullaha ﷺ." Rekoh mu: "O amidža, pa kome me onda preporučuješ i ostavljaš?" On odgovori: "Ja nemam više šta da ti kažem osim ono što sam ti već rekao."

Mene tada obuze tuga i briga. U tom času ugledah svoga amidžića Aliju ibn Ebi Taliba, pa i njemu rekoh za svoj problem. On mi, međutim, odgovori kao i moj amidža Abbas. Ja se tada vratih amidži Abbasu pa mu rekoh: "O amidža, ako već ne možeš umilostiviti Vjerovjesnikovo srce na moj problem, daj barem odvrati od mene ovog čovjeka što me napada i izlaže neugodnostima." On mi reče: "Opiši mi ga!" Ja mu ga opisah, a on reče: "To je Nuajm ibn Haris en-Nedžari." Onda posla po njega, pa mu reče: "O Nuajme, Ebu Sufjan je amidžić Poslanikov i moj bratić. Ako je Poslanik danas ljut na njega, sutra će s njim

biti zadovoljan, pa prestani da ga napadaš i vrijeđaš." Tako je on s njim razgovarao sve dok me se stvarno ne okani i reče da me više neće napadati.

Kada Poslanik ﷺ odsjede u mjestu zvanom Džewha ja sjedoh pred vrata njegovog stana. Sa mnom je bio moj sin Dža'fer. Kada me Vjerovjesnik, dok je izlazio iz stana ugleda, okrenu lice od mene. Ja ne izgubih nadu da će se on odobrovoljiti, pa kada bi god ulazio u kuću ja bih sjedao pred vrata kuće, a svoga sina Dža'fera držao bih uza se. On bi i dalje, kada bi me vidio, okretao pogled od mene. Tako provedoh neko vrijeme, a kada mi posta toliko teško i neizdrživo rekoh svojoj ženi: "Boga mi, ako me Vjerovjesnik ne prihvati i ne postane sa mnom zadovoljan uzeću ovoga svoga sina i otići ćemo nekud u pustinju sve dok ne umremo od gladi i žeđi!"

Kada do Vjerovjesnika dopriješe te moje riječi, on se smilova na mene. Sljedeći put, kada izađe iz kuće on me pogleda nježnije nego ijednom do tada, a ja se ponadah da će se na mene i osmjehnuti. Vjerovjesnik uskoro uđe u Mekku, a među njegovom konjicom uđoh i ja. Kada on krenu u mesdžid, ja požurih skupa s njim ne rastajući se od njega nijednoga časa.

Kada dođe dan Bitke na Hunejnu arapska plemena se udružiše u ratu protiv Vjerovjesnika ﷺ kojeg povedoše kao nijedan ranije. Za tu bitku pripremiše se bolje nego ijednom do tada, i odlučiše da zadaju presudni udarac Islamu i muslimanima.

Resulullah ﷺ sa velikom skupinom svojih ashaba krenu u susret neprijatelju, a s njima krenuh i ja. Kada vidjeh ono mnoštvo mušrika rekoh: "Allaha mi, danas ću da se iskupim za sva neprijateljstva koja sam vodio prema Vjerovjesniku, a on će da vidi ono što će zadovoljiti i Allaha i Njegova Vjerovjesnika."

Kada se vojske sukobiše mušrici žestoko navališe na muslimane među kojima zavlada panika. Počeše se rasipati od Vjerovjesnika, i umalo nas ne zadesi težak poraz.

Vjerovjesnik je, a draži mi je i od oca i od majke, poput postojanog brda čvrsto stajao u samom središtu bojišta, jahao je svoju mazgu i tukao sabljom braneći sebe i one oko sebe kao razjareni lav. Ja tada skočih s konja, slomih korice sablje, a Allah najbolje zna da sam samo želio poginuti braneći Resulullaha. Moj amidža Abbas uze uzde Vjerovjesnikove mazge i stade sa jedne

strane. Ja zauzeh isti položaj s druge strane. U desnoj ruci sam držao sablju kojom sam odbijao neprijatelje od Vjerovjesnika, a lijevom rukom sam se držao za njegovo sedlo. Kada Vjerovjesnik vidje moje veliko požrtvovanje, reče našem amidži Abbasu: "Ko je ovo?" On mu reče: "Ovo je tvoj brat i amidžić Ebu Sufjan ibn Haris, pa oprosti mu i budi s njim zadovoljan o Vjerovjesniče!" On mu reče: "Već sam to učinio i Allah mu je oprostio sva neprijateljstva prema meni." Moje srce uskipi od radosti zbog zadovoljstva Resulullahovog sa mnom. Ja poljubih njegovu nogu u uzengijama, a on mi doviknu: "Brate moj, samo udaraj i kreći naprijed!" Resulullahove riječi pobudiše moju odlučnost i žar za borbom te ja jurnuh na mušrike tako žestoko da ih dobro uzdrmah. Sa mnom navališe i ostali muslimani tako da ih odbismo na veliku udaljenost i raspršismo ih na sve strane.

Od dana Bitke na Hunejnu Ebu Sufjan ibn Haris je uživao u zadovoljstvu Vjerovjesnikovom s njim, i bivao sretan u njegovom društvu. I pored toga, on nikada svoj pogled nije podigao prema Vjerovjesniku niti ga je zadržao na njegovom licu iz stida prema njemu zbog svega onoga što je činio u prošlosti.

Žestoko se kajao Ebu Sufjan zbog onih crnih dana koje je proveo u džahilijjetu daleko od Allahova svjetla i od Njegove Knjige. Zato prihvati Kur'an i poče ga učiti i dan i noć, udubljujući se u njegove propise i diveći se njegovoj veličini. U potpunosti zapostavi ovaj svijet, a preda se Allahu svim svojim bićem. Jedanput ga Poslanik ﷺ primjeti kako ulazi u mesdžid, pa upita Aišu, radijallahu 'anha: - Znaš li ko je ono, o Aiša? -Ne znam - odgovori ona. - Ono je moj amidžić Ebu Sufjan ibn Haris. Pogledaj, on je prvi koji ulazi u mesdžid a posljednji koji izlazi. Uz to on pogled ne odvaja od kaiševa svojih nanula.

Kada Poslanik ﷺ preseli u najodabranije društvo, Ebu Sufjan se ražalosti kao majka za svojim djetetom. Plakao je za njim kao što neko plače za svojim najmilijim. Sastavio je i jednu pjesmu u kojoj je istakao svoju beskrajnu tugu i žalost za njim.

U periodu kada je Omer el-Faruk رضي الله عنه bio halifa, Ebu Sufjan osjeti da mu se primakao edžel, pa on sam sebi iskopa kabur, iza toga ne prođoše ni tri dana a smrt mu dođe kao da je između njih bio dogovoren susret. On pogleda svoju ženu i djecu i reče im: - Nemojte za mnom plakati, jer tako mi Allaha, od kako sam primio Islam nisam učinio nikakav grijeh. Iza toga on ispusti svoju čistu dušu.

Dženazu mu je klanjao el-Faruk ؓ a zbog njegove smrti rastužiše se i on i ostali plemeniti ashabi. Njegovu smrt su računali kao veliki gubitak koji je zadesio Islam i njegove sljedbenike.

SA'D IBN EBI WEKKAS

"Gađaj Sa'de, gađaj, drag si mi kao i otac i mati!" (Allahov poslanik Muhammed ﷺ potiče Sa'da u Bici na Uhudu.)

Mi smo naredili čovjeku da bude poslušan roditeljima svojim. Majka ga nosi, a njeno zdravlje trpi, i odbija ga od dojenja u toku dvije godine. Budi zahvalan Meni i roditeljima svojim, Meni će se svi vratiti. A ako te budu nagovarali da drugog Meni ravnim smatraš, onoga o kome ništa ne znaš, ti ih ne slušaj i prema njima se, na ovome svijetu velikodušno ponašaj, a slijedi put onoga koji se iskreno Meni obraća. Meni ćete se poslije vratiti i Ja ću vas o onome što ste radili obavijestiti. (El-Ankebut, 14.)

U vezi s ovim ajetima postoji lijepa i jedinstvena priča u kojoj se prepliću različiti osjećaji jednoga mladića, nakon čega je ipak pobijedilo dobro nad zlom i vjera nad kufrom. Junak ove priče je mladić od najčasnijih mladića po porijeklu u Mekki i najplemenitijih porodica i po ocu i po majci. Taj mladić bijaše Sa'd ibn Ebi Wekkas, ؓ.

U vrijeme pojave svjetlosti Islama u Mekki Sa'd bijaše mladić u najljepšim godinama života, uzorna morala i ponašanja, blage naravi, a naročito pažljiv i poslušan prema svojim roditeljima. Njegova ljubav prema majci je bila opet nešto posebno. I pored toga što je Sa'd tada tek uzeo sedamnaestu godinu, isticao se ozbiljnošću iskusnih ljudi i mudrošću koja je bila odlika staraca. Sve te osobine koje su krasile mladića Sa'da, ukazivale su na nešto značajno što treba da se desi u njegovom životu. On nije bio zadovoljan onim što je vidio u svoga naroda: pokvarenost, slijepo obožavanje idola te veoma ružno stanje uopće, pa je svakoga časa očekivao da se prema njima ispruži neka čvrsta i moćna ruka koja

bi ih izvela iz mraka u kojem su posrčući lutali. I dok je on tako razmišljao, susrete ga Ebu Bekr es-Siddik ﷺ koji mu proturi vijest o pojavi nove vjere, vjere u Jednoga Boga - Allaha, te se njegove grudi otvoriše, a srce zadovoljno prihvati taj poziv. Odmah produži sa Ebu Bekrom i odoše Muhammedu ﷺ pred kojim Sa'd i zvanično primi Islam.

Po nekima on je bio četvrti, a po nekima treći od svih muslimana, pa bi Sa'd, ponoseći se s time, govorio: - Proživio sam sedam dana, a tih sedam dana ja sam bio trećina vjere Islama! Vjerovjesnik se mnogo obradovao prelasku Sa'da na Islam, jer se mladić odlikovao plemenitim svojstvima, dalo se naslutiti da će taj mlađak uskoro postati punim mjesecom i zasjati najjačim sjajem. Osim toga, Sa'dova plemenita loza i porijeklo kojem je pripadao, izazvat će želju kod mnogo drugih mekkanskih mladića da pođu njegovim putem i da slijede njegov primjer. Povrh svega toga, Sa'd pripadaše plemenu Zuhrija, a to su daidže Vjerovjesnikove, jer iz tog plemena je bila i Amina bint Wehb, majka Muhammedova ﷺ. Allahov Poslanik se ponosio ovim rodbinstvom, jer se prenosi da je on jedanput vidio Sa'da koji je nailazio, pa je rekao svojim ashabima: - Ovo je moj daidža i neka svako pazi svoga daidžu! Međutim, prelazak Sa'da na Islam nije prošao nimalo lahko u njegovoj porodici, tako da mirni mladić bi stavljen na teško iskušenje i gorko iskustvo, koje je svojom težinom i značajem bilo razlogom da Uzvišeni Allah u vezi s tim objavi određene kur'anske ajete. Prepustimo riječ Sa'du neka nam on prepriča ovo svoje teško iskušenje što je proživio.

Kaže Sa'd: - Tri noći prije nego što sam primio Islam, sanjao sam kako se gušim lutajući u nekoj tmini kojoj nigdje nema kraja. Dok sam ja pokušavao da pronađem neki izlaz, odjednom mi puni mjesec osvijetli put, pa ja krenuh tim pravcem. Kada stigoh na cilj vidjeh grupu ljudi koji su me prestigli i već bili u centru te svjetlosti. Raspoznah Zejda ibn Harisa, Aliju ibn Ebi Taliba i Ebu Bekra es-Siddika, pa im rekoh: - Od kada ste vi ovdje? - Od prije sat vremena - odgovoriše mi oni. Zatim sam, kada je osvanuo dan, čuo da Vjerovjesnik Muhammed ﷺ tajno poziva u Islam, i spoznao sam da Allah hoće da od mene bude nekog hajra i da me posredstvom Vjerovjesnika izvede iz tmine na svjetlo. Brzo otiđoh Vjerovjesniku, nađoh ga u kući gdje je obavljao namaz, pa primih vjeru Islam svjedočeći to u njegovom prisustvu, i niko me u tome nije pretekao osim one trojice koje sam vidio u snu.

Dalje Sa'd nastavlja priču o svom iskustvu pa reče: - Čim je moja majka saznala da sam primio tu novu vjeru, veoma se razljutila. Prema njoj sam bio naročito pažljiv, činio joj svako dobro i volio sam je veoma mnogo. Ona mi dođe i upita me: - O Sa'du, kakva je to nova vjera koju si prigrlio i napustio vjeru svoga oca i svoje majke? Bogami, sve dok se ne vratiš vjeri pradjedova i ne odbaciš tu vjeru, ja neću ništa jesti ni piti, pa ako umrem i tvoje srce će uvehnuti od tuge za mnom, te ćeš se gorko kajati zbog svoga postupka, a ljudi će te ružiti i kuditi dok si god živ! Rekoh joj: - Ne čini to majko, jer ja neću svoju vjeru ostaviti tek tako! Ali ona učini kako se zarekla i zaprijetila, ostavi i hranu i piće i tako provede nekoliko dana nejedući i nepijući ništa. Njeno tijelo oslabi, kosti na licu se počeše isticati, a snagu poče gubiti.

Išao sam joj stalno i molio je da uzme nešto od hrane, ili bar koji gutljaj vode, ali je ona i dalje sve uporno odbijala. Ponavljala je svoju zakletvu da neće ništa ni pojesti ni popiti pa makar umrla, sve dok ja ne odbacim svoju vjeru. Ja joj tada rekoh: - O majko, ja tebe zaista toliko volim, ali više volim Allaha i Njegova Poslanika, i tako mi Allaha, kad bi ti imala hiljadu duša, pa ti jedna duša iza druge izlazila, ja opet ne bih svoju vjeru napustio!!!

Kad je vidjela ozbiljnost s kojom to rekoh, ona odusta od svoje namjere, poče i jesti i piti, iako preko volje, tako da Allah ﷻ u vezi s nama objavi časne ajete: *A ako te budu nagovarali da drugog Meni smatraš ravnim, onoga o kome ništa ne znaš, ti ih ne slušaj i prema njima se, na ovome svijetu, velikodušno ponašaj.* (El-Ankebut, 8.)

Dan prelaska Sa'da ibn Ebi Wekkasa na Islam je bio jedan od najznačajnijih i najkorisnijih za muslimane.

Na dan Bedra Sa'd i njegov brat Umejr su odigrali veoma veliku i značajnu ulogu i za Islam i za muslimane. Tada je Umejr bio još uvijek golobradi mladić. Kada je Vjerovjesnik vršio smotru muslimanskih boraca pred borbu, krio se Umejr, brat Sa'dov, bojeći se da ga Vjerovjesnik ne ugleda i ne vrati zbog mladosti. Vjerovjesnik ga je ipak vidio i stvarno izdvojio ne dozvoljavajući mu da ide u boj, nakon čega je Umejr toliko plakao da je omekšao i rastužio srce Vjerovjesnika koji ga ponovo vrati u borbeni saff. Tada mu priđe Sa'd, radostan što i njegov brat ide s njim, dade mu jednu sablju pa krenuše braća u borbu, gdje su se borili iskrenim i pravim džihadom.

A kada je bitka završena, vratio se Sa'd u Medinu sâm, a svog brata Umejra je ostavio na Bedru, gdje je poginuo kao šehid, nadajući se Allahovoj nagradi.

A na Uhudu, kada se zemlja tresla od silnog boja i kada su se muslimani rasuli na sve strane, a oko Vjerovjesnika je ostala samo jedna grupa od jedva desetak ashaba, Sa'd je stao hrabro u blizini Vjerovjesnika da bi ga zaštitio svojim tijelom. Gađao je lukom i strijelama tako da nijedna strijela nije promašila cilj, nego je svaka ubijala po jednog mušrika. Kada je Allahov Poslanik vidio kako precizno gađa, stade ga podsticati riječima: - Udri Sa'd! Udri samo, tvoj život je za mene kao život moga oca i majke!

Čitav život se Sa'd ponosio zbog tih Vjerovjesnikovih riječi, pa bi govorio: - Nikada Allahov Poslanik nije nikoga izravnao sa svojim roditeljima kao tada mene na Uhudu!.

Ali vrhunac slave Sa'd je dostigao tek u vrijeme drugog halife Omera el-Faruka dok su vođeni žestoki ratovi protiv Perzijanaca, kojima su muslimani uzdrmali carsko prijestolje i bili im velika smetnja zbog uništavanja dugogodišnjeg idolopoklonstva gdje god bi stigli.

Odaslao je halifa pisma svojim namjesnicima u cijeloj islamskoj državi da sakupe i pošalju svakog ko ima oružje, konja, opremu, ili se možda odlikuje u mudrosti, pjesništvu ili govorništvu, ili nečim sličnim što bi moglo koristiti u ratu, a sve to što je god moguće prije.

Kolone mudžahida su počele da dolaze iz svih krajeva, i kada se velika vojska sakupila, halifa se sa najodabranijim i najiskusnijim ashabima počeo dogovarati kome da povjeri komandu nad muslimanskom vojskom i da ga imenuje za emira - glavnog zapovjednika. Ashabi mu jednoglasno odgovoriše: - To zaslužuje samo neko ko je hrabar kao lav, a to je Sa'd ibn Ebi Wekkas! Omer ﷺ pozva Sa'da te mu povjeri bajrak i komandu nad vojskom.

Kada je vojska krenula iz Medine, Omer je savjetovao Sa'da: - O Sa'de, nemoj da te zanese slava pa da pomisliš kako će ljudi govoriti za tebe: "To je daidža i drug Allahova Poslanika...", jer Allah neće loše djelo izbrisati sa lošim, nego će loše izbrisati samo zbog nekog dobrog djela. O Sa'du, zaista između Allaha i Njegovih robova nema rodbinstva niti posredništva, osim poslušnosti i pokornosti. Najugledniji ili najbijedniji bili, ljudi su

kod Allaha jednaki. Allah im je Gospodar a oni su Njegovi robovi, i prednost imaju samo po bogobojaznosti. Kod Allaha će postići uspjeh samo pokornošću. Dobro se sjeti kakav je bio pravac Allahova Poslanika i toga se pridržavaj, jer drugog puta nema.

I krenu blagoslovljena vojska u kojoj bijaše devedeset devet učesnika Bitke na Bedru, a trista deset ashaba koji su Islam prihvatili od ugovora na Hudejbiji, i preko tri stotine onih koji su učestvovali sa Vjerovjesnikom u osvajanju Mekke, kao i sedam stotina sinova ashaba.

Krenuo je Sa'd sa svojom vojskom da bi se ulogorili na Kadisijji, gdje se četiri dana vodio teški boj, a kada je nastupio odlučujući dan, muslimani ga učiniše danom obračuna. Navališe na dosta brojnijeg neprijatelja, suzbiše ga i stegnuše kao što lanci stegnu zglobove vezanog čovjeka. Krenuše u bojnim redovima uzvikivajući tehlil - *La ilahe illellah*, i tekbir - *Allahu ekber*, sve dok se glava Rustuma, zapovjednika perzijske vojske, nije ukazala visoko u zraku nabodena na muslimansko koplje, a odsječena muslimanskom sabljom. Nakon toga strah i panika obuzeše srca Allahovih neprijatelja, tako da bi musliman dolazio do nevjernika i ubijao ga njegovim oružjem. Što se tiče plijena, to se teško može opisati. Ako pitaš za pobijene neprijatelje, dovoljno ti je da znaš da je samo broj onih koji su se bježeći pogušili u rijeci dostigao cifru od trideset hiljada.

Živio je Sa'd ibn Ebi Wekkas ﷺ dugo. Allah ga je obdario velikim bogatstvom, ali je on, kada mu se smrt prikučila, zatražio stari vuneni ogrtač i rekao prisutnima: - Kada umrem umotajte me u ovaj ogrtač umjesto u ćefine, jer u njemu sam bio kada sam se protiv mušrika borio na Bedru i želja mi je da u njemu dođem pred Uzvišenog Allaha.

HUZEJFE IBN JEMAN

"Vjerujte Huzejfi ono što vam kaže i učite ono što vam .Abdullah ibn Mes'ud prouči iz Kur'ana." (časni hadis)

Ako želiš možeš biti od muhadžira, a ako želiš budi od ensarija, dakle, izaberi što ti je draže od toga! - S ovim riječima razgovarao je Vjerovjesnik ﷺ sa Huzejfom ibn Jemanom kada ga je prvi put susreo u Mekki. A za taj izbor Huzejfe ibn Jemana, kojoj od časnih i dragih skupina muslimana da pristupi, postoji priča: Jeman, otac Huzejfin, je Mekkelija iz plemena Benu 'Abs, ali je on ubio nekog čovjeka od svog naroda, pa je bio prisiljen na selidbu iz Mekke u Jesrib. Tamo posta štićenik plemena Abdu-l-Ešhel, od njih se i oženi, pa mu se rodi sin Huzejfe.

Iza toga su se produžile zapreke koje su ga sprječavale da ode u Mekku, te je on često putovao između nje i Jesriba, ali je većinom ipak boravio u Medini.

Kada je Islam svojim svjetlom obasjao Arapski poluotok Jeman, otac Huzejfin, bijaše jedan od desetorice pripadnika plemena Benu 'Abs koji dođoše Allahovom Poslaniku ﷺ i obznaniše pred njim svoj prelazak na Islam, a to je bilo prije Hidžre u Medinu. Zbog svega ovoga može se reći da je Huzejfe bio Mekkelija po porijeklu iako je odrastao u Medini. Huzejfe ibn Jeman odraste u muslimanskoj porodici odgajan pod nadzorom roditelja koji među prvima prihvatiše Allahovu vjeru. Tako i on posta musliman prije nego je i vidio svojim očima Poslanika ﷺ.

Žudnja Huzejfe da susretne Poslanika je ispunila sva njegova čula. Otkako je postao musliman stalno je osluškivao vijesti o njemu, raspitivao se o njegovom izgledu, što je još više

pojačavalo čežnju i želju za susretom s njim. Jedanput otputova u Mekku da ga vidi, i samo što se susrete s njim upita ga: "Jesam li ja muhadžir ili sam ensarija, o Allahov Poslaniče?" On mu odgovori: "Ako hoćeš budi muhadžir, a ako hoćeš budi ensarija. Ti sâm izaberi šta više želiš!" Na to on reče: "Ja sam ensarija, o Allahov Poslaniče!"

Kada je Poslanik ﷺ učinio Hidžru u Medinu, Huzejfe je od tada stalno bio uz njega, kao što je oko stalno uz drugo oko. S njim je učestvovao u svim bitkama osim Bitke na Bedru.

Za taj njegov izostanak sa Bedra vezuje se ova priča koju on lično ovako kazuje: - Od učešća na Bedru spriječilo me to da sam ja sa svojim ocem bio van Medine. Kurejšijski nevjernici nas uhvatiše i upitaše: "Gdje ste se uputili?" Mi rekosmo: "U Medinu." Oni rekoše: "Vi hoćete da se pridružite Muhammedu." Mi rekosmo: "Jedino želimo da odemo u Medinu." Oni odbiše da nas puste, a uradiše to tek nakon što su od nas uzeli zavjet i obećanje da nećemo pomoći Muhammedu i da se nećemo boriti na njegovoj strani. Tek nakon našeg obećanja nas pustiše. Kada stigosmo u Medinu, obavijestismo Poslanika ﷺ o zavjetu koji dadosmo Kurejšijama i upitasmo ga šta da radimo. Alejhisselam reče: "Ispunićemo zavjete koje smo im dali, a Allaha molimo da nas pomogne protiv njih!"

Kada dođe Bitka na Uhudu u njoj učestvovaše i Huzejfe i njegov otac Jeman. Što se Huzejfe tiče, on pokaza veliko junaštvo i dade velike zasluge u borbi, a iz bitke se vrati živ i zdrav. Njegov otac, međutim, poginu kao šehid, s tim što njegova pogibija bi od strane muslimanskih sablji, a ne mušričkih.

I taj slučaj ćemo vam prepričati: "Kada započe Bitka na Uhudu, Muhammed ﷺ postavi Jemana i Sabita ibn Wakša u zaklone gdje su bila djeca i žene, jer njih dvojica bijahu već veoma stari ljudi. Kada se bitka najviše razbuktala, Jeman reče svome drugu: "Oca nemao, pa šta mi čekamo? Tako mi Allaha, nijednom od nas nije preostalo života ni koliko treba magarcu da ožedni (a to je izraz kojim se označava veoma kratak vremenski period), pa svejedno je hoćemo li umrijeti danas ili sutra. Zašto ne uzmemo naše sablje pa se priključimo Vjerovjesniku ﷺ, pa možda nas Allah počasti šehadetom (pogibijom na Njegovom putu)?!"

Njih dvojica onda uzeše sablje i uđoše u gužvu, u samo poprište bitke. Što se Sabita ibn Wakša tiče, Allah ga počasti šehadetom i on poginu od ruku mušrika. Za Jemanom, ocem

Huzejfinim, se sjuriše sablje muslimana koji ga ne prepoznaše. Huzejfe, koji je sve to primijetio, očajno povika: "To je moj otac!" - ali ga u općem metežu niko nije čuo. Tako starac pade od sablji svojih drugova, a Huzejfe im reče samo kratko: "Neka vam Allah oprosti, jer On je Najmilostiviji Opraštač!"

Nakon bitke Vjerovjesnik ﷺ je htio da sinu dâ otkup za ubistvo oca, a Huzejfe na to reče: "On je tražio šehadet i to je postigao. Moj Allahu, ti si mi svjedok da ja otkup za smrt svoga oca poklanjam kao sadaku za dobrobit muslimana!"

Taj postupak je još više uzdigao njegov ugled kod Poslanika ﷺ. Allahov Poslanik ﷺ je duboko prodro u osobine Huzejfe ibn Jemana, te se nakon kraćeg vremena istakoše njegove tri odlike: oštroumnost, koja ga je dovodila do rješenja svakog problema; pravovremeno i brzo shvaćanje, što je mnogo puta dokazao, i čuvanje tajne, tako da do njegovih tajni nije mogao niko dospjeti. Poslanikova taktika je, inače, bila da razaznaje odlike svojih ashaba, koje su i kakve njihove mogućnosti, da bi zatim postavljao odgovarajućeg čovjeka na odgovarajući položaj.

Najveći problem s kojim su se susreli muslimani u Medini bijahu munafici od Jevreja i njihovi pomagači i sve ono što su činili Vjerovjesniku ﷺ i njegovim drugovima u vidu spletki i zavjera. Vjerovjesnik, koji je znao sve munafike poimenice, povjeri Huzejfi ibn Jemanu njihova imena, a to bijaše tajna koju nikom od svojih drugova nije povjerio. Upozori ga da ih dobro motri i prati njihova kretanja te na taj način da odbija njihovo zlo od Islama i muslimana. Od tog dana Huzejfe ibn Jeman bi prozvan "vlasnikom Resulullahove tajne."

Vjerovjesnik ﷺ je iskoristio vrline Huzejfe, a naročito se to iskazalo u jednom od najopasnijih momenata kada se najviše istakla potreba za oštroumnošću i snalažljivošću. To bijaše na dan Bitke na Hendeku kada je neprijatelj opkolio muslimane sa svih strana. Ta opsada se stegla i stanje je postalo veoma teško i skoro da se više nije moglo izdržati. Mnogima je postalo svega dosta, snage su bile na izmaku, a neki muslimani pomisliše da je Allah odlučio da ih uništi. Međutim, Kurejšije i njihovi saveznici u ovim presudnim trenucima ne bijahu u boljoj situaciji od muslimana. Allah im je pokazao Svoju srdžbu tako da je slomio njihovu snagu i uzdrmao njihovu veličinu. Poslao je na njih strašni vjetar koji je isprevrtao njihove šatore i kazane za kuhanje, a pogasio njihove vatre. Njihova lica je zasuo pijeskom, a oči i uši im je napunio prašinom.

U tim odlučujućim trenucima, koje historija ratova bilježi, poražena strana je bivala ona koja se prva pojavi, a pobjednik je onaj koji bi samo za tren ostao duže miran od svog protivnika.

U tim časovima kada se odlučuju ishodi bitaka, špijuniranje protivničke vojske bila je ogromna prednost od koje je zavisio dalji plan i dogovor komandanata. Zato je Poslanik ﷺ iskoristio sposobnost i iskustvo Huzejfe ibn Jemana, te odluči da ga pošalje pod okriljem noći u samu protivničku vojsku kako bi mu donio vijesti o njima, prije nego što on donese ikakvu odluku. Pa dajmo riječ Huzejfi lično, neka nam on prepriča to svoje putovanje u smrt.

Kaže Huzejfe: "Te noći bijasmo poredani u redove i sjedili smo u tišini. Ebu Sufjan sa ostalim mušricima iz Mekke bijaše iznad nas, a Jevreji Benu Kurejza bijahu niže nas, tako da smo se plašili za svoje žene i djecu. Nikad nismo doživjeli tamniju noć sa tako žestokim vjetrom. Udarci vjetra bijahu poput udaraca munje, a mrak je bio takav da čovjek nije vidio vlastiti prst pred sobom. Prisutni munafici su tražili dozvolu od Resulullaha da ih poštedi bitke, pa bi govorili da su njihove kuće nezaštićene od neprijatelja, iako to nije bilo tako, samo da ih Vjerovjesnik pusti. Koji god ga je upitao, on ga je i pustio, i on bi odlazio, tako da je nas ostalo svega tri stotine ili približno toliko. Tada Vjerovjesnik ustade i poče prolaziti mimo nas; pored jednog po jednog sve dok ne dođe do mene. Na meni ne bijaše ništa što bi me zaštitilo od hladnoće osim nekog ogrtača moje žene koji mi je dopirao do koljena. Dok sam ja sjedio na zemlji, Vjerovjesnik mi priđe i upita: "Ko je ovo?" Ja rekoh: "Huzejfe." On upita: "Je li Huzejfe ibn Jeman?" Ja odgovorih ne ustajući zbog hladnoće i gladi: "Da, Vjerovjesniče." On reče: "Među neprijateljem se sigurno nešto dešava, pa idi uvuci se u njihov logor i donesi mi vijesti o njima." Ja krenuh, a bijah jedan od onih koji su se najviše smrzli i umorili, pa Resulullah ﷺ reče: "Moj Allahu! Čuvaj ga i sprijeda i straga, i sa njegove desne i sa lijeve strane, i iznad i ispod njega!" Tako mi Allaha, samo što Vjerovjesnik završi svoju dovu, Allah od mene otkloni strah, glad i hladnoću koje su me bile zadesile. Kada sam krenuo, Alejhisselam me pozva i reče mi: "O Huzejfe, nemoj da učiniš ništa na svoju ruku prije nego se vratiš!" "Dobro" - rekoh ja, i krenuh šuljajući se kroz tamu sve dok ne dođoh među mušričku vojsku i postavih se tako kao da sam jedan od njih.

Malo iza toga Ebu Sufjan ustade i poče govoriti: "O Kurejšije, reći ću vam nešto ali se bojim da to ne doprije do Muhammeda, pa zato svaki od vas neka pogleda ko sjedi do njega." Ja nemadoh drugog izbora nego nabrzinu uzeh čovjeka koji je sjedio do mene za ruku i upitah ga: "Ko si ti?" "Taj i taj" - odgovori on, ne upitavši me ništa. Onda Ebu Sufjan nastavi: "O skupino Kurejšija, tako mi Boga, više niste u dobroj situaciji. Naša stoka je upropaštena, Benu Kurejze su nas napustili, a ovaj strašni vjetar nam je načinio ovo što vidite. Pa krenite sa mnom nazad, jer ja odoh!" Onda ode do svoje deve i odveza je, pa sjede na nju, a zatim je udari i ona ustade. Samo da mi Poslanik ﷺ nije naredio da ništa ne činim prije nego mu dođem, lahko sam ga mogao ubiti strijelom.

Onda se ja vratih Vjerovjesniku ﷺ i nađoh ga kako klanja na ogrtaču jedne od svojih žena. Kada me primijeti, primače me do svojih nogu i nabaci na mene jedan kraj ogrtača. Ja mu tada prenesoh vijesti o neprijatelju našto se on mnogo obradova i zahvali Allahu onako kako to dolikuje."

Huzejfe ibn Jeman osta dosljedan čuvanju tajne o imenima munafika do kraja života. Halife, vladari muslimana, nakon smrti Poslanika ﷺ, su stalno gledali na njega u mnogim stvarima.

Omer ibn Hattab رضي الله عنه bi, kada bi umro neki od muslimana pitao: "Je li Huzejfe došao na dženazu?" Ako bi mu odgovorili da jeste, i on bi tu dženazu klanjao, a ako bi rekli da nije, i Omer bi posumnjao i ne bi htio klanjati dženazu tom čovjeku. Jednom ga je Omer upitao: "Ima li među mojim namjesnicima neki od munafika?" "Ima jedan", odgovorio mu je Huzejfe. "Pa, reci mi koji je!" - reče Omer. "Neću to učiniti", završi razgovor Huzejfe. Malo iza toga, pričao je kasnije Huzejfe, Omer otpusti baš onog čovjeka kao da je upućen da to učini.

Možda samo mali broj ljudi zna da je Huzejfe ibn Jeman sa muslimanima osvojio mnoge perzijske gradove: Nehewend, Dejnewer, Hemezan i Rejj, i da je on posredovao da se muslimani slože oko jednoga Mushafa, nakon što su se umalo razišli po pitanju Allahove Knjige.

I pored svega toga Huzejfe ibn Jeman bijaše bogobojazan, stalno je strahovao od Allaha ﷻ bojeći se Njegove kazne na drugome svijetu. Kada je već uveliko obolio smrtnom boleščću, dođoše mu kasno u noć neki drugovi pa on upita: "Koje je ovo doba?" Oni mu odgovoriše: "Blizu smo sabahskog vremena." Tada on reče: "Tražim zaštitu kod Allaha od sabaha koji bi me

odveo u džehennemsku vatru! Neka me Allah sačuva od dana koji bi me odveo u džehennemsku vatru." Onda ih upita: "Jeste li donijeli ćefine?" Rekoše mu: "Jesmo." On reče: "Nemojte me umotavati u skupocjene ćefine, jer ako sam kod Allaha zaradio dobro, biće mi zamijenjeni nečim boljim, a ako je nešto drugo, i ovo će mi biti oduzeto." Tada nastavi govoriti: "Moj Allahu, Ti znaš da sam ja više volio siromaštvo od bogatstva, volio sam skromnost više od veličine, a smrt više od života!" I dok je ispuštao dušu, govorio je: "Ono za čim sam žudio stiglo je, ko se ne kaje neće se spasiti..."

Neka se Allah smiluje Huzejfi ibn Jemanu, jer zaista je on bio jedinstvena ličnost među ostalim ljudima.

UKBE IBN AMIR EL-DŽUHENI

Nakon dugog iščekivanja i nadanja Poslanik ﷺ je stigao nadomak Jesriba. Stanovnici čiste i ugodne Medine su se stiskali po sokacima i krovovima kuća učeći: -La ilahe illellah, Allahu ekber, radosni što su se konačno susreli sa Vjerovjesnikom milosti i njegovim vjernim drugom Es-Siddikom.

Djevojčice Medine su izašle na ulicu sa defovima u rukama, i dok su im oči bile pune čežnje i ushićenja počeše pjevati u znak dobrodošlice:

Puni mjesec nas obasja od Senijjetu-l-veda'a
zahvala je dužnost naša jer Allahu on poziva.

Časni Vjerovjesnik se polahko kretao kroz saffove, praćen pogledima punim čežnje i srcima napetim od uzbuđenja. Suze radosnice su lile a veseli osmijesi su se vidjeli na sve strane.

Ukbe ibn Amir el-Džuheni, međutim, nije prisustvovao dolasku Poslanika ﷺ u Medinu i nije bio te sreće da se nađe među onima koji su ga dočekali. To je zato jer on bijaše u pustinji gdje je čuvao svoje malo stado, nakon što je bilo duže vremena izloženo gladi, pa pobojavši se za njega, jer je to bilo sve od njegove ovodunjalučke imovine, otišao je da ga napasa u okolinu Medine.

Radost koja zahvati svijetlu Medinu uskoro se proširi i u njenu bližu i dalju okolinu, tako da doprije u svaki kutak tog područja. Na taj način ona stiže i do Ukbeta ibn Amira dok on bijaše daleko u brdima sa svojim malim stadom. Pa pustimo riječ Ukbetu ibn Amiru da nam on prepriča svoj susret sa Poslanikom ﷺ.

Kaže Ukbe: - Poslanik ﷺ stiže u Medinu dok sam ja čuvao svoje stado u pustinji. I samo što do mene doprije vijest o njegovu dolasku, ja ostavih stado i krenuh ne osvrćući se ni na što.

Kada susretoh Vjerovjesnika rekoh mu: "Hoćeš li dozvoliti da ti se zavjetujem, o Vjerovjesniče?" On reče: "Ko si ti?" "Ukbe ibn Amir el-Džuheni" - odgovorih ja. Onda me upita: "Šta ti je draže: da mi se zavjetuješ zavjetom Arapa ili zavjetom Hidžre?" Ja rekoh: "Zavjetovaću se zavjetom Hidžre." Onda Poslanik ﷺ od mene uze zavjet onako kako to uze od muhadžira, a ja kod njega provedoh tu noć da bih se odmah sutradan vratio svome stadu.

Bilo nas je dvanaest ljudi koji smo primili Islam, a boravili smo daleko od Medine, gdje smo čuvali svoja stada. Onda (se dogovorismo) rekosmo jedni drugima: "Od nas neće biti nikakva hajra ako ne budemo odlazili Poslaniku ﷺ, iz dana u dan kako bi nas poučavao našoj vjeri i prenosio nam ono što bi mu dolazilo od nebeske vjere. Zato neka svaki dan jedan od nas ode u Jesrib, a svoje stado neka ostavi nama ostalima da ga čuvamo." Ja rekoh: "Idite jedan po jedan Allahovom Poslaniku ﷺ a onaj koji odlazi neka meni ostavi stado na čuvanje."

To sam rekao zato što sam se bojao da svoje stado ostavim ikome da mi ga čuva. Onda moji drugovi, jedan po jedan, počeše odlaziti Poslaniku ﷺ ostavljajući meni svoja stada da ih čuvam. Kada bi se vraćali, ja bih od njih slušao ono što su čuli i učio ono što su zapamtili.

Međutim, uskoro dođoh sebi i zapitah se: "Teško meni, pa zar zbog stada od kojeg nikakve koristi nemam propuštam priliku da se družim sa Poslanikom ﷺ i da od njega učim bez ikakvog posrednika?!" Onda se riješih svoga stada i odoh u Medinu da boravim u mesdžidu u blizini Resulullaha ﷺ.

Ukbe ibn Amir nije mogao ni pomisliti da će, nakon što je donio ovu presudnu odluku, nakon određenog vremena postati jedan od najvećih učenjaka među ashabima, poznati karia (učač Kur'ana), a zatim jedan od znamenitih vojskovođa i čuveni namjesnik među muslimanskim namjesnicima. Nije mogao ni zamisliti tada, kad je napuštao svoje stado i kada je krenuo Allahu i Njegovu Poslaniku, da će on biti prethodnica vojske koja će osvojiti svjetski grad Damask, i da će u vrtovima toga grada dobiti vlastitu kuću. Ni na um mu nije moglo pasti da će on biti jedan od vojskovođa koji će osvojiti centar Zelene zemlje - Egipat, i da će on biti namjesnik u toj zemlji, te da će i tu dobiti kuću podno brežuljka Mukattam, u blizini današnjeg Kaira. Sve su to stvari koje su bile skrivene tajne, a znao ih je samo Uzvišeni Allah.

Vezao se Ukbe ibn Amir za Vjerovjesnika kao što se sjena veže za čovjeka. Držao bi uzde njegove deve kud god bi on išao,

išao bi pred njim kud god bi se on uputio. Mnogo puta ga je Resulullah ﷺ stavljao iza sebe na devu, tako da je prozvan "Vjerovjesnikov redif", onaj koji skupa s njim sjedi u sedlu. Dešavalo se da časni Vjerovjesnik sjaše sa deve i, dok bi on ostao u sedlu, Vjerovjesnik bi bio taj koji je išao pješke.

Priča Ukbe o jednom takvom slučaju, pa kaže: "Vodio sam Vjerovjesnikovu devu za uzdu kroz predgrađe Medine, pa mi on reče: "O Ukbe, hoćeš li ti da jašeš?" Ja zaželjeh kazati "ne", ali se pobojah da to ne bude neposlušnost prema Vjerovjesniku pa rekoh: "Hoću, Vjerovjesniče!" Onda on siđe sa deve, a ja uzjahah izvršavajući njegovu želju, dok je on produžio pješke.

Nakon kraćeg vremena ja siđoh sa deve, a on ponovo uzjaha, pa mi reče: "O Ukbe, hoćeš li da te naučim dvije sure kakve nikada nisu izrečene?" "Svakako, o Allahov Poslaniče!" - odgovorih mu.

Onda mi on prouči sure: *Kul euzu bi Rabbi-l-felek* i *Kul euzu bi Rabbi-n-nas*, a onda se začu ikamet pa on u namazu prouči baš te dvije sure. Na kraju mi reče: "Ove dvije sure uči kada god legneš spavati i kada god ustaneš!" I od tada sam stalno učio te dvije sure i učiću ih dok sam god živ" - završi Ukbe.

Ukbe ibn Amir se skoncentrirao na dvije stvari u svome životu: nauci i džihadu, i njima se predao svojim tijelom i dušom. Svim svojim snagama trudio se da na ta dva polja postigne što više.

U području nauke napajao se sa slatkog i plodonosnog izvora Poslanika ﷺ tako da je postao učač (karija), muhaddis (stručnjak u hadisu), fakih (znalac u šerijatskim propisima), posebno u nasljednom pravu, te književnik, pjesnik i govornik. Bio je jedan od onih koji su imali najljepši glas kada se uči Kur'an.

Kada bi se noć utišala, provodio bi često vrijeme učeći jasne ajete iz Allahove Knjige, dok bi njegovo učenje slušala srca mnogih časnih ashaba. Njihova srca bi drhtala a oči bi im bile pune suza iz strahopoštovanja prema Allahu.

Jednog dana pozvao ga je Omer ibn Hattab i rekao mu: "Prouči mi nešto iz Kur'ana, o Ukbe!" On odgovori: "Slušam i pokoravam se, o vladaru pravovjernih." Onda mu je učio ono što je želio iz Mudre Knjige, a Omer je plakao toliko da su mu suze padale niz bradu.

Ukbe je ostavio Mushaf napisan svojom rukom, a taj Mushaf je doskora bio čuvan u Egiptu u džamiji poznatoj po imenu "Džamija Ukbe ibn Amira". Na kraju Mushafa je pisalo: "Napisao Ukbe ibn Amir el-Džuheni." Taj Ukbetov Mushaf je bio

jedan od najstarijih Mushafa koji se nalazio na kugli zemaljskoj, ali je, zbog nemarnosti, izgubljen kao i mnoga druga skupocjena svjedočanstva prošlosti.

U području džihada dovoljno nam je da znamo to da je Ukbe ibn Amir učestvovao sa Poslanikom ﷺ na Uhudu i svim kasnijim bitkama i pohodima. Bio je jedan od nepokolebljivih boraca koji su pokazali ogromno junaštvo prilikom osvajanja Damaska.

Ebu Ubejde ga je, zbog njegove velike zasluge, nagradio tako što ga je poslao kao muštulugdžiju Omeru ibn Hattabu kako bi ga obradovao viješću o pobjedi. Osam dana i noći neprekidno je Ukbe putovao sve dok nije stigao u Medinu i obradovao halifu El-Faruka velikim uspjehom.

Bio je on i jedan od vojskovođa muslimanske vojske koja je osvojila Egipat. Poglavar mu'mina Muawija ibn Ebu Sufjan ga je nagradio tako što ga je postavio namjesnikom Egipta. Na tom položaju je ostao tri godine. Onda ga je uputio u borbe za otok Rados na Sredozemnom moru.

Zaljubljenost Ukbe ibn Amira u džihad je doprla dotle da je on sve hadise o džihadu pamtio i sprovodio u praksu, a poznat je po tome što ih je najviše prenio drugim ljudima. Toliko je volio gađanje strijelom da je, kada bi se nečim zabavljao, uvijek gađanje birao za svoju zabavu.

Kada je Ukbe ibn Amir obolio smrtnom bolešću, a bio je tada u Egiptu, sakupio je svoje sinove i ovako im savjetovao u svom vasijjetu: "O sinovi moji! Zabranjujem vam tri stvari, pa ih dobro zapamtite: Nemojte primati Resulullahove ﷺ hadise ni od koga osim od pouzdanih ljudi, ne pozajmljujte ništa, pa makar oblačili samo obični ogrtač, i nemojte pisati nikakvu poeziju pa da vam to okupira srca i omete vas od bavljenja Kur'anom."

A kada mu je smrt nastupila, ukopali su ga na brežuljku iznad Kaira da bi se odmah vratili i pregledali njegovu ostavštinu. Vidješe da je iza sebe ostavio preko sedamdeset lukova, a uz svaki luk rog. Oporučio je da se sve to stavi u svrhu borbe na Allahovom putu.

Neka Uzvišeni Allah osvijetli lice karije i učenjaka, te velikog vojskovođe Ukbe ibn Amira el-Džuhenijja i neka ga nagradi najboljom nagradom!

HABIB IBN ZEJD EL-ENSARI

"Allah vas blagoslovio i smilovao vam se zbog ehli-bejta!" (dio Poslanikove ﷺ pohvale Hubejbu i njegovoj porodici)

U svakom kutku jedne od medinskih kuća se osjećala prisutnost imana, vjere u Jednoga Boga - Allaha ﷻ, a na licu ukućana se vidjela spremnost za žrtvovanje i sagorijevanje u tom imanu. U takvoj kući je odrastao i odgajao se Habib ibn Zejd. Njegov otac je Zejd ibn Asim, jedan od prvih pristalica vjere Islama u Jesribu - Medini.

Pripadao je skupini od sedamdeset ensarija koji su prisustvovali Ugovoru na Akabi. Tada su pružili ruku Allahovom Poslaniku ﷺ dajući mu zavjet na vjernost i pokornost. Sa Zejdom bijahu njegova žena i dva sina. Habibova majka je Ummu Amare Nusejba el-Mazinijja, prva žena koja je ponijela oružje braneći Allahovu vjeru i boreći se na strani Allahova Poslanika.

Njegov brat je Abdullah ibn Zejd, koji je svojim grudima štitio Allahova Poslanika na Uhudu i bio spreman da za njega žrtvuje i svoj život. Muhammed ﷺ je za ovu porodicu govorio: - Neka Allah blagoslovi ovu porodicu! Neka se Allah smiluje svima u ovoj porodici!

Allahovo svjetlo vjere se duboko usadilo u srce Habiba ibn Zejda još dok je bio veoma mlad. Tu je tako čvrsto pružilo svoje korijenje, da ga otud ništa nije moglo istjerati. Propisano mu je bilo da sa svojom majkom, ocem, bratom i tetkom otputuje u Mekku da podijeli čast sa onom plemenitom i časnom grupom od sedamdeset Medinelija koji započeše ispisivanje najsvjetlijih stranica u historiji Islama. Tada je Habib, u hladu palmi na Akabi, svoju malu dječiju ruku pružio Vjerovjesniku i dao mu svetu obavezu na vjernost. Od tog dana Allahov Poslanik posta Habibu draži i miliji od majke i od oca. Vjera Islam mu posta nešto vrednije i skupocjenije od vlastitoga života.

Habib nije učestvovao u Bici na Bedru, jer je tada bio još veoma mlad. Nije mu bilo suđeno da učestvuje u Bici na Uhudu, jer nije bio odrastao za nošenje oružja. Međutim, učestvovao je u svim kasnijim pohodima sa Allahovim Poslanikom. Svaki put mu je pripadala određena zasluga i jedna stranica slave i uspjeha u blistavoj historiji Islama. Istovremeno se kod njega izgrađivala spremnost na svaku vrstu žrtve.

Svi ovi pohodi i bitke, i pored velikog značaja za sve muslimane, za Habiba bijahu samo priprema za jedan veliki podvig o kojem želimo da ti pričamo, poštovani čitaoče. Taj moment iz Habibovog života će sigurno pobuditi veliko zanimanje i divljenje i kod tebe, kao i kod miliona muslimana od početka poslanstva pa do ovih naših dana. Ova priča će te sigurno veoma uzbuditi, kao što je to bio slučaj sa drugima koji su je upoznali tokom ovih stoljeća. Pa da čujemo ovu priču od početka.

Devete godine po Hidžri, kada je Islam ojačao i proširio se, i kada je bilo jasno da će se proširiti i dalje od same Arabije, sa svih strana Arabijskog poluotoka počeše pristizati razne delegacije iz svih plemena u dotadašnji Jesrib, a sada Medinu - grad Allahova Vjerovjesnika. Dolazili su da pred njim izjave svoj prelazak na Islam i da mu lično daju prisegu na vjernost, poslušnost i pokornost. Među ovim mnogobrojnim delegacijama bijaše i delegacija iz plemena Benu Hanife koja je stigla iz gornjeg dijela Nedžda. Ljudi iz spomenute delegacije zaustaviše svoje deve u jednom od sokaka Medine, pa odoše Vjerovjesniku, a kod svojih deva i robe ostaviše čovjeka po imenu Musejlema ibn Semame ibn Habib. Kada delegacija stiže pred Vjerovjesnika, svečano izjaviše prelazak na Islam, i svoj i cijeloga svoga plemena. Allahov Poslanik ih lijepo primi i ugosti kao najdraže goste. Naredi da se svakom od njih da i poseban poklon, a naredi da se isto što i njima pošalje i njihovom drugu koji je ostao kod deva. Delegacija iz Nedžda otputova iz Medine. Samo što je stigla do kuće, a Musejlema ibn Habib se odmetnu od Islama, ne htjede primiti tu vjeru, nego objavi ostalim članovima svoga plemena: "Ja sam poslanik kojeg je Allah poslao plemenu Benu Hanife kao što je Muhammeda ibn Abdullaha poslao plemenu Kurejš!" Ljudi iz njegova plemena počeše se okupljati oko njega, a privlačilo ih je njemu više faktora od kojih je najvažnija vezanost za vlastiti narod i pleme. To je uzelo toliko maha da bi neki sljedbenici Musejleme govorili: "Vjerujem i tvrdim da je Muhammed iskren a da je Musejlema lažac, ali lažac iz našeg plemena draži nam je od nekog ko je iskren, ali je iz nekog drugog plemena!?"

Kada je Musejlema toliko ojačao i osilio se, a njegovi sljedbenici se namnožili, posla on pismo Allahovom Poslaniku u kojem stajaše: "Od Musejleme, Allahovog poslanika, Muhammedu, Allahovom poslaniku! Neka je na tebe spas i mir. Ja želim da podijelim sa tobom našu zadaću i vlast. Meni i mome plemenu pripada pola zemlje, a tebi i Kurejšijama pola. Međutim, Kurejšije veoma često prekoračuju granice i diraju našu zemlju."

Musejlema posla pismo po dvojici svojih ljudi, a kada ga pročitaše Vjerovjesniku Muhammedu ﷺ, on ih upita: "A šta vas dvojica kažete na to?" Oni mu odgovoriše: "Mi kažemo isto što i on!" Vjerovjesnik im reče: "Tako mi Allaha, da je dozvoljeno ubijati glasnike, naredio bih da vas odmah ubiju!" Od tada je i uvedena praksa da se pregovarači, pismonoše ili glasnici nikada ne ubijaju!

Onda Vjerovjesnik napisa Musejlemi pismo sa sljedećom sadržinom: "Od Muhammeda, Allahovog poslanika, Musejlemi lašcu! Neka je spas i mir na onoga koji slijedi pravi put. Zemlja nije ni tvoja ni moja, nego je Allahova i On je daje kome hoće od Svojih robova. A nagrada pripada onima koji se Allaha boje!"

Zatim Vjerovjesnik posla to pismo po dvojici Musejleminih glasnika. Smutnja i zlo Musejleme el-Kezzaba se iz dana u dan povećavala. Allahov Poslanik odluči da ga još jednom pokuša upozoriti na njegovu zabludu, pa mu posla drugo pismo, a za svog pismonošu odabra junaka ove naše priče, Habiba ibn Zejda. Habib tada bijaše već odrastao mladić, u najboljim godinama života, a vjernik, ubijeđen u svoje vjerovanje, od glave do pete. Otputova Habib ibn Zejd sa zadatkom koji mu povjeri Vjerovjesnik. Išao je odlučno i hrabro, prevaljivao brda i doline, sve dok ne dođe u područje gornjeg Nedžda gdje su živjeli pripadnici plemena Benu Hanife. Kada stiže, on izvadi pismo i predade ga Musejlemi. Musejlema nije ni pročitao pismo do kraja, a grudi mu se naduše od srdžbe, njegovo požutjelo lice se zacrveni od ljutine i zavisti, pa u nemoći da išta drugo učini, naredi da se Habib okuje u lance, i da mu se dovede sutra ujutro dok smisli šta će s njim.

Sutradan Musejlema zasjede na svoje prijestolje, a sa njegove desne i lijeve strane stajahu njegovi najveći velikaši i pomagači, oni koji su bili nevjernici poput njega. Onda dozvoli i ostalom, običnom svijetu, da uđe i da svi zajednički prisustvuju ispitivanju Habiba. Onda naredi da dovedu Muhammedovog ﷺ glasnika, pa Habib uđe jedva vukući noge u teškim okovima. Habib zastade

usred ovog velikog skupa, ponosno uzdignute glave, ne strahujući ni najmanje za svoju daljnju sudbinu. Stajao je gordo kao vitko ratničko koplje koje se teško može slomiti. Musejlema upravi pogled u Habiba pa mu se obrati: "Vjeruješ li da je Muhammed Allahov poslanik?" "Da, vjerujem i izjavljujem da je Muhammed Allahov poslanik!", odgovori Habib ibn Zejd. "A vjeruješ li da sam ja Allahov poslanik?", crven od bijesa nastavi Musejlema ispitivanje. Habib mu sa podsmijehom odgovori: "Moje uši su gluhe za ono što ti govoriš!" Musejlema skoči od gnjeva pa zamuckujući naredi jednom od svojih čuvara: "Odsijeci jedan dio njegovog tijela!" Musejlemin dželat hitro priskoči, zamahnu sabljom i komad Habibovog tijela pade na pod, a iz rane šiknu krv.

Onda Musejlema ponovi isto pitanje: "Vjeruješ li da je Muhammed Allahov poslanik?" "Da, vjerujem da je Muhammed Allahov poslanik?", ponovi Habib svoj odgovor. "A vjeruješ li da sam ja Allahov poslanik?", nastavi Musejlema. "Pa već sam ti rekao da moje uši ne čuju šta ti to pričaš!", osta Habib uporan. Musejlema ponovo naredi da mu odsijeku dio tijela, a kada dželat izvrši zapovijest na podu se nađe još jedan komad, do maloprije živog tijela. Ljudi su iskolačenih očiju gledali šta se dešava čudeći se Habibovoj hrabrosti i inatu. Musejlema je i dalje pitao, dželat je i dalje komad po komad tijela sjekao, a Habib je samo ponavljao: - *Ešhedu enne Muhammeden resulullah!* - Vjerujem i tvrdim da je Muhammed Allahov poslanik.

Malo pomalo, skoro polovina Habibovog tijela iskomadana ležaše oko njega na podu, a ona druga polovina, još uvijek živa, i dalje izgovaraše šehadet. Tako Habib i umrije, a njegove usne do zadnjeg časa izgovarahu ime čovjeka kojem je svečano zavjet dao još kao dijete u noći Akabe, ime Vjerovjesnika Muhammeda ﷺ.

Kada vijest o smrti Habiba ibn Zejda stiže u Medinu, njegova majka Nusejba bint Ka'b reče svega nekoliko rečenica: - Za takve situacije i momente sam ga i pripremala, a Allaha molim da ga nagradi najboljom nagradom. Allahovom Poslaniku je prisegu na vjernost dao još dok je bio mali, a to je najbolje dokazao sada kada je postao tako veliki. Ako mi Uzvišeni Allah omogući, lično ću se osvetiti Musejlemi i učiniti da njegove kćeri za njim nariču!

Dan koji je Nusejba očekivala je uskoro došao. Telal Ebu Bekra, halife Allahovog Poslanika, je sve živo pozivao u rat protiv Musejleme Kezzaba. Muslimanska vojska se opremi i krenu u pravcu gdje se nalazio lažni Božiji poslanik. U redovima muslimana je bila i Nusejba i njen sin Abdullah ibn Zejd, majka i

sin skupa kao nekada na Uhudu. A kada velika Bitka na Jemami otpoče, vidješe Nusejbu koja je poput razjarene lavice jurila kroz neprijateljske redove vičući: "Gdje je taj Allahov neprijatelj? Pokažite mi tog Allahovog neprijatelja!" A kada je umorna i izranjavana stigla do Musejleme, nađe ga kako leži na zemlji a sablje muslimanskih boraca se crvene od njegove krvi. Nusejba zahvali Allahu i smiri svoju dušu i srce. A kako i ne bi? Zar nije Allah ﷻ osvetio njenog dobrog i bogobojaznog dječaka Habiba uništenjem njegovog ubice, tog nesretnog nevjernika!?

Svakako, sada su obojica na putu prema svome Gospodaru, ali, jedan će u Džennet, a drugi u Džehennem!

EBU TALHA EL-ENSARI

(Zejd ibn Sehl)

"Nismo čule za ljepši mehr od Ebu Talhinog Ummu Sulejmi, jer joj je mehr bio njegovo prihvatanje Islama!" (žene Medine)

Saznade Zejd ibn Sehl, poznatiji kao Ebu Talha, da je Rumejsa bint Milhan, zvana Ummu Sulejm, ostala udovica nakon što joj je muž umro, pa ga je ova vijest veoma obradovala. Ne treba to da bude čudno, jer Ummu Sulejm bijaše jedna ugledna, poštena i razborita žena. Teško je bilo naći neku pohvalnu osobinu, a da se ona s tom osobinom nije odlikovala. Tako on odluči da je što prije zaprosi za sebe, prije nego ga pretekne neko ko je također tražio ženu poput Ummu Sulejm.

Ebu Talha je bio ubijeđen da Ummu Sulejm, kada se već odluči na ponovnu udaju, neće nikom od prosaca dati prednost u odnosu na njega. Pa on bijaše već sasvim zreo čovjek, dosta ugledan i poštovan od drugih, a povrh toga veoma bogat i imućan. Osim toga, bijaše jedan od najboljih konjanika i boraca u plemenu Beni Nedždžar, a u gađanju lukom i strijelom nije mu bilo ravna u cijelom Jesribu.

Tako Ebu Talha krenu kući Ummu Sulejm. I dok je on išao putem, sjeti se kako je Ummu Sulejm, slušajući mekkanskog misionara Mus'aba ibn Umejra koji je pozivao u vjeru Islam, počela ga slijediti. Priznala je Muhammeda za Allahova vjerovjesnika, te ušla u njegovu vjeru. Ali, isto tako, Ebu Talha se prisjeti umrloga muža Ummu Sulejme pa reče sam sebi: - Pa šta ako je ona prihvatila tu vjeru? I pored toga njen se muž čvrsto držao vjere svojih predaka odbacujući svaku mogućnost da slijedi Muhammeda i tu njegovu novu vjeru.

Ebu Talha stiže kući Ummu Sulejm i zatraži dozvolu da uđe, a ona mu to dopusti. Kod nje se nalazio njen sin Enes. Ebu Talha bez puno okolišanja zaprosi Ummu Sulejm, a ona mu odgovori: -

Čovjeka poput tebe, o Ebu Talha, je teško odbiti, ali se ja neću nikad udati za tebe jer si ti nevjernik. Ebu Talha pomisli kako se Ummu Sulejm na taj način samo opravdava, a da je u stvari izabrala nekog drugog od svojih prosaca, možda bogatijeg i uglednijeg, te njemu dala prednost.

On joj reče: - Boga mi, nije to pravi razlog što me odbijaš Ummu Sulejm! Ona ga upita: - A koji je to razlog, onda? On reče: - Ono što je žuto i bijelo - zlato i srebro. - Zlato i srebro?! - upita ona. - Da - reče Ebu Talha. Ona tada reče: - E ako misliš da je tako, uzimam te za svjedoka, a Allah i Njegov Poslanik su mi pravi svjedoci, da ću, ako pređeš na Islam i postaneš musliman, pristati da se udam za tebe bez trunke zlata ili srebra kao vjenčanog dara. Tvoj prelazak na Islam biće mehr - vjenčani dar!

Kada je čuo riječi Ummu Sulejm, misli Ebu Talhe odlutaše njegovom kipu, kojeg je napravio od finog, kvalitetnog drveta i koji je bio njegovo lično božanstvo, kao što su to imali i ostali uglednici poput njega.

Ali, Ummu Sulejm nije htjela da propusti priliku koja joj se ukazala, pa pridržavajući se onoga "Željezo se kuje dok je još vruće", nastavi govoriti: - Zar ne znaš, Ebu Talha, da je ono božanstvo kome se ti klanjaš niklo iz zemlje?! Zar te nije sram da obožavaš komad nekog stabla od kojeg si dio uzeo sebi za božanstvo, dok je neko drugi od istog tog stabla uzeo komad pa naložio vatru da se ogrije ili da nešto ispeče.

Ako primiš Islam, o Ebu Talha, zadovoljstvo će mi biti da mi budeš muž i od tebe ne želim drugog vjenčanog dara osim Islama. -A ko će mi pokazati kako da primim Islam? - Ja ću to učiniti. - A kako? - Trebaš iskreno i sa ubjeđenjem izgovoriti riječi šehadeta kojima ćeš posvjedočiti da nema boga osim Allaha, a da je Muhammed Njegov poslanik. Onda ćeš otići kući, razbiti onog svoga idola i baciti ga.

Ebu Talha osjeti neko olakšanje, a radost mu se ocrtavala na licu dok je izgovarao: - *Ešhedu en la ilahe illellah, we ešhedu enne Muhammeden resulullah!*

I tako se on oženi sa Ummu Sulejm. Žene Medine bi često govorile: - Nikad nismo čule za časniji i vredniji mehr od mehra Ummu Sulejm. Njen mehr je bio vjera Islam!

Od tog dana Ebu Talha svim srcem uđe pod bajrak Islama stavljajući se svim svojim bićem u njegovu službu. On bijaše jedan od sedamdeset časnih ensarija koji su Allahovom Poslaniku dali zavjet na vjernost u blizini Mekke, na mjestu zvanom Akaba.

Tada je s njim bila i njegova žena Ummu Sulejm. On je jedan od dvanaest poglavara koje je tu noć izabrao Allahov Poslanik da predvode muslimane u Jesribu do Hidžre.

Osim toga, Ebu Talha je učestvovao u svim pohodima sa Allahovim Poslanikom protiv mušrika, u kojima je pokazao veliku hrabrost i strpljivost na teškim ispitima. Ali, najveći dan Ebu Talhe je njegova borba uz Vjerovjesnika na Uhudu. Pa da čujemo nešto o tome danu ...!

Ebu Talha je zavolio Allahovog Poslanika ﷺ najdubljom srčanom ljubavlju koja je poput krvi kolala njegovim venama. Nije se mogao zasititi od pogleda u njega, niti mu je ikad bilo dosta slušanja blagoga govora Poslanikova. Kad bi ostajao s njim, sjeo bi pred njega i govorio: - Allahov Poslaniče, moja duša je otkup za tvoju dušu, a moje lice je štit za tvoje lice!

A na dan Uhuda, kada se muslimani rasuše od Vjerovjesnika, a prema njemu, sa svih strana, navališe mušrici da se konačno obračunaju s njim, te mu slomiše zub, raskrvariše čelo, rasjekoše usnu i proliše krv po njegovom plemenitom licu. Oni najpodliji proniješe vijest da je Muhammed ubijen, što bi dodatni udarac za ionako zbunjene muslimanske borce, pa su gotovo izgubljeni samo olakšavali posao Allahovim neprijateljima.

U tim najtežim momentima uz Allahovog Poslanika je ostala mala skupina ashaba među kojima bijaše i Ebu Talha. Stajao je Ebu Talha ispred Vjerovjesnika, isprsivši se čvrsto poput brda, dok je Vjerovjesnik stajao zaklonjen iza njega. Iz njegovog moćnog luka izlijetale su strijele s kojima nije znao promašiti, gađajući jednog po jednog mušrika štitio je Allahovog Poslanika. Poslanik bi izvirivao iza leđa Ebu Talhe gledajući kako on pogađa cilj, dok bi ga on upozoravao govoreći mu: - Draži si mi od oca i majke, Allahov Poslaniče, ne izlaži se tako pa da te pogode. Moje grudi su otkup za tvoje grudi, a moj vrat za tvoj vrat. Ja sam ovdje da tebe otkupim! Neki od muslimanskih boraca bi prolazio pored Vjerovjesnika povlačeći se pred neprijateljem i noseći uza se tobolac sa strijelama, pa bi mu Vjerovjesnik govorio: - Ostavi te strijele Ebu Talhi i ne bježi s njima!

I tako je Ebu Talha branio Allahovog Poslanika slomivši tri luka i ubivši neprijatelja onoliko koliko je Allah odredio. A onda se bitka završila i Allah je spasio i sačuvao Svoga Poslanika.

Kako god je Ebu Talha bio darežljiv i požrtvovan u borbi na Allahovom putu onda kada je to najpotrebnije, isto tako bio je darežljiv u dijeljenju svog imetka onda kad je trebalo da se dijeli.

Jedan od tih primjera je da je on imao voćnjak palmi i grožđa, i cijeli Jesrib nije poznavao neki drugi voćnjak da u njemu ima toliko stabala, tako slatkih plodova i sa tako lijepom pitkom vodom. I dok je jednog dana Ebu Talha klanjao u hladovini svoga voćnjaka, njegovu pažnju privuče neobično lijepa ptica zelena perja, crvena kljuna i šarenih nogu. Skakutala je s grane na granu cvrkućući tako lijepo. Ebu Talhu zadivi neobičan izgled ptice i odluta u mislima o njoj. Nakon nekoliko trenutaka on se prisjeti da je u namazu i vrati se svome ibadetu. Ali, nikako nije mogao da se sjeti koliko je rekata klanjao?! Dva rekata a možda i tri? Uzalud, nije mogao da se sjeti. A kada je završio namaz, otišao je Allahovom Poslaniku pa mu se požalio na samog sebe; kako su ga njegov voćnjak, i ono drveće u njemu, i ona neobična ptica omeli u namazu. Onda mu je rekao: - Allahov Poslaniče! Ti si mi svjedok da cijeli svoj voćnjak dajem kao sadaku, u Allahovo ime, pa ti odredi da se koristi u onu svrhu koja bi bila najdraža Allahu i Njegovom Poslaniku! Tako je Ebu Talha cijeli svoj život proveo čineći dobra djela, posteći, boreći se, a tako je, posteći i boreći se i umro.

Prenosi se da je živio poslije smrti Vjerovjesnika trideset godina, koje je proveo neprekidno posteći iz dana u dan, osim u bajramske dane kada je post zabranjen. Tako je poživio dugo dok nije postao starac u poznim godinama života. Međutim, ta starost ga nije sprečavala da učestvuje u pohodima i bitkama kroz koje se, sve dalje i dalje širila Allahova vjera i uzdizala Njegova riječ.

Tako su, jedanput, muslimani za vrijeme halife Osmana ﷺ krenuli u neku bitku na moru, a Ebu Talha se po običaju poče spremati da ide s ostalim borcima. Njegovi sinovi mu rekoše: - Oče naš, neka ti se Allah smiluje, pa ti si isuviše star da bi išao u borbu. Ratovao si uz Allahovog Poslanika, Ebu Bekra i Omera ﷺ. Zašto ne bi malo predahnuo, a nama prepustio da se borimo i za tebe i za sebe? - On im odgovori: - Uzvišeni Allah nam kaže: *Krenite u boj, bili slabi ili snažni*... (Et-Tewba, 41.)

U tom časnom ajetu obraća se svima, i starima i mladima, i nije nam odredio nikakvu granicu u godinama! - I nije bilo druge, nego da i on ode u tu borbu.

Dok je stari Ebu Talha plovio na lađi sa ostalom muslimanskom vojskom, negdje na po puta teško oboli, zbog čega ubrzo i umrije. Muslimani počeše tragati za kakvim otokom gdje bi ga ukopali, ali im to pođe za rukom tek nakon sedam

dana. Za sve to vrijeme Ebu Talhino tijelo je, prekriveno platnom, bilo među njima nimalo se ne promijenivši, kao da je vrijedni ashab tek zaspao.

I tako, nasred morske pučine, daleko od kuće, porodice i rodnog kraja, neispraćen od svojih najbližih, ukopan je Ebu Talha. A šta mu može nauditi to što je daleko od svih ljudi kada je blizu Uzvišenom Allahu.

REMLA BINT EBI SUFJAN
(Ummu Habiba)

"Ummu Habiba je dala prednost Allahu i Njegovom Poslaniku nad svim ostalim i toliko je prezirala povratak u nevjerstvo kao što čovjek prezire da bude bačen u vatru." (historičari)

Ebu Sufjanu ibn Harbu ni na kraj pameti nije bilo da bi neko iz plemena Kurejš učinio nešto mimo njegove volje ili se oglušio o njegove naredbe, jer on bijaše najodabraniji uglednik u Mekki i vođa koji se morao slušati i poštovati.

Međutim, njegova kćerka Remla, poznatija po nadimku Ummu Habiba, bila je ta koja je opovrgla to pravilo.

Ona je zanijekala božanstvo svoga oca i skupa sa svojim mužem Ubejdullahom ibn Džahšom uzvjerovala u Jednog i Jedinog Boga Allaha, koji nema druga, te priznala poslanstvo Njegovog poslanika Muhammeda ibn Abdullaha. Pokušao je Ebu Sufjan svim mogućim sredstvima, milom i silom, da svoju kćer i njenog muža vrati u svoju vjeru, vjeru svojih očeva, ali bez uspjeha. Iman koji se ukorijenio u srce Remle bijaše dublji i čvršći nego što bi ga Ebu Sufjanova srdžba, jaka poput uragana, mogla iščupati ili poljuljati.

Zbog Remlinog prelaska na Islam Ebu Sufjana poče moriti teška briga, jer nije znao na koji način da se sretne sa Kurejšijama, nakon nemoći da kćerku podvrgne svojoj volji i spriječi je da slijedi Muhammeda.

Kada Kurejšije vidješe da je Ebu Sufjan ljut na Remlu i njenog muža, počeše da ih napadaju i, malo pomalo, dovode u sve težu i težu situaciju tako da uskoro više nisu mogli opstati živi u Mekki. A kada Resulullah ﷺ dozvoli muslimanima da učine hidžru u Abesiniju, Remla, kćerka Ebu Sufjana, skupa sa svojom malom

kćerkicom Habibom i mužem Ubejdullahom ibn Džahšom, bijaše među prvim muhadžirima na Allahovom putu, koji sa svojom vjerom pobjegoše u okrilje Nedžašijeve zaštite.

Ali, Ebu Sufjanu i ostalim poglavarima Mekke, pade teško da iz svojih ruku ispuste tu malu skupinu muslimana koji su sada u Abesiniji uživali slasti mirnog i ugodnog života. Zato oni poslaše svoje glasnike Nedžašiji koji mu svašta ispričaše protiv njih, i koji zatražiše da im te odbjegle Mekkelije preda, napominjući mu da oni pričaju o Isau i njegovoj majci Merjemi ružne stvari. Nedžašija posla po muhadžire i poče ih ispitivati o stvarnoj suštini njihovog vjerovanja, te o tome šta oni govore o Isau i njegovoj majci Merjemi. Tražio je od njih da mu prouče nešto iz Kur'ana koji se objavljuje Muhammedu.

A kada ga oni izvjestiše o biti svog vjerovanja te mu proučiše nekoliko ajeta iz Kur'ana, on zaplaka tako da mu suze pokvasiše bradu, te im reče: "Ovo što je objavljeno vašem vjerovjesniku Muhammedu i ono što je donosio Isa, sin Merjemin, uistinu je svjetlo sa istog Izvora." Onda on obznani svoje vjerovanje u Allaha koji nema nikakvog sudruga i priznanje poslanstva Muhammedovog ﷺ. Isto tako obznani da će štititi sve muslimane koji učine hidžru u njegovu zemlju, unatoč činjenici da ostali njegovi svećenici odbiše prihvatiti Islam i ostadoše u kršćanskoj vjeri.

Tada Ummu Habiba pomisli da su za nju dani postali vedri i sretni nakon duge gorčine koju je preživljavala, te da je njeno bolno putovanje po trnovitom putu preinačeno u mirne i sigurne predjele. Međutim, nije mogla znati šta joj je to još sudbina pripremila. Uzvišeni Allah je htio da stavi Ummu Habibu na tešku i surovu kušnju pred kojom se iskusni i zreli ljudi nimalo ugodno ne bi osjećali i u kojoj bi mnogi posrnuli. Nju je Allah iz tog velikog iskušenja izveo kao pobjednicu, onu koja je zasjela na najbolje mjesto.

Jedne noći, kada je Ummu Habiba otišla na počinak, sanja ona svoga muža Ubejdullaha kako posrće po uskovitlanom moru, dok ga je svaki čas prekrivala teška tama. On bijaše u veoma lošem stanju. Ona se prenu iz sna uplašivši se zbog onog što je vidjela. Ni njemu, a ni ikome drugom nije htjela ništa spomenuti u vezi ovoga sna.

Međutim, njen san se veoma brzo obistini. Ne prođe ni jedan dan od te nesretne noći, a Ubejdullah ibn Džahš, njen muž, odbaci svoju vjeru i pokrsti se. Onda se nadoveza obilaziti hanove gdje se prodaje vino, pa se poče družiti sa "majkom svih zala" ne trijezneći se nijednoga časa. Uskoro svoju ženu stavi da izabere između dvije mogućnosti, od kojih je ona slađa bila teška i gorka; ili da se

razvede, ili da se i ona pokrsti!? Ummu Habiba se iznenada nađe između tri stvari: - Ili da se odazove mužu koji je sve više insistirao da se i ona pokrsti, čime bi se odrekla svoje vjere, a s time, da Allah sačuva od toga, zasluženo primila dunjalučku sramotu i ahiretsku kaznu. To bijaše stvar za koju ona odluči da je neće učiniti pa makar (joj) željeznim češljevima otkidali komad po komad mesa sa njenih kostiju; ili da se vrati u kuću svoga oca, koja je i dalje bila tvrđava idolopoklonstva, gdje bi živjela skrhana i poražena skupa sa svojom vjerom; ili da ostane u Abesiniji sama, odbačena, bez porodice, domovine i bez igdje ikoga. Ona odabra i dade prednost onom u čemu bijaše Allahovo zadovoljstvo. Odluči se na ostanak u Abesiniji sve dok Allah od Sebe ne pošalje neki izlaz.

Čekanje Ummu Habibe nije potrajalo dugo. I samo što isteče njezin iddet (period nakon smrti muža ili razvoda braka koji žena mora provesti prije ponovne udaje), nakon smrti muža koji poslije pokrštavanja poživi veoma kratko, njoj dođe olakšanje. Nenadano joj dođe sreća lepršajući kao na zelenim smaragdnim krilima iznad njene žalosne kuće.

Toga blještava i ugodna jutra neko pokuca na njena vrata. Kada ih otvori, bi iznenađena ugledavši Ebrehu naročitu sluškinju vladara Nedžašije. Ona je uljudno i radosno poselami i zatraži dozvolu da uđe. Onda joj reče: - Vladar te selami i poručuje ti da te je Muhammed Resulullah zaprosio za sebe. Poslao je vladaru pismo u kojem ga ovlašćuje da u njegovo ime izvrši čin vjenčanja. Ti trebaš sa svoje strane ovlastiti koga hoćeš, a ko bi tebe zastupao. Ummu Habiba gotovo poleti od radosti i onda progovori: - Allah te obradovao svakim dobrom! Allah te obradovao svakim dobrom! Onda poče skidati sav nakit koji je posjedovala. Tako skide narukvice i dade ih Ebrehi. Onda skinu halke koje se nose na nogama, a zatim joj dade i naušnice i prstenje. Da je u tom momentu imala sve dunjalučke riznice, dala bi joj (zbog radosne vijesti koju joj je saopćila). Onda joj reče: - Opunomoćujem Halida ibn Se'ida ibn 'Asa da me zastupa, jer mi je najbliži rođak od svih ljudi.

I u prekrasnom Nedžašijevom dvoru, u jednom od najljepših vještački uređenih vrtova, koji se nadovezivao na prirodne bašče van dvora, u velikoj sali prostrtoj skupocjenim prostirkama i osvijetljenoj brojnim svjetiljkama, sakupili su se najugledniji ashabi koji su tada boravili u Abesiniji. Na čelu bijahu Dža'fer ibn Ebi Talib, Halid ibn Selam ibn 'As, Abdullah ibn Huzejfe i drugi. Došli su da prisustvuju činu vjenčanja Ummu Habibe, kćerke Ebu Sufjana, sa Allahovim Poslanikom ﷺ.

Kada su se svi prisutni smjestili, Nedžaši ustade i poče govoriti: - Neka je hvala Allahu, Silnome i Mudrome. Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, a da je Muhammed Njegov rob i poslanik. On je taj kojega je najavio Isa, sin Merjemin. Što se ovog skupa tiče Poslanik ﷺ je tražio od mene da ga vjenčam sa Ummu Habibom, kćerkom Ebu Sufjana, i ja se odazivam njegovom zahtjevu. Ispred njega isplaćujem joj mehr u iznosu od četri stotine dinara u zlatu. Pa neka bude po sunnetu Allahovom i sunnetu Njegovog Poslanika. Onda on izruči zlatnike pred Halida ibn Selama ibn 'Asa. Onda ustade Halid pa reče: - Hvala Allahu, Njemu se zahvaljujem i od Njega pomoć tražim. Njemu se kajem i od Njega oprost tražim. Svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik, i da ga je poslao sa vjerom upute i istine da nadvlada sve druge vjere makar to bilo mrsko nevjernicima. Što se ovoga tiče, odazivam se traženju Poslanika ﷺ i za njega udajem Ummu Habibu, kćer Ebu Sufjana. Neka Allah blagoslovi Poslanika i njegovu ženu. Neka je sretno Ummu Habibi u hajru kojeg joj je Allah propisao. Onda uze dukate i htjede poći Ummu Habibi, a za njim ustadoše i ostali ashabi. Kad Nedžašija reče: - Sjedite, sunnet i praksa Vjerovjesnika je da se prilikom vjenčanja počasti hranom. Onda naredi da se donese hrana, pa svi jedoše i tek onda se raziđoše.

Kaže Ummu Habiba: "Kada mi donesoše one dukate, ja poslah Ebrehi koja me obradovala pedeset miskala zlata i rekoh joj: - Ono što sam ti dala bilo je na ime muštuluka, ali tada nisam imala ništa od para pa primi ove dukate. Ne prođe puno vremena kad eto Ebrehe koja mi vrati zlato, a onda izvadi kesu u kojoj bijaše sav nakit što joj ga dadoh. Sve mi to vrati i reče mi: - Vladar mi je rekao da od tebe ne smijem ništa uzeti, a naredio je svojim ženama da ti pošalju sve vrste mirisa koje posjeduju. Sutradan mi donese veres, ud, amber i druge trave i mirise, i reče mi: - Imam jednu želju. - Koja je to? - upitah je. Ona mi reče: - Prešla sam na Islam i slijedim vjeru Muhammedovu, pa prenesi od mene selam Vjerovjesniku i reci mu da i ja vjerujem u Allaha i u Njegove poslanike. Nemoj to zaboraviti. Ona me opremi za put, a iza toga me odvedoše u Medinu Resulullahu ﷺ. Kada se susretoh s njim obavijestih ga o svemu kako se vjenčanje obavilo i šta sam učinila sa Ebrehom, Nedžašijevom služavkom. Prenesoh mu i selame od nje, a on se tome obradova i reče: - Neka je i na nju selam i Allahova milost i bereket!"

WAHŠIJ IBN HARB

"On je ubio najboljeg čovjeka nakon Muhammeda ﷺ, ali je također ubio i najgoreg čovjeka!" (historičari)

Ko je taj što je tako rastužio srce Allahova Poslanika kada je ubio njegovog amidžu Hamzu ibn Abdulmuttaliba na Uhudu? Zatim je izliječio i smirio srca svim muslimanima kada je ubio Musejlemu el-Kezzaba na Jemami?! To je Wahšij ibn Harb, abesinski rob zvani Ebu Desame. O njemu postoji veoma zanimljiva i poučna a istovremeno tužna i krvava priča. Pa obrati pažnju i poslušaj tu priču od Wahšija lično!

Kaže Wahšij: - Bio sam od malehna rob kod jednog od uglednih Kurejšija Džubejra ibn Mut'ima. Amidža moga gospodara, Tuajme, bijaše ubijen na Bedru i to od strane Hamze, pa je mome gospodaru bilo veoma žao amidže i zakleo se je i "Latom i Uzzaom" (mušričkim idolima) da će svog amidžu kad - tad osvetiti i da će njegovog ubicu ubiti. Tako je počeo iščekivati i vrebati priliku da se osveti Hamzi.

Nije mnogo vremena prošlo od Bedra, a Kurejšije se odlučiše na put u Medinu, da se konačno obračunaju sa Muhammedom ibn Abdullahom i da se osvete za poginule rođake na Bedru. Vojska se poče pripremati, jedinice raspoređivati, oprema i konji sakupljati, da bi nakon svih priprema zapovjedništvo nad cijelom mušričkom vojskom bilo povjereno Sufjanu ibn Harbu.

Ebu Sufjan odluči da uz vojsku povede i grupu žena, većinom uglednih Kurejšijki, kojima su na Bedru ubijeni očevi, sinovi, braća ili neko od bliže rodbine. One su trebale bodriti ratnike na borbu i ne dozvoliti im da bježe sa bojnog polja, ako bi se to slučajno desilo. Među skupinom žena koja je iz Mekke krenula za Medinu bijaše Ebu Sufjanova žena Hinda. Njen otac, amidža i brat su bili ubijeni na Bedru.

Dalje priča Wahšij: - Kada ja vojska trebala krenuti Džubejr ibn Mut'im mi reče: - Da li bi želio, o Ebu Desame, izbaviti se iz ropstva, i postati slobodan čovjek? - Kako to da učinim? - ja ga priupitah. - Ja ću ti to omogućiti! - reče mi on. - Kako? - bijah veoma nestrpljiv, jer malo je robova kojima se nudilo ovako nešto. - Ako ubiješ Hamzu, amidžu Muhammedova, za mog amidžu Tuajmu ibn Adijja, postaćeš slobodan! - A ko mi garantira da ćeš održati obećanje? - ja ponovo upitah. - Koga god izabereš. To ću ponoviti pred svim ljudima! - Učini tako i ja se slažem s tobom - rekoh zadovoljno.

Dalje Wahšij nastavlja priču pa kaže: "Bio sam Abesinac, a kopljem sam baratao kako samo Abesinci umiju, tako da što sam god gađao, nikad nisam promašio. Uzeh svoje koplje i krenuh sa ostalom vojskom, obično bivši na samom njenom kraju, blizu žena koje su vojsku pratile. Inače, za samu borbu se uopće nisam zanimao. Kada bih god naišao pored Hinde, žene Ebu Sufjana, ili ako bi ona prolazila pored mene, pogledala bi u koplje koje je bilo kao priraslo mojoj ruci i čiji je šiljak blještao na pustinjskom suncu, pa bi mi govorila: - Ebu Deseme... Izliječi naša srca!

A kada smo stigli na Uhud i kada su vojske stale jedna naspram druge, počeh tražiti u redovima muslimana Hamzu, kojeg sam inače poznavao i ranije. Lahko ga ugledah, jer se on nije krio ni od koga. Na grudi je stavio nojevo pero kao znak raspoznavanja, kako bi svakom protivniku jasno ukazao na sebe, što su radili samo najhrabriji arapski ratnici.

Kada je boj otpočeo, Hamza, kojeg sam stalno motrio, je jurnuo poput razjarenog lava među kurejšijske redove sijekući protivnike na sve strane. Pred njim niko nije mogao ostati miran niti mu se iko mogao suprotstaviti. I dok sam se ja pripremao za napad, zaklanjao se za drvo ili kamen kako bih mu se što više približio, odjednom me preduhitri jedan kurejšijski ratnik po imenu Siba' ibn Abdiluzza koji skoči pred Hamzu i povika: - Dođi mi na mejdan Hamza! Dođi! - Hamza se odmah okrenu prema njemu i reče: - Evo me, sinu mušrički, spreman sam! - I samo što udariše jedan na drugoga, Hamza spretno izbježe protivnikov udarac, a istovremeno zamahnu sabljom i udari ga tako precizno, da njegov protivnik, krvlju obliven, pade pred njega u pijesak. Tada ja osjetih priliku, stadoh na razdaljinu koja mi je itekako odgovarala, počeh da ciljam i zamahujem kopljem, pa kada bijah siguran u sebe, snažno ga bacih u pravcu Hamze, pogodih ga u stomak tako da je koplje odmah izbilo na drugu stranu njegovoga tijela. On teškim naporom pođe prema meni korak - dva, a zatim se sruši na zemlju dok je moje koplje i dalje bilo u njegovom tijelu. Kada bijah siguran da je umro, ja mu

priđoh, iščupah svoje koplje iz njegova tijela i vratih se prema šatorima gdje sjedoh pošto nemadoh potrebe za daljom borbom ili nekim drugim protivnikom. Njega sam ubio da bih sebe oslobodio!

Iza toga se bitka tek rasplamsala. Čas su jedni napredovali a drugi se povlačili, a čas je bivalo obratno. Na kraju se točak sreće okrenuo protiv Muhammeda i njegovih drugova, pa se uz veliki trud i borbu povukoše sa bojišta ostavljajući svoje poginule. To iskoristi Hinda bint Utbe, pa skupa sa ostalim ženama navali na tijela poginulih muslimana i počeše ih masakrirati; parale su im trbuhe, kopale im oči, odsijecale im noseve i uši... Onda Hinda od odsječenih ušiju i noseva napravi ogrlicu i minđuše pa ih stavi sebi kao ukras, a svoje zlatne minđuše i ogrlicu dade meni i reče: - Ovo pripada tebi, o Ebu Deseme! Dobro to čuvaj jer vrijedi veoma mnogo!

A kada se Bitka na Uhudu potpuno utišala vratih se u Mekku gdje me Džubejr ibn Mut'im nagradi kako je i obećao. Liši me ropstva i ja postadoh slobodan čovjek.

Ali, iz dana u dan, stvar za koju se borio Muhammed sve više je napredovala, a broj muslimana se svakog časa povećavao. I što se vjera Muhammedova više pojačavala, povećavala se i moja briga i strah za goli život.

Tako potraja sve dok Muhammed sa svojom silnom vojskom pobjedonosno ne uđe u Mekku, a ja u posljednji čas pobjegoh u Taif nadajući sa da ću tamo biti siguran. Ali, stanovnici Taifa nakon kratkog vremena počeše naginjati Islamu, pa poslaše jednu delegaciju u susret Muhammedu da mu objave svoj prelazak na Islam. Tada počeh proživljavati najteže trenutke u životu, zemlja mi postade pretijesna i nisam znao gdje bih se uputio; da li da bježim u Siriju na sjever, ili na jug u Jemen, ili možda u neku drugu zemlju.

I dok sam se lomio u tim razmišljanjima, jedan pametan čovjek me nasavjetova ovako: -, Jadan ne bio, Wahšij, pa ti uopće ne poznaješ Muhammeda! On nikoga nije ubio ko primi njegovu vjeru i to izgovaranjem iskrenog šehadeta posvjedoči. - I samo što saslušah tog čovjeka, ja se odmah uputih u pravcu Medine tražeći Muhammeda.

Kada stigoh u Medinu, saznadoh da je Muhammed u džamiji te odoh kod njega. Kada sam ga ugledao u džamiji polahko i sa strepnjom mu priđoh te zastadoh pred njim i rekoh: - *Ešhedu en la ilahe illallah, we ešhedu enne Muhammeden Resulullah!* Iskreno vjerujem i tvrdim da je samo Allah Bog, i priznajem da je Muhammed Allahov poslanik! - Kada ču riječi šehadeta, on podignu pogled prema meni, a kada me prepozna, odvrati od mene pogled i upita me: - Jesi li ti Wahšij? - Da, Allahov Poslaniče! - odgovorih mu. - Sjedi i ispričaj

mi kako si ubio Hamzu! - naredi mi on. Ja sjedoh i sve mu opširno ispričah, a kada završih, on opet okrenu lice od mene i reče: - Jadan ne bio, Wahšij! Kloni me se da te od danas više nikad ne vidim! -

Od tog dana sam se dobro čuvao da pogled časnog Vjerovjesnika ne padne na mene. Kada su drugi ashabi sjedili pred njim, ja sam obično zauzimao mjesto negdje iza njegovih leđa. Tako sam se vladao po naređenju Allahovog Poslanika sve do njegove smrti.

Zatim Wahšij nastavlja svoju priču pa kaže: - I pored toga što sam znao da Islam briše i oprašta sve grijehe koje je čovjek počinio prije primanja Islama, stalno sam osjećao veliku sramotu zbog grijeha kojeg sam počinio i mučila me savjest zbog te velike nedaće koju sam nanio Islamu i muslimanima ubistvom Hamze. Stalno sam očekivio neku priliku i nadao se da učinim nešto čime bih sprao sa sebe taj crni biljeg koji me je obilježavao.

Nakon smrti Allahova Poslanika hilafet preuze njegov najbolji drug Ebu Bekr ؓ. U isto vrijeme se pobuniše i odmetnuše od Islama plemena Benu Hanife na čelu sa Musejlemom el-Kezzabom koji za sebe poče tvrditi da je novi Božiji poslanik. Halifa Allahovog Poslanika pripremi vojsku i odasla je protiv Musejleme kako bi njega i njegovo pleme vratili u pravu Allahovu vjeru. Tada rekoh sam sebi: - Tako mi Allaha! Ovo je tvoja šansa, Wahšij! Dobro je iskoristi i ne ispuštaj je iz ruku! - Onda krenuh sa muslimanskom vojskom, ponesoh sa sobom koplje kojim sam ubio najodabranijeg šehida Hamzu ibn Abdulmuttaliba, i zakleh se da ću s tim istim kopljem ubiti Musejlemu ili poginuti kao šehid.

A kada je Bitka na Jemami uzela maha i kada muslimani potisnuše murtede u "bašču smrti", gdje su se ovi povukli sa svojim vođom Musejlemom na čelu, pođoh da ga tražim kao što sam nekada tražio Hamzu na Uhudu. Ugledah ga gdje stoji sa sabljom u ruci, a u isti čas primijetih jednog ensariju koji mu se primicao i vrebao ga kao što sam i ja činio. Kada mu se primakoh na daljini koja mi je najbolje odgovarala, nanišanih i zamahnuh kopljem, te ga bacih tako da pogodi tačno u cilj gdje sam želio. U isti momenat kada sam izbacio koplje iz svoje ruke u pravcu Musejleme, onaj ensarija skoči prema njemu i sasječe ga sabljom. Samo Allah ﷻ zna koji od nas dvojice ga je ubio...

Ako sam to bio ja, onda sam ja taj koji je ubio najboljeg od svih ljudi poslije Muhammeda ﷺ, ali sam isto tako ubio i najgoreg od svih.

HAKIM IBN HAZAM

"U Mekki postoje četiri osobe za koje smatram da su vredniji od toga da budu mušrici i nadam se da će prihvatiti Islam. Jedan od njih je i Hakim ibn Hazam." (Allahov poslanik Muhammed ﷺ)

Jeste li već čuli za ovog ashaba? Historija je zabilježila da je on jedino dijete koje je rođeno u unutrašnjosti časne Ka'be. Priča o njegovome rođenju bi ukratko glasila ovako.

Njegova majka je jedanput sa svojim drugaricama ušla u Ka'bu kako bi je razgledale. Inače taj dan Ka'ba bijaše otvorena povodom neke svečanosti. Njegova majka je bila tada noseća, pa je iznenada osjetila porođajne bolove tako da nije imala vremena da napusti Ka'bu. Tu joj donesoše kožu na koju staviše novorođenče. Taj dječačić bijaše Hakim ibn Hazam ibn Huwejlid. On je bratić majke pravovjernih Hatidže bint Huwejlid, radijallahu 'anha.

Hakim ibn Hazam je rastao u plemenitoj porodici velikog ugleda i bogatstva. Osim toga on bijaše razuman i bistar, poštovan tako da ga je njegov narod izabrao za jednog od svojih uglednika i povjerio mu jednu od časnih zadaća, brigu oko potreba hodočasnika. On bi iz svoga vlastitoga imetka izdvajao sredstva za brigu putnika ili hodočasnika Bejtullaha u periodu džahilijjeta.

Hakim ibn Hazam bijaše i prisni prijatelj Poslanika ﷺ prije nego je on odabran za Allahova Poslanika. I pored toga što je bio pet godina stariji od Vjerovjesnika, on se s njim veoma rado družio i pazio. Uživao bi u sijelu ili razgovoru s njim. Poslanik ﷺ mu je na ljubav uzvraćao ljubavlju, a na prijateljstvo prijateljstvom sa svoje strane. Iza toga dođe i rodbinska veza koja još više učvrsti odnose između njih dvojice. To se desilo onda kada je Vjerovjesnik ﷺ oženio njegovu tetku Hatidžu, kćerku Huwejlidovu, radijallahu 'anha. Sigurno ćete se začuditi nakon ovog pojašnjenja o dobrim

odnosima između Hakima i Poslanika ﷺ kada saznate da Hakim nije prešao na Islam sve do osvojenja Mekke kada je od početka poslanstva Poslanikovog prošlo više od dvadeset godina. Bilo je za očekivati da čovjek poput Hakima ibn Hazama, kojem je Allah dao zdrav razum i učinio ga bliskim rođakom Vjerovjesnikovim ﷺ, da takav čovjek postane pravi vjernik, onaj koji ga priznaje i slijedi njegovo poslanstvo i uputu. Ali, Allahova volja je bila drugačija, a ono što Allah hoće, tako i biva.

I kako god se mi čudili Hakimovom kasnom prelasku na Islam, isto tako se i on lično čudio tome. Samo što je stupio u Islam i osjetio slast pravog imana, on poče da se žestoko kaje zbog svakog časa svoga života kojeg je proveo kao mušrik (onaj koji obožava nekog drugog mimo Allaha), te onaj koji nije htio priznati istinitost Vjerovjesnika. Njegov sin ga, nakon što je primio Islam, vidje kako plače, pa ga upita: - Zašto plačeš oče? On odgovori: - Plačem iz više razloga, sine; prvo, moj kasni prelazak na Islam je učinio da me drugi prestignu u mnogim značajnijim situacijama. Pa sada, kada bih podijelio koliko čitav dunjaluk zlata, ne bih dostigao te nagrade i fadilete (kao da sam lično učestvovao u tim akcijama). Osim toga, Allah me spasio na dan Bedra i Uhuda, pa sam tada sâm sebi rekao: "Od sada više nikada neću pomagati Kurejšijama protiv Poslanika ﷺ, niti ću izlaziti iz Mekke. Međutim, malo iza toga ponovo sam, i još kako, bio na strani Kurejšija. Zatim sam, kad god bih pomislio da pređem na Islam, uvijek gledao na preostale ljude u plemenu Kurejš, koji su bili iskusni i čvrsto vezani za džahilijjetska vjerovanja, te bih se ponovo s njima družio. I kamo sreće da to nisam učinio. Ništa nas drugo nije upropastilo osim povođenje za našim očevima i precima. Pa kako da ne plačem sine!?"

I kako god se mi čudimo kasnom prelasku Hakima ibn Hazama na Islam, i kako se on sâm tome čudio, i Vjerovjesnik ﷺ se čudio da čovjek pametan i razuman poput Hakima nikako ne shvati vrijednost Islama. Želio je Vjerovjesnik da i on i ostali poput njega požure i što prije prihvate Islam, vjeru Allahovu.

U noći koja je prethodila osvojenju Mekke rekao je Alejhisselam svojim ashabima: - U Mekki imaju četvorica ljudi koji ne bi trebali ostati mušrici, i ja želim da uđu u Islam. Neko upita: - Ko su oni, o Allahov Poslaniče? On odgovori: - To su: Attab ibn Usejd, Džubejr ibn Mut'im, Hakim ibn Hazam i Suhejl ibn Amr. Allahova blagodat bijaše da su oni sva četvorica stvarno postali muslimani.

A kada je Poslanik ﷺ pobjedonosno ušao u Mekku, ipak je počastio Hakima ibn Hazama time što je svom glasniku naredio da poziva Mekkelije na ovaj način: "Ko svjedoči da je samo Allah Bog, Jedan Jedini i da nema nikakvog sudruga, te da je Muhammed Njegov rob i poslanik, taj je siguran i nema šta da se plaši. Ko sjedne pored Ka'be i preda svoje oružje taj je siguran. Ko se zatvori u svoju kuću taj je siguran.

Kuća Hakima ibn Hazama je, inače, bila u dnu Mekke, a kuća Ebu Sufjana u gornjem dijelu Mekke. Hakim ibn Hazam prihvati Islam tako da mu obuze sav njegov um, i uzvjerova imanom koji doprije u dubinu njegova srca i najsitniji dio krvotoka. Zareče se da će se otkupiti za svaki čin koji je uradio u džahilijjetu, i za svaki dobrovoljni prilog koji je udijelio na putu neprijateljstva prema Islamu, onolikom vrijednošću koliko je to tada vrijedilo.

I ispunio je on svoju zakletvu. Primjer za to je da mu je pripala čuvena, u historiji poznata, kuća "Daru-n-nedweh". U njoj su Kurejšije vršile sve sastanke i dogovore u predislamskom periodu. U njoj su kurejšijski uglednici i velikaši vijećali kako da ubiju Resulullaha ﷺ. Hakim ibn Hazam je zaželio da se riješi te kuće, kao da je time htio da spusti zastor i zaboravi onu ružnu prošlost, te je proda za sto hiljada dirhema. Jedan od kurejšijskih mladića mu tada reče: - Prodao si značajnu starinu (baštinu) Kurejšija, o amidža. Hakim mu na to odgovori: - Nije to tako sine! Sve uspomene i časti su prošle osim bogobojaznosti. Ovu kuću sam prodao samo zato da bih za njenu cijenu kupio kuću u Džennetu. I vas, prisutne, uzimam za svjedoke da cijeli ovaj iznos dajem za potrebe na Allahovom putu!

Nakon prelaska na Islam, Hakim ibn Hazam obavi hadždž kao musliman. Pred sobom je dotjerao stotinu deva ogrnutih skupocjenim pokrivačima i sve ih je zaklao u ime Allaha.

Na drugom hadždžu, dok je stajao na Arefatu, pred njim stajaše sto njegovih robova, a na vratu svakog od njih bijaše srebrna ogrlica na kojoj je bilo uklesano "U ime Allaha oslobođeni robovi od Hakima ibn Hazama". Onda ih je svih stotinu pustio na slobodu.

Kada je treći put obavljao hadždž, dotjerao je pred sobom hiljadu ovaca, da, hiljadu ovaca koje je poklao na Mini i s njihovim mesom nahranio siromašne muslimane, tražeći u tome nagradu kod Uzvišenog Allaha.

Nakon Bitke na Hunejnu, Hakim ibn Hazam zatraži od Allahovog Poslanika ﷺ svoj dio plijena, te mu on dade. On opet

zaiska, a Vjerovjesnik mu dade ponovo. Tako dobi stotinu deva, a tada još bijaše skorašnji musliman, pa mu Resulullah ﷺ reče: - O Hakimu, ovaj imetak je sladak ali prolazan, pa ko ga uzme sa zadovoljstvom u duši biće mu blagoslovljen. Ko ga, pak, uzme sa pohlepom, neće mu biti berićetan, i taj će biti kao onaj što stalno jede, a nikad da se zasiti. Gornja ruka je uvijek bolja od donje ruke! Kada Hakim ču od Poslanika ﷺ te riječi, reče mu! - O Allahov Poslaniče! Tako mi Onoga koji te je poslao sa istinom, nakon tebe više nikad ništa ni od koga neću zatražiti. I ni od koga više ništa neću uzeti sve dok ne napustim ovaj dunjaluk. I ovo obećanje i zakletvu Hakim je doslovno i vjerno ispunio.

U vrijeme Ebu Bekra ؓ pozva ga halifa es-Siddik da mu dâ njegov dio iz Bejtu-l-mala (državne blagajne), što Hakim odbi i pored toga što je pozvan više puta.

Kada je hilafet prešao na Omera el-Faruka ؓ i on ga pozva da mu dâ njegovo pravo, ali on opet odbi da uzme išta. Onda Omer ustade i reče prisutnim ljudima: - Uzimam vas za svjedoke, o skupino muslimana, da sam ja zvao Hakima da uzme svoje primanje, ali je on to odbio!

I ostao je Hakim pri svome obećanju. Ni od koga ništa nije uzeo sve dok nije napustio dunjaluk!

ABBAD IBN BIŠR

"Niko nije vredniji od trojice ensarija: Sa'da ibn Mu'aza, Usejda ibn Hudajra i Abbada ibn Bišra." (Aiša, majka pravovjernih)

Abbad ibn Bišr je svijetlo i blještavo ime u historiji Muhammedove ﷺ misije...

Ako ga tražiš među pobožnjacima, naći ćeš ga bogobojazna, čedna i poštena. Obnoć bi dugo klanjao i na namazu po nekoliko džuzova iz Kur'ana, a.š., učio...

Ako ga budeš tražio među junacima, naći ćeš ga kao hrabrog i nepokolebljivog borca, žednog najžešćih bitaka u kojima se uzvisuje Allahova riječ...

Ako ga, pak, tražiš između namjesnika i vladara, naći ćeš ga kao povjerljivog i odanog čuvara imetka muslimana...

Aiša, radijallahu 'anha, je za njega i za još dvojicu njegovih saplemenika rekla: - Trojici ensarija niko ne može osporiti vrijednost, a sva trojica su iz porodice Abdu Ešhel! To su: Sa'd ibn Muaz, Usejd ibn Hudajr i Abbad ibn Bišr.

Kada se nad nebom Jesriba pojavila prva od blještavih zraka upute u čistu vjeru Islam, Abbad ibn Bišr el-Ešhel je bio mladić lijepog izgleda i uzorna ponašanja. Na licu su mu se ocrtavali znaci čistote i čednosti, ali je u ophođenju sa drugima pokazivao odlike i mudrosti iskusnih ljudi, iako je tada tek stupio u dvadeset petu godinu svoga sretnoga i bezbrižnoga života.

Počeo je da se druži sa mekkanskim misionarom, Vjerovjesnikovim izaslanikom, mladim Mus'abom ibn Umejrom, tako da se veoma brzo zavolješe, a njihova srca združi neraskidiva snaga imana. Njihove duše, pod utjecajem veoma plemenitih i časnih zajedničkih osobina, postadoše kao jedna duša. Abbad bi slušao Mus'aba dok je ovaj svojim toplim i milozvučnim glasom

učio odlomke iz Kur'ana, napajao bi se sa tog neiscrpnog vrela, pa je Kur'an zavolio dubokom srčanom ljubavlju. Učenje Kur'ana mu posta opsesija, nešto stalno prisutno u njegovom srcu i mislima. Ponavljao bi kur'anske ajete i po noći i po danu, i kada je sâm i kad je s nekim u društvu, tako da posta poznat među ashabima kao "imam" i prijatelj Kur'ana.

Jedne noći je Vjerovjesnik klanjao noćni namaz u Aišinoj sobi, koja bijaše zid do zida odmah uz džamiju. Odjednom je začuo ugodni glas Abbada ibn Bišra koji je učio Kur'an onako kako ga je melek Džebrail donio u srce Vjerovjesnika. On upita Aišu: - Je li ono glas Abbada ibn Bišra? - Da, Allahov Poslaniče! - odgovori Aiša, radijallahu 'anha. - Dragi Allahu, oprosti mu i smiluj mu se! - reče Muhammed ﷺ...

Učestvovao je Abbad ibn Bišr u svim pohodima i bitkama sa Vjerovjesnikom, i svaki put se pokazao onako kako to dolikuje nosiocu Kur'ana.

Jedan od tih svijetlih primjera je kada se Allahov Poslanik vraćao iz pohoda zvanog "Zatu-r-rika'", pa odlučio da zanoći u jednom od brojnih tjesnaca među stijenjem. U tom pohodu jedan od muslimanskih boraca je zarobio neku ženu mušrikinju kojoj je muž bio odsutan, pa je poveo i nju kao dio plijena. Kada se njen muž vratio kući i nije našao svoju ženu, zakleo se svojim božanstvima "Latom i Uzzaom" da će stići Muhammeda i njegove drugove i da se neće vratiti dok im se ne osveti.

I dok su muslimani rasedlali konje i deve i pripremali se za konak, Alejhisselam ih upita: - Ko će nas čuvati i stražariti ove noći? - Pred njega istupiše Abbad ibn Bišr i Ammar ibn Jasir, braća po vjeri, koje je Allahov Poslanik pobratimio kada su muhadžiri iz Mekke došli u Medinu, pa rekoše: - Mi ćemo stražariti, o Allahov Poslaniče! -

Kada njih dvojica odoše na ulaz u klanac, Abbad reče svome bratu Ammaru: - Koju polovinu noći više voliš provesti u snu, prvu ili drugu? - Spavaću prvu polovinu noći - reče Ammar i pruži se daleko od njega.

Noć je bila mirna i topla a nebo vedro i zvjezdano. I zvijezde, i drveće, i kamenje, sve to kao da je jednoglasno odavalo hvalu i veličalo Uzvišenog Allaha. Duša Abbada ibn Bišra zažudje za ibadetom, a srce osjeti žeđ za Kur'anom.

Najveće uživanje Abbad bi osjetio dok bi Kur'an učio u namaza, jer bi tada slast koju je osjećao dok bi klanjao sjedinio sa slašću koju je doživljavao učenjem Kur'ana. Ne dvoumeći se

mnogo, Abbad se okrenu u pravcu Kible i stupi u namaz, da bi se nakon nekoliko trenutaka kroz noć začuo njegov lijepi glas koji je učio suru Kehf.

I dok je on u zanosu plovio u svjetlu Allahova nura, duboko uronuvši u beskrajna prostranstva Božanske Objave, stiže onaj mušrik koji je proganjao muslimane, pa kada ugleda Abbada kako stoji na samom ulazu u tjesnac shvati da je stigao na cilj. Znao je da je Muhammed sa svojim drugovima u zaklonu među stijenjem, a da je ovo njihov stražar.

Mušrik se prikrade bliže, pripremi svoj luk, stavi strijelu i nanišani. Strijela poleti i zabode se u tijelo Abbad ibn Bišra. Abbad iščupa strijelu iz tijela, kao da je to bila neka dosadna mušica koju otjera od sebe, pa mirno, nastavi svoje učenje u dubokom zanosu noćnog namaza...

Mušrik uze drugu strijelu, ponovo nanišani, odape je snažno, i strijela pogodi Abbada, a ovaj i tu strijelu iščupa iz tijela i baci je ne prekidajući namaz i ne hajući za uzrok tog uznemiravanja.

Mušrik i po treći put pogodi muslimanskog stražara, a Abbad pokleknu i pužući dođe do Ammara kojeg probudi riječima: - Ustani i stražari jer su me izmorile i oslabile rane! - Kada mušrik vidje da stražar nije sâm, pobježe u mračnu pustinju.

Kada je Ammar vidio kako krv lije iz tri rane na Abbadovom tijelu začuđeno povika: - Subhanallah! Pa zašto me nisi probudio odmah kad te prvi put nevjernik pogodio? - Abbad mu odgovori: - Učio sam jednu kur'ansku suru i bilo mi je mrsko da je tek tako prekidam dok je ne proučim do kraja. Tako mi Allaha, da se nisam bojao da ću izgubiti položaj i ulaz koji nam je Vjerovjesnik naredio da čuvamo, radije bih dopustio da se prekine ovaj moj dunjalučki život, nego što bih prekinuo učenje ove sure!!!

Kada su u vrijeme halife Ebu Bekra ﷺ počeli ratovi protiv otpadnika, pripremi halifa Es-Siddik veliku vojsku za konačni obračun sa Musejlemom el-Kezzabom. Trebalo je, pošto se to nije uspjelo milom, silom vratiti otpadnuta plemena u krilo vjere Islama, ili ih, ako to odbiju, zbrisati sa lica zemlje.

Abbad ibn Bišr je bio zajedno sa najodabranijim ashabima u toj muslimanskoj vojsci.

Za vrijeme te teške i iscrpljujuće borbe, Abbad je vidio neka, dotada nepoznata, prigovaranja ensarija muhadžirima i zamjerke muhadžira ensarijama. Vjernog ashaba, druga Vjerovjesnikova, Abbada ibn Bišra je u duši zabolilo od tuge i nezadovoljstva zbog ovakvog ponašanja mnogih i ensarija i muhadžira.

Uvidje Abbad da za muslimane spasa i selameta nema u ovoj odlučnoj bici, osim da se jedna skupina razdvoji od druge i da tako svak preuzme svoju odgovornost. Jedino tako će se pravi i istinski mudžahidi moći dokazati.

U noći koja je prethodila odlučujućem danu Bitke na Jemami sanjao je Abbad ibn Bišr kako su se nebesa otvorila pred njim i kada je on ušao, kako su se opet iza njega sklopila i zatvorila vrata na koja je on ušao.

Kada je ujutro Abbad svoj san ispričao Ebu Seidu el-Hudriji ovaj mu reče: - Tako mi Allaha! To može biti samo šehadet i stepen šehida! - Kada se uveliko razdanilo, Abbad se pope na neku uzvisinu od zemlje i povika: - O skupino ensarija, odvojite se od ostalih i dođite ovamo! Polomite i pobacajte korice od svojih sablji... Ne dozvolite da vjeru Islam išta loše zadesi zbog vas...!

Taj poziv je Abbad ponavljao sve dok se oko njega ne okupi priličan broj ensarija, njih oko četiri stotine, na čelu sa Sabitom ibn Kajsom, Berra'om ibn Malikom i Ebu Dudžanom, vlasnikom Resulullahove sablje.

Krenuo je Abbad sa ostalim muslimanima da se probije kroz neprijateljske redove, sijekući svojom sabljom i dočekujući udarce svojim tijelom. To potraja sve dok se mreža Musejleme lašca i njegovih sljedbenika ne pocijepa i dok ih muslimani ne satjeraše u "Bašču smrti". Tu, na ivici te bašče, pao je kao šehid Abbad ibn Bišr sav obliven krvlju... Broj rana od sablji, uboda kopljem ili strijelama, na njegovom tijelu nije bilo moguće izbrojati.

Toliko je bio izranjavan i isječen da su ga prepoznali tek onda kad su na njegovom tijelu otkrili neki raniji znak.

ZEJD IBN SABIT

"Ko će se baviti pjesništvom nakon Hassana i njegovog sina i ko će se baviti tefsirom nakon Zejda ibn Sabita?" (Hassan ibn Sabit)

Sada smo u drugoj godini po Hidžri. U Medini gradu Poslanikovom ﷺ sve vrvi od gužve zbog priprema za Bedr. Časni Vjerovjesnik baca zadnje poglede na prvu vojsku koja pod njegovom komandom ide u džihad (borbu na Allahovom putu), kako bi učvrstili Njegovu riječ na Zemlji. Tada pred saffove mudžahida izlazi mladi dječak koji nije imao ni trinaest. godina a koji se odlikovao bistrinom i oštroumnošću. U ruci je nosio sablju koja je bila duga kao on ili nešto duža. On priđe Poslaniku i reče: - Neka ja budem otkup za tebe, o Vjerovjesniče! Dozvoli mi da idem s tobom i borim se pod tvojom zastavom protiv Allahovih neprijatelja. Časni Vjerovjesnik pogleda u njega s divljenjem i neskrivenom radošću, blago ga potapša po plećima i sa ljubavlju i pažnjom odvrati ga od borbe zbog njegove mladosti.

Mali dječak se vrati vukući svoju sablju veoma tužan i razočaran, jer je izostao od časti da bude u društvu Poslanika ﷺ u njegovoj prvoj borbi. Skupa s njim vrati se i njegova majka En-Newwar bint Malik koja ne bijaše ništa manje tužna od svoga sina. Želja joj se nije ispunila da vidi svog sina kako skupa sa ostalim muškarcima ide kao mudžahid pod zastavom Allahovog Poslanika. Željela je da on zauzme ono mjesto za koje se moglo očekivati da ga zauzme njegov otac da je bio živ.

Kada vidje da na ovaj način, zbog svoje mladosti, nije uspio da dostigne društvo Poslanika, dječak od ensarija odluči da pokuša na drugom polju. Tu nije bilo ograničenja sa staršću, a na taj način se isto tako mogao približiti i družiti sa

Vjerovjesnikom ﷺ, to polje je bilo nauka i znanje. Dječak svoju ideju povjeri majci, našto se ona obradova i požuri da je što prije sprovedu u djelo.

Newwara ispriča ljudima iz svog plemena sve o dječakovoj želji i ideji, a oni odoše Poslaniku ﷺ, pa mu rekoše: - O Vjerovjesniče, ovo je naš sin Zejd ibn Sabit koji zna napamet sedamdeset sura iz Allahove Knjige. Uči ih ispravno baš onako kako su ti objavljene. Osim toga, on je izuzetno bistar, dobro piše i čita, a želio bi da bude uz tebe i da ti bude od koristi. Poslušaj nešto od njega, ako hoćeš. Poslanik posluša od dječaka nešto od onoga što je on znao, pa vidje kako tečno i lijepo uči. Kur'anske riječi su blistale sa njegovih usana kao što zvijezde blješte na vedrom nebu. Njegovo učenje je ukazivalo da on prati šta govori, a pauze koje je učino da dobro shvata i razumije smisao teksta. Plemeniti Vjerovjesnik se obradova vidjevši da dječak zna više od onoga kako su mu ga opisali, a posebno se radovao njegovom poznavanju pisma. On pogleda dječaka pa mu reče: - O Zejde, nauči pismo Jevreja (hebrejski), jer ja nemam u njih povjerenja kada nešto diktiram. Dječak odgovori: - Slušam i odazivam ti se, o Resulullahu. I dječak se odmah posveti učenju hebrejskog pisma, tako da ovlada njime za veoma kratko vrijeme. Od tada je pisao Poslaniku ﷺ kada je on htio pisati Jevrejima, a čitao bi mu kada su oni pisali njemu. Onda po Poslanikovoj naredbi nauči i surjansko pismo (sanskrit).

Tako mladić Zejd ibn Sabit posta prevodilac Poslanikov ﷺ. Kada Poslanik ﷺ steče potpuno povjerenje u Zejda i njegovo razumijevanje, preciznost i pouzdanost, povjeri mu Pismo nebesa i Zemlje. Postavi ga za pisara Allahove ﷻ Objave. Čim bi u srce Vjerovjesnika dolazilo nešto od Kur'ana, on bi pozivao Zejda i naređivao mu da to zapiše, a Zejd bi to odmah pisao. Malo pomalo Zejd ibn Sabit je odgajan sa kur'anskim ajetima preuzimajući ih od Poslanika ﷺ. Primao je od njega Kur'an direktno iz njegovih usta. Njegova ličnost je postajala sve snažnija posredstvom upute, a njegov razum još bistriji i opsežniji proničući u tajne Šerijata. Tako mladić posta specijalista za Kur'an, a nakon smrti Resulullaha ﷺ prvi izvor i mjerilo kojem su se vraćali svi sljedbenici Muhammedovi.

Bio je na čelu grupe koja je u vrijeme Ebu Bekra es-Siddika sakupila Allahovu Knjigu. Bio je među onima koji su objedinili Mushaf u vrijeme halife Osmana. Ima li poslije ovakvog stepena stepen koji se može dostići?! Ima li nakon ovakve časti neka čast

koja bi se mogla poželjeti?! Dobrotom Kur'ana Zejd ibn Sabit je bio upućen na ispravan put u više navrata gdje su možda posrtali pametni i iskusni ljudi.

Na dan izbora halife, poslije smrti Allahovog Poslanika ﷺ, muslimani se ne mogoše složiti po pitanju njegovog nasljednika.

Muhadžiri rekoše: - Halifa treba da bude izabran između nas, jer smo najpreči za to. Neke ensarije rekoše: - Ne, nego treba da se bira od nas, jer smo mi zaslužni. Druge ensarije rekoše: - Hilafet treba da pripadne i nama i vama skupa, jer bi Poslanik ﷺ kada bi negdje postavio jednog od vas, uvijek mu pridodavao i jednog od nas na istom zadatku. Umalo je došlo do velike smutnje i razdora, a Allahov Poslanik se još uvijek, prekriven ćefinom, nalazio među njima, čak nije bio ni pokopan. Trebala je da se kaže čvrsta i odlučna riječ, svijetla i na svom mjestu, upućena kur'anskom vodiljom, a koja bi smutnju vratila odakle je i došla i koja bi zabludjelima osvijetlila put. Ta riječ je stigla iz usta Zejda ibn Sabita el-Ensarije. On se obrati svome narodu govoreći: - O skupino ensarija, Poslanik ﷺ je bio od muhadžira, i njegov halifa treba da bude muhadžir kao on. Mi smo bili pomagači, ensarije Resulullahove, i treba da budemo ensarije i pomagači na putu istine i njegovom nasljedniku poslije njega. Onda pruži ruku Ebu Bekru es-Siddiku govoreći: - Ovo je vaš halifa, pa dajte mu prisegu!

Tako Zejd ibn Sabit, zahvaljujući fadiletu Kur'ana i njegovog pravilnog razumijevanja, te dugom druženju sa Poslanikom ﷺ, posta svjetiljka i vodilja muslimana. Savjetovali su se s njim halife oko zamršenih situacija, tražio je od njega rješenja za svoje probleme obični narod, a posebno se pročuo po poznavanju šerijatskih propisa o nasljedstvu. To stoga, jer tada među muslimanima nije bio niko učeniji od njega u propisima raspodjele nasljedstva.

Omer ؓ je jedanput, govoreći jednu od svojih poznatih hutbi, rekao: - O ljudi, ko hoće da nešto pita iz Kur'ana neka ide pitati Zejda ibn Sabita. Ko hoće da pita nešto iz fikha, neka pita Mu'aza ibn Džebela. A ko hoće da pita nešto u vezi imetka, neka dođe meni jer Uzvišeni Allah me učinio odgovornim za njegovo čuvanje i podjelu.

Brojni učenici, bilo između ashaba ili tabiina, te generacije poslije njih spoznaše vrijednost Zejda ibn Sabita, te su ga stoga veoma cijenili i poštovali odajući dužno poštovanje njegovom znanju. Jedanput je Abdullah ibn Abbas, zvani "More znanja",

vidio Zejda ibn Sabita kako namjerava uzjahati na devu, pa stade pred njega, prihvati mu sedlo i uze za ular njegove deve. Zejd ibn Sabit mu reče: - Nemoj, o amidžiću Allahovog Poslanika! Ibn Abbas zatim reče: - Ovako nam je naređeno da postupamo sa našom ulemom. Zejd mu na to reče: - Daj mi svoju ruku! Ibn Abbas mu pruži ruku, a Zejd se nagnu i poljubi je govoreći: -A ovako nam je naređeno da postupamo sa rodbinom našeg Vjerovjesnika! Kada je Zejd ibn Sabit preselio svome Gospodaru, muslimani su s njim žalili i nauku koja je s njegovom smrću pokopana.

Ebu Hurejre je govorio: - Danas je umro najveći učenjak ovoga Ummeta, pa možda će Allah učiniti njegovim nasljednikom Abdullaha ibn Abbasa.

A Resulullahov pjesnik Hassan ibn Sabit ga je skupa sa sobom opjevao u sljedećim stihovima:

Ko je to sposoban za poeziju
nakon Hassana i njegova sina,
a ko za tumačenje kur'anskih propisa
nakon Zejda ibn Sabita?!

REBI'A IBN KA'B

Priča Rebi'a ibn Ka'b: - Bio sam već odrastao dječak kada me obasjalo sunce Islama, a moje srce u potpunosti osjetilo veličinu i značaj vjere u Jednoga Boga. Kada su moje oči prvi put uživo vidjele Allahovog Poslanika ﷺ, zavolih ga iskrenom i čistom ljubavi koja je dopirala u svaki dio moga tijela. Ta ljubav prema najboljem od svih ljudi me vezala za njega tako da sam sve druge zapostavio. Jednoga dana rekoh sâm sebi: - Jadan ne bio, Rebi'a, zašto se još bolje ne posvetiš služenju časnog Vjerovjesnika!? Pa ponudi mu se da ga služiš i pratiš, pa ako te primi i bude s tobom zadovoljan i ako te zavoli, bićeš uvijek sretan zbog njegove blizine i uspjećeš u svakome poslu. Na taj način postići ćeš dobro i na ovome i na onome svijetu.

Tako odlučih, ponudih se Vjerovjesniku i zamolih ga da me primi kod sebe u službu. On ne iznevjeri moje želje, nego me veoma rado primi i ja postadoh njegov pratilac i pomagač. Od toga dana počeh pratiti Vjerovjesnika na svakome koraku i postadoh mu vjerniji od njegove sjene, išao bih kud god bi on išao, radio bih sve što je i on radio. Samo kad bi okom pogledao u mome pravcu, odmah bi požurio pred njega spreman da ga poslušam i uslužim. Nikada ništa od mene nije zatražio a da mu to nisam na najbrži mogući način učinio. Služio bih ga i pratio cijeli dan, a kada je dan ustupao mjesto noći, i kada bi Allahov Poslanik, klanjavši jaciju, odlazio kući na spavanje, ja bih ga tek tada napustio. Međutim, ubrzo mi padoše sljedeće misli na pamet: - Pa gdje ti to ideš, Rebi'a? Moguće je da Vjerovjesniku zatreba nešto usred noći, a tebe nema.

Od tada se i po noći nisam udaljavao od njegove kuće, nego bih sjeo na prag od vrata i tu provodio noć. Vjerovjesnik je stalno po noći ustajao i obavljao noćni namaz na kojem bi provodio

dobar dio noći. Nekada bih ga čuo kako uči suru El-Fatihu koju bi do duboko u noć ponavljao, pa bih ja možda savladan snom i zaspao ne znajući koliko je to njegovo učenje trajalo. Možda bih ga, pak, čuo kako izgovara riječi *Semi 'allahu li men hamideh* - Allah čuo onoga ko Ga hvali!, pa bi tu rečenicu ponavljao duže vremena nego što je ponavljao Fatihu... Allahov Poslanik je imao običaj onome ko mu učini neku uslugu i kakvo dobro uzvratiti na još bolji i vredniji način. Tako je on poželio da mi se nekako oduži za sve usluge koje sam mu učinio, te me zovnu jednog dana i reče mi: - O Rebi'a ibn Ka'b! - Evo me Allahov Poslaniče, neka te Allah višestruko nagradi, odgovorih mu spremno. - Traži nešto od mene, pa da ti to dam! - reče mi on. Ja se malo zamislih pa mu odgovorih: - Pusti me, o Allahov Poslaniče, da smislim šta bih to od tebe tražio, pa ću ti onda reći! - Dobro, dogovorili smo se - završi Vjerovjesnik. Ja sam inače bio veoma siromašan mladić, bez familije, bez imetka i bez kuće. Živio sam uz džamiju, stanovao na "sofi" (džamijskom trijemu), i tu odrastao zajedno sa drugim siromasima. Ljudi su nas zvali "Gosti Islama". Kada bi neko poslao kakvu sadaku Vjerovjesniku on bi sve to odmah slao nama, a kada bi mu neko poslao neku hediju on bi od toga nešto uzeo, a ostalo bi ostavljao nama...

I tako, prvo što pomislih da tražim od Allahovog Poslanika, bijaše nešto od dunjalučkih potreba, nešto što bi me spasilo od siromaštva i pomoću čega bih, kao i svi drugi, stekao imetak, ženu i djecu. Ali, kada se samo malo bolje zamislih, ja rekoh sâm sebi: - Teško tebi, Rebi'a! Pa zar ne znaš da je dunjaluk prolazan i trenutan, i da ti je Allah u njemu propisao određenu nafaku koja će ti kad - tad doći, pa zašto si se prepao zbog nekih dunjalučkih sitnica. Allahov Poslanik ima najbolji položaj i ugled kod Uzvišenog Allaha, i zbog toga mu Allah nikakvu molbu neće uskratiti. Pa, kad je tako, traži od Vjerovjesnika da zamoli Uzvišenog Allaha da ti dâ nešto od ahiretskih, vječnih dobara. - Rekoh mu: - O Allahov Poslaniče, tražim od tebe da zamoliš Uzvišenog Allaha da me učini tvojim drugom u Džennetu! - On reče: - Ko te je to savjetovao da tako nešto tražiš? - Ja mu odgovorih: - Ne, tako mi Allaha, niko me nije ništa savjetovao, nego kada mi ti reče da od tebe nešto tražim, odmah pomislih da to nešto bude od dunjalučkih stvari, ali, hvala Allahu, ubrzo sam trezvenije i bolje razmislio i dao prednost vječnom nad prolaznim životom, i eto tako zatražih od tebe da moliš Allaha neka me učini tvojim drugom u Džennetu. - Allahov Poslanik zašutje i nakon

dužeg vremena reče: - A može li išta drugo osim toga, o Rebi'a? Ja rekoh: - Ne, Allahov Poslaniče! Ništa drugo nije ravno ovom što sam od tebe tražio! On mi tada reče: - Ako je tako onda što više vremena provodi na sedždi Milostivom Allahu! - Od tada sam se trudio da što više vremena provedem na namazu, a posebno na sedždi, kako bih na taj način stekao Vjerovjesnikovo društvo u Džennetu, kao što sam bio počastvovan njegovim društvom, slušajući ga i prateći ga, na ovome svijetu.

Nije mnogo vremena prošlo, a Vjerovjesnik me pozva i reče mi: - Što se ne ženiš Rebi'a? Ja mu odgovorih: - Ne bih želio da me išta ometa u nastojanju da ti što bolje služim, o Allahov Poslaniče. Osim toga nemam ništa čime bih isplatio mehr (vjenčani dar) svojoj ženi, a da ne govorim o tome kako bih je izdržavao. Allahov Poslanik zašutje i tako završismo taj razgovor. Kada me drugi put ugleda on mi opet reče: - Što se ne ženiš, Rebi'a? Ja mu opet odgovorih kako sam to učinio i prvi put. Ali, dok sam otišao od njega i malo promislio, pokajah se što sam mu tako odgovorio, pa rekoh sâm sebi: - Teško tebi, Rebi'a. Pa Allahov Poslanik mnogo bolje od tebe zna šta je za tebe dobro i po pitanju vjere i dunjalučkih stvari. Nije on bilo ko, nego Allahov Poslanik. Tako mi Allaha, ako mi još jednom spomene ženidbu, ja ću ga odmah poslušati! I opet, malo vremena iza toga, Allahov Poslanik mi reče: - Pa misliš li se ti ženiti, o Rebi'a? - Svakako - odgovorih mu ja - ali kako da se oženim, pa ti znaš u kakvom sam ja stanju. On mi tada reče: - Idi toj i toj porodici i reci im da te Allahov Poslanik šalje i da im poručuje da te ožene njihovom kćerkom. - Ja zbilja odoh toj kući i stidljivo im rekoh: - Zaista me šalje vama Allahov Poslanik da za mene udate tu i tu vašu kćerku! Oni mi rekoše: - Onda je Allahov Poslanik dobro došao, a dobro došao i ti poslaniče Allahovog Poslanika! Tako nam Allaha, poslanik Allahova Poslanika neće otići od nas a da se ne ispuni njegova želja! I tako mi obećaše da će me oženiti svojom kćerkom.

Onda ja odoh Vjerovjesniku ﷺ i rekoh: - O Allahov Poslaniče! Dolazim iz najbolje porodice... Odmah su mi povjerovali, lijepo me dočekali, i čak mi svoju kćerku za ženu obećali... Ali, kako da im osiguram mehr? Vjerovjesnik pozva Burejda ibn Hasiba, koji bijaše jedan od najuglednijih ljudi u plemenu Beni Eslem, pa mu reče: - O Burejde! Sakupi za Rebi'u zlata koliko teži jedna košpica od hurme! Kada to sakupiše i donesoše, Vjerovjesnik mi reče: - Uzmi ovo zlata i odnesi onoj porodici, pa im reci da je to

mehr za tvoju buduću ženu. - Ja odoh, dadoh im ono zlato na ime mehra, a oni to primiše i zadovoljno rekoše: - Ovo je veoma lijepo i mnogo! Ja se opet vratih Allahovom Poslaniku i rekoh: - Nikad nisam vidio ljude plemenitije od ovih... I pored toga što je onaj dar dosta male vrijednosti, oni ga rado primiše i još rekoše kako je to mnogo i vrijedno... A šta sad da radim, Allahov Poslaniče, kako bih priredio svadbeni ručak? - Vjerovjesnik se ponovo obrati Burejdu i reče mu: - Sakupite za Rebi'u novaca koliko vrijedi jedan veliki i debeo ovan pa mu ga kupite, a ti Rebi'a idi kod Aiše i reci joj da ti dâ sve što ima žita u kući! - Kada dođoh do Aiše, radijallahu 'anha, ona mi reče: - Evo uzmi ovu kesu, u njoj ima sedam sa'a raži, jer tako mi Allaha, mi više ništa od hrane u kući nemamo! - Onda ja uzeh tu raž i povedoh ovna kojeg su mi kupili, te odoh do kuće svoje žene, a oni mi rekoše: - Mi ćemo pripremiti raž, a ti sa svojim drugovima pripremi ovna! - Ja i moji drugovi i rođaci, svi iz plemena Benu Eslem, zaklasmo ovna, pripremismo ga i ispekosmo, i sa drugom hranom iz porodice moje žene napravismo pravi ručak i sa mesom i sa kruhom. Tako priredih svadbenu gozbu i pozvah Allahovog Poslanika, na što se on rado odazva.

Kasnije mi Allahov Poslanik dade komad zemlje koji je bio uz zemlju Ebu Bekra ﷺ i tako ja postadoh domaćin, stekavši i porodicu i imetak. Jednom se čak i sporječkah sa svojim komšijom Ebu Bekrom oko jedne palme za koju rekoh da je ona na mojoj zemlji, a on je tvrdio suprotno, tj. da je palma njegova i da se nalazi na njegovoj zemlji. Ja se toj njegovoj tvrdnji usprotivih, a on mi na to reče ružnu riječ i odmah se pokaja govoreći mi: - O Rebi'a, reci i ti meni nešto slično ili šta god hoćeš drugo, samo da mi vratiš istom mjerom, kako bih se zbog toga otkupio! - Neću, tako mi Allaha, to učiniti! - odgovorih mu ja. Ebu Bekr mi reče: - Onda idem Allahovom Poslaniku pa ću mu se požaliti kako nećeš da mi učiniš iskupljenje za ono što sam učinio. - On ode Allahovom Poslaniku a ja krenuh za njim da vidim šta će mu Poslanik reći. Moji rođaci iz plemena Benu Eslem krenuše za mnom govoreći: - On je taj koji te uvrijedio, a sada želi prije tebe da se požali Allahovom Poslaniku!? - Ja se okrenuh prema njima i rekoh im: - Teško vama, pa znate li vi ko je ovo!? Ovo je Es-Siddik, iskreni drug Poslanikov i najugledniji od svih ashaba. Vratite se prije nego se okrene da vas vidi. Mogao bi pomisliti kako ste krenuli da mi pomognete u parničenju protiv njega pa da se zbog toga naljuti, pa onda da ode Allahovom

Poslaniku da se i on naljuti zbog njegove ljutnje, a što je najgore, da su onda i Allah ﷻ naljuti zbog ljutnje njih dvojice i onda ja propadoh.

Nakon tih riječi moji se rođaci vratiše svome poslu. Ebu Bekr ode Vjerovjesniku ﷺ i ispriča mu sve kako je bilo između njega i mene ne zatajivši ni onu ružnu riječ koju mi je rekao. Allahov Poslanik se okrenu prema meni i upita me: - O Rebi'a, šta je to s tobom i Siddikom? - Rekoh mu: - O Allahov Poslaniče, on je htio da mu ja kažem isto što je on meni rekao, pa ja to nisam učinio! Vjerovjesnik reče: - Ne, nemoj mu reći to što je on tebi rekao, nego zamoli Allaha da mu to oprosti! - Ja se tada okrenuh prema Ebu Bekru i rekoh mu kako me Vjerovjesnik podučio: - Allah ti oprostio, o Ebu Bekre! - Ebu Bekrove oči se narosiše suzama i on ode govoreći: - Neka te Allah nagradi svakim dobrom, o Rebi'a ibn Ka'b, neka te Allah nagradi!

EBU-L-'AS IBNU-R-REBI'

"Kada je Ebu-l-'As govorio, istinu je kazivao, i kada mi je nešto obećao, to je i ispunio." (Allahov poslanik Muhammed ﷺ)

Ebu-l-'As ibnu-r-Rebi', Kurejšija, pripadnik porodice Abdu-š-Šems, bijaše već odrastao mladić, uzorit i prijatan. Blagodat se na njega obilno razasula, a porijeklo ga je uveliko uzdizalo. Postao je primjer arapskog konjanika sa svim odlikama gordosti i žestine. Istovremeno, na njemu su se isticali znaci čovječnosti i povjerenja, a posebno se ponosio bogatim naslijeđem svojih očeva i djedova.

Ebu-l-'As je od Kurejšija, poznatih po dva putovanja, zimi u Jemen i ljeti u Šam, naslijedio ljubav prema trgovini. Njegove karavane su stalno odlazile i dolazile na relaciji Mekka - Šam. Nekada su brojale po stotinu deva i dvije stotine ljudi. Drugi trgovci su mu povjeravali svoju robu, kojom bi on, i pored svoga imetka, trgovao, jer su se uvjerili u njegovu snalažljivost, iskrenost i poštenje. Njegova tetka, Hatidža bint Huwejlid, žena Muhammedova ﷺ, prema njemu se odnosila kao majka prema djetetu. Za njega je uvijek bivalo počasno mjesto uz dobrodošlicu i ljubav, i u njenome srcu i u njenoj kući. Ljubav Muhammeda ibn Abdullaha prema Ebu-l-'Asu nije bivala ništa manja od ljubavi Hatidže. Godine su brzo i tiho prolazile kroz kuću Muhammeda ibn Abdullaha. Odrasla je Zejneba, njegova najstarija kći, i procvjetala kao što procvjeta najljepša ruža. Za njom počeše da žude bogati i ugledni sinovi najvećih poglavara Mekke. A kako ne bi? Pa ona bijaše jedna od najuglednijih kćeri Kurejšija po svome porijeklu i rodu. Poticala je od najčasnije majke i oca, a bila je uzor po svome vladanju i ponašanju. Ali kako stići do nje i ugrabiti je kada se između nje i ostalih mladića ispriječio njen tečić, Ebu-l-'As ibnu-r-

Rebi', momak nad svim mekkanskim momcima?! Ne prođe mnogo godina od ženidbe Ebu-l-'Asa sa Zejnebom, kćerkom Muhammedovom, a dolinu Mekke obasja sjajno božansko svjetlo. Allah posla Svoga Poslanika sa vjerom pravde i istine. Naredi mu da upozori prvo svoje najbliže. Prvi koji su mu odmah povjerovali bijahu od žena njegova supruga Hatidža i njegove kćeri Zejneba, Rukajja, Ummu Kulsum i Fatima, iako je Fatima bila veoma mlada.

Međutim, njegov zet Ebu-l-'As nije želio da se rastane od vjere svojih očeva i djedova, pa odbi da uđe u vjeru u koju je ušla njegova žena Zejneba i pored toga što ju je veoma volio i cijenio. Kada su rasprave između Poslanika ﷺ i Kurejšija uzele maha, oni rekoše jedni drugima: "Vi ste na sebe preuzeli Muhammedove brige time što ste svoje sinove poženili njegovim kćerkama. Kako bi bilo da mu ih vratite kako bi se on oko njih brinuo i vas pustio na miru?" Složiše se da je to pravi prijedlog, pa odoše Ebu-l-'Asu te mu rekoše: "Rastani se sa svojom ženom, o Ebu-l-'Asu, i vrati je njenom ocu, a mi ćemo te oženiti s kojom god hoćeš ženom iz plemena Kurejš." On odgovori: "Ne, tako mi Boga! Neću se rastati sa svojom ženom, pa makar mi zauzvrat dali sve žene svijeta." Što se tiče Vjerovjesnikovih kćeri Rukajje i Ummi Kulsum, njih razvedoše njihovi muževi i vratiše ih u očevu kuću. Allahov Poslanik ﷺ se obradova njihovom povratku kući i zaželi da i Ebu-l-'As učini isto što su učinili njegova druga dva zeta. Inače, on nije bio u stanju da ga na to prisili, a do tada nije bio ni objavljen propis o zabrani udaje vjernice za mušrika.

Kada je Poslanik ﷺ učinio Hidžru u Medinu još više se pogorša situacija muslimana. Kurejšije izađoše na Bedr da se bore protiv muslimana, a Ebu-l-'Asa silom natjeraše da se bori na njihovoj strani. On nije imao nikakvu želju da se bori protiv muslimana, niti je imao razloga za to. Međutim, položaj koji je imao u svome narodu primorao ga je da krene skupa s njima. Bitka na Bedru se završi ružnim porazom po Kurejšije koji ponizi silu idolopoklonstva. Neki mušrici bijahu pobijeni, neki zarobljeni, a neki se spasiše bijegom sa bojišta. Među skupinom zarobljenika bijaše i Ebu-l-'As, muž Zejnebe, kćerke Muhammedove ﷺ. Vjerovjesnik odredi iznos otkupa pomoću kojeg su se zarobljeni mušrici oslobađali. Iznosio je između hiljadu i četiri hiljade dirhema, zavisno od bogatstva zarobljenika i njegova položaja u narodu. Izaslanici počeše svakodnevno, i jutrom i predvečerjem, da putuju između Mekke i Medine noseći imetke kojima su otkupljivali svoje rođake iz zarobljeništva. I

Zejneba posla svoga izaslanika, koji je nosio otkup za njenoga muža Ebu-l-'Asa. Među tim imetkom se nalazila i ogrlica koju joj je poklonila majka Hatidža prilikom njene udaje.

Kada je Resulullah vidio i prepoznao tu ogrlicu, njegovo lice prekri neka brižna tuga. Smilova se prema svojoj kćerki, pa se obrati svojim ashabima govoreći: "Zejneba je poslala ovaj imetak da otkupi Ebu-l-'Asa, i ako se slažete da joj pustimo njenog muža iz zarobljeništva a da joj vratimo i njen imetak?" Oni rekoše: "Učinićemo to što tražiš kako bi te zadovoljili i usrećili, o Allahov Poslaniče." Ali, prije nego je oslobodio Ebu-l-'Asa, Vjerovjesnik ga upozori da mu odmah i bez oklijevanja dovede njegovu kćer Zejnebu.

I samo što je stigao u Mekku, Ebu-l-'As požuri da ispuni obećanje. Naredi svojoj ženi da se pripremi za put i obavijesti je da je glasnici njenog oca čekaju nedaleko od Mekke. Opremi je za put, pripremi joj devu i zaduži svog brata Amra ibn Rebi'u da je isprati i preda "iz ruke u ruku" njenim saputnicima. Amr ibn Rebi' zabaci svoj luk na rame, ponese tobolac sa strijelama, postavi Zejnebu u nosiljku na sedlu i krenu s njom usred bijela dana na očigled Kurejšija. Oni se uskomešaše i ustrkaše, te pojuriše za njima i sustigoše ih nedaleko odatle. Tu uznemiriše i uplašiše Zejnebu. Tada Amr uze strijele, zategne luk i viknu: "Allaha mi, koji joj god čovjek priđe, pogodiću ga strijelom pravo u vrat!" A kada bi gađao strijelom, uvijek bi pogađao cilj.

Njemu priđe Ebu Sufjan ibn Harb, koji je bio među Kurejšijama, pa mu reče: "O bratiću, spusti svoj luk dok malo popričamo!" Amr spusti svoj luk, a Ebu Sufjan mu reče: "Nisi dobro uradio s tim što činiš. Izašao si sa Zejnebom javno, pred svìm ljudima, i mi svi to gledamo, a svi Arapi znaju šta nam se desilo na Bedru i kakva nas je nesreća zadesila od ruke njenog oca Muhammeda. Pa ako je ovako javno odvedeš, kao što si zamislio, sva će nas plemena proglasiti kukavicama i opisivaće nas kao ponižene i poražene. Zato se vrati s njom, pa neka ostane u kući svoga muža još nekoliko dana dok ljudi ne počnu govoriti da smo je vratili. Onda je izvedi tajno i odvedi njenom ocu, jer mi nemamo nikakvog razloga da je zadržavamo." Amr se složi s tim prijedlogom i vrati Zejnebu u Mekku. Nakon kraćeg vremena on je noću izvede iz Mekke i predade je glasnicima njenog oca "iz ruke u ruku" kako mu je savjetovao njegov brat.

Ebu-l-'As provede u Mekki neko vrijeme nakon rastanka sa svojom suprugom, a malo prije osvojenja Mekke on ode u Šam

radi trgovine. Kada se vraćao u Mekku sa svojom karavanom, koja je brojala stotinu deva, i ljudstvom kojih je bilo preko sto sedamdeset, iznenadi ih jedna od Poslanikovih ﷺ izvidnica u blizini Medine, te zarobi i karavanu i sve ljude iz pratnje. Međutim, Ebu-l-'As se sakri pa njega nisu uhvatili. A kada se spustila noć, Ebu-l-'As, pod okriljem mraka, uđe krišom u Medinu, potraži Zejnebu i kada je nađe, zatraži od nje da ga zaštiti, što ona i učini.

A kada je ujutro Poslanik ﷺ izašao na sabah-namaz, te stao u mihrab i izgovorio početni tekbir i kada su ljudi za njim donijeli tekbir i stupili u namaz, iz odjela za žene začu se povik Zejnebe: "O ljudi! Ja sam Muhammedova kćerka Zejneba. Dala sam utočište Ebu-l-'Asu, pa dajte mu i vi svoju zaštitu!"

Kada Vjerovjesnik završi namaz i predade selam, okrenu se ljudima i upita ih: "Jeste li čuli ono što i ja?" "Jesmo, Allahov Poslaniče!" - odgovoriše mu. On reče: "Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, od ovoga ništa nisam znao sve dok nisam čuo ovo što ste i vi čuli, a najniži od svih muslimana ima pravo da drugom dadne utočište." Onda Vjerovjesnik ode kući i reče kćerki: "Lijepo postupaj prema Ebu-l-'Asu, ali zapamti da mu nisi dozvoljena (kao supruga)!"

Onda pozva sve ljude iz izvidnice koja je zarobila karavanu i njenu pratnju, pa im reče: "Ovaj čovjek je sada pod našom zaštitom i pripada nama, kao što ste čuli. Vi ste uzeli njegov imetak, pa ako učinite dobročinstvo pa mu sve vratite, biće nam drago. Ako nećete to da učinite, to je onda plijen koji vam je Allah poslao u vaše ruke i vi najviše pravo na njega imate." Oni rekoše: "Vratićemo mu njegov imetak, o Allahov Poslaniče!" Kada je Ebu-l-'As došao po svoj imetak rekoše mu: "O Ebu-l-'Asu! Ti si ugledan Kurejšija, amidžić Poslanikov i njegov zet, pa zašto ne bi prešao na Islam? Eto, mi smo ti vratili sav imetak, pa uživaj i iskoristi i imetak Mekkelija koji se nalazi u tvojoj karavani, pa ostani s nama u Medini?" On im odgovori: "Ružno li je to što me pozivate da otpočnem život u novoj vjeri sa prevarom." Tako on preuze svu karavanu i krenu u Mekku.

A kada stiže svakom dade njegovo pravo, imovinu i zaradu. Onda ih upita: "O Kurejšije, je li ostao iko od vas da kod mene ima svog imetka, a da ga nije uzeo!" Oni mu rekoše: "Nema niko, i neka te Bog nagradi za sve. Uvjerili smo se da si plemenit i pošten." On onda reče: "Eto, ja sam vam dao vaše imetke i zarade, a sada pred svima izjavljujem da je samo jedan Bog Allah,

i da je Muhammed Njegov poslanik! Tako mi Allaha, jedino zbog čega nisam primio Islam još dok sam bio kod Muhammeda u Medini, bijaše strah da ne pomislite kako sam htio da prisvojim vaše imetke. Sada kada vam je Allah sve vaše vratio i kada sam se ja razdužio, primio sam vjeru Islam."

Onda napusti Mekku i ode Resulullahu ﷺ u Medinu. Poslanik se obradova njegovom dolasku. Vrati mu njegovu ženu, i za njega je govorio: "Kada mi je govorio, govorio je istinu; a što mi je obećao, to je i ispunio!"

ASIM IBN SABIT

"Ko se bude borio neka se bori poput Asima ibn Sabita." (Allahov poslanik Muhammed ﷺ)

Krenuše Kurejšije sa svim svojim ljudstvom, uglednicima i robovima, u susret Muhammedu ibn Abdullahu na Uhud. Srdžba je kiptila u njihovim grudima, a osveta za njihovim žrtvama na Bedru je plamtjela u svakoj krvnoj žili. I to nije bilo dosta, nego su sa sobom poveli i neke od uglednih kurejšijskih žena, koje su trebale bodriti muškarce na borbu, raspirivati žar borbe u njihovim grudima i davati im podršku kada god pokleknu ili oslabe. Među tim ženama bijahu Hinda bint Utbe, žena Ebu Sufjana, Rejta bint Munebbih, žena Amra ibn ‘Asa, i Sulafa bint Sa‘d, koja je krenula sa svojim mužem Talhom i trojicom sinova: Musafiom, Džulasom i Kilabom. Bilo je tu još mnogo drugih žena.

Kada su se vojske sukobile na Uhudu i bitka se rasplamsala, Hinda bint Utbe i druge žene, koje bijahu s njom, stadoše iza borbenih redova, uzeše defove i slične instrumente pa zapjevaše uz bučnu muziku:

Ako budete hrabro napadali mi ćemo vas
grliti i udobna šilteta vam sterati,
a ako budete bježali od vas ćemo se rastati
rastankom koji vam se neće dopasti!

Ove pjesme su rasplamsavale žar borbe kod konjanika, a na njihove muževe su djelovale poput magije.

Kada se bitka okončala i u njoj Kurejšije zabilježiše pobjedu nad muslimanima, digoše se žene, opijene pobjedničkim zanosom, i počeše šetati popríštem bitke. Poginule muslimane su masakrirale na najgori mogući način; parale su im trbuhe, kopale

oči, odsijecale uši i noseve. Jedna od njih, da bi u potpunosti izliječila svoj bijes, napravi ogrlicu od odsječenih noseva i ušiju i s njom se ukrasi ne bi li se tako osvetila za svog oca, brata i amidžu koji bijahu ubijeni na Bedru.

Sa Sulafom bint Sa'd se dešavalo nešto sasvim drugo u odnosu na njene drugarice iz plemena Kurejš. Bila je veoma zabrinuta i gledala je na sve strane iščekujući da se pojavi njen muž ili neki od njene trojice sinova. Tek kad bi nešto o njima čula, mogla bi da se pridruži ostalim ženama u pobjedničkom slavlju. Međutim, njeno čekanje bijaše uzaludno, pa se ona zaputi preko bojišta i poče da zagleda lica poginulih, te nakon kraćeg vremena pronađe svoga muža kako krvlju obliven mrtav leži na zemlji. Ona kriknu poput lavice i poče pogledom tražiti na sve strane svoje sinove: Musafia, Kilaba i Džulasa.

Uskoro ih ugleda pružene po uhudskoj prašini. Musafi i Kilab već bijahu mrtvi, a Džulasa zateče kako izdiše zadnjim izdisajima. Sulafa priskoči svome sinu kojem je svaki čas smrt trebala nastupiti. Stavi njegovu glavu u svoje krilo i poče brisati krv sa njegova čela i usta. Od teške nesreće koja je pogodila, suze joj bijahu presahle u očima. Onda poče da ga doziva: "Ko te je sasjekao sine?" On htjede da joj odgovori, ali ga smrtni hropac spriječi. Ona ga je uporno pitala dok joj on ne reče: "Pogodio me je Asim ibn Sabit, i mog brata Musafia i..." - zatim je i on ispustio svoju dušu. Sulafa bint Sa'd gotovo poludi. Poče na sav glas kukati i jadikovati.

Zakle se idolima Latom i Uzaom da se neće smiriti niti će joj suze presahnuti sve dok se Kurejšije ne osvete Asimu ibn Sabitu, dok joj ne donesu njegovu lobanju, kako bi se ona iz nje napila vina. Onda se zavjetova da će onome ko ga zarobi ili ubije i donese joj njegovu glavu, dati blaga koliko god želi.

Vijest o njenom zavjetu se brzo raširi među Kurejšijama, pa je svaki mekkanski mladić želio da se nekako dokopa Asima ibn Sabita kako bi njegovu glavu uručio Sulafi i tako osvojio veliku nagradu. Muslimani se nakon Uhuda povratiše u Medinu. Spominjali su bitku i njen tok, predavali su rahmet junacima koji preseliše kao šehidi, isticali su zasluge onih koji su najviše pružili. Među njima su spominjali i Asima ibn Sabita, čudeći se kako mu je uspjelo da ubije, pored ostalih, trojicu braće iz jedne porodice.

Jedan od ashaba reče: "Pa šta u tome ima čudno? Zar se ne sjećate kada nas je Poslanik, pred samu Bitku na Bedru, pitao kako ćemo se boriti? Tada je Asim ibn Sabit ustao, uzeo svoj luk

u ruku i rekao: “Kada je neprijatelj od mene udaljen stotinu lakata gađaćemo ga strijelom. Kada se primakne na dohvat koplja, onda ga treba kopljem gađati dok nam ne počne smetati. Kada nam koplja počnu smetati, onda uzimamo sablje i s njima udaramo." Na te riječi Alejhisselam je rekao: “Tako se vodi rat... pa ko se od vas nađe u borbi, neka se bori kako to čini Asim!”

Nije mnogo vremena prošlo od Uhuda, a Vjerovjesnik ﷺ izabra šestoricu časnih ashaba i posla ih na jedan zadatak. Za komandanta im odredi Asima ibn Sabita. Odabrana grupa krenu u izvršenje naređenja Poslanikovog ﷺ.

I dok su oni bili u putu, nedaleko od Mekke, za njihovo kretanje saznade pleme Huzejl. Organiziraše se i žurno se uputiše u pravcu Muhammedove izvidnice, te ih opkoliše kao što uže stegne vrat. Asim i njegova družina izvukoše sablje riješeni da se brane od napadača. Huzejlije im rekoše: “Vi nam se nikako ne možete oduprijeti, a mi vam, Boga mi, nećemo ništa nažao učiniti, pod uvjetom da nam se predate. Za to vam dajemo jamstvo i garanciju. Ashabi Muhammeda ﷺ pogledaše jedni u druge kao da se dogovaraju šta da čine. Onda Asim reče svojim drugovima: “Mene što se tiče, ja ne prihvatam riječ i zaštitu mušrika!” Onda se prisjeti zavjeta kojim se Sulafa zavjetovala, pa uhvativši čvrsto svoju sablju reče: “Moj Allahu, ja Tvoju vjeru čuvam i za nju se borim, pa i Ti sačuvaj moje meso i kosti, i ne daj da ih se domogne iko od Allahovih neprijatelja.” Onda Asim jurnu na Huzejlije, a za njim pojuriše još dvojica njegovih drugova. Žestoko i hrabro su se borili, dok ne izginuše jedan za drugim. Ostali ashabi se predadoše na datu riječ, ali ih neprijatelji na mučki način prevariše.

U početku Huzejlije nisu ni znali da je jedna od žrtava koje su nanijeli muslimanima Asim ibn Sabit. Kada su to saznali tek onda se silno obradovaše računajući na veliku nagradu koja ih slijedi. To i nije čudno, jer Sulafa se zavjetovala da će, ako se dočepa Asima ibn Sabita, iz njegove lobanje piti vino! A zar nije, uz to, obećala onome ko joj ga dovede, živoga ili mrtvoga, dati imetka koliko god bude želio?!

Od Asimove pogibije ne prođe ni nekoliko sati, a i Kurejšije saznadoše za njegovo ubistvo, jer Huzejlije su živjele dosta blizu Mekke.

Poglavari iz plemena Kurejš poslaše glasnika ubicama Asima kako bi neko od njih donio njegovu glavu i kako bi ugasio žeđ za osvetom Sulafe bint Sa‘da. Tako bi ona ispunila svoju zakletvu i

bar unekoliko olakšala žalost za trojicom svojih sinova, koje je Asim svojom rukom pobio. Glasniku natovariše i silno blago i narediše mu da, nakon preuzimanja Asimove glave, nemilice to razdijeli među Huzejlije. Huzejlije odoše do tijela Asima ibn Sabita da mu otkinu glavu, ali bijahu silno iznenađeni rojevima pčela i osa koji bijahu oko njegovog tijela. Kako god da su pokušali da se primaknu njegovom tijelu u lice im je letjelo bezbroj pčela koje su ih ujedale po licu, očima, čelu i svim dijelovima tijela, te ih tako odbijale od njega.

Kada su, nakon više bezuspješnih pokušaja, izgubili nadu da će doći do njegova tijela, jedni od njih predložiše ostalima: "Ostavite ga dok se spusti mrak, jer će se tada i pčele i ose smiriti i skloniti, a tijelo će vam tada ostaviti (prepustiti)." Onda oni sjedoše nedaleko odatle iščekujući noć. Ali, prije nego je dan izmakao i noć nastupila, nebo se zacrni od gustih i tmurnih oblaka. Počeše da pucaju gromovi i sijevaju munje. Udari tako jaka kiša da najstariji nisu nikad ništa slično zapamtili otkako žive na dunjaluku. Nabrzinu se stvoriše vododerine i bujica preplavi prolaze i doline. Cijeli kraj preplavi takva bujica kao najveći potop.

Kada osvanu novi dan, Huzejlije potražiše tijelo Asima ibn Sabita, ali i pored toga što su ga svuda tražili, ne nađoše nikakvog traga od njega. To je stoga jer ga je bujica ponijela i odnijela negdje daleko gdje niko od njih nije znao.

Tako je Allah, Velik je i Uzvišen On, primio i udovoljio dovi Asima ibn Sabita da sačuva njegovo tijelo od kasapljenja i masakriranja. Sačuvao je i njegovu plemenitu glavu da se ne bi iz nje vino pilo. I nikako mušrici neće uspjeti nauditi pravim mu'minima.

SAFIJJA BINT ABDULMUTTALIB

"Safijja je prva muslimanka koja je, braneći Allahovu vjeru, ubila mušrika."

Ko je ta razborita i mudra žena kojoj su i ljudi pridavali ogromnu pažnju? Ko je ta hrabra sahabijka, koja bijaše prva žena muslimanka što je ubila mušrika? Ko je ta odlučna žena koja je muslimanima odgojila i podigla prvog borca što je potegao sablju na Allahovom putu? To je Safija bint Abdulmuttalib, Hašimijka i Kurejšijka, tetka Resulullaha ﷺ. Slava je okružila Safiju bint Abdulmuttalib sa svih strana: njen otac bijaše Abdulmuttalib ibn Hašim, djed Vjerovjesnikov i čuveni uglednik iz plemena Kurejš. Njena majka je Hala bint Wehb, sestra Amine bint Wehb, Vjerovjesnikove majke.

Njen prvi muž je bio Haris ibn Harb, brat Ebu Sufjana ibn Harba, poglavara plemena Benu Umejje. Ovaj muž joj je umro, a njen drugi muž je bio Awwam ibn Huwejlid, brat Hatidže bint Huwejlid, najčasnije žene od svih Arapa u džahilijjetu, i prve majke pravovjernih u Islamu. Njen sin Zubejr ibn Awwam je bio pomagač Resulullaha ﷺ. Pa zar poslije ovakve časti ima neka čast koju bi duša poželjela, osim časti vjere - imana. Safiji je umro i drugi muž Awwam, a njoj je ostavio malog dječaka Zubejra kojeg ona othrani u bijedi i teškoći.

Odgajala ga je kao ratnika i konjanika, a njegovu igru zamijenila je šiljenjem strijela i zatezanjem lukova. Navikla se da ga sprema u najveće opasnosti i da ga uvlači u teške situacije. Kada bi primijetila da se koleba ili oklijeva u takvim trenucima, ona bi ga dobro izudarala. Jednom je čak i kritizirana od strane jednog od njegovih amidža, koji joj reče: "Tako se dijete ne tuče! Ti ga udaraš kao da ga mrziš, a ne onako kako bi majka trebala udarati svoje dijete."

Ona mu na to odgovori u stihovima:

Onaj ko kaže da ga mrzim laže,
jer ja ga udaram kako bi sazrio,
kako bi vojsku porazio i plijen donio.

A kada je Allah poslao Svoga Poslanika sa vjerom istine i pravde, te ga zadužio da ljude opominje i obveseljuje, naredio mu je da počne sa svojim najbližima. On sakupi pleme Abdulmuttalib: žene i muškarce, stare i mlade, pa im reče: "O Fatima kćeri Muhammedova, o Safija kćeri Abdulmuttaliba, o pripadnici Abdulmuttalibovog plemena! Zaista vam ja kod Allaha ništa ne mogu pomoći."

Onda ih pozva u vjeru u Allaha, te ih poče podsticati na priznanje njegovog poslanstva. Od njih se Allahovom svjetlu odazvaše oni koji se odazvaše, a svjetlu okrenuše leđa oni koji odbiše da ga slijede. Safija bint Abdulmuttalib bijaše među onom prvom skupinom vjernika i iskrenih sljedbenika Poslanikovih. Tada se Safija okruni slavom sa dvije stvari: uglednim porijeklom i islamskom veličinom. Safija bint Abdulmuttalib se sa svojim dječakom Zubejrom ibn Awwamom priključi svijetloj povorci, podnoseći sve ono što su podnosili prvi muslimani, kada je u pitanju zlostavljanje, tiranija i progoni od strane Kurejšija.

Kada je Uzvišeni Allah dozvolio Svome Poslaniku i vjernicima koji bijahu uz njega, da učine Hidžru u Medinu, ugledna Hašimijka ostavi i Mekku sa svim lijepim uspomenama i sve časti i ugodnosti koje je imala, te se uputi u pravcu Medine čineći hidžru Allahu i Njegovom Poslaniku. I pored toga što je plemenita sahabijka tada bila zašla u šezdesete godine svoga sretnoga života, ona je i na polju džihada dala određene zasluge koje historija i dan-danas spominje sa zahvalnošću i divljenjem.

Dovoljno će biti da navedemo samo dva takva slučaja, od kojih je jedan bio na Uhudu a drugi na dan Bitke na Hendeku. Na Uhudu je ona krenula u borbu na Allahovom putu skupa sa još nekoliko žena. Prenosila je vodu, napajala žedne, oštrila strijele i opravljala lukove.

Osim toga, ona je svim svojim čulima pomno pratila bitku. To i nije čudno, jer na poprištu je učestvovao njen bratić Resulullah Muhammed.

Tu je bio i njen brat Hamza ibn Abdulmuttalib - lav Allahov. Tu je bio i njen sin Zubejr ibn Awwam, pomagač Allahovog

Poslanika. U bici je, prije i iznad svega toga, odlučivano o budućnosti Islama kojeg je ona tako čvrsto prigrlila, i zbog kojeg je i Hidžru učinila. Tamo iza njega, gledala je ona put prema Džennetu.

Kada je primijetila kako se muslimani, izuzev nekoliko pojedinaca, rasipaju od Poslanika ﷺ i kako mušrici svaki čas mogu doprijeti do Poslanika i ubiti ga, ona baci posudu sa vodom na zemlju, skoči poput lavice koja je uznemirena, uze od jednog čovjeka koji je bježao koplje, pa krenu probijajući se kroz saffove i udarajući drškom koplja muslimanske borce. Usput im je govorila: "Teško vama, zar bježite od Allahovog Poslanika!?" Kada je Vjerovjesnik primijetio kako im se primiče, poboja se da će vidjeti svoga brata Hamzu, kojeg su mušrici ubili i još izmasakrirali, pa doviknu njenom sinu Zubejru: "Pripazi na majku, Zubejre!" Zubejr dođe pravo pred nju i reče joj: "Vrati se majko, vrati se!" Ona mu uzviknu: "Skloni se ispred mene!" On reče: "Resulullah naređuje da se vratiš." "A zašto?", dodade ona, "pa ja sam već čula šta su uradili od moga brata, ali sve je to u ime Allaha." Onda Vjerovjesnik reče Zubejru: "Pusti je, Zubejre!", što on i uradi.

A kada se bitka završila Safija dođe do svoga brata Hamze, pa vidje kako mu je stomak rasporen, džigera iščupana, nos i uši odsječene, a lice izudarano... Ona zamoli Allaha da mu oprosti, pa dodade: "Sve je ovo radi Allaha i zadovoljna sam Allahovom odredbom. Tako mi Allaha, biću strpljiva i tražiti u svemu ovome nagradu samo od Allaha, i za brata i za sebe, ako Allah dâ." Tako se Safija bint Abdulmuttalib ponašala na Uhudu.

Što se tiče njenog učešća na dan Bitke na Hendeku to je priča koja je isprepletena sa nitima oštroumnosti, snalažljivosti, odlučnosti i hrabrosti. Pa da čujemo kako tu priču bilježe historijska djela. Resulullah ﷺ je imao običaj da, kada ide u neki pohod ili bitku, žene i sluškinje skloni u neki siguran zaklon, bojeći se da ih ne ugrozi kakav izdajnik u času kada nemaju zaštitnika.

Kada je došao dan Bitke na Hendeku on svoje žene, tetke i druge žene muslimanke odvede u zidine tvrđave Hassana ibn Sabita, koje je on naslijedio od svojih predaka, a koje, opet, bijahu najčvršće i najsigurnije zidine u Medini.

I dok su muslimani stražarili na rubovima hendeka iščekujući Kurejšije ili njihove saveznike, bijahu prezauzeti da bi i mislili na to da im neprijatelj ugrozi žene i sluškinje.

U samo svitanje, ili pred zoru te noći Safija opazi neku siluetu kako se kreće. Ona napregne i sluh i vid dok ne razazna nekog Jevrejina kako se šulja oko zidina, osluškujući i špijunirajući ne bi li nešto saznao. Ona shvati da je to uhoda kojeg su poslali da sazna ima li u utvrđenju muškaraca koji bi branili one unutra, ili su tu samo žene i djeca. Ona pomisli: "Jevreji iz plemena Benu Kurejza su prekršili ugovor između njih i Poslanika, i stavili se na stranu Kurejšija i njihovih saveznika, a protiv muslimana. Između nas i njih nema nijedan musliman koji bi nas branio, a Resulullah i ostali s njim iščekuju napad neprijatelja na Hendek. Pa ako ovaj uhoda uspije da svojim saplemenicima odnese podatke o stvarnom stanju, Jevreji će zarobiti i žene i sluškinje, što bi bio poguban udarac za muslimane." Zato ona požuri pa stavi mahramu, stegnu svoju odjeću oko pasa, uze neki kolac i polahko se spusti do vrata na utvrđenju. Onda ih oprezno i bez buke otvori te poče pažljivo posmatrati neprijatelja.

Kada osjeti da je došao najpogodniji čas za napad, ona skoči hrabro i odlučno i tako ga snažno udari kocem da ga odmah sruši na zemlju. Onda ga udari i drugi i treći put, tako da ga brzo usmrti. Zatim hitro uze nož koji je nosila sa sobom, pa mu odrubi glavu i baci je sa vrha utvrđenja. Glava se otkotrlja pravo pred ostale Jevreje koji u podnožju bijahu u zasjedi iščekujući vijesti od svoga uhode. Kada vidješe glavu svoga druga rekoše: "Sada smo se uvjerili da Muhammed nije ostavio žene i djecu bez straže!" Onda se brzo vratiše odakle su i došli.

Neka je uzvišeni Allah zadovoljan sa Safijom bint Abdulmuttalib, jer ona uistinu bijaše svijetli primjer žene muslimanke. Odgojila je svoga sina jedinca najbolje što je mogla.

Nakon pogibije svoga rođenoga brata dostojno je za njim osaburila. Više puta je nailazila na teške kušnje, ali se pokazala kao hrabra, odlučna i razborita žena. A historija je u svojim najsvjetlijim stranicama zabilježila to da je Safija bint Abdulmuttalib prva žena koja je u Islamu ubila nevjernika!

UTBE IBN GAZWAN

"Zaista Utbe ibn Gazvan ima veliki značaj u Islamu." (Omer ibn Hattab)

Poglavar pravovjernih, Omer ibn Hattab, je nakon jacije-namaza krenuo u postelju kako bi se koliko-toliko odmorio i pripremio za noćno stražarenje i obilazak. Međutim, san nikako nije dolazio na oči halife, jer mu je glasnik donio sljedeću vijest: "Poražena perzijska vojska od strane muslimana umjesto da konačno bude potučena, uvijek joj dolazi pravovremeno pojačanje tako da ona povrati snagu i nanovo nastavlja borbu." Još mu je rečeno da grad Ubulla (danas dio Basre) predstavlja glavni izvor odakle se snabdijeva perzijska vojska, bilo da se radi o ljudstvu ili o sredstvima.

Halifa odluči da pošalje vojsku kako bi osvojili grad Ubullu, i tako prekinuli njihovo pomaganje Perzijancima. Međutim, susreo se sa velikim problemom, a to je mali broj ljudi koje je imao uzase. To je zato jer su i mladići i sredovječni ljudi, pa čak i starci, otišli širom zemaljske kugle kao borci na Allahovom putu, a kod njega je ostao neznatan broj ljudstva.

On onda pribjegnu svojoj poznatoj taktici - malobrojnost u ljudstvu nadoknadi snagom u dostojnom vojskovođi. On uze tobolac sa strijelama, pa ih poče raspoređivati pred sobom poredeći ih sa svojim ljudima.

Nakon kraćeg prebiranja, on progovori sâm za sebe: "Našao sam ga! Da, našao sam ga!" To je mudžahid kojeg je upamtio i Bedr, i Uhud, i Hendek i druga slavna bojišta. Učestvovao je i na Jemami, toj velikoj bici.

Nikada mu sablja nije zakazala, niti je njegovo koplje promašilo. Sem toga on je učinio obje hidžre, a bio je sedmi od svih muslimana koji je prešao na Islam.

Kada je osvanulo jutro, halifa naredi: "Pozovite mi Utbeta ibn Gazwana!" Zatim mu povjeri komandu nad trista i nekoliko ljudi, a obeća mu da će im poslati pomoć dok se nađe slobodnog ljudstva. Kada mala vojska htjede krenuti halifa El-Faruk se oprosti sa vojskovođom Utbetom, ovako ga savjetujući: "O Utbe, šaljem te u područje Ubulle, a to je jedno od najpoznatijih neprijateljskih utvrđenja. Molim Allaha da ti pomogne protiv njih. Kada dođeš do cilja prvo ih pozovi u vjeru u Allaha, pa ko ti se odazove, ti ga prihvati. Ko to odbije, ti uzmi od njih džiziju (porez za zaštitu). Ako i to odbiju, onda se protiv njih bori bez okolišanja. I boj se Allaha, Utbe, u svemu što ti je povjereno. Dobro se pazi da te ne obuzme oholost pa da ti upropasti Ahiret. Sjeti se da si drugovao sa Poslanikom ﷺ, pa te je, nakon poniženja, Allah uzdigao, ojačao te je nakon slabosti. A sada si postao emir sa svom vlašću komandanta koji se sluša. Što kažeš, na to se dobro obraća pažnja, a što narediš tome se pokorava. Divna li je to blagodat, samo da te ne zavede i prevari, pa da te odvede u Džehennem, neka i tebe i mene Allah zakloni od njega!"

Utbe ibn Gazwan krenu sa svojim ljudima, a tu je bila i njegova žena i još pet drugih žena od nekih boraca.

Tako dođoše u područje zvano Kasaba nedaleko od Ubulle. Kod sebe više nisu imali ništa od hrane. Kada se glad malo više osjeti, Utbe reče nekolicini boraca: "Potražite ima li ovdje išta za jelo!" Oni krenuše u potragu za hranom i tako doživješe zanimljivu priču koju jedan od njih prepričava ovako:

"Dok smo mi tragali za hranom, zađosmo u neki gusti šumarak, i tu nađosmo dvije torbe - u jednoj hurme, a u drugoj neko sitno bijelo sjeme prekriveno žutom korom. Mi ponesosmo torbe i dođosmo blizu našeg logora, a onda jedan od nas pogleda u ono zrnevlje pa reče: "Ovo je sigurno otrov kojeg nam je neprijatelj namjestio, pa to ne dirajte!" Onda počesmo jesti one hurme.

Dok smo mi jeli, priđe jedan konj koji se odvezao i poče jesti ono zrnje iz druge torbe.

Tako mi Allaha, htjedosmo odmah da ga zakoljemo prije nego što umre kako bi iskoristili njegovo meso. Vlasnik tog konja reče: "Ostavite ga, a ja ću večeras paziti, pa ako primijetim da umire, odmah ću ga zaklati."

Kada smo ujutro osvanuli, vidjesmo konja zdravog i čitavog. Onda moja sestra reče: "O brate, čula sam našeg oca kako je govorio da otrov neće naškoditi ako se stavi na vatru da se

skuha." Onda uze nešto onog zrnja i stavi u lonac, a lonac namaknu na vatru. Ubrzo nas pozva govoreći: "Dođite da vidite kako je pocrvenilo!" Tada kora poče da puca i rastvara se, a pojavi se bijelo zrnje. Mi ga ususmo u tanjir i htjedosmo da jedemo, a Utbe nam doviknu: "Spomenite Allahovo ime pa onda jedite!" Mi ga počesmo jesti i utvrdismo da je to nešto veoma ukusno, a tek kasnije saznadosmo da se to zove riža."

Grad Ubulla, prema kojoj se zaputio Utbe ibn Gazwan sa svojom malom vojskom, bijaše čvrsto utvrđenje na obali rijeke Tigrisa. Perzijanci su ga koristili kao svoje skladište oružja, a na tornjeve su postavili osmatračnice kako bi mogli primijetiti dolazak neprijatelja.

Sve to, međutim, nije moglo spriječiti Utbu da napadne grad i pored malobrojnog ljudstva i prostog oružja. On je sada raspolagao sa ukupno šest stotina boraca uz koje bijaše mala skupina žena. Od oružja je imao samo sablje i koplja, i preostalo mu je jedino da se posluži lukavstvom. Utbe pripremi ženama bajrake koje postavi na drške kopalja. Naredi im da idu iza vojske i reče im: "Kada se mi prikučimo gradu, podignite iza nas takvu prašinu da se digne do nebesa."

Kada se primakoše Ubulli pred njih izađe perzijanska vojska koja vidje kako se oni slobodno i bez straha kreću naprijed. Onda pogledaše u barjake koji su se iza njih vihorili, pa primijetiše oblake prašine iza barjaka. Tada rekoše jedni drugima: "Ovo je samo prethodnica vojske, a iza njih tek nailazi silna vojska, dok je nas prema njima mali broj." U njihova srca se uli strah i među njima zavlada panika. Nabrzinu pokupiše ono što je vrijedno a nije teško, pa užurbano poskakaše u lađe kojih je bilo spremnih na Tigrisu, te mahom pobjegoše.

Utbe uđe u Ubullu bez ijednog izgubljenog čovjeka, a ubrzo osvoji i ostale okolne gradove i sela. Zaplijeniše silni plijen koji se nije mogao prebrojati ni izvagati, a kada se jedan od ljudi vrati u Medinu i upitaše ga za stanje muslimana u Ubulli, on im odgovori: "O čemu vi to pitate!? Tako mi Allaha, ostavio sam ih a oni na vagi važu zlato i srebro!" Iza toga mnogi ljudi otputovaše u Ubullu.

Utbe ibn Gazwan uoči da će boravak njegove vojske u oslobođenim gradovima loše utjecati na njih. Naučiće se na lagodan život, poprimiće običaje mještana i otupiće njihova oštrina i volja za nastavak borbe. Zato on napisa pismo Omeru ibn Hattabu u kojem traži dozvolu za izgradnju Basre. Opisa mu

mjesto koje je izabrao za taj novi grad, a halifa mu dade dozvolu koju je tražio. Utbe napravi plan za novi grad, a prvo što je sagradio bijaše veličanstvena džamija.

To i nije nimalo čudno jer zbog džamije on i njegovi drugovi su i krenuli u borbu; zbog džamije su potpomognuti od strane Allaha a protiv Allahovog neprijatelja.

Onda se vojnici zaokupiše podjelom zemlje i izgradnjom kuća. Samo Utbe ne sagradi sebi kuću, nego i dalje nastavi stanovati u šatoru od platna. To učini jer je on u sebi nešto skrivao... Primijetio je Utbe da je muslimanima u Basri dunjaluk izlazio u svemu u susret tako da je mahom zavodio ljude. Njegovi ljudi, koji doskora nisu znali za ljepšu hranu od riže kuhane sa ljuskom, sada su okusili sve najljepše i najbolje specijalitete perzijske hrane.

Zato se on poboja za svoj din zbog dunjaluka i uplaši se da mu ovaj svijet ne pokvari budući. On sakupi ljude u džamiji pa im reče: "O ljudi, zaista je dunjaluk navijestio svoj završetak i svi ćete se sa njega preseliti u kuću u kojoj nema završetka. Ja se i sada sjećam dok sam, kao sedmi sljedbenik Resulullaha ﷺ živio, a nismo imali šta jesti osim lišća sa drveta od kojeg su nam usne pucale. Jednoga dana sam našao na zemlji nekakav ogrtač, pa sam ga prepolovio između sebe i Sa'da ibn Ebi Wekkasa, te se on ogrtao jednom a ja drugom polovicom. A mi danas, bez izuzetka, živimo kao vladari na jednoj određenoj teritoriji. Zato se ja utječem Allahu od toga da budem u svojim očima velik a kod Allaha malehan."

Onda Utbe ostavi jednoga između njih da ga zamijeni, oprosti se od njih i ode u Medinu.

Kada stiže kod halife El-Faruka zatraži od njega da ga razriješi dužnosti namjesnika što halifa odbi. On ga je uporno molio, a halifa je još upornije ostao pri svojoj odluci, te mu naredi da se vrati u Basru.

I protiv svoje volje Utbe se povinova halifinoj naredbi, uzjaha devu i krenu učeći: "Moj Allahu, ne daj da se tamo vratim! Moj Allahu, ne daj da se tamo vratim!" Allah ﷻ usliša molbu Utbe, jer on ne odmače daleko od Medine, a njegova deva posrnu tako da on pade sa nje i poginu napustivši tako ovaj svijet.

NU'AJM IBN MES'UD

"Nu'ajm ibn Mes'ud je čovjek kome je dobro poznato da je rat varka."

Nu'ajm ibn Mes'ud bijaše mladić budna srca, veoma pronicljiv, oštrouman i snalažljiv. Nikakva prepreka ga nije mogla zaustaviti, niti se našao problem kojeg on nije mogao riješiti. Predstavljao je originalan primjer pustinjskog sina sa svim odlikama koje mu je Allah dao; kao brzinu rasuđivanja, ispravno i pravovremeno postupanje u svim situacijama. Međutim, on bijaše i sklon uživanjima i prepuštanju strastima, i volio je takva društva, a najčešće je željeno društvo nalazio među jesribskim Jevrejima. Zato bi, kada bi se god poželio pjesme, pjevačica i sličnog društva, mahsus išao na put iz područja Nedžda, gdje je boravio njegov narod, i išao u pravcu Medine gdje je nemilice trošio svoj imetak, dok su mu Jevreji još širih ruku pružali i omogućavali različite zabave i ugodnosti. Zbog toga je Nu'ajm dosta često navraćao u Jesrib, gdje se upoznao i vezao sa tamošnjim Jevrejima, a posebno sa plemenom Benu Kurejza.

Kada je Uzvišeni Allah počastio ljudski rod sa slanjem Vjerovjesnika i objavom vjere pravog puta i istine, te mekkansku kotlinu osvijetlio svjetlom Islama, bijaše Nu'ajm ibn Mes'ud i dalje odan strastima i ličnim prohtjevima. Žestoko i odlučno okrenu leđa novoj vjeri bojeći se da ga ona ne rastavi od njegovih uživanja. Malo - pomalo pa se nađe među okorjelim neprijateljima Islama, prinuđen da se sabljom sučeli protiv te vjere. Ali, za vrijeme bitke protiv Ahzaba (saveznika), Nu'ajm ibn Mes'ud je sebi otvorio jednu novu stranicu u historiji islamskog pozivanja. Tu je ucrtao i zapisao jednu od najljepših

priča o ratnim lukavstvima. Tu priču i danas prenosi historija čudeći se njenim mudrim prevratima i diveći se njenom oštroumnom i lukavom junaku. Da bi shvatili priču Nuajma ibn Mes'uda moramo se prvo malo vratiti unazad.

Pred samu Bitku Ahzab pobuni se grupa Jevreja u Medini iz plemena Benu Nadir. Njihovi poglavari počeše skupljati saveznike za rat protiv Poslanika ﷺ i obračun sa njegovom vjerom. Oni odoše Kurejšijama u Mekku i podstakoše ih na novu bitku protiv muslimana, obećavajući im da će im se priključiti kada ovi stignu do Medine. Zatim ugovoriše tačan termin koji nikako neće iznevjeriti. Onda ih ostaviše i odoše u Nedžd plemenu Gatafan, te i njih nagovoriše protiv Islama i Vjerovjesnika pozivajući ih na konačno uništenje nove vjere. Povjeriše im i detalje svoga dogovora sa Kurejšijama. I obećaše i njima isto što i Kurejšijama, upoznajući ih o terminu kojeg su i s njima dogovorili. Kurejšije su, svi mahom, i konjanici i pješaci, krenuli iz Mekke u pravcu Medine pod komandom svoga poglavara Ebu Sufjana ibn Harba. Isto tako i pleme Gatafan krenu iz Nedžda sa svom ratnom spremom i ljudstvom pod komandom Ujejne ibn Hisna. U prethodnici ove vojske iz Gatafana bijaše i junak naše priče Nu'ajm ibn Mes'ud.

Kada Resulullah ﷺ sazna vijesti o kretanju ove dvije vojske, sakupi svoje ashabe i posavjetova se s njima o tome šta da čine. Odlučiše da iskopaju veliki jarak (hendek) okolo Medine da bi tako spriječili silnu vojsku, kojoj se inače ne mogu oduprijeti od upada u Medinu. I dok su se dvije vojske, jedna iz Mekke a druga iz Nedžda, približavale Medini, poglavari iz plemena Benu Nadir odoše vođama drugog jevrejskog plemena Benu Kurejza i stadoše ih nagovarati na rat protiv Vjerovjesnika, odnosno priključenje vojskama iz Mekke i Nedžda. Poglavari Benu Kurejza im rekoše: "Vi nas pozivate u ono što mi volimo i što bi rado učinili, ali vi znate da između nas i Muhammeda postoji ugovor, koji još uvijek traje, o tome da ga nećemo napadati, ni ometati, a za uzvrat i mi možemo dalje mirno u Medini živjeti. Bojim se, ako Muhammed pobijedi u ovome ratu, da će se na nas žestoko rasrditi i da će nas zbog izdaje sviju protjerati iz Medine."

Međutim, poglavari Benu Nadira su ih uporno nagovarali na raskid ugovora navodeći im razne dokaze u korist prevare Muhammeda, uvjeravajući ih da će ovaj put, bez ikakve sumnje, muslimani doživjeti poraz. Najveći adut im bijahu dvije vojske koje su stizale. Uskoro Jevreji Benu Kurejza prihvatiše njihove

prijedloge i nagovore i raskinuše ugovor sa Resulullahom ﷺ. Pocijepaše papir sa tekstom tog ugovora i obznaniše svoje priključenje saveznicima protiv Muhammeda. Ta vijest odjeknu među muslimanima kao udarac groma. Savezničke vojske opkoliše Medinu i prekinuše dotok hrane i opskrbe njenim stanovnicima. Poslanik ﷺ osjeti da je upao među čeljusti neprijatelja. Kurejšije i Gatafanlije su ulogoreni pred samim pogledom muslimana izvan grada.

Benu Kurejza spremno čekaju svoju priliku iza leđa muslimana u samom gradu. Osim toga munafici i oni čija su srca bila bolesna i pokvarena počeše se razotkrivati govoreći: "Muhammed nam je obećavao riznice Kisre i Kajsara (careva perzijskih i bizantijskih), a evo mi smo danas došli u situaciju da pojedini od nas nisu sigurni otići u nužnik radi obavljanja nužde!"

Tako uspješe da od Muhammeda odvoje grupu po grupu ljudi strašeći ih za budućnost njihovih žena, djece i domova od napada Benu Kurejzija; kada borba otpočne, sa Resulullahom osta svega nekoliko stotina pravih i iskrenih vjernika. U jednoj od tih noći, nakon što se obruč neprijatelja stezao blizu dvadeset dana, Resulullah ﷺ poče upućivati svome Gospodaru dove onoga koji se našao u bezizlaznoj situaciji. Ponavljao je: "Moj Allahu, daj mi onu pomoć koju si mi obećao! Moj Allahu, daj mi onu pomoć koju si mi obećao!"

Te noći Nu'ajm ibn Mes'ud se prevrtao na svojoj postelji ne mogavši sklopiti oka, kao da mu je neko očne kapke prikovao. Gledao je negdje između žarkih zvijezda na vedrom nebu. Razmišljao je dugo. Odjednom se sâm zapita: "E moj Nuajmu! Šta je to tebe dovelo u ovako daleke krajeve da se boriš protiv tog čovjeka i njegovih pristalica? Ne ratuješ protiv njega da bi pobijedila neka istina niti da bi se osvetio za nanešene uvrede. Ratuješ protiv njega bez ikakvog valjanog povoda i uzroka. Dolikuje li pametnom čovjeku poput tebe da se bori pa ubije ili bude ubijen bez pravog razloga?! E moj Nuajmu! Šta te je to navelo da podižeš sablju u lice ovog dobrog čovjeka koji svojim pristalicama naređuje pravdu, dobročinstvo i pomaganje bližnjima? Šta te je to natjeralo da svoje koplje oblivaš krvlju njegovih drugova koji samo slijede pravi put i istinu koju im on preporučuje?!"

Ovaj odlučni i presudni dijalog između Nuajma i njegove savjesti se završi značajnom odlukom koju on odmah krenu da izvrši. Nu'ajm ibn Mes'ud se odšulja iz logora svoga plemena i

pod plaštom mraka hitro ode Resulullahu. Kada ga Vjerovjesnik ﷺ ugleda pred sobom, upita ga: "Jesi li ti Nu'ajm ibn Mes'ud?" "Da, Allahov Poslaniče", odgovori on. "Pa šta te je dovelo u ovo doba?!" "Došao sam da posvjedočim da nema boga osim Allaha i da si ti Njegov rob i Poslanik, a da je ono što ti govoriš istina!" Onda Nuajm nastavi: "Primio sam Islam, o Resulullahu, a moje pleme za to još nije saznalo. Pa, naredi mi šta da činim." Alejhisselam mu reče: "Ako ostaneš sa nama, ti si samo jedan čovjek više, nego ti idi i pokušaj nekako da oslabiš našeg neprijatelja, jer rat je varka!" On reče: "Dobro, o Allahov Poslaniče, uskoro ćeš vidjeti ono što će te obradovati, ako Allah da."

Nuajm smjesta ode pripadnicima Benu Kurejze, a ranije im je bio dobar drug i prijatelj. On im reče: "O Benu Kurejze! Vi dobro znate koliko vas volim i želim dobro, te da sam prema vama uvijek bio iskren." Rekoše mu: "Da, o tebi ne znamo ništa loše." On dalje reče: "Kurejšije i Gatafan u ovom ratu nisu u istoj situaciji kao vi." "Kako to?" - upitaše Kurejzije. On reče: "Ovaj kraj i ovaj grad su vaši. Tu je vaše bogatstvo, vaša djeca i vaše žene i niste u prilici da sa njima selite negdje drugo. A što se tiče plemena Kurejš i Gatafan njihov grad, imetak, djeca i žene, sve je to daleko od ovog kraja. Oni su došli da ratuju protiv Muhammeda, a vas su pozvali da s njim prekršite ugovor i da im pomognete protiv njega, što ste vi prihvatili. Ako oni uspiju da ga pobijede, oni će ga porobiti, a ako ne uspiju da ga nadvladaju, oni će se mirno vratiti svojim kućama, a vas će ostaviti njemu na milost i nemilost, pa će vam se on žestoko osvetiti." Oni mu rekoše: "Istinu govoriš, pa šta nam ti savjetuješ da činimo?" Nuajm im odgovori: "Ja mislim da se ne trebate boriti uz njih sve dok od njih ne uzmete grupu njihovih uglednika kao zalog i garanciju, i tako ćete ih primorati da se uz vas bore protiv Muhammeda, sve dok ne pobijedite ili dok ne strada i posljednji i vaš i njihov čovjek." Rekoše mu: "U pravu si, dobro si nas nasavjetovao."

Onda on ode od njih Ebu Sufjanu ibn Harbu, komandantu Kurejšija, te reče njemu i ostalima koji bijahu s njim: "O Kurejšije! Vi dobro znate koliko vas volim, a koliko Muhammeda mrzim. Saznao sam za jednu stvar i smatram da sam dužan da vam to povjerim pod uvjetom da to nikome ne govorite, a pogotovo da sam vam ja to saopćio." Oni mu rekoše: "Obećavamo ti to." Dalje on nastavi: "Benu Kurejze su se pokajali što su se zavadili sa Muhammedom pa su mu poručili

sljedeće: "Mi smo se pokajali zbog svog postupka, i odlučili smo da ponovo s tobom sklopimo ugovor o primirju, pa bi li ti bio zadovoljan da za tebe zarobimo dosta uglednih ljudi iz plemena Kurejš i Gatafan, pa da ti ih predamo kako bi ih ti pogubio? Zatim bi se tebi priključili u borbi protiv njih sve dok ih konačno ne poraziš." Na to im je Muhammed odgovorio da pristaje. Pa ako Jevreji dođu od vas tražiti neke ljude u zalog nikoga im ne dajite nipošto." Ebu Sufjan reče: "Divan li si ti saradnik i neka te prati svako dobro." Iza toga Nuajm napusti Ebu Sufjana i ode u svoje pleme Gatafan, pa im ispriča nešto slično kao Ebu Sufjanu, upozorivši ih onako kako je i njega upozorio.

Ebu Sufjan odluči da iskuša Benu Kurejzije, pa im posla svog sina koji im reče: "Moj otac vam šalje pozdrav i poručuje vam sljedeće: "Ovaj obruč oko Muhammeda i njegovih pristalica se svima oduljio tako da smo se zasitili. Zato smo odlučili da ga napadnemo i da ga se riješimo, pa vas pozivamo da ga i vi sutra napadnete." Oni mu odgovoriše: "Danas je subota, a mi subotom ništa ne radimo. Osim toga mi se uz vas nećemo boriti sve dok nam ne date sedamdeset uglednika iz vašeg plemena i plemena Gatafan, kako bi kod nas bili kao zalog i garancija. Mi se bojimo da ćete vi, kada vam borba oteža, otići svojim kućama a nas same ostaviti Muhammedu, a dobro znate da se mi sami protiv njega ne možemo boriti." Kada se sin Ebu Sufjana vrati svome plemenu i obavijesti ih o onome što je čuo od Benu Kurejzija, svi se složiše i uglas rekoše: "Prokleti sinovi majmuna i svinja! Tako nam Boga, kada bi od nas tražili jednu ovcu u zalog, ne bismo im je dali." Na taj način Nu'ajm ibn Mes'ud je uspio raspršiti redove saveznika i među njih ubaciti razdor. Uzvišeni Allah posla na Kurejšije i njihove saveznike žestoki uništavajući vjetar koji porazvaljiva njihove šatore, isprevrta njihove kazane, utrnu im vatre, a lica i oči im ispuni prašinom. Oni ne nađoše drugog izlaza nego napustiše bojište i otputovaše pod zaštitom noćne tmine. Kada osvanu jutro i muslimani vidješe da su Allahovi neprijatelji pobjegli, počeše uzvikivati: "Hvala Allahu koji je Svoga roba pomogao, koji je snagu njegovoj vojsci ulio, i koji je Sâm sve neprijatelje savladao!" Nakon tog dana Nu'ajm ibn Mes'ud je uvijek ostao pouzdan oslonac za Resulullaha ﷺ. Povjeravao mu je mnoge zadatke, podnosio je najveće odgovornosti i terete, nosio je pred njim bajrake.

Kada je došao dan osvojenja Mekke, Ebu Sufjan ibn Harb je posmatrao muslimansku vojsku koja je ulazila u grad. Kada je

vidio jednog čovjeka koji je nosio bajrak plemena Gatafan, on upita: "Ko je ono?" Rekoše mu: "Nu'ajm ibn Mes'ud." On dodade: "Kako li nas je prevario na dan Handeka. Tako mi Allaha, bio je jedan od najžešćih neprijatelja Muhammedovih, a eno ga sada nosi pred njim bajrak svoga plemena, i još ide pod njegovim bajrakom u rat protiv nas..."

HABBAB IBN ERETT

"Neka se Allah smiluje Habbabu! On je svojevoljno prihvatio Islam, pokorno je učinio hidžru i živio je kao mudžahid." (Alija ibn Ebi Talib)

Ummu Enmar, žena iz plemena el-Huza'a, je krenula na pijacu robova u Mekki. Željela je sebi kupiti slugu - dječaka koji bi joj pomogao u njenim poslovima i od kojeg bi ona imala neke koristi. Počela se zagledati u robove izložene na prodaju sve dok se ne odluči za jednog još nedoraslog mladića, u čijem zdravom i snažnom tijelu i nekim crtama lica koje su pokazivale oštroumnost, nađe razlog da baš njega kupi. Ona plati traženu cijenu i krenu sa svojim slugom. I dok su išli putem, Ummu Enmar pogleda dječaka pa ga zapita: "Kako ti je ime, dječače?" On joj odgovori: "Habbab." "A kako ti je ime ocu?" - upita ona. "Erett", odgovori. "Pa odakle si ti?" "Iz Nedžda." "Onda si ti Arap!" "Da, i to iz plemena Benu Temim." "Pa kako si onda dospio u ruke trgovaca robljem iz Mekke?!" "Na naše pleme napalo je neko drugo arapsko pleme. Pokupili su svu našu stoku, zarobili žene, uzeli robinje. Tako sam se i ja našao među grupom dječaka koje su poveli sa sobom. Zatim sam prelazio iz ruke u ruku sve dok ne stigoh u Mekku i evo me sada u tvojim rukama."

Ummu Enmar odvede svoga dječaka jednom od mekkanskih kovača kako bi ga podučio izradi sablji i za veoma kratko vrijeme dječak shvati suštinu toga zanata i prodrije u tajne kovanja sablji. Kada on još više ojača i izraste u pravog mladića, Ummu Enmar mu zakupi jedan dućan, nabavi mu svu potrebnu opremu i poče ubirati plodove od njegova zanata u izradi sablji. Malo vremena prođe, a Habbab posta poznat širom Mekke, pa ljudi mahom počeše dolaziti da kupuju njegove sablje, ne samo zbog dobre izrade, nego i zbog iskrenosti i poštenja koji su ga krasili. I pored

svoje mladosti Habbab se odlikovao i razumom iskusnih ljudi, te mudrošću staraca. Često bi, dok bi završavao svoj posao i povlačio se u samoću, razmišljao o džahilijjetskom društvu koje se gušilo u nemoralu od glave do pete. Pogađalo ga je to što je vidio arapski narod u najgorem neznanju i u slijepoj stranputici, a čija žrtva bijaše i on sâm. Govorio bi sâm sebi: "Ova noć mora imati svoj kraj!" Nadao se da će proživjeti toliko dugo da svojim očima vidi smrt ovog mraka i rađanje svjetla.

Habbabovo čekanje ne potraja dugo, jer uskoro do njega doprije vijest da je nit novoga svjetla zasijala iz usta jednog od mladića iz plemena Benu Hašim koji se zvao Muhammed ibn Abdullah. On ode njemu, pomno ga sasluša, i njegovi biseri i sjaj ga zasjeniše i razgališe. Pruži mu svoju ruku i posvjedoči da nema nikakvog drugog boga osim Allaha, a da je Muhammed Njegov rob i poslanik. Tako posta šesti od svih ljudi na zemaljskoj kugli koji primiše Islam, pa se govorilo: "Habbab je proveo određeni period u kojem je on sam bio šestina Islama." Habbab svoj prelazak na Islam nije tajio nipredkim. Tako vijest o tome doprije i do Ummu Enmar, koja se zapali od srdžbe i gnjeva. Ona se udruži sa svojim bratom Siba'om ibn Abduluzzaom, a pridružiše im se još mnogi mladići iz plemena Huza'a, pa svi skupa krenuše Habbabu. Zatekoše ga zadubljenog u posao. Siba' mu priđe i reče: "Čuli smo nešto u šta ne možemo povjerovati?" "A šta to?" - upita Habbab. "Priča se da si se odmetnuo i počeo slijediti onog čovjeka iz plemena Benu Hašim." - reče Siba'. Habbab mirno odgovori: "Odmetnuo se nisam, nego sam prihvatio vjeru u Allaha, Jedinog Boga koji nema sudruga. Odbacio sam vaše idole i posvjedočio da je Muhammed Allahov rob i poslanik." I samo što Habbabove riječi dopriješe do ušiju Siba'a i ostalih koji bijahu s njih, svi zajedno skočiše pa ga počeše udarati rukama, nogama i komadima željeza i čekićima koji im se nađoše pri ruci. On se stropošta na zemlju, izgubivši svijest, dok mu je krv lila na sve strane.

Vijest o događaju između Habbaba i njegove gazdarice proširi se Mekkom brzo poput vatre koja se širi po suhoj travi! Ljudi su se čudili hrabrosti Habbabovoj, jer do tada nisu čuli da je iko od pristalica Muhammedovih stao ispred ljudi pa ovako otvoreno i drsko obznanio svoj prelazak na Islam. Habbabov slučaj je dobro uznemirio kurejšijske starce. Nije im moglo ni na um pasti da bi jedan kovač, poput kovača Ummu Enmar, koji nije imao ni rodbine da ga štiti, niti zaštitnika koji bi ga branio i utočište mu pružio, da bi takav neko mogao skupiti dovoljno hrabrosti i

drskosti pa izaći iz njihove vlasti, javno uvrijediti njihova božanstva te odbaciti vjeru njihovih očeva i djedova. Shvatiše da je to dan iza koga će sigurno nešto uslijediti. I nisu Kurejšije pogriješile u onom što su predviđali. Ovaj ispad Habbaba dao je povoda mnogim njegovim drugovima da objave svoj prelazak na Islam.

Tako oni počeše, jedan za drugim, javno obznanjivati riječi istine. Zato se poglavari Kurejšija iskupiše pred Ka'bom, a na čelu im bijahu Ebu Sufjan ibn Harb, Welid ibn Mugire i Ebu Džehl ibn Hišam. Razgovarali su o Muhammedovu slučaju ističući da taj problem iz dana u dan postaje sve veći i krupniji. Odlučiše da bolest liječe prije nego li ona uzme maha, pa se dogovoriše da svako pleme prihvati pojedinca iz njihovog naroda koji je prihvatio novu vjeru, te da ga stave na najgore muke i kušnje sve dok ne odbaci svoju novu vjeru ili dok ne umre u tim mukama.

Siba' ibn Abduluzza i njegovi saplemenici dobiše u zadatak da muče Habbaba. Oni bi, kada bi najviše ugrijalo i kada bi, usred dana, sunčeve zrake prosto pržile zemlju, izvodili Habbaba u mekkansku kotlinu, skidali sa njega odjeću, navlačeći na njega željezni oklop i otpočinjali sa mučenjem. Vode mu nikako nisu davali, pa kada bi on od žestoke vrućine počeo gubiti svijest, oni bi mu prilazili pitajući ga: "Šta kažeš za Muhammeda?" On bi odgovarao: "Allahov rob i poslanik. Došao nam je sa vjerom pravoga puta i istine, kako bi nas iz mraka izveo na svjetlo." Oni bi ga udarali bez milosti, a onda ponovo pitali: "Šta veliš za Lata i Uzzaa?" Odgovorio im je: "To su dva kipa, gluha i nijema, koji niti šta mogu nauditi niti od njih ima ikakve koristi..."

Tada bi oni donosili uzavrelo kamenje koje bi pritiskali na njegova leđa i tu ih držali sve dok ne poteče istopljena masnoća iz njegova tijela. Ummu Enmar ne bijaše ništa manje nemilosrdna prema Habbabu od svoga brata Siba'a. Jednom je vidjela Resulullaha ﷺ kako prolazi pored njegovog dućana i nešto mu govori, pa je prosto poludila od bijesa i mržnje. Svaki dan bi dolazila Habbabu i uzimala željeznu šipku koju bi užarila na kovačkom mijehu, pa bi mu onda s tom šipkom pritiskala glavu sve dok ne bi počela da gori i dok on ne bi izgubio svijest. Habbab bi molio Allaha da kazni i nju i njenog brata Siba'a. Kada je Resulullah ﷺ dozvolio svojim ashabima da učine hidžru u Medinu i Habbab se pripremi za odlazak. Međutim, prije nego li je napustio Mekku Uzvišeni Allah je uslišao njegove dove protiv Ummu Enmar. Nju pogodi neka bolest u vidu strašne glavobolje

od koje je osjećala bolove za kakve niko ranije nije čuo. Od tih neizdržljivih bolova ona je zavijala poput psa. Njeni sinovi se dadoše u potragu za lijekom. Išli su na sve strane da bi im na kraju rekli: "Za njene bolove nema drugog lijeka osim da na glavu stavlja užareno željezo", što ona morade prihvatiti, pa bi zbog nesnosnih bolova od tog žigosanja zaboravljala svoju glavobolju.

U gostoprimstvu i zaštiti ensarija u Medini Habbab osjeti ugodnosti i slasti mira i slobode, što nije osjetio dugo vremena. Uživao je u blizini Vjerovjesnika ﷺ ne strahujući da će ga išta u tom uživanju i zadovoljstvu uznemiriti. Učestvovao je sa Časnim Poslanikom na Bedru i borio se pod njegovim bajrakom. Išao je s njim i na Uhud. Tu mu je Allah pričinio zadovoljstvo da svojim očima vidi Siba'a ibn Abduluzza, brata Ummu Enmar, kako gine od ruke Allahova lava Hamze ibn Abdulmuttaliba. Iza toga Habbab je poživio toliko da je dočekao vladavinu sve četvorice odabranih halifa nakon smrti Resulullaha ﷺ.

Pod njihovom zaštitom živio je cijenjen i po dobru spominjan od sviju. Jednog dana, u vrijeme hilafeta Omera ibn Hattaba, unišao je Habbab kod njega, pa mu je halifa dao počasno mjesto i posebno ga sebi primakao. Onda mu je rekao: "Osim Bilala nema niko preči da je zaslužio ovo mjesto u mome društvu." Onda ga je upitao o najtežem času kojeg je doživio dok su ga mušrici mučili. Habbab se postidio da bi mu odgovorio. Nakon što je Omer insistirao na tome, on otkri svoja leđa ispod ogrtača, našto se Omer zgrozi, pa ga upita: "Kako je to bilo?" Habbab odgovori: "Mušrici su naložili vatru, a kada se razgorila pa postala sama žeravica, skinuli su sa mene odjeću i postavili me na onaj žar. Sa leđa mi je otpadalo meso, a vatru je utrnula tek tečnost koja se cijedila iz mog tijela."

Nakon siromaštva Habbab se u drugoj polovici svoga života obogati, tako da je posjedovao i zlata i srebra što nikad nije ni sanjao. Međutim, on je svoj imetak trošio na način koji nikom nije mogao pasti na um. Sve svoje dirheme i dinare stavio je u kuću na određeno mjesto koje je bilo poznato svima potrebnima, i siromasima i bijednicima. Ničim to nije skrivao, vezao ili zaključavao, nego bi svi potrebni dolazili i uzimali koliko su htjeli bez ikakvog pitanja ili traženja dozvole.

I pored svega toga on se bojao kako će položiti račun pred Allahom zbog tog imetka i da ne bi zbog njega bio kažnjen. Pričaju neki njegovi drugovi: "Ušli smo kod Habbaba kad je on bio u smrtnoj bolesti, pa je rekao: "Ovdje ima osamdeset hiljada

dirhema i tako mi Allaha nikad ih ničim nisam zavezao niti sam kome išta od toga zabranio da uzme." Onda je zaplakao, pa ga upitaše: "Zašto plačeš?" On odgovori: "Plačem jer su moji drugovi otišli, a od ovodunjalučkih nagrada nisu ništa dostigli, dok sam ja poživio pa stekao i ovaj imetak za koji se bojim da ne bude moja jedina nagrada za dobra djela."

Kada se Habbab preselio u društvo bliže Allahu ﷻ, vladar pravovjernih Alija ibn Ebi Talib stade pored njegovog kabura, pa reče: "Neka se Allah smiluje Habbabu! Islam je primio čvrsto i sa ubjeđenjem, Hidžru je učinio pokorno, a živio kao mudžahid! Allah neće izostaviti nagradu onome ko je dobro činio!"

ER-REBI' IBN ZIJAD EL-HARISI

"Od kako sam postao halifa niko prema meni nije bio tako iskren kao Rebi' ibn Zijad." (Omer ibn Hattab)

Medina, grad Resulullaha ﷺ, još nije bila prežalila smrt Ebu Bekra es-Siddika. U međuvremenu su delegacije iz svih krajeva zemlje svakodnevno dolazile u Jesrib kako bi dali prisegu na vjernost i poslušnost, i u dobru i u zlu, novom halifi Omeru ibn Hattabu.

Jednog jutra poglavaru pravovjernih stiže delegacija iz Bahrejna sa još nekim drugim delegacijama. Halifa el-Faruk, neka je Allah s njim zadovoljan, je silno želio da svakog delegata sasluša, jer će možda u njegovim riječima pronaći neki koristan savjet, ili zanimljiv prijedlog, ili možda nešto u čemu bi se našlo koristi za Allahovu vjeru i za sve muslimane uopće. On brojne delegate prozva da nešto kažu, ali ne ču ništa značajno. Onda pogleda jednog čovjeka, za kojega je odmah osjetio da će biti od hajra, pa mu reče: "Imaš li ti šta reći?" Čovjek se zahvali Allahu onako kako to dolikuje, pa reče: "Ti si, o vladaru pravovjernih, biranjem da postaneš naš vladar stavljen na jednu veliku kušnju od strane Uzvišenog Allaha. Pa, boj se Allaha za sve što ti je povjereno. Znaj da, kada bi nestala jedna ovca na obali Eufrata, ti ćeš za to biti pitan na Sudnjem danu!" Omer naglas zaplaka govoreći: "Niko mi ništa bolje i istinitije nije rekao otkako sam izabran za halifu od tebe! Ko si ti?" Čovjek odgovori: "Ja sam Rebi' ibn Zijad el-Harisi." Omer upita: "Jesi li ti brat Muhadžira ibn Zijada?" "Da" - odgovori on.

Kada je sastanak sa delegacijama završen, Omer pozva Ebu Musa'a el-Eš'ariju pa mu naredi: "Dobro se raspitaj o Rebi'u ibn Zijadu, jer ako je iskren od njega će biti velikog hajra i pomoći za nas u našem djelovanju. Postavi ga na određenu poziciju i napiši mi sve o njemu!" Od toga dana nije prošlo puno vremena a Ebu

Musa pripremi vojsku za osvojenje Menazira u području Ehwaza, kako mu je to halifa naredio. U toj vojsci bili su i Rebi' ibn Zijad i brat mu Muhadžir.

Opsjedao je Ebu Musa el-Eš'ari grad Menazir i protiv njegovih stanovnika vodio bitke, teške i oštre, kakve je historija malo gdje zabilježila. Mušrici se pokazaše kao veoma strpljivi i snažni borci i pružiše žestok otpor muslimanima kakav niko nije očekivao. Broj žrtava kod muslimana je prevazišao sva i najgora predviđanja. Tih dana muslimani su se borili a postili su mjesec ramazan. Kada je Muhadžir, brat Rebi'a ibn Zijada, vidio da se broj poginulih na strani muslimana povećava, odluči da se žrtvuje radi Allahova zadovoljstva. On se lijepo namirisa, obuče bijelo odijelo poput ćefina, pa se oprosti sa svojim bratom. Rebi' ode Ebu Musau i reče mu: "Muhadžir je riješio da se žrtvuje, a posti. I ostali muslimani su od teške borbe i iscrpljujućeg posta već počeli gubiti snagu, a niko neće da prekine post. Pa gledaj šta ćeš učiniti." Ebu Musa ustade i povika svojoj vojsci: "O skupino muslimana, zaklinjem svakoga od vas da prekine ili post ili borbu!" - onda se napi vode iz ibrika, koji je bio pored njega, kako bi i ostali ljudi pili poput njega. Kada je Muhadžir čuo njegove riječi, ispi gutljaj vode pa reče: "Tako mi Allaha, nisam se napio radi žeđi, nego da bih se pokorio volji komandanta."

Onda pojaha konja i poče se probijati kroz redove neprijatelja, obarajući protivnike bez ikakvog straha ili razmišljanja. Kada je duboko zašao unutar neprijateljske vojske, oni ga okružiše sa svih strana, udarajući ga sabljama i sprijeda i iza leđa dok ne pade mrtav na zemlju. Oni mu onda odrubiše glavu i natakoše je tako da se vidjela sa svih strana bojnog poprišta. Rebi' pogleda u njega i reče: "Blago tebi, ti si divno boravište zaradio. Tako mi Allaha, osvetiću i tebe i sve ostale poginule muslimane, ako Allah da!"

Kada je Ebu Musa vidio kako je na Rebi'u djelovala smrt njegova brata i kad je shvatio koliko je kivan na neprijatelja, on mu potpuno prepusti komandu nad vojskom, a on ode sa drugom grupom u osvajanje grada Susa. Rebi' i njegova vojska se sručiše na mušrike poput uragana, obrušavajući se na njihove utvrde poput stijenja koje nosi bujica. Rasturili su njihove redove i poljuljali njihov elan za borbu. Tako Allah dade da Rebi' ibn Zijad osvoji Menazir, ubijajući one koje je trebalo ubiti, zarobljavajući roblje i zaplijenjujući veliki imetak. Nakon osvojenja Menazira zvijezda Rebi'a ibn Zijada zasja punim sjajem i njegovo ime posta poznato svima. On postade jedan od čuvenih vojskovođa od kojih su se očekivala velika djela. Kada muslimani krenuše u osvojenje

Sidžistana, njemu povjeriše komandu nad vojskom, nadajući se pobjedi. Rebi' ibn Zijad krenu sa svojom junačkom vojskom, koja se borila na Allahovom putu u pravcu Sidžistana. Valjalo je prevaliti razdaljinu od sedamdeset pet ferseha, što najizdržljivije pustinjske životinje nisu bile kadre učiniti. Prvo je naišao na grad koji se zvao Rustak Zalik, na samoj granici Sidžistana, a to bijaše splet dvoraca oivičenih visokim zidinama. Bijaše to mjesto sa puno dobara i obiljem plodova. Lukavi vojskovođa posla svoje uhode u Rustak Zalik, prije nego je i stigao do grada. Na taj način saznade da će stanovnici grada uskoro slaviti neki svoj praznik.

On sačeka tu priliku a onda ih iznenada napade u sljavljeničkoj večeri kada su se neprijatelji najmanje nadali, te ih nabrzinu savlada. Zarobi dvadeset hiljada nevjernika među kojima bijaše i njihov poglavar, kojeg Perzijanci zovu, Duhkan. Među zarobljenicima bijaše i jedan Duhkanov rob koji je nosio tri stotine hiljada dukata svome vladaru. Rebi' upita tog roba: "Odakle ti ovaj imetak?" Rob odgovori: "Iz jednog sela koje pripada mome gospodaru." "Pa da li jedno selo ovoliki imetak plaća svake godine?" - upita Rebi'. "Da" - odgovori rob. "A kako?" - opet upita Rebi'. "Sa našim srpovima, sjekirama i znojem" - odgovori. A kada se bitka završila Duhkan priđe Rebi'u i zatraži od njega otkup za sebe i svoju porodicu. Rebi' mu reče: "Pustiću te ako platiš otkup svim muslimanima." "Koliko tražiš?" - upita Duhkan. "Kada ovo koplje zabodem u zemlju ti ćeš na njega sipati zlato i srebro sve dok ga ne zatrpaš da mu se ni vrh ne vidi." "Slažem se" - reče Duhkan. Onda donese iz svojih riznica zlata i srebra i poče to istresati na zabodeno koplje, dok ga skroz ne prekri.

Rebi' ibn Zijad je prodirao sa svojom pobjedničkom vojskom kroz teritorije Sidžistana. Jedno po jedno utvrđenje je padalo pod kopitama njegovih konja, kao što lišće sa drveta pada pod udarcima jesenjeg vjetra. Stanovnici gradova i sela su ga dočekivali pokorno, tražeći zaštitu i garanciju od njega, a ne čekajući da ih on napadne sabljom.

Tako stiže do grada Zerendža, prijestolnice Sidžistana. Tu se neprijatelj opremio za pravi rat protiv njega. Rasporedili su vojne jedinice, isturili naprijed prethodnice, pripremili rezerve, odlučivši da ga odbiju od velikog grada i da zaustave njegovo prodiranje kroz Sidžistan bez obzira koliko ih to koštalo. Onda je između Rebi'a i njegovih neprijatelja otpočeo krvavi rat u kojem se nijedna od protivničkih strana nije osvrtala na svoje žrtve. Kada se počeše nazirati prvi predznaci pobjede muslimana, poglavar Sidžistana po imenu Berwiz odluči da požuri sa sklapanjem primirja sa Rebi'om, koji je još imao dovoljno snage, ne bi li za sebe i svoj narod stekao ikakve povoljnije uslove.

On Rebi'u posla glasnika, koji zatraži da im Rebi' odredi vrijeme za susret kako bi se izmirili, što Rebi' prihvati. Rebi' naredi da se pripremi mjesto za doček Berwiza i da se oko tog prostora nagomilaju leševi ubijenih Perzijanaca. Svojim ljudima još reče da pored puta kojima će Berviz proći nabacaju druge leševe i s jedne i s druge strane. Inače, Rebi' bijaše visok, krupan, snažan i strašan čovjek, koji bi ulijevao strah u srce svakom ko ga vidi.

I kada je Berwiz došao kod njega, sav se strese od straha a njegovo srce kao da presta da kuca od pogleda na silne leševe. Nije imao dovoljno hrabrosti ni da mu priđe, pa se s njim ne rukova. Govorio je mucajući od straha i pristao da Rebi'i pošalje hiljadu slugu od kojih će svaki na glavi nositi ćup zlata. Rebi' se složi s tim i izmiri se s Berwizom pod tim uvjetima.

Slijedeći dan Rebi' ibn Zijad uđe u grad praćen ovom neočekivanom povorkom robova i muslimanskim tehlilima i tekbirima. Bio je to dan za pamćenje između mnogih Allahovih dana. Rebi' ibn Zijad je dugo ostao isukana sablja na strani muslimana, .koju su koristili protiv Allahovih neprijatelja. Osvojio je mnoge gradove, vladao je u mnogim područjima, a kada je hilafet prešao u ruke Umejjevića, Muawija ibn Ebi Sufjan ga postavi za namjesnika Horasana. Međutim, on nimalo ne bi oduševljen sa ovom dužnošću. Ta tjeskoba i nezadovoljstvo se poveća kada mu jedan od velikaša umejjevićke vladarske porodice napisa pismo u kojem je stajalo: "Vladar pravovjernih, Muawija ibn Ebi Sufjan, ti naređuje da sve zlato i srebro od plijena uručiš u Bejtu-l-mal (državnu blagajnu) muslimana. Ostalo što imaš raspodijeli među mudžahide." On mu odgovori ovako: "Ja sam u Knjizi Uzvišenog Allaha pronašao suprotno onome što mi ti naređuješ u ime vladara pravovjernih." Onda pozva svoje ljude da uzimaju svako svoj dio plijena. Iza toga posla petinu plijena na dvor halife u Damask. Prvog petka nakon što je poslao to pismo, Rebi' ibn Zijad dođe na namaz u bijeloj odjeći. Držao je ljudima hutbu, a na kraju je rekao: "O ljudi! Ja sam se zasitio ovog života, pa ću učiti dovu, a vi na mojoj dovi aminajte!" Onda reče: "Moj Allahu, ako mi želiš dobro, uzmi me Sebi brzo i bez odgađanja!" On je upućivao Allahu molbu, a ljudi su aminali. Toga dana, prije nego je sunce zašlo, u Allahovo društvo se preselio sa ovoga svijeta Rebi' ibn Zijad.

ABDULLAH IBN SELAM

"Ko želi vidjeti čovjeka džennetliju neka pogleda Abdullaha ibn Selama."

Husajn ibn Selam bijaše jedan od jevrejskih rabina u Jesribu (Medini). Stanovnici Medine i pored razlika u religiji i vjerovanju, mahom su ga poštovali i uvažavali. Bio je među ljudima poznat po bogobojaznosti, pravednosti, principijelnosti i iskrenosti.

Husajn je živio mirnim i skromnim životom, ali istovremeno njegov život bijaše ozbiljan i koristan. Svoje svakodnevno vrijeme rasporedio je na tri dijela; jedan dio je provodio u bogomolji u ibadetu i savjetovanju drugih, drugi dio je provodio u voćnjaku kalemeći i uzgajajući palme a treći je provodio uz Tewrat usavršavajući se u propisima vjere.

Kada god bi čitao Tewrat, dugo bi se zadržavao na vijestima koje su obveseljavale ljude o pojavi poslanika u Mekki koji bi upotpunio i zapečatio misiju ranijih vjerovjesnika. Detaljno bi proučavao osobine i znakove tog očekivanog poslanika, radujući se što će on napustiti svoj rodni grad i učiniti Hidžru i preseliti baš u Jesrib.

Kada god je nailazio na ove vijesti ili kad bi mu pale na um, molio je Allaha i silno želio da mu produži njegov život dotle da dočeka ovog najavljenog vjerovjesnika, da imadne sreću da se s njim susretne i da bude prvi koji će mu vjerovati i slijediti ga. Allah ﷻ je ukabulio i primio dovu Husajna ibn Selama, pa mu je dao da proživi dotle dok se nije pojavio Poslanik pravog puta i milosti. Bi mu propisano da imadne sreću da se s njim sastane i druži, i da uzvjeruje u Istinu koja je tom Poslaniku objavljena. Pa da prepustimo Husajnu riječ, neka nam on ispriča kako je primio Islam, jer će on to puno bolje i vjerodostojnije učiniti.

Kaže Husajn ibn Selam: - Kada sam čuo da se pojavio Resulullah ﷺ, počeh se raspitivati i istraživati o njegovom imenu, porijeklu, osobinama, vremenu pojave i mjestu, te to porediti sa onim što je napisano u knjigama. Tako se osvjedočih da je on stvarno vjerovjesnik i postah ubijeđen u istinitost njegovog poziva i misije. Sve to zatajih od ostalih Jevreja i zavezah jezik na tu temu.

Tako dođe dan u kojem Poslanik ﷺ krenu iz Mekke u pravcu Medine. Kada je stigao pred Jesrib i odsjeo u mjestu Kuba', kod nas dođe jedan čovjek dozivajući ljude na sav glas i obavještavajući ih o njegovom dolasku. U tom času ja bijah na vrhu jedne palme gdje sam obavljao svoj posao, a moja tetka Halida bint Haris je sjedila ispod drveta. Kada sam čuo tu vijest, ja povikah: "Allahu Ekber! Allahu Ekber!" Čuvši moj tekbir, tetka mi reče: "Allah te uništio, da si čuo kako Musa' ibn 'Imran dolazi ne bi se toliko obradovao." Ja joj rekoh: "O tetka, ovo je, Allaha mi, brat Musa'a ibn 'Imrana i istu vjeru propovijeda. On je poslat sa onim s čim je i Musa' došao!"

Ona zašuti, a onda upita: "Je li to vjerovjesnik o kojem ste pričali da će biti poslan da potvrdi ono što su govorili raniji poslanici, da upotpuni Allahove objave?" "Da, to je on!" - rekoh. "A, tako znači!" - reče ona na kraju.

Onda ja odmah odoh Resulullahu ﷺ i vidjeh mnoštvo ljudi kako se oko njega tiskaju. I ja se ugurah među njih i nekako dođoh u blizinu Vjerovjesnika. Prve riječi koje sam od njega čuo bijahu: "O ljudi, širite i nazivajte selam! Nahranite gladnoga i klanjajte noću dok drugi spavaju! Tako ćete unići u Džennet i spasiti se!" Ja počeh da se zagledam u njega i divim mu se. Spoznah da njegovo lice nikako ne može biti lice lašca. Onda mu se priključih i posvjedočih da je samo Allah Bog, a da je Muhammed Allahov poslanik. On me pogleda, pa me upita: "Kako se zoveš?" Ja rekoh: "Husajn ibn Selam." On reče: "Ne, nego Abdullah ibn Selam." Tada rekoh: "Da, Abdullah ibn Selam, i tako mi Onoga koji te je poslao sa istinom ne želim da imam ikakvo drugo ime od danas, osim ovoga."

Onda krenuh od Resulullaha ﷺ svojoj kući pa pozvah ženu, djecu i svu porodicu u Islam. Oni svi redom primiše Islam, a s njima i moja tetka Halida, koja bijaše starica. Onda im rekoh: "Ne govorite o mom i vašem prelasku na Islam nikom od Jevreja dok vam to ne dozvolim." Oni rekoše: "Dobro, nećemo."

Iza toga ja se vratih Resulullahu ﷺ i rekoh mu: "O Resulullah, Jevreji su uistinu pokvaren i lažljiv narod. Ja bih volio da njihove uglednike pozoveš kod sebe, a mene da prikriješ od njih u jednoj od svojih soba. Onda ih upitaj kako se odnose prema meni i kakav ja položaj imam kod njih. Sve to učini prije nego saznaju za moj prelazak na Islam, a onda ih pozovi u Islam. Ako saznaju da sam ja primio Islam, oni će me vrijeđati i pronalaziti sve moguće mahane i nedostatke služeći se lažima i potvorom."

Resulullah ﷺ me uvede u jednu od svojih odaja a onda ih pozva sebi. Poče ih podsticati na prelazak u Islam, nagovarati ih da zavole iman, spominjući im ono što su oni saznali o njemu iz svojih knjiga. Oni su raspravljali s njim dugo, služeći se neistinom, odbijajući da prihvate istinu, a ja sam sve slušao.

Kada Vjerovjesnik izgubi nadu u njihovo vjerovanje, upita ih: "Kakav položaj kod vas ima Husajn ibn Selam?" Oni odgovoriše: "On je naš ugledník i sin našeg uglednika. Naš pobožnjak i učenjak, sin našeg rabina i učenjaka!" Vjerovjesnik reče: "Kada bi on primio Islam, bi li i vi to učinili?" Rekoše mu: "Sačuvaj Bože, neće on Islam prihvatiti, neka ga Allah sačuva od toga!"

Tada ja izađoh pred njih i rekoh: "O skupino Jevreja, bojte se Allaha i prihvatite ono što vam Muhammed nudi, jer, tako mi Allaha, vi dobro znate da je on Allahov Poslanik, i nalazili ste u Tewratu sve opisano o njemu, njegovu imenu i osobinama. Svjedočim da je on Allahov Poslanik i vjerujem mu, priznajem njegovu istinitost i prepoznajem ga." Oni rekoše: "Sve lažeš! Tako nam Boga, ti si najgori i sin našeg najgoreg čovjeka. Velika si neznalica i sin neznalice." Nije bilo mahane ili ružne osobine a da mi je nisu rekli. Ja rekoh Resulullahu ﷺ: "Zar ti nisam rekao da su Jevreji pokvaren i lažljiv narod? Služe se prevarom i lopovlukom."

Abdullah ibn Selam se prihvati Islama poput žednog čovjeka kada se prihvati slatke vode. Puno se bavio učenjem Kur'ana, tako da njegov jezik nikad nije prestajao izgovarati jasne kur'anske ajete. Stalno je bio uz Allahovog Poslanika ﷺ tako da posta češće uz njega nego njegova vlastita sjena. Zavjetovao se da će samo raditi ono što vodi prema Džennetu, tako da ga je time obradovao i Resulullah ﷺ, što se pročulo među časnim ashabima.

O ovoj radosnoj vijesti postoji i priča koju pripovijeda Kajs ibn Ubade i drugi.

Taj pripovjedač kaže: "Bio sam jedanput na jednom učenom skupu u mesdžidu Resulullaha ﷺ u Medini. U tom sijelu bijaše i jedan starac kojeg je lijepo i ugodno bilo vidjeti i s njim sjediti.

On poče govoriti ljudima slatkim i biranim riječima. Kada je krenuo ljudi rekoše: "Ko bi volio da vidi čovjeka koji će biti stanovnik Dženneta neka pogleda ovog čovjeka!" Ja upitah: "A ko je to?" Na to mi odgovoriše: "Abdullah ibn Selam." Onda ja pomislih: "Tako mi Allaha, idem ga slijediti." Tako i učinih, a kad čovjek, idući ispred mene, na samom kraju Medine htjede da uniđe u svoju kuću, ja zatražih izun da uđem. On mi dozvoli, a onda me upita: "Šta si trebao, bratiću?" Rekoh mu: "Čuo sam ljude kako kažu za tebe, kada si izašao iz mesdžida: "Ko bi volio da vidi čovjeka od džennetlija neka pogleda u ovoga!", pa ja krenuh za tobom da saznam nešto o tebi, i da čujem kako to ljudi znaju da si ti jedan od stanovnika Dženneta."

Starac mi reče: "O sine, Allah najbolje zna ko će biti od džennetlija." Ja rekoh: "Da, ali za te njihove riječi mora da postoji neki razlog?" "Dobro, ispričaću ti to" - reče mi. "Ispričaj mi i neka te Allah nagradi." On poče pričati: "Kada sam jedne noći spavao u vrijeme Resulullaha ﷺ, sanjao sam čovjeka koji mi reče da ustanem, pa ja ustadoh, a on me povede za ruku. Ja ugledah put sa svoje lijeve strane i htjedoh krenuti njime, ali mi on reče: "Ne idi tamo, to nije za tebe!" Ja pogledah na drugu stranu i ugledah jasan put s moje desne strane, a onaj čovjek mi reče: "Tim putem idi!" Ja krenuh tim putem i stigoh u divnu i prostranu bašču, punu zelenila i zrelog voća.

Usred bašče se nalazio željezni stub, čiji je početak bio na Zemlji a vrh na nebesima. Na vrh toga nalazila se jedna halka od zlata. Onaj mi čovjek reče: "Popni se na ovaj stub!" "Ne mogu" - odgovorih mu. Onda mi dođe jedan sluga koji me podiže pa se ja popeh na onaj stub sve do vrha. Onda čvrsto, objema rukama prihvatih onu zlatnu halku. Tako viseći ostadoh dok se ne probudih.

Sutradan odoh Resulullahu ﷺ i ispričah mu svoj san, na što on reče: "Što se tiče onog puta kojeg si vidio sa svoje lijeve strane, to je put onih zalutalih koji vodi u Džehennem.

Onaj put kojeg si vidio na svojoj desnoj strani, to je put onih ispravnih koji vodi u Džennet. Što se bašče tiče koja te zadivila svojom svježinom i zelenilom, to je Islam. Onaj stub u sredini bašče, to je stub vjere, a ona halka je najčvršće Allahovo uže, i ti ćeš se stalno držati tog užeta sve do smrti."

SURAKA IBN MALIK

"Kako ćeš izgledati, o Suraka, kada obučeš odjeću Kisre!" (Allahov poslanik Muhammed ﷺ)

Pobjesnile su Kurejšije jednog jutra kad su čuli da je Muhammed ﷺ prethodne noći, u noćnoj tmini, potajno napustio Mekku. Bili su zbunjeni mekkanski mušrici ovom vješću i nisu mogli vjerovati da je to tačno. Zbog toga su pošli u potragu za njim po svim kućama plemena Beni Hašim. Tražili su ga i u svakoj kući njegovih sljedbenika, ashaba, dok nisu došli u kuću Ebu Bekra. Izašla je pred njih Esma, njegova kćerka, a zatim ju je upitao Ebu Džehl: "Gdje ti je otac, djevojko?" Odgovorila je: "Ja ne znam gdje je on sada." Rasrđen njenim odgovorom Ebu Džehl je jako zamahnuo rukom i ošamario je tako da joj je naušnica spala na zemlju. Otišli su ne postigavši cilj.

Razbjesnili su se mekkanski prvaci kad se uvjeriše da je Muhammed ﷺ uistinu napustio Mekku. Angažirali su sve one koji su znali da odrede put kojim je krenuo Božiji Poslanik da bi pošli za njim. Krenuli su njegovim tragom dok nisu došli do brda Sewr. Jedan od njih reče: "Muhammed nije daleko, on dosad nije mogao mašiti ovu pećinu." I zaista, ovaj član potjere nije pogriješio. Muhammed ﷺ je zaista bio sa svojim drugom u pećini. Kurejšije su stajale iznad njih, čak je Ebu Bekr vidio njihove noge i pratio pokrete. Uzbuđenom potekle su mu suze, a Resulullah ga pogleda blagim pogledom punim ljubavi, a u isto vrijeme ga i blago prekori. Ebu Bekr reče tihim, drhtavim glasom: "Ja ne plačem zbog sebe i svoje sudbine, o Allahov Poslaniče, ali se bojim da tebe šta ne zadesi." Plemeniti Poslanik mu je odgovorio sa puno spokoja i smirenosti: "Ne boj se, ne žalosti se, Allah je s nama." Nakon ovih riječi Allah je spustio smirenost u srce Ebu Bekra koji je nastavio

pratiti pokrete mušrika, a zatim je rekao: "O Allahov Poslaniče, kada bi oni dobro pogledali s mjesta gdje stoje, ugledali bi nas." Ponovo mu se Alejhisselam obratio riječima: "Šta misliš, o Ebu Bekru, o dvojici s kojima je Allah?"

U tom trenutku čuli su nekog mladića koji predlaže da uđe u pećinu, pa mu Ibn Halfe ljutito odgovori: "Zar ne vidiš ovu paukovu mrežu na ulaznim vratima? Tako mi Boga ona je starija od Muhammeda", a Ebu Džehl dodade: "Tako mi kumira Lata i Uzzaa, ja osjećam bliskost Muhammedovu. On čuje šta govorimo i vidi šta radimo ali on je skriven od naših očiju."

Kurejšije nisu odustale od dalje potjere za Muhammedom i u tome su bili veoma uporni, pa su razglasili u Mekki među plemenima: ko dođe s Muhammedom živim ili mrtvim nagrada mu je sto najboljih deva!

Suraka ibn Malik je bio na jednom od sijela, kada se na vrata pomolio jedan od Kurejšija i oglasio kolika je nagrada za onog ko dovede Muhammeda živa ili ga donese mrtva.

Pošto je Suraka čuo za privlačnu nagradu odmah se odlučio da pođe u potjeru za Poslanikom, ali nije nikome govorio da ne bi još neko pošao s njim. I prije nego što je ustao s mjesta, ušao je neki čovjek iz njegova plemena i rekao: "Tako mi Boga, pored mene su prošla trojica ljudi i ja mislim da su to bili Muhammed, Ebu Bekr i njihov vodič." Suraka reče: "Nisu to oni, tebi se samo pričinilo. To su bili oni što traže izgubljenu devu." Odgovorio je čovjek: "Možda jesu i ušutio je..." Zadržao se Suraka u tom društvu dok nisu prešli na drugu temu tako da ne bi još neko pošao s njim u potragu za Muhammedom ﷺ.

Pa pošto su prisutni prešli na drugu temu, Suraka se izvukao polahko i neopaženo između njih i pošao brzim koracima prema svojoj kući. Naredio je slugi da polahko sprema konja, kad nikog ne bude u blizini i naredio mu da konja odvede van kuće i sveže. Naredio mu je da pripremi i oružje i rekao: "Kad budeš izlazio, izlazi iza kuće tako da te niko ne vidi. Oružje ostavi blizu konja."

Obukao je Suraka svoj oklop, zgrabio oružje i naveo konja na mjesto odakle bi zajahao i pojurio za Muhammedom ﷺ, da bi dobio veliku nagradu koju su obećale Kurejšije. Suraka ibn Malik je bio jedan od vrsnih boraca. Bio je visokog stasa, veoma odlučan, vješt u slijeđenju tragova i strpljiv u neugodnostima koje ga zadese. Bio je osim toga i veoma pametan. Bio je poznat i kao pjesnik, a konj mu je bio od plemenite rase. Pošao je Suraka tragom kretanja Allahovog Poslanika i išao sve dok mu konj nije

posrnuo i zbacio ga sa svojih leđa. Našao se Suraka u čudu i upitao: "Šta je ovo? Teško tebi" - govorio je, pa ponovo uzjaha konja. Ali nije puno jahao, a konj je ponovo posrnuo. Ovo je Suraki ulilo pesimizam i odlučio se vratiti. Ali, ipak, pohlepa za nagradom nadvlada njegove strahove.

Nedaleko od mjesta gdje mu je konj posrnuo iznenada je ugledao Muhammeda ﷺ i dva njegova pratioca. Pokušao je odapeti strijelu, ali je ruka bila nepomična. To se desilo u trenutku kad je vidio da konjske noge tonu u zemlju a dim ih je okružio tako da ništa nije vidio. Potjerao je Suraka konja, ali konj je bio nepomičan, kao zakovan za zemlju. Suraka se uspaničeno okrenuo prema Allahovom Poslaniku i Ebu Bekru i zamolio ih: "Molite vašeg Gospodara da mi oslobodi konja. Ja vam obećavam da vam neću ništa." Resulullah se obratio Uzvišenom Allahu dovom i konj se oslobodio. Ali Suraka se nije držao datog obećanja. Nije mogao da savlada pohlepu u sebi, pa je ponovno pošao prema njima. Konjske noge ovoga puta su propale još više i ponovno je zatražio pomoć od njih i rekao je: "Daću vam svoje oružje i sve što posjedujem. Ja vam dajem tvrdo obećanje ne samo da vas neću napadati nego ću vas i štititi." Odgovorili su mu: "Mi nismo potrebni tvom oružju niti tvom posjedu. Jedino što tražimo to je zaštita od zlih ljudi." Ponovo se Resulullah obratio dovom Allahu ﷻ pa je oslobodio Surakina konja. Konačna Surakina odluka je bila da se vrati i nije više ni pomišljao da ubije Resulullaha. Prije rastanka s njima obratio im se riječima: "Sačekajte da vam nešto kažem, tako mi Boga, ja vam neću ništa." Pa su ga upitali: "Šta želiš od nas?" Odgovorio je: "Tako mi Boga, o Muhammede, ja znam da će se tvoja vjera rasprostraniti, pa mi obećaj kad ti dođem u tvoje carstvo da ćeš me počastiti i nagraditi i to mi daj napismeno." Naredio je Allahov Poslanik Ebu Bekru i on je obećanje napisao na plosnatoj kosti, predavši je Suraki.

Prije nego što su se rastali, Allahov Poslanik mu se obratio riječima: "Kako ćeš se osjećati, o Suraka, kad obučeš odijelo i staviš krunu Kisrinu?" Upita ga Suraka iznenađen: "Je li Kisra ibn Hurmuz?"

Vratio se Suraka kući. U povratku susrete razbješnjele mušrike koji su pošli za tragom Allahovog Poslanika. Suraka im reče: "Vratite se, ja sam sve obišao tražeći ih, ali ih nisam mogao naći, a vi znate koliko sam ja vješt u praćenju tragova." I vratili su se. Nije nikom ništa pričao o Muhammedu ﷺ, ni o njegovom vjernom drugu Ebu Bekru sve dok se nije uvjerio da su Muhammed ﷺ i Ebu Bekr stigli u Medinu i da su sigurni od napada Kurejšija.

Nakon izvjesnog vremena ispričao im je svoj doživljaj sa Resulullahom. Pošto je čuo Ebu Džehl Surakin doživljaj sa Poslanikom, korio ga je i nazvao ga kukavicom zbog propuštene prilike. Suraka mu je odgovorio: "O Ebu Džehl, tako mi Boga, da si bio prisutan pa da si vidio šta mi se desilo sa konjem, kako su mu noge potonule u zemlju i bio kao prikovan, nije se mogao maknuti s mjesta. Da si kojim slučajem to vidio, saznao bi, kao i ja, i ne bi više sumnjao u Poslanstvo Muhammedovo ﷺ. Uz takvu moć i pomoć Allaha ko da mu se suprotstavi?!"

Dani su prolazili a Allahov Poslanik, koji je bio protjeran iz Mekke i koju je morao napustiti potajno usred noćne tmine, vratio se u nju kao oslobodilelj od širka sa hiljadama ashaba. Mekkanski prvaci, koji su bili oholi i grubi prema Allahovom Poslaniku, iščekuju Resulullaha sa velikim strahom o njihovoj daljnoj sudbini, istovremeno ga moleći za milost i oprost. "Šta ćeš s nama uraditi danas, o plemeniti brate?" - upitali su ga mekkanski prvaci. Allahov Poslanik im odgovara: "Postupiću onako kako je postupio Jusuf sa svojom braćom. Idite, vi ste slobodni." Nakon toga spremio je Suraka svog konja i pošao Božijem Poslaniku da primi Islam i sa sobom ponio ono što mu je napisao prije gotovo deset godina.

I dalje nam priča Suraka svoj doživljaj i kaže: "Došao sam Poslaniku ﷺ u mjesto zvano Džarame, mjesto između Taifa i Mekke. Ušao sam među ensarije koji su sumnjali u mene, udarali me zadnjim dijelom koplja i govorili mi: "Udalji se, udalji se, šta hoćeš?" Uporno sam se probijao kroz njihove redove dok nisam došao blizu Allahovog Poslanika, a on je bio na devi. Podigao sam onu kost iznad sebe i rekao: "O Allahov Poslaniče, ja sam Suraka ibn Malik. Ovo je tvoje pismo meni..." Allahov Poslanik mu reče: "Približi se meni, o Suraka. Približi se, ovo je dan obećanja i dobročinstva." "Okrenuo sam se prema njemu, kaže Suraka, i primio Islam." Suraka nije imao priliku da se puno druži sa Poslanikom osim nekoliko mjeseci, jer je Allahov Poslanik ubrzo napustio ovaj prolazni život. Suraki je bilo veoma žao što se nije više družio sa Resulullahom. A posebno mu je bilo žao i krivo za onim danom u kome je htio ubiti najboljeg čovjeka, a sve radi prolazne i neznatne dunjalučke koristi. Suraka je mnogo zavolio Allahovog Poslanika tako da je shvatio da sav dunjaluk i sve što je na njemu nije bilo vrijedno jednog dijela nokta Allahova Poslanika. Često je Suraka ponavljao njegove riječi: "Kako ćeš se osjećati, o Suraka, kad obučeš carsku odjeću i krunu Kisre?!" I nikad nije posumnjao u ove riječi. Dani su prolazili.

Hilafet je preuzeo Omer el-Faruk ﷺ i navalila je Omerova vojska na Perzijsko carstvo, rušili su tvrđave, pobjeđivali vojske, tresla su se prijestolja, prikupljao se ratni plijen. Pred kraj Omerovog hilafeta dolazi u Medinu izaslanik Sa'd ibn Ebi Wekkas sa radosnom vijesti o pobjedi muslimana i osvajanju Perzije... I ponio je u Bejtu-l-mal petinu ratnog plijena. Stavljen je sav plijen pred Omera, Omer je bio iznenađen kad je vidio ukrašenu kraljevsku krunu... I carsko odijelo tkano od zlata. Bilo je tu i mnogo drugih dragocjenosti. Omer je pregledao sve te dragocjenosti, a zatim se okrenuo onima oko sebe i rekao: "Zaista su tačno i vjerno dostavili sav plijen." Rekao je Alija ibn Ebu Talib: "Omere, ti si pošten pa su takvi i tvoji saradnici. Kad bi ti krao, krali bi i tvoji saradnici." Pozvao je Omer Suraku ibn Malika i obukao mu košulju Kisre, gaće, ogrtač i obuću, opasao opasač, objesio sablju i stavio mu na glavu krunu. U tom trenutku uzviknuli su prisutni: "Allahu ekber!" "Allahu ekber!"... Zatim se Omer okrenuo Suraki i obratio riječima: "Beh...beh." Bile su to riječi čuđenja. Je li moguće da beduin stavi na glavu carsku krunu i obuče carske haljine? Zatim je podigao glavu prema nebu i uputio Allahu ﷻ ovu dovu: "Moj Allahu, ovo bogatstvo nisi dao Svom Poslaniku a draži Ti je bio od mene. I nisi ga dao ni Ebu Bekru, koji Ti je bio draži od mene, a dao si ga meni..." Nije ustao Omer ﷺ s mjesta dok sav ratni plijen nije podijelio među muslimanima.

FEJRUZ ED-DEJLEMI

"Fejruz je blagoslovljen čovjek iz blagoslovljene porodice." (Allahov poslanik Muhammed ﷺ)

Nakon oprosnog hadždža Allahov poslanik Muhammed ﷺ teško oboli i vijesti o njegovoj bolesti se velikom brzinom proširiše po cijelom Arabijskom poluotoku. Tada se od Islama odmetnuše Eswed el-Ansi u Jemenu, Musejlema el-Kezzab u Jemami i Tulejha el-Esedi u kraju gdje življaše pleme Benu Esed. Sva trojica su tvrdili da su oni poslanici koji su od Boga odabrani i svome narodu poslani kao što je Muhammed poslan plemenu Kurejš. Eswed el-Ansi je bio vračar i čarobnjak, veoma zao čovjek, poznat po svom zlu, a istovremeno jaka i čvrsta ličnost u odnosu na ostali neprosviječeni narod. Osim toga bio je riječit, pjesnički obdaren, moćan do te mjere da se prosto poigravao sa pameću zavedenog svijeta, tako da je lahko postigao svoje ciljeve kada je bio u pitanju imetak, položaj ili vlast. Nastupao je među svijetom samo ako bi bio siguran u uspjeh i ako je znao da će kod drugih ostaviti jak utisak.

U to vrijeme stanovnici u Jemenu su bili mješanci koji su se zvali "Ebna'", a na njihovom čelu je bio Fejruz ed-Dejlemi, ashab Allahovog Poslanika ﷺ. Ovo ime "Ebna'" odnosi se na ljude čiji su očevi bili Perzijanci koji su iz Perzije doselili u Jemen, a majke su im bile Arapkinje. Njihov poglavar je bio određivan od strane perzijskog cara, a u vrijeme pojave Islama zvao se Bazan. On je odmah shvatio da je poziv Muhammeda istinit, a da je on stvarno Allahov Poslanik, pa odbaci pokornost perzijskom caru te i on i njegov narod prihvatiše Islam. Allahov Poslanik mu nakon toga odobri da ostane na vlasti, i na tom položaju Bazan osta sve do svoje smrti, malo vremena prije nego što će se pojaviti Eswed el-Ansi. Kada se Eswed el-Ansi proglasi lažnim "Božijim

poslanikom", njemu se odmah odazva njegovo pleme Benu Mehdidž, te oni okupiraše glavni grad Jemena San'u, a Eswed ubi tadašnjeg poglavara koji se zvao Šerh ibn Bazan i oženi se njegovom ženom Zaz. Onda sa svojim pristalicama krenu u druga područja Jemena i velikom brzinom zagospodari, nešto milom a nešto silom, ogromnom teritorijom koja se protezala od Hadramewta do Taifa, i od Bahrejna i Ahsa'e do Adena. U svemu tome mu je itekako pomagala njegova pronicljivost, mudrost i prevara koja nije imala granica i s kojom je ljude držao "na uzdi". Uvjerio je svoje podanike da mu jedan od meleka stalno dolazi i donosi objavu od Allaha, a sem toga obavještava ga o svim tajnama i uči ga raznim čudesima. Tu tvrdnju je dokazivao pomoću svojih vjernih uhoda koje je razaslao po cijeloj zemlji i koji su sakupljali sve vijesti, upoznali su probleme ljudi i njihove nedaće, otkrivajući ono što su tajili u svojim dušama, bilo da se radi o nekim željama, povjerljivim stvarima ili emanetima, da bi mu, krišom dolazeći, sve to prepričavali i sa svim ga upoznavali.

Tako je on svakog ko bi mu dolazio s nekom potrebom spremno dočekivao i unaprijed mu govorio zbog čega je kod njega došao. Ko je god imao neki problem, nije morao da mu ga pojašnjava, jer Eswed el-Ansi ga je već znao. Njegovi podanici su bili iz dana u dan sve oduševljeniji njegovim ogromnim znanjem, poznavanjem tajni i drugim čudesima s kojima je potpuno ovladao njihovim umovima i srcima. Njegova tvrdnja da je on Božiji poslanik posta općeprihvaćena, broj njegovih pristalica je naglo porastao, a njegovo lažno poslanstvo se širilo poput vatre na suhom travom obrasloj poljani. Čim je Allahov poslanik Muhammed ﷺ čuo za odmetništvo Esweda el-Ansija u Jemenu, on napisa pisma svojim vjernim pristalicama, ashabima, njih desetak, koje upozori da se što prije suprotstave toj opasnoj smutnji svojim čvrstim imanom - vjerom u Jednoga Boga, te da se, kako god znaju, riješe tog šejtana Esweda, ili direktno u borbi ili lukavstvom. Svi koji dobiše pismo od Vjerovjesnika odmah se odazvaše njegovom pozivu, požuriše sa pripremama da izvrše njegovo naređenje, a najvredniji u tome poslu bijaše junak ove naše priče Fejruz ed-Dejlemi i njegove amidže od pripadnika Ebna'. Pustimo onda Fejruza da nam on prepriča ovaj zanimljivi i veoma značajan događaj.

Priča Fejruz: - Moje amidže i ja nijednog trenutka nismo posumnjali u svom vjerovanju u Allaha i Njegova poslanika Muhammeda ﷺ, niti smo pomislili da je išta tačno od onog što je tvrdio Allahov neprijatelj Eswed el-Ansi. Stalno smo vrebali

priliku da mu se nekako suprotstavimo i da ga se konačno riješimo, pa makar po bilo kakvu cijenu. Kada nam, kao i ostalim pravim pristalicama Muhammedovim ﷺ, njegovim vjernim ashabima, dođoše pisma od njega, mi se osjetismo jačim jedni uz druge, te krenusmo u ostvarenje svoga cilja radeći svako ono što je u njegovoj moći. Eswed se tih dana uzoholio i zanio u svojim uspjesima pa je počeo vršiti velike promjene među svojim namjesnicima i pomoćnicima, a posebno se okomio na komandanta svoje vojske Kajsa ibn Abdi Jegusa, koji više nije bio siguran ni u svoj vlastiti život. Moj amidža Dazewejh i ja odosmo Kajsu i upoznasmo ga sa sadržinom pisma kojeg nam je poslao Allahov Vjerovjesnik, te ga upozorismo "da sa Eswedom ruča prije nego li on s njim večera." Kajs nam otvori svoje srce i upozna nas sa svojim tajnim planovima, posmatrajući nas kao da smo došli sa nebesa baš njemu u pomoć.

Tako se nas trojica dogovorismo da neprijatelju zadamo udarac iznutra, dok bi naša braća učinila to svana. Na naše veliko zadovoljstvo pronađosmo još jednog saveznika, a to bijaše kćerka moga amidže Azad, koju je lažac Eswed silom oženio nakon što je ubio njenog muža. Otišao sam do dvorca Esweda el-Ansija, sreo sam svoju amidžičnu pa joj rekoh: - O kćeri moga amidže! Vidjela si šta je ovaj čovjek učinio stobom i sa nama, nakon što je ubio tvoga muža, osramotio je i ponizio mnogo naših žena, upropastio tolike ljude otevši im imetak i vlast i srušivši njihov ugled. Evo, mi smo dobili pismo od Allahovog Poslanika ﷺ koje je poslano mahsus nama, a odnosi se i na stanovnike Jemena, u kojem nas poziva da svršimo sa ovom velikom smutnjom i zabludom. Pa da li bi nam ti htjela pomoći u tom zadatku? - Da vam pomognem, a u čemu to? - upita ona. - Pomozi nam da protjeramo ovog lašca! - Ili da vam pomognem da ga ubijete? - Tada rekoh: - Tako mi Allaha, drugo nisam ni pomišljao, ali sam se bojao da ti to odmah spomenem! Ona mi onda reče: - Tako mi Onoga koji je uistinu poslao Muhammeda kao opominjača i obveseljivača, nikad se nisam pokolebala u svojoj vjeri ni koliko trun, i tako mi Allaha, nikad nisam vidjela čovjeka koji mi je mrži od ovoga šejtana. Otkako me dovukao u svoj dvorac, kod njega sam vidjela samo grijehe i zločine. Ne pazi ničije pravo, niti kome brani da čini zlo... - Pa kako da ga ubijemo? - upitah. - On je veoma oprezan i dobro se osigurao. U cijelom njegovom dvorcu nema nijedno mjesto a da na njemu nisu postavljene straže, osim one male sobe kojoj jedna strana čini vanjski zid dvorca. Kada padne noć, trebate probiti zid, ući u tu sobu, a unutra ćete naći

oružje i lampu. Ja ću vas čekati i odvesti do sobe gdje on spava, pa ćete lahko ući i ubiti ga. Ja rekoh: - Iskopati rupu u zidu ovog dvorca i to još u noći nije nimalo jednostavan posao. Može svaki čas neko naići, čuti nas kako kopamo, pa uzbuniti cijeli dvorac i onda od našeg plana nema ništa... Ona odgovori: - U pravu si... Ali ja imam i za to riješenje. Sutra mi pošaljite jednog od svojih povjerljivih ljudi koji će se predstaviti kao radnik, i neka se meni javi. Onda ću mu ja narediti da obavi neki posao u toj sobi, a on će iznutra iskopati rupu u zidu, tako da ostane tanki dio zida, kojeg ćete i na najmanji udarac srušiti i bez zadržavanja ući u dvorac. - Ja se složih sa njenim planom i odoh da obavijestim svoje drugove o svemu što smo se dogovorili ja i kćerka moga amidže.

Onda krenusmo da izvršimo i zadnje pripreme. Dogovorismo se sa ostalim saveznicima da u zoru sljedećeg dana oni udare na dvorac svana, a ugovorismo i posebni znak za početak tog napada. Kada se drugoga dana dobro smračilo, moja dva druga i ja odosmo na onu stranu dvorca gdje je trebao biti pripremljen ulaz za nas. Kada pronađosmo to mjesto, uvukosmo se u onu sobu, pronađosmo lampu i oružje, dobro se opremismo i krenusmo krajnje oprezno prema mjestu gdje je spavao Allahov neprijatelj. Pred vratima sretosmo moju amidžičnu koja nam pokaza sobu svoga muža, te ja brže - bolje upadoh u sobu. Naša žrtva je bila u dubokom, bezbrižnom snu, te ga ja čvrsto zgrabih i preklah oštrim nožem. On zagrokta kao zaklan hajvan, tako da straža dotrča čuvši neobičnu buku. Ugledavši moju amidžičnu, inače ženu svoga gospodara, oni se malo smiriše i upitaše je šta se to dešava. Ona im mirno odgovori: - "Božiji poslanik" upravo prima objavu, pa se slobodno vratite odakle ste i došli! - Nakon ubjedljivog tona moje amidžične, oni se raziđoše. U dvorcu se zadržasmo sve dok se zora ne pojavi, a onda se popeh na najviši toranj dvorca i zaučih: - *Allahu ekber*, *Allahu ekber*! Kada proučih riječi: - *Ešhedu en la ilahe illellah, ešhedu enne Muhammeden resulullah* - onda povikah: - *Ešhedu enne Eswed el-Ansi kezzab*! - svjedočim da je Eswed el-Ansi lažac!

Te riječi su bile tajni znak kojeg smo dogovorili kao znak početka napada na dvorac. Muslimani krenuše na dvorac sa svih strana, a čuvari dvorca, probuđeni mojim ezanom, uskomešaše se pokušavajući da shvate kakva je to gužva.

Dođe i do sukoba dviju protivničkih strana, a u tom momentu ja u najveću gužvu bacih odsječenu Eswedovu glavu. Kada je vidješe, njegovi podanici izgubiše volju za daljom borbom, a

muslimani uz gromoglasne tekbire objaviše pobjedu nad svojim i Allahovim neprijateljima. Tako pobijedismo prije izlaska Sunca, a čim svanu, poslasmo pismo Resulullahu ﷺ u kojem ga upoznasmo o radosnoj vijesti - pobjedi nad Eswedom el-Ansijem. Kada glasnici sa našom radosnom viješću stigoše u Medinu, čuše da je Allahov Poslanik ﷺ preselio na Ahiret baš uoči te noći. Kasnije saznadoše da je Muhammed ﷺ ipak obaviješten o ubistvu Esweda el-Ansija, i to putem objave još one noći kada je i ubijen. Tada je Vjerovjesnik ﷺ rekao svojim ashabima: - Sinoć je ubijen El-Ansi! Ubio ga je blagoslovljen čovjek iz blagoslovljene porodice. Ashabi su ga upitali: - Ko ga je ubio, o Allahov Poslaniče? - On im je odgovorio: - Fejruz... faze Fejruz... (Fejruz... Fejruz ga je pobijedio...)

SABIT IBN KAJS EL-ENSARI

"Sabit ibn Kajs je jedini čovjek koji je nešto oporučio nakon svoje smrti i kojem je izvršena oporuka."

Sabit ibn Kajs bijaše jedan od uglednih jesribskih prvaka, pripadnik plemena Hazredž, iskrena srca, otvorena i prijazna nastupa, lijepog i biranog govora, a izuzetno dubokog glasa. Dok bi progovorio druge sagovornike bi ušutkao, a kada bi govor držao na sve slušaoce bi ostavio dubok utisak... Pripadao je prvim pristalicama Islama iz Jesriba i odmah se odazvao pozivima mekkanskog izaslanika i učitelja nove vjere iz Mekke, mladića Mus'ab ibn Umejra, čije citiranje kur'anskih ajeta prodiraše u dubinu srca i do dna duše svakog slušaoca.

Allah ﷻ svojom milošću otvori srce Sabita ibn Kajsa i duboko u njega usadi iman, i tako odredi da se Sabit pod zastavom Allahova Poslanika proslavi i stekne nagradu oba svijeta.

Kada je Muhammed ﷺ stigao iz Mekke u Medinu, Sabit ibn Kajs ga je sa ostalim sugrađanima dočekao najsrdačnijim dočekom, njega i njegova druga Ebu Bekra es-Siddika pozdravio najljepšim pozdravom i povodom njihova dolaska održao čuveni govor na kraju kojeg je rekao: -... I mi ti, Allahov Poslaniče, obećavamo da ćemo te štititi i braniti kao svoju djecu i svoj imetak. Pa šta mi dobijamo zauzvrat zbog toga? - Džennet! - odgovori kratko Vjerovjesnik. A kada okupljene Medinelije čuše riječ Džennet, njihova lica ozari radost i u grudima osjetiše naročito zadovoljstvo, pa povikaše: - Zadovoljni smo, Allahov Poslaniče! Zadovoljni smo!

Čuvši Sabitov govor, Vjerovjesnik ga odredi za svoga hatiba (govornika), kao što je za svoga pjesnika odredio Hassana ibn Sabita.

Od tada bi redovno, kad god bi dolazile delegacije arapskih plemena sa svojim pjesnicima i govornicima natječući se u recitovanju stihova i govorništvu i pokušavajući da se što više pohvale i uzdignu pred Vjerovjesnikom, njega u tim takmičenjima zastupali Sabit ibn Kajs i Hassan ibn Sabit.

Sabit bijaše mu'min, vjernik čvrstog imana, iskrene bogobojaznosti, pun strahopoštovanja prema Allahu ﷻ. Čuvao se svega onoga što bi Uzvišenog Allaha moglo rasrditi...

Jednog dana Vjerovjesnik ga srete tužna i zabrinuta, uzdrhtala od nekog unutrašnjeg straha, pa ga upita: "Šta je s tobom, o Ebu Muhammede?" - Bojim se da ne budem od onih koji su upropašteni - odgovori on. - A zbog čega? - upita Vjerovjesnik. - Pa, Allah nam je zabranio da, kad nas neko hvali za nešto, to rado prihvatamo, a primjećujem da ja volim hvalu. Zabranio nam je oholost, a meni godi kad se uljepšam u odnosu na ostale... Vjerovjesnik se začudi Sabitovoj bogobojaznosti pa mu reče: - Sabite! Bi li volio kada bi hvaljen život proživio, kao šehid poginuo i na kraju u Džennet unišao? - Lice Sabita se s tom viješću ozari, duboko uzdahnu i odgovori: - Svakako, Allahov Poslaniče, svakako!

Kasnije, kada bi objavljen kur'anski ajet:

O vjernici, ne dižite glasove svoje iznad Vjerovjesnikova glasa i ne razgovarajte s njim glasno, kao što glasno jedan s drugim razgovarate, da ne bi bila poništena vaša djela a da vi i ne primjetite. (El-Hudžurat, 2.)

Sabit poče izbjegavati društvo Vjerovjesnika, iako je toliko žudio da bude u njegovoj blizini, pa se zatvori u svoju kuću iz koje je samo izlazio da bi namaz u džema'atu obavljao. To je primijetio i Allahov Poslanik, pa jednoga dana, vidjevši da među njima opet nema Sabita, upita: - Ko će otići vidjeti šta je s njim? - Jedan od ensarija reče: - Ja, Allahov Poslaniče.

Taj čovjek ode do Sabita, nađe ga u kući tužna lica, skrhana i jadna izgleda, pa ga upita: - O Ebu Muhammede, šta se desilo s tobom? - Zlo - odgovori Sabit. - A kakvo zlo - upita ga čovjek. - Ti znaš da sam ja poznat po krupnom glasu i da je moj glas često nadvisivao i glas Vjerovjesnika, a Allah ﷻ je objavio ajet u vezi s tim, kao što i sâm znaš, i siguran sam da su sva moja djela propala i da sam ja od stanovnika Džehennema - tužno objasni Sabit.

Čovjek se vrati Muhammedu ﷺ i obavijesti ga o svemu što je čuo i vidio, a Allahov Poslanik mu reče: - Idi ponovo Sabitu i reci mu da on nije stanovnik Džehennema, nego da spada u stanovnike Dženneta!

Ta vijest je bila nešto najradosnije što je Sabit ikada čuo i time se ponosio cijeloga svoga života.

Učestvovao je Sabit ibn Kajs sa Vjerovjesnikom u svim pohodima i bitkama osim na Bedru i stalno je žudio da dostigne stepen šehida kako mu je Vjerovjesnik nagovijestio, ali mu je ta čast uvijek izmicala, mada je uvijek bila tako blizu, samo što to on nije tačno znao.

Došla je na red bitka protiv murteda - odmetnutih arapskih plemena pod vođstvom Musejleme el-Kezzaba i to nakon smrti Vjerovjesnika, a u vrijeme prvog halife Ebu Bekra ﷺ. U toj bici Sabit ibn Kajs je bio emir, vojskovođa svih ensarija, Salim Mewla Ebi Huzejfe emir muhadžira, dok je Halid ibn Welid bio glavni komandant i ensarija i muhadžira te ostalih muslimanskih boraca.

Poznato je da je otpadnička vojska u prvi mah imala uspjehe i potisnula muslimane, tako da su doprli čak do šatora Halida ibn Welida, presjekli konopce od šatora i isjekli ga i, kako bilježe historičari, htjeli ubiti ženu Halida ibn Welida, Ummu Temim...

Kad je Sabit ibn Kajs vidio neodlučnost kod muslimana, srce mu stegnu neki nepoznati osjećaj a u grudima osjeti tešku gorčinu i brigu za sudbinu Islama.

Borci iz gradova su prigovarali sinovima pustinje da su kukavice, ovi su opet njima uzvraćali da od borbe ne znaju ništa i da se ne razumiju u ratnu strategiju. Tada Sabit skoči poput lava koji je uznemiren u svojoj jazbini, namirisa se i opremi za svoju posljednju bitku, te povika: - Nismo ovako bitke vodili u doba Vjerovjesnika! Ružno li je to što ste dozvolili neprijatelju da vas uzdrma, a još ružnije to što se pred otpadnicima povlačite! - Zatim Sabit podignu ruke prema nebesima i prošaputa: - Gospodaru moj, sačuvaj me od onoga širka što ga ovi slijede (tj. nevjernici na čelu sa Musejlemom)! Gospodaru moj, ne pozivaj me na odgovornost zbog postupaka ovih ovdje (tj. muslimana)!

Onda Sabit, da bi primjerom pokazao kako se bori, jurnu u najgušće neprijateljske redove skupa sa drugim junacima koji se taj dan dokazaše kao: Berra' ibn Malik, Zejd ibn Hattab, Salim Mewla Ebi Huzejfe i drugi pravi borci - mudžahidi.

Njihov juriš je donio prekretnicu u redovima muslimana i u njihova srca ponovo ulio samopouzdanje i odlučnost, a u redove murteda unio pravu pometnju i potpuno beznađe. Jurišao je Sabit na sve strane, udarao je neprijatelja čim bi god stigao sve dok nije

zadobio toliko udaraca i rana da se srušio na zemlju. Pao je Sabit sretan što gine kao šehid i uz saznanje da su muslimani izvojevali veliku pobjedu.

Sabit je u toj bici nosio veoma lijep oklop, kojeg mu, nakon njegove pogibije, u općem metežu skinu jedan od muslimanskih boraca i uze za sebe....

Druge noći nakon što je Sabit poginuo kao šehid, sanjao ga je jedan od muslimana i čuo ga kako govori: - Ja sam Sabit ibn Kajs, da li me prepoznaješ?" Da - odgovori čovjek. - Oporučujem ti sljedeću oporuku, i dobro pazi da ne kažeš da je ovo samo obični san i da je zanemariš: Kada sam juče ubijen, pored mene je naišao čovjek takvih i takvih osobina, uzeo moj oklop i odnio ga u svoj šator na sam kraj muslimanskog logora, u tom i tom pravcu, a zatim ga ostavio pod neke svoje stvari... Idi do Halida ibn Welida i reci mu da nekog pošalje do tog čovjeka i oduzme mu oklop koji se i sad nalazi na tom istom mjestu... I zadužujem te sa drugom oporukom, da dobro paziš da ne kažeš da je to samo san i da je ne izvršiš. Reci Halidu da kada se vrati u Medinu ode halifi Ebu Bekru i kaže mu da je Sabit ibn Kajs imao toliko i toliko duga i da taj dug za njega izmiri, te da je taj i taj od njegovih robova slobodan u Allahovo ime.

Ovaj čovjek se probudi i ode Halidu te ga obavijesti o svemu što je čuo i vidio tokom svoga sna, a Halid odmah posla jednog od boraca koji pronađe Sabitov oklop tačno na onome mjestu i kod onoga čovjeka kako je to Sabit i opisao čovjeku u snu...

A kada se Halid vrati u Medinu, ispriča sve halifi Ebu Bekru o Sabitu i njegovoj oporuci koju halifa Es-Siddik vjerno ispuni... Ne zna se da je iko prije a ni poslije njega svoju oporuku izrekao nakon smrti i da mu je ta oporuka i izvršena, osim njega...

Neka je Uzvišeni Allah zadovoljan svim što je Sabit ibn Kajs uradio i neka mu Džennet vječnim boravištem učini.

ESMA, BINT EBU BEKR

"Esma je živjela stotinu godina a ni jedan joj zub nije ispao, niti je imalo bila senilna." (Historičari)

Živjela je Esma sto godina a da joj nije falio ni jedan zub i bila je sve do kraja života prisebna. Ova vrijedna ashabijka je bila znamenita po mnogo čemu. Otac joj je bio ashab, djed joj je bio ashab, sestra joj je bila ashabijka, njen muž je bio ashab veće časti.

Njen otac je bio bliski prijatelj Allahova Poslanika i prvi halifa poslije njegove smrti. Djed joj je bio Ebu Atik, otac Ebu Bekra. Njena sestra je majka svih mu'mina Aiša, radijallahu 'anha, čista i kreposna. Njen muž Zubejr ibn Awwam je bio uz Allahova Poslanika. Njen sin bijaše Abdullah ibn Zubejr ﷺ neka je Allah zadovoljan s njim i sa njima svima.

Dovoljno je da je ona kćerka Ebu Bekra... Esma je među prvima primila Islam. U ovoj velikoj blagodati preteklo je samo sedamnaest osoba. Nazvana je "Vlasnica dva pojasa" zbog toga što je pripremila Allahovom Poslaniku i svome ocu na dan Hidžre u Medinu hranu i piće, pošto nije imala čime da priveže hranu i piće za sedlo jahalice, dosjetila se da raspolovi svoj pojas na dva dijela i jednim je privezala kesu s hranom, a drugom polovinom je privezala vodu za sedlo jahalice. Molio je Resulullah da joj Allah podari takva dva pojasa u Džennetu, te je zbog toga prozvana "Vlasnicom dva pojasa".

Oženio se Zubejr ibn Awwam sa njom u vrijeme kada je bio jako siromašan. Nije imao poslugu koja bi mu pomogla, niti imetka kojim bi zadovoljio bar osnovne potrebe svoje porodice. Imao je samo konja. Za njega nije bilo većeg bogatstva od dobre žene. Ona ga je služila, ona je lično čuvala konja i brinula se za njegovu ishranu, sve dok jednog dana nisu postali jedni od najbogatijih među ashabima.

Pošto joj se pružila prilika za hidžru iz Mekke u Medinu, bježala je sa duboko urezanim šehadetom u srcu. Taj put za Medinu je pao u vrlo nezgodno vrijeme pred sam porod, ali sve to nije smetalo hrabroj Esmi da podnese sve poteškoće dugog i teškog putovanja. Kada je došla u Kuba, rodila je sina. Ashabi su izgovarali tekbir "Allahu ekber" i zahvaljivali se Allahu, jer je to bilo prvo dijete muhadžirsko koje se rodilo u Medini. Donijeli su ga Resulullahu ﷺ i stavili su mu ga u krilo. On je izvršio tahnik stavivši mu u usta dio sažvakane hurme, a zatim mu proučio dovu. Esmu, kćerku Ebu Bekrovu, krasila su lijepa svojstva: velikodušnosti, razboritosti, promišljenosti, koja je imao malo ko od ljudi. Bila je plemenita, uzor plemenitosti.

Priča nam njen sin Abdullah: "Nisam vidio plemenitije dvije žene, od tetke Aiše i moje majke Esme, ali njihova plemenitost je različita: Što se tiče moje tetke Aiše, ona bi prvo prikupila, pa kada bi sakupila dovoljnu količinu, podijelila bi onima koji su bili muhtač. A moja majka bi odmah dijelila, ne bi ništa ostavljala za sutra..."

Esma je bila oštroumna, znala se snaći i u najtežim situacijama. Kada je pošao Ebu Bekr put Medine prateći Allahova Poslanika, ponio je sa sobom sav novac kog je tada imao, u iznosu šest hiljada dirhema. Porodici nije ostavio ništa. Pošto je saznao njegov otac Ebu Kuhafe za njegovo putovanje, došao je u sobu i rekao Esmi: "Tako mi Boga, ne samo da smo ostali bez njega, nego smo ostali i bez novaca!" "Djede, ostavio nam je dosta novaca", rekla je Esma. A zatim je uzela kamenčiće i stavila ih u dolaf u kome se držao novac. Stavila je na njega platno, a zatim uzela ruku slijepog djeda, koji je još uvijek bio mušrik, i rekla mu: "O djede, vidi koliko nam je ostavio novaca!" Djed je stavio svoju ruku na njih i rekao: "Dobro je kad vam je ovoliko ostavio!" Ovim je htjela smiriti dušu zabrinutog starca, i da joj ne daje ništa od imetka, jer je prezirala da pruži ruku mušriku pa makar to bio i njen djed.

Ako historija zaboravi sve životne scene Esmine, neće je zaboraviti po njenoj razboritosti, promišljenosti, čistoj odlučnosti i čvrstini imana u posljednjem susretu sa svojim sinom Abdullahom. A to se desilo poslije sukoba kojeg je imao poslije smrti Jezida ibn Muawije. Njemu je bio naklonjen Hidžaz, Egipat, Irak, Horosan i većina šamskih gradova. Ali su Beni Umejje poslali veliku i jaku vojsku pod vođstvom Hadždžadža ibn Jusufa es-Sekafija.

I došlo je do žestoke borbe između dvije zaraćene strane u kojima se Abdullah pokazao jako hrabrim i odvažnim što dolikuje junaku kao što je on. Međutim, njegove pristalice jedan po jedan su ga napuštale pa je pribjegao u mekkanski Haremi-šerif. Zatražili su spas on i preostali dio pristalica u okrilju Časne Ka'be.

Neposredno pred smrt ušao je svojoj majci Esmi - koja je već bila slijepa, oronula starica. Obratio joj se riječima: "*Es-selamu alejki*, o, majko, i neka je Allahov rahmet i bereket na tebe." Odgovorila je: "*We alejke-s-selam*, o Abdullahu! Zašto si mi došao u ove sate dok Hadždžadž gađa tvoju vojsku kamenjem iz katapulta u Haremi-šerifu, kamenjem od koga se tresu mekkanske zgrade?!" "Došao sam da se posavjetujem sa tobom", odgovori Abdullah. "Tražiš savjet, u čemu?" upita starica. Odgovorio je: "Ljudi su me ostavili i odvojili se od mene iz straha od Hadždžadža ili iz požude za onim što im on obećava, tako da su me čak i moja djeca i porodica ostavili i sa mnom niko nije ostao - osim malog broja ljudi. A i ova mala skupina, koliko god se borila, neće izdržati više od jednog sata ili dva. A izaslanici Benu Umejjeta pregovaraju i obećavaju mi da će mi dati šta god hoću od dunjaluka samo da odložim oružje i da priznam Abdulmelika ibn Merwana za halifu. Pa šta ti misliš o tome?"

Rekla mu je povišenim tonom: "Kako god hoćeš, o Abdullahu, ti najbolje poznaješ svoje stanje. Ako misliš da si na hakku i da pozivaš u Istinu, strpi se i bori se kao što su se borile tvoje pristalice koji su poginuli u tvojim redovima. A ako si tim sukobom htio dunjalučke interese, teško tebi, upropastio si sebe i svoje saveznike." "Danas ću sigurno poginuti", reče Abdullah. "To ti je bolje od svjesne predaje Hadždžadžu i da se igraju sa tvojom glavom dječaci Benu Umejjeta," dodala je majka. "Ja se ne bojim smrti, nego se bojim da se na meni ne budu iživljavali", reče Abdullah, a njegova majka dodade: "Nema razloga da se čovjek boji nečeg poslije smrti, jer zaklanoj ovci ne smeta zguljivanje kože."

Osjetila se radost na njegovom licu, pa joj je rekao: "Allah te blagoslovio, o majko, blagoslovljene su tvoje veličanstvene vrline. Ja sam došao tebi u ovo vrijeme da bih čuo od tebe ono što sam čuo. Allah najbolje zna da ja nisam pokleknuo i On je svjedok da ja ovo ne radim iz dunjalučkih interesa i radi njegovih ukrasa, već to radim u ime Allaha (u ime Istine) da se ne bi poigravalo sa Allahovim zabranama i svetostima... Ja mislim da možeš biti zadovoljna mojom prošlošću. Pa ako ja budem ubijen, ne žalosti se za mnom i prepusti to sve Allahovoj volji." "Ja bih te

žalila ako bi poginuo radi neistine", odgovori Esma. "Budi sigurna, o majko, da tvoj sin nije nikada učinio nevaljalo djelo svjesno, niti prekršio Allahovu odredbu, niti je izgubio povjerenje, niti je svjesno učinio zulum muslimanu ili nemuslimanu. Kod njega nije ništa vrednije od postizanja Allahova zadovoljstva. Ovo ne govorim radi pravdanja sebe. Allah najbolje zna moje stanje, ovo govorim da bih unio sabur u tvoje srce". "Hvala Allahu koji mi te dao takvog, da je Allah tobom zadovoljan i da sam ja tobom zadovoljna. Primakni se, moj sinčiću, da osjetim tvoj miris i dotaknem tvoje tijelo, jer je ovo posljednji naš susret", reče Esma.

I prišao je Abdullah svojoj majci i čvrsto je zagrlio ljubeći joj lice i stopala. I ona je primakla glavu svome sinu mirišući ga i ljubeći njegovu glavu, lice i vrat, i raširila je ruke grleći njegovo tijelo. A zatim je sklonila svoje ruke sa Abdullaha govoreći mu: "Šta si ovo obukao, Abdullahu?! "Svoj pancir", odgovorio je. "Ovo nije odjeća onoga ko želi šehadet, o Abdullahu", dodade majka. "Ja sam ga obukao, majko, da bih te odobrovoljio i da bih smirio tvoje srce", reče Abdullah. "Skini ga sa sebe", reče majka. "Da li ti to daje povoda za oholost i hrabrost i pomaže ti u zamahu a sprečava te u pokretima? Ali obuci umjesto njega duge hlače tako da prilikom pogibije ne otkriješ sramotne dijelove tijela". Skinuo je Abdullah svoj pancir i pritegao svoje hlače, a zatim se zaputio prema Haremu da bi nastavio borbu.

Pri rastanku sa majkom obratio joj se riječima: "Nemoj zaboraviti da moliš za mene, o majko". I Esma je podigla ruke prema nebu učeći ovu dovu: "Moj Allahu, smiluj mu se zbog dugog ibadeta i silnog plača i jecanja u noćnoj tmini dok su drugi spavali! Moj Allahu, smiluj mu se zbog posta dok je gladovao i žeđi u podnevnim žegama medinskim i mekkanskim. Moj Allahu, smiluj mu se zbog njegova dobročinstva ocu i majci. Moj Allahu, ja svoj hal prepuštam Tebi i zadovoljna sam sa onim što si mu odredio, daj mi snage da se strpim i nagradi me nagradom koju obećavaš za strpljive."

Sunce nije ni zašlo tog dana, a Abdullah je napustio ovaj kratki i prolazni svijet i vratio se svome Gospodaru.

I nije prošlo nešto više od deset dana od pogibije Abdullaha, a Esma, kćerka Ebu Bekrova, umre navršivši sto godina a da joj nije nedostajao nijedan zub i da nije bila senilna.

TALHA IBN UBEJDULLAH ET-TEJMI

"Ko želi vidjeti čovjeka koji je živi šehid, neka gleda u Talhu ibn Ubejdullaha!" (Allahov poslanik Muhammed ﷺ)

Iako je Talha bio vrlo mlad, ipak je sa velikim uspjehom obavljao trgovinu. Vrlo često je putovao sa karavanom iz Mekke u daleki Šam (Siriju). Jednom prilikom se tako zaputi sa karavanom u Šam, pa pošto je došao do grada zvani Basra, došli su iskusni trgovci Kurejšije na pijacu, da kupuju i prodaju. Iako nije imao iskustva kao oni, ali zahvaljujući njegovoj snalažljivosti i oštroumnosti on im je uvijek bio dobra konkurencija svima, pa je čak i bolje prolazio od njih.

Dok je Talha bio na pijaci koja je tom prilikom bila prepuna naroda sa svih strana, dogodilo mu se nešto što je bilo uzrokom promjena ne samo njegova života nego i života drugih. Bilo je donosilaca radosne vijesti o pojavi jedne velike ličnosti i promjeni historije. Da se za trenutak vratimo riječima Talhe ibn Ubejdullaha da nam on ispriča svoj vrlo interesantan događaj.

Tako, Talha kaže: "Dok smo trgovali u Basri, u trenutku čusmo jak povik jednog svećenika: "O trgovci, da li je neko od vas iz Mekke?" Bio sam blizu njega, požurio sam prema njemu i rekao sam: "Da, ja sam iz Mekke!" Upitao me je: "Je li se pojavio među vama Ahmed?" Upitao sam ga: "A ko je Ahmed?" Odgovorio je: "Sin Abdullaha, sina Abdulmutallibovog. Ovo je mjesec u kome će se on pojaviti i on će biti posljednji Vjerovjesnik. Pojavit će se u vašoj zemlji, u Mekki, a Hidžru će učiniti u mjesto sa crnim kamenjem i palmama, u mjesto sa dosta vode i soli. Ja ti savjetujem, o mladiću, odazovi se njegovom pozivu." Te riječi svećenika duboko su se usadile u moje srce i

požurio sam prema devi, spremio sam se za putovanje i žurno krenuo prema Mekki, ostavljajući karavanu iza sebe. Pošto sam stigao u Mekku pitao sam svoju porodicu: "Je li se desilo šta novo u Mekki poslije moga odlaska." Odgovorili su: "Da, desilo se. Muhammed, sin Abdullahov, kaže da je vjerovjesnik i kao takvog ga je prihvatio Ebu Bekr, sin Ebu Kuhafe." "Ja poznajem Ebu Bekra kao čovjeka blaga, jednostavna i poštovana kod svakog. I on je pošten trgovac i lijepog je vladanja. S njim sam se družio i volio sam s njim sjediti zbog toga što je dobar poznavalac historije Kurejšija." Pošao sam prema Ebu Bekru i upitao ga: "Je li istina što se priča da se Muhammed ibn Abdullah pojavio kao Poslanik i da ga ti slijediš?" Odgovorio je: "Da, tačno je", nastavio je pričati svoj doživljaj sa Poslanikom podstičući me da i ja primim Islam.

Ispričao sam mu svoj doživljaj u čaršiji sa svećenikom, pa se iznenadio Ebu Bekr. Rekao mi je da pođem s njim do Poslanika ﷺ da mu ispričam taj svoj događaj i da čujem šta će mi reći.

Došli smo do Poslanika ﷺ. Pozvao me je u Islam, proučio mi je nešto iz Kur'ana i obradovao me je radosnom viješću dunjaluka i Ahireta. Rasprostranio je Allah ﷻ moje srce za Islam. Ispričao sam mu svoj doživljaj sa svećenikom u Basri. Allahov Poslanik se mnogo obradovao toj vijesti, tako da se ta radost i na njegovom licu osjetila. A zatim sam pred njim izgovorio šehadet: "Nema drugog boga osim Allaha, a Muhammed je Allahov poslanik."

Bila je veoma iznenađena njegova porodica i sva familija zbog prelaska na Islam ovoga mladića. Najviše je bila pogođena njegova majka. Tražila je ko će ga ubijediti da se vrati u staru vjeru, vjeru očeva, pa su poneki razgovarali s njim.

Međutim, Talha je bio stabilan, čvrst u svome imanu kao brdo. Svi zavjeti i odvraćanja su bili uzalud. Pošto lijepa riječ i savjet nisu koristili prešli su na drugi metod, a to je žestoko mučenje i kažnjavanje. Prenosi Mesud ibn Haraš: "Dok sam ja trčao između Safe i Merwe, vidio sam mnogo svijeta kako ide iza mladića čije su ruke svezane za vrat. Potiskuju ga i udaraju po glavi. Među tom masom svijeta posebno se isticala žena koja je vikala i grdila. Pitao sam: "Šta je sa ovim mladićem? Ko je on?" Odgovorili su: "To je Talha ibn Ubejdullah. Odmetnuo se od vjere svojih očeva i slijedi Muhammeda." Upitao sam: "Ko je ova starica koja ide za njim?" Odgovorili su: "Ona je Sa'ba bint el-Hadremi, majka tog mladića."

A zatim je prišao Newfel ibn Huwejli, zvani "Kurejšijski lav", Talhi ibn Ubejdullahu, svezao ga konopcem i svezao je sa njim i Ebu Bekra es-Siddika, spojio ih i predao mekkanskoj rulji da ih tuku.

Dani su prolazili, a događaji su se jedan za drugim smjenjivali. Talha je svaki dan sve više sazrijevao. Iskušenja na Allahovom putu su ga čeličila i njegov iman mu je iz dana u dan bio sve jači, tako da je dobio ime "Živi šehid". Poslanik ﷺ ga je zvao "Dobri Talha" i "Plemeniti Talha". Svaki od ovih nadimaka vezan je za neki divan doživljaj iz njegova života.

Eš-Šehidu-l-hajj (Živi šehid) je dobio ime u Bici na Uhudu kada je Poslanik ostao samo sa jedanaest ljudi od ensarija i Talhom od muhadžira. Allahov Poslanik i oni koji su bili uz njega su se popeli na brdo. Kada su ga vidjeli mušrici, pošli su prema njemu u namjeri da ga ubiju. Muhammed ﷺ se obratio svojim drugovima riječima: "Ko me bude čuvao od ovih on je moj drug u Džennetu?" Odgovorio je Talha: "Ja ću, o Allahov Poslaniče". Pa mu je rekao Allahov Poslanik: "Ne, ostani na mjestu". Neko od ensarija je upitao: "Mogu li ja, o Allahov Poslaniče?" Odgovorio mu je: "Možeš ti".

I borio se ensarija dok nije poginuo. Zatim je Poslanik upitao: "Ima li neko ko se može suprotstaviti ovim mušricima". Ponovno se javlja Talha, ali i ovoga puta mu Poslanik ne dozvoljava. Priupitao je opet neko od ensarija: "Mogu li ja?" Resulullah mu je rekao: "Možeš" Međutim, i on je brzo ubijen.

Tako su se jedan po jedan smjenjivali, svaki put se prvi javljao Talha, ali mu Poslanik nije dao, dok nisu sve ensarije poginule. Kad su svi izginuli, nije sa njim ostao niko osim Talha.

Kada su mušrici bili sigurni da će moći ubiti Resulullaha, dolazi hrabri Talha i brani ga od mušričkih napada. Tom prilikom je Resulullahu izbijen zub, ranjen je u čelo i usnu. Lice mu je bilo krvavo. Bio je veoma umoran i iscrpljen.

Talha je stalno napadao na mušrike da bi ih odbio od Resulullaha ﷺ, zatim je uzeo Resulullaha, pomjerio ga malo sa tog mjesta na brdo, položio ga na zemlju i nastavio ponovno borbu sa mušricima. Neprestano se borio sve dok ih nije odbio od Resulullaha.

Kaže Ebu Bekr: "Bio sam daleko od Allahovog Poslanika, ja i Ebu Ubejde ibn el-Džerrah. Došli smo Allahovom Poslaniku da mu ukažemo pomoć, naredio nam je da pomognemo prvo Talhi

koji je tom prilikom zadobio oko sedamdeset i devet udaraca (rana) sabljama, kopljima, strijelama. Kada su mu prišli, našli su ga onesviještena u jarku, odsječene ruke.

Allahov Poslanik je imao običaj da kaže poslije toga: "Ko želi da vidi čovjeka koji ide po zemlji, a koji je poginuo, neka gleda Talhu ibn Ubejdullaha." A Ebu Bekr es-Siddik je imao običaj reći kad bi neko spomenuo Uhud: "Taj dan je sav Talhin". Po ovom događaju Talha je i dobio ime "Živi šehid". A nadimak "Plemeniti Talha" je dobio u mnogo priča.

Talha je bio veliki trgovac i bogataš. Jednom prilikom mu je stigla roba iz Hadremewta u vrijednosti od sedam stotina hiljada dirhema. Zanoćio je tu noć sa puno straha i zabrinutosti. I dok je on bio u takvom halu na vratima se pojavila njegova žena Ummu Kulsum, kćerka Ebu Bekra es-Siddika, i obratila mu se riječima: "Šta ti je danas, o Ebu Muhammede? Da ti nisam šta nažao učinila!" Odgovorio je: "Ne, ti si zaista divna žena. Ali sam sve vrijeme razmišljao kako misli čovjek pred njegova Gospodara stati kad zanoći sa ovolikim imetkom u kući?!" Upitala ga je: "Šta te tu žalosti?! Potrebnih, rodbine i prijatelja ima na sve strane. Pa kad ustaneš podijeli to sve među njima." Rekao joj je: "Neka ti se Allah smiluje, ti si sretna, na pravom putu i kćerka sretnog".

Pošto je svanulo, podijelio je imetak muhadžirima i ensarijama. Kaže se da je neki čovjek došao Talhi ibn Ubejdullahu i tražio pomoć. Spomenuo mu je rodbinske veze koje ih vežu. Rekao mu je Talha: "Dosad nisam znao za naše rodbinske veze. Ja imam bašču, daju mi za nju tri stotine hiljada, pa ako hoćeš uzmi je, a ako hoćeš prodat ću je i dat ću ti njenu vrijednost." Odgovorio je čovjek: "Uzet ću njenu vrijednost." I dao mu je sav novac.

I zbog njegove velike darežljivosti Poslanik ga prozva "Dobri Talha" i "Plemeniti Talha", neka je Allah zadovoljan s njim i neka mu osvijetli kabur.

EBU HUREJRE ED-DEWSIJJ

"Ebu Hurejre je zapamtio od Allahovog Poslanika ﷺ preko hiljadu i šest stotina hadisa i prenio ih muslimanima." (Historlčarl)

Svakom muslimanu je, bez sumnje, poznato ime Ebu Hurejre. Pravo mu je ime Abduššems. Nakon što ga je Allah U počastio Islamom, jedanput se susreo s Božijim Poslanikom ﷺ koji ga je upitao za ime. "Abduššems" (Rob Sunca, o.p.) - odgovorio je. "Od danas ti je ime Abdurrahman!" - rekao mu je Božiji Poslanik. Ebu Hurejre je dobio nadimak po tome što je, kao dijete, imao malo mače s kojim se igrao. Po ovom nadimku (Ebu Hurejre - vlasnik mačeta) je, inače, u mnogome poznatiji nego po vlastitom imenu. Islam je primio pred Et-Tufejlom ibn Amrom ed-Dusijem. Među svojim narodom je ostao sve do 6. godine po Hidžri.

Tada je, zajedno sa svojim plemenom, prešao u Medinu u kojoj se nalazio Allahov Poslanik. Ovaj mladić je svo svoje vrijeme posvetio hizmetu Poslaniku i druženju s njim. Njegovo mjesto u kojem je provodio najveći dio svoga vremena, jeste mesdžid. Učitelj i imam mu je bio Allahov Poslanik ﷺ. Nije tada imao ni žene ni djece. Imao je staru majku, koja je ostala privržena svojoj staroj vjeri. Uložio je mnogo truda da je prevede u Islam i to prvenstveno iz ljubavi prema njoj. Kada ju je, jednom prilikom, pozvao da povjeruje u Allaha i Njegovog Poslanika, rekla je nešto nedolično o ličnosti Poslanikovoj, što ga je mnogo pogodilo. Pošao je Allahovom Poslaniku, plačući. "Zbog čega plačeš, Ebu Hurejre?" - upitao ga je Allahov Poslanik. "Pozvao sam svoju majku u Islam", odgovorio je Ebu Hurejre, "ali me odbila. Danas mi je rekla nešto ružno o tebi. Zato, Allahov Poslaniče, zamoli Allaha da njeno srce zagrije za Islam." Allahov Poslanik je Allahu uputio dovu.

Kasnije je Ebu Hurejre pričao: "Kada sam se vratio kući, ulazna vrata su bila zaključana a iznutra je dopiralo pljuskanje vode. Kada sam pokucao na vrata, čuo sam majkin glas: "Sačekaj, Ebu Hurejre..." Kada se obukla, dozvolila mi je da uđem i tom prilikom izgovorila Kelimei-šehadet. Opet sam se plačući vratio Allahovom Poslaniku. Ovoga puta sam plakao od radosti. Saopćio sam mu radosnu vijest: "Allahov Poslaniče, Allah je uslišao tvoju dovu. Uputio je moju majku u Islam!" Volio je Allahovog Poslanika nesvakidašnjom ljubavlju. Ma kako dugo ga posmatrao, uvijek mu je bilo malo. Govorio je: "Nisam vidio nikoga ljepšeg i dražeg od Allahovog Poslanika. Kao da Sunce sija s njegovog lica!" Mnogo se zahvaljivao Uzvišenom Allahu što mu je omogućio da nauči Kur'an, da se druži s Njegovim Poslanikom, što ga je uputio u Njegovu vjeru. Kako je zavolio Allahovog Poslanika, zavolio je i nauku. Ona mu je bila glavna preokupacija u životu i jedino za njom je čeznuo.

Zejd ibn Sabit prenosi: "Bili smo u mesdžidu: Ebu Hurejre, jedan moj prijatelj i ja i ibadetili. Tada nam je prišao Poslanik i sjeo pored nas. Mi smo prestali sa ibadetom i upućivanjem dova. Allahov Poslanik mi je tada rekao: "Nastavite ono što ste započeli!" Moj prijatelj i ja smo počeli učiti neku dovu a Resulullah je aminao. Zatim se i Ebu Hurejre obratio Allahu ﷻ riječima: "Allahu moj, i ja Te molim za ono za šta su Te molila ova moja dva prijatelja. I još Te molim da mi podariš znanje koje se neće zaboraviti!" I na ovu dovu Allahov Poslanik je aminao. I mi smo zamolili Allaha ﷻ da nam podari znanje koje se neće zaboraviti! - rekao je Zejd ibn Sabit. "Ebu Hurejre vas je pretekao!" - odgovorio je Božiji Poslanik.

Kao što je volio da on lično nauči što više, isto tako je nastojao da to prenese i na druge. Jedanput je prolazio medinskom čaršijom i primijetio da su ljudi previše okupirani dunjalukom, da isuviše vremena posvećuju trgovini. Rekao im je: "O Medinelije, niko nije slabiji od vas!" "U čemu ti vidiš našu slabost, o Ebu Hurejre?" - upitali su ga. "Naslijeđe Allahovog Poslanika se dijeli, a vi tu!!!" - odgovorio je. "Zar nećete otići da uzmete svoj dio?!" Iz svoje prevelike želje za naukom i ljubavi prema Allahovom Poslaniku, skoro je u potpunosti zanemario dunjaluk. Živio je sasvim skromno i počesto mu se dešavalo da nije imao šta jesti.

On sâm nam priča o jednoj situaciji koja nam na slikovit način ocrtava njegovo siromaštvo. "Jedanput sam - priča Ebu Hurejre - bio sasvim izgladnio, te sam neke ashabe morao priupitati o

ajetima koji su mi, inače, bili sasvim poznati. Pitao sam ih iz razloga da bi me neko od njih, na taj način, mogao povesti svojoj kući i nahraniti me... Drugi put sam, pak, bio tako gladan da sam morao staviti kamenu ploču na stomak. Tada sam sjeo pored puta kojim su prolazili ashabi... Pored mene je prošao Ebu Bekr i ja sam ga upitao za značenje jednog ajeta. Upitao sam ga samo zbog toga ne bi li me pozvao na ručak. Međutim, on nije prozreo moju namjeru. Zatim je prošao Omer ibn el-Hattab. I njega sam upitao o značenju istog ajeta... ali me ni on nije pozvao! Ostao sam i dalje čekati, sve dok nije naišao Resulullah ﷺ i saznao za moju glad. Rekao mi je: "Pođi sa mnom, Ebu Hurejre!" "Odazivam ti se, Allahov Poslaniče!" - rekao sam. Kada smo stigli Poslanikovoj kući, zatekli smo jednu posudu s mlijekom. "Odakle vam ovo mlijeko?" - upitao je Poslanik. "Poslao ga je neki čovjek", odgovoreno mu je. "Ebu Hurejre", rekao mi je Allahov Poslanik, "idi do Ehli Suffe i pozovi ih ovamo!" Meni nije bilo drago što me šalje po njih. "Šta je ovo mlijeka za Ehlu Suffe?", rekao sam. Poželio sam jedan gutljaj, okrepljenja radi, pa tek onda da idem po njih. Pozvao sam Ehlu Suffe, i došli su. Nakon što su posjedali, Allahov Poslanik mi je rekao: "Uzmi to, Ebu Hurejre, i podaj im!" Pili su, a ja sam pomislio da će sve popiti i da meni neće ostati ništa! Dodao sam posudu Allahovom Poslaniku, a on me pogledao, smiješeći se. "Ostali smo još nas dvojica", rekao je. "Istina je, Allahov Poslaniče", odgovorio sam. "Pij, pij!" - rekao mi je Resulullah i to ponovio nekoliko puta. "Tako mi Onoga koji te s Istinom posla, ne mogu više!", rekao sam. Allahov Poslanik je, zatim, od mene uzeo posudu i popio ono što je ostalo."

Glad i siromaštvo ga, međutim, nisu pratili cijelog života. Nakon osvajanja muslimani su živjeli u izobilju. Tako je i Ebu Hurejre stekao nešto imetka i stan, što mu je omogućilo da se oženi i dobije djecu. Međutim, to ga nije nimalo promijenilo. Ebu Hurejre nikada nije zaboravio one teške momente siromaštva i gladi. Često je govorio: "Odrastao sam kao jetim, hidžru učinio kao siromah i bio u najmu kod Busrete bint Gazwan, gdje sam radio samo za hranu. Služio sam ljude i od istih se i oženio. Zato, hvala Allahu koji je dao da mi vjera bude iznad svega i koji me učinio imamom Medine." Bio je namjesnik Medine za vrijeme Muawije ibn Ebu Sufjana, i to više puta. Međutim, taj visoki položaj nije ga ni najmanje promijenio. Koliko je bio skroman dovoljno nam ilustrira činjenica da je, iako je bio gradonačelnik Medine, u nekim slučajevima nosio drva. Ebu Hurejre je posjedovao veliko znanje i bio pobožan i skroman. Danju je

postio a jednu trećinu noći obavezno je provodio u ibadetu. Za ibadet u drugoj trećini noći budio je svoju ženu, a ona je za treću trećinu, budila kćerku. Tako se u njegovoj kući ibadet činio po cijelu noć.

Ebu Hurejre je imao robinju (Sudanku) koja se nedolično ponašala. Jedanput je nešto pogriješila i Ebu Hurejre je uzeo štap da je udari. Međutim, zastao je. "Da se ne bojim kazne na Sudnjem danu - rekao joj je - istukao bih te! Zato ću te samo prodati." Ipak, iako je tada izuzetno oskudijevao u novcu, robinju je oslobodio ropstva. "Oslobađam te u ime Allaha ﷻ", rekao je. Jedanput mu se obratila njegova kćerka: "Oče, mene djevojke pitaju zašto me zlatom ne okitiš?!" "Kćeri moja", odgovorio je, "reci ti njima da se tvoj otac boji žestine džehennemske!" On svojoj kćerki nije zabranjivao kićenje zlatom iz škrtosti ili nekog drugog razloga, već iz plemenitosti i trošenja na Allahovom putu.

Jedanput mu je Merwan ibn Hakem poslao sto dinara zlata. Već sutradan je Ebu Hurejre lično otišao kod njega. "Čovjek koji ti je donio novac, pogriješio je", rekao je Hakem. "One su bile namijenjene drugom." "Kod mene nije prenoćio ni jedan dinar", odgovorio je Ebu Hurejre, "Sve sam ja to podijelio na Allahovom putu. Te dinare namiri iz moje plate." Merwan je, ovim gestom, samo htio iskušati Ebu Hurejru.

Ebu Hurejre je bio jako pažljiv prema svojoj majci. Običavao je, prije svakog izlaska iz kuće, zaustaviti se na vratima njene sobe i reći joj: "Neka je spas na tebe, majko, i milost Allahova i bereket!" Ona bi mu odgovarala: "Neka je i na tebe spas, milost i bereket Allahov!" On bi nastavljao: "Neka se Allah smiluje tebi kao što si se ti smilovala meni, dok si me odgajala!" Ona bi odgovarala: "Neka ti se Allah smiluje i nagradi te za dobročinstvo koje činiš prema meni u mojoj starosti!" Iste riječi je ponavljao i prilikom povratka kući.

Ebu Hurejre je stalno isticao obaveze djece prema svojim roditeljima. Isto tako je naglašavao i važnost održavanja rodbinskih veza. Jedanput je ugledao dva čovjeka kako idu uporedo jedan sa drugim. Jedan od njih je bio mlađi. "Ko ti je ovaj čovjek?", upitao ga je. "Otac", odgovorio je. "Nemoj ga zvati imenom", posavjetovao ga je Ebu Hurejre, "i nemoj ići ispred njega niti prije njega sjedati!"

Kada je bio na samrti, plakao je. "Zašto plačeš?" "Plačem zbog dugog putovanja i slabe pripreme (za Ahiret). Stigao sam, evo, do kraja puta i ne znam gdje ću završiti: u Džennetu ili

Džehennemu?" Posjetio ga je Merwan ibn Hakem i uputio Allahu dovu za njegovo ozdravljenje. Zatim se Ebu. Hurejre obratio Allahu riječima: "Allahu moj, ja priželjkujem susret s Tobom, pa ubrzaj ga!" Merwan nije napustio njegovu kuću sve dok se Ebu Hurejre nije rastao sa dunjalukom.

Neka se Allah smiluje Ebu Hurejri neizmjernom milošću. On nam je prenio preko hiljadu i šest stotina hadisa Allahovog Poslanika.

SELEME IBN KAJS EL-EŠDŽEI

Jedne noći halifa Omer el-Faruk je proveo bdijući i obilazeći četvrti Medine dok su ljudi mirno i spokojno, čvrstim snom spavali. Za vrijeme te šetnje između kuća i trgova u mislima je stalno bio među svojim borcima, drugovima Poslanikovim ﷺ, dugo razmišljajući kome od njih da povjeri komandu nad vojskom koja treba ići u osvajanje Ehwaza u Perziji. Nakon nekog vremena, on prošaputa: "Našao sam ga! Da, našao sam ga, inšallah."

A kada je svanulo jutro, on pozva sebi Selemu ibn Kajsa el-Ešdžeijja, pa mu reče: "Postavljam te za zapovjednika vojske koja kreće prema Ehwazu. Pa idi u ime Allaha, i bori se na Allahovom putu protiv onih koji ne vjeruju u Allaha. Kada se sretneš sa neprijateljima, mušricima, pozovi ih u Islam. Ako prime Islam i izaberu dalji ostanak u svojim kućama i ne budu s vama učestvovali u ratu protiv drugih neprijatelja, na njih se odnosi samo davanje zekata, ali zato u ratnom plijenu neće imati udjela. Ako se, pak, opredijele boriti na vašoj strani, onda im pripada isto što i vama, a obaveza im je ono što je i vama obaveza. Ako odbiju primiti Islam onda ih pozovite na plaćanje džizije (poreza), i više ih ne dirajte i u njihove poslove se ne miješajte. Štitite ih od njihovih neprijatelja i ne opterećujte ih ničim što nisu u stanju učiniti. A ako i to odbiju, onda se borite protiv njih, a Allah će vam u toj borbi biti pomagač. Ako se utvrde u nekom utvrđenju, pa zatraže od vas da se predaju po Allahovom propisu i propisu Njegova Poslanika, vi nemojte na to pristati, jer vi ne znate šta je to propis Allaha i Njegova Poslanika. Ako zatraže od vas da se stave u zaštitu Allaha i Njegova Poslanika, ni to im nemojte obećavati. Jedino im možete obećati zaštitu od vas samih. Ako u borbi budete nadjačali, nemojte pretjerivati u kažnjavanju protivnika, nemojte njihove mrtve masakrirati, niti ubijati žene ili djecu." Seleme reče: "Slušam i pokoravam se, o vladaru pravovjernih!"

Omer se s njim iskreno i toplo oprosti, stegnu njegovu ruku i zamoli Allaha da mu bude u pomoći. Dobro je znao veličinu odgovornosti koju je natovario na njegova pleća i pleća njegovih boraca. To je stoga što je Ehwaz brdovito i vrlo nepristupačno područje. Bilo je puno utvrda, a nalazilo se između Basre i perzijske granice. Tu su živjeli otporni i jaki Kurdi.

Muslimani su morali osvojiti Ehwaz i preuzeti kontrolu nad tim područjem, kako bi mogli štititi svoja leđa od stalnih napada Perzijanaca na Basru i spriječiti ih da je preuzmu kao svoj vojni centar. Na taj način sigurna i mirna zona u Iraku postala bi veoma opasna.

Seleme ibn Kajs krenu na čelu svoje vojske koja je išla u borbu na Allahovom putu. I samo što su stupili na područje Ehwaza morali su se uhvatiti ukoštac sa surovom prirodom. Vojska je bila prisiljena da se čas uspinje uz ogromna i strma brda, a da se malo iza toga spušta niz opasne jaruge i gudure u doline. Sukobljavali su se, i danju dok su bili budni i noću dok su spavali, sa ubitačnim zmijama i otrovnim škorpionima. Ali čista, vjernička duša Seleme ibn Kajsa je prosto kao na krilima lebdjela iznad njegove vojske, pa je svaka patnja bivala slatka a svaka gudura podnošljiva. S vremena na vrijeme bi ih savjetovao i govorio im ubjedljivo i zanosno da su im tijela podrhtavala. Noći bi im ispunjavao ugodnostima i mirisima kur'anskog učenja. Bili bi zaneseni kur'anskim svjetlom, plovili su u njegovim blještavim biserima, zaboravljajući sve patnje i teškoće koje bi ih zadesile.

Seleme ibn Kajs je tačno izvršio naređenje halife; samo što se susreo sa stanovnicima Ehwaza on im predloži ulazak u Allahovu vjeru, što oni sa omalovažavanjem odbiše. On ih onda pozva da plaćaju džizju, ali oni i to odbiše i uzoholiše se. Pred muslimanima nije bilo više drugog izbora, nego da se bore, pa oni, kao istinski mudžahidi, krenuše u tu borbu na Allahovu putu žudeći za onom lijepom nagradom koju je On obećao. Rasplamsale su se bitke poput vatre ogromnih plamenih jezika. Protivničke strane su pokazale sve vrste junaštva i vještine kakvo se moglo vidjeti u veoma malo bitaka kroz historiju ratova.

Ipak, kako se bitka privodila kraju, ukazivala se sjajna pobjeda vjernicima koji su se borili za uzdizanje Allahove riječi a strašan poraz mušrika, neprijatelja Allahovih. Kada se bitka u potpunosti okončala, Seleme ibn Kajs požuri da razdijeli plijen među svojim borcima. Među zaplijenjenim stvarima primijeti divan nakit, pa zamisli kako bi bilo lijepo da time počasti vladara pravovjernih.

On reče svojim vojnicima: "Ako ja ovaj nakit podijelim između vas, niko od toga neće imati neke koristi. Pa, da li bi bili voljni da ovo pošaljemo vladaru pravovjernih?" "Da", rekoše vojnici. Seleme stavi ukras u mali sanduk. Izabra jednog čovjeka iz svog plemena Ešdže', pa mu naredi: "Idi sa svojim slugom u Medinu, obraduj vladara pravovjernih sa pobjedom i daruj mu ovaj nakit."

Ovaj čovjek, iz plemena Ešdže' je sa halifom Omerom ibn Hattabom doživio slučaj u kojem ima i savjeta i pouka. Pa, prepustimo njemu riječ da nam ispriča taj slučaj.

Kaže taj Ešdžei: "Ja i moj sluga smo krenuli prema Basri, gdje uzesmo dvije deve za pare koje nam je dao Seleme ibn Kajs. Natovarismo ih hranom, vodom i drugim potrepštinama, te se zaputismo u pravcu Medine.

Kada stigosmo u Medinu, ja potražih halifu i nađoh ga kako stojeći, naslonjen na štap, poput čobana, hrani muslimane. Kružio je oko drvenih zdjela i govorio svome slugi Jerfeu: "O Jerfe, daj ovima još mesa! O Jerfe, daj ovima kruha! O Jerfe, ovima dolij još čorbe!" Kada dođoh do njega, on mi reče: "Sjedi!" Ja sjedoh u dnu te skupine ljudi, pa i meni donesoše hranu, te i ja jedoh.

Kada su ljudi jeli, on reče: "O Jerfe, pokupi suđe!", a onda ode. Ja se uputih za njim, a kada on uđe u kuću, ja zatražih dozvolu da uđem. Kada mi bi dozvoljeno, ja uđoh i zatekoh ga kako sjedi na komadu ponjave naslonjen na dva jastuka od kože napunjena vunom. On dobaci meni onaj jedan jastuk, pa ja sjedoh na njega. Iza njega bijaše zastor prema kojem se on okrenuo i doviknu: "O Ummu Kulsum, donesi nam šta za jelo!" Ja pomislih u sebi: "Šta bi to moglo biti što vladar pravovjernih mahsus jede kod svoje kuće!?" Ona mu dodade kruh namočen u masnoću i malo posoljen. On me pogleda i reče: "Jedi." Ja se pokorih halifi i malo pojedoh, a jeo je i on. Nikad nikoga nisam vidio da je jeo ljepše od njega. Onda reče: "Donesite nam nešto za piti.", našto nam donesoše bokal u kojem bijaše piće od raži. On ponovo reče: "Prvo dajte ovome čovjeku" - što i učiniše. Ja uzeh onaj bokal i malko se napih, shvativši da je napitak koji sam ja imao uza se bio puno ljepši i ukusniji. Onda se on napi koliko je želio, pa reče: "Hvala Allahu koji nas je nahranio pa smo se najeli, i koji nam je omogućio pa smo se napojili." Tek tada ja mu rekoh: "Donio sam ti poklon, o vladaru pravovjernih!" "Odakle?" - upita on. "Od Seleme ibn Kajsa." "Dobro došao Seleme ibn Kajs i dobro došao njegov glasnik. Pričaj mi o muslimanskoj vojsci." "Kako želiš, vladaru pravovjernih. Uspjeli su i pobijedili svoga i Allahovog neprijatelja."

Onda ga obradovah pobjedom i ispričah mu sve po redu i detaljno šta smo doživjeli. On reče: "Hvala Allahu, dao je i počastio, obilato i mnogo." Onda upita: "Jesi li prošao kroz Basru?" "Jesam, vladaru pravovjernih", odgovorih ja. "Pa, kako su muslimani?" "Allah im je dao svako dobro." "Kakve su cijene?" "Cijene su im dosta niske." "Ima li mesa? Jer, meso je drvo Arapa i Arapi ne mogu biti bez svoga stabla." "Ima i mesa, dosta i kvalitetno je." Onda on pogleda u onaj sandučić koji sam imao uza se, pa me upita: "Šta to imaš u ruci?" Ja odgovorih: "Kada nam je Allah pomogao pa pobijedismo neprijatelja, sakupili smo veliki ratni plijen. Seleme ibn Kajs je vidio ovaj nakit pa je rekao vojsci: "Kada bi ovo bilo podijeljeno među vama, ništa nikom ne bi vrijedilo. Pa šta mislite da pošaljemo ovo vladaru pravovjernih?" Oni se svi složiše." Tada mu ja pružih onaj sandučić. On ga otvori i ugleda drago kamenje; crveno, žuto i zeleno. Onda skoči kao da ga je zmija ujela, pa baci onaj sandučić na zemlju trgnuvši rukama prema tijelu. Ono drago kamenje se rasu na sve strane po sobi. Žene pomisliše kako ja hoću da ga ubijem, pa požuriše do onog zastora. On mi onda naredi: "Pokupi to!" A zatim pozva svoga slugu Jerfea te mu reče: "Izudaraj ga dobro, da zapamti!"

I dok sam ja skupljao rasute dragulje u sandučić, Jerfe' me je neprestano udarao. Onda Omer reče: "Diži se, nezahvalniče, i ti i onaj koji te poslao!" Ja rekoh: "Daj mi omogući da kupim deve za sebe i svoga slugu kako bi otišli u Ehwaz, jer tvoj sluga je uzeo i naše deve." On reče: "O Jerfe, daj mu dvije deve od deva koje su date na ime zekata, za njega i njegovog slugu." Onda se obrati meni: "Kada ti više ne budu trebale i nađeš nekoga kome su potrebnije nego tebi, onda mu ih dadni." Ja rekoh: "Učiniću tako, o vladaru pravovjernih. Da, učiniću tako, ako Allah da."

Onda mi on ponovo reče: "Tako mi Allaha, ako se vojska raziđe prije nego im ovaj nakit bude razdijeljen, i ti i tvoj zapovjednik ćete se veoma loše provesti!" Ja se odmah zaputih prema Ehwazu, a kada sam stigao do Seleme, rekoh mu: "Nije mi bilo blagoslovljeno ovo putovanje na koje si me poslao. Podijeli ovaj nakit borcima, prije nego li i mene i tebe veliko zlo zadesi." Onda mu sve ispričam, a on ne napusti to mjesto dok sav onaj nakit ne razdijeli svojim borcima.

MU'AZ IBN DŽEBEL

"Iz moga Ummeta Mu'az ibn Džebel najbolje poznaje halal i haram." (Allahov poslanik Muhammed ﷺ)

Najbolji poznavalac pitanja halala i harama od Ummeta Muhammedova je Mu'az ibn Džebel. Kad je Arapski poluotok obasjan svjetlom Upute i Istine, bio je jesribski mladić Mu'az ibn Džebel pun snage i poleta. Razlikovao se od svojih vršnjaka po oštroumnosti, bio je jako rječit i njegove su odlike velika ambicioznost i neumornost u radu. Bio je veoma lijepog izgleda, surmeli očiju, valovite kose...

Ovaj mladić, Mu'az, primio je Islam pred poznatim mekkanskim misionarom Mus'abom ibn Umejrom. U noći Akabe pružio je svoju ruku Allahovom Poslaniku, pozdravio se s njim i zavjetovao se da će ga slijediti. Mu'az je bio u onoj skupini od sedamdeset i dvojice koji su pošli u Mekku da bi se sreli s Allahovim Poslanikom. To je bila za njih velika čast. Posebna čast im je bila kada su mu ruku pružili i kada su dali obećanje da će ga slijediti i štititi u svakoj prilici. Dali su obećanje da će ostaviti sve dosadašnje paganske običaje. I taj događaj je jedan od najljepših u historiji Islama.

Kada se ovaj mladić vratio iz Mekke u Medinu, odmah je formirao malu skupinu mladića koji su uzeli sebi u zadatak razbijati kipove i iznositi ih iz mušričkih kuća u Jesribu, tajno i javno. I zahvaljujući ovom njihovom trudu prešao je na Islam jedan od velikih ljudi Jesriba, Amr ibn el-Džumuh.

Amr ibn el-Džumuh je bio jedan od vođa uglednika Beni Selemeta. Uzeo je sebi idola od dragocjenog drveta, kao što su to činili i ostali uglednici. Poklanjao je veliku pažnju svome idolu, tako da ga je zamotavao u svilu i mirisao bi ga svako jutro posebnim mirisom.

Jedne noći, usred tmine, ova skupina mladića uzela je idola i iznijela ga iz kuće Beni Selemeta; bacili su ga na mjesto gdje se bacalo smeće i ostala prljavština.

Pošto je osvanuo, Amr ibn el-Džumuh je pošao ka idolu, ali na njegovo veliko iznenađenje nije ga našao na njegovom mjestu. Tražio ga je svugdje dok ga nije spazio na smetljištu, pa je rekao: "Teško onom ko je napao naše božanstvo ove noći." A zatim ga je izvadio, oprao, namirisao i vratio ga na njegovo mjesto, rekavši: "Tako mi boga, kada bih znao ko je ovo uradio, ja bih mu pokazao." Pa pošto je nastala druga noć, mladići su kao i prethodne noći, kad su se uvjerili da je Amr zaspao, izvukli onog idola i ponovo ga bacili na smetljište ali na drugo mjesto.

Kad je Džumuh osvanuo, primijetio je da mu nema idola i pošao je u potragu za njim. Ponovo ga je našao na smetljištu, samo na drugome mjestu, izvadio ga je, očistio, namirisao i ponovo zaprijetio onom ko je to učinio. I sljedeću noć idola je čekala ista sudbina, te ga je ponovo izvadio i oprao. Zatim je donio sablju i objesio je na njegov vrat i obratio mu se ovim riječima: "Tako mi boga, ja ne znam ko s tobom radi ono što vidiš. Ali, ako u tebi ima ikakva dobra i moći brani se. Evo ti i ova sablja." Omrklo je, Amr je legao, a mladići su ponovo uzeli kip i sablju obješenu o vratu, svezali su ga za vrat mrtva psa i bacili ih u jednu od jama. Kad je osvanulo, Amr se trudio da nađe kumira sve dok ga najzad nije našao ponovo na smetljištu svezana za mrtva psa. Mu'az je u tom trenutku pogledao u njega i rekao: "Tako mi Boga, da si ti bog ne bi bili ti i pas zajedno usred prljave jame." Zatim je Amr primio Islam i bio jedan od iskrenih sljedbenika Islama.

Kad je došao Allahov Poslanik u Medinu, bio je Mu'az stalno uz Poslanika kao sjena. Nikad se nije odvajao od njega. Zahvaljujući njegovoj velikoj volji za naukom i stalnom druženju sa Poslanikom, naučio je Kur'an, upoznao šerijatske propise, tako da je postao najbolji poznavalac Kur'ana i Šerijata.

Jezid ibn Kutejb prenosi: "Ušao sam u jedan mesdžid u Homsu i u njemu sam našao mladića valovite kose. Oko njega se iskupilo mnogo svijeta. Upitao sam ih: "Ko vam je ovo?" Odgovorili su: "Mu'az ibn Džebel". Ebu Muslim el-Hawlani, jedan od istaknutih tabi'ina kaže: "Došao sam u mesdžid u Damasku i zatekao sam grupu ashaba, sredovječnih ljudi, a među njima je bio mladić lijepa izgleda.

Kad bi se razišli u nekim pitanjima, obratili bi se tom mladiću. Upitao sam jednog od njih: "Ko je ovaj mladić?" Odgovorio mi je: "Mu'az ibn Džebel". Nije ni čudo da je Mu'az postigao toliko

znanja, jer je učio pred Allahovim Poslanikom od rane mladosti. Crpio je znanje iz bogatog i pravog izvora. Bio je dobar učenik kod dobrog učitelja. Dovoljno nam govori činjenica o vrijednosti Mu'aza kada za njega Poslanik ﷺ kaže: "Najbolji poznavalac pitanja halala i harama u mom Ummetu je Mu'az ibn Džebel." Dovoljno nam govori o vrijednosti Mu'aza činjenica da je bio jedan od šestorice sakupljača Kur'ana u vrijeme Allahova Poslanika ﷺ. Mu'az je uživao veliki ugled i poštovanje kod drugova Allahova Poslanika zbog velike učenosti. I stavio je svo svoje znanje, za života Poslanika i poslije njegove smrti, u službu Islama i muslimana.

Poslije osvajanja Mekke, Kurejšije su masovno primale Islam. Nisu primali pojedinačno, nego su prelazila na Islam čitava plemena. Ti novi sljedbenici i nosioci šehadeta trebali su jednog temeljitog učenjaka koji će ih podučiti Islamu i upoznati ih sa šerijatskim propisima. Za upravitelja Mekke imenovan je 'Attab ibn Usejd a Mu'az ibn Džebel je dobio ulogu da izvjesno vrijeme podučava ljude Kur'anu i propisima Šerijata.

Kad su došli prvaci Jemena do Poslanika ﷺ da prime Islam, oni i njihovi narodi, trebalo je da im se pošalje neko ko bi ih prethodno podučio Islamu. Za ovaj vrlo važan posao odredio je Resulullah jednu grupu odabranih ashaba, a na čelu te grupe bio je svakako Mu'az ibn Džebel ؓ. Sam Resulullah je izašao da isprati ovu grupu koja je zračila uputom i svjetlom. Allahov Poslanik je išao pored Mu'azove deve jahalice, a on je jahao. Dugo je pratio Mu'aza.

A zatim mu oporučio: "O Mu'aze, možda se više nećemo sresti, možda ćeš nekad proći pored mog mesdžida i kabura..." Ove riječi su jako dirnule Mu'aza, pa je mnogo plakao zbog rastanka sa svojim Vjerovjesnikom i prijateljem Muhammedom ﷺ. Plakali su i oni koji su bili u društvu s njima. I obistinile su se riječi Poslanika. Poslije tog susreta Mu'az nije imao više priliku naslađivati se gledajući u plemenito lice.

Napustio je plemeniti Poslanik ﷺ ovaj kratki prolazni život prije povratka Mu'aza iz Jemena. Posebno mu je bilo teško kada se vratio iz Jemena u grad Allahovog Poslanika, Medinu, i vidio da je uistinu izgubio nerazdvojnog prijatelja. Puno je plakao za njim.

Kada je hilafet preuzeo Omer ibn el-Hattab ؓ poslao je Mu'aza plemenu Benu Kilab, da bi im podijelio neke potrepštine i da bi podijelio sadaku od bogatih siromašnima. Obavio je Mu'az i ovaj posao vrlo korektno i savjesno i vratio se kući svojoj ženi (sa podmetačem za sedlo). Rekla mu je žena: "Šta si nam donio?!" (misleći na ono što je dijelio). Odgovorio je: "Ja sam imao sa

sobom budnog pratioca koji me je dobro pratio (misleći na Allahove ﷻ meleke Kiramen katibin)." Žena je rekla: "Bio si vjeran, siguran kod Poslanika, kod Ebu Bekra, a sada Omer šalje kontrolore koji će te pratiti?!" To je doprlo do žena Omerovih, da bi poslije došla ta vijest do Omera. Pozvao je Mu'aza i rekao mu: "Zar sam ja poslao tebi pratioca, kontrolora?" Mu'az je odgovorio: "Nisi, o emiru-l-mu'minin, ali nisam imao drugog izgovora kod žene." Nasmijao se Omer i dao mu nešto iz bejtu-l-mala, rekavši mu: "Evo ti, udovolji njenoj želji."

Za vrijeme Omerovog hilafeta bio je poslan u Šam, nakon što se halifi obratio Jezid ibn Ebu Sufjan riječima: "O, emiru-l-mu'minun, stanovnici Šama su u velikom broju napunili gradove i potrebni su nekog ko će ih naučiti Kur'anu i propisima Šerijata, pa im pošalji nekoga ko će ih podučiti"! Pozvao je Omer pet osoba, onih koji su sakupili Kur'an u vrijeme Resulullaha ﷺ, a to su Mu'az ibn Džebel, Ubade ibn es-Samit, Ebu Ejub el-Ensari, Ubejj ibn K'ab i Ebu Derda'. Obratio im se riječima: "Vaša braća iz Šama zatražili su od mene da im pošaljem nekog ko će ih naučiti Kur'anu i propisima Šerijata, pa mi pomozite, Allah vam se smilovao. Trebala bi trojica. Pa odaberite se vi sami, ili ću ja baciti kocku, pa ko izađe" Rekli su: "Zašto bacati kocku kad je Ebu Ejjub čovjek u godinama a Ubejj je bolestan." Ostala su nas trojica. Onda Omer reče: "Pođite u Homs. Kad obavite posao tu, neka jedan od vas ostane u njemu, jedan od vas neka ide u Damask, a drugi neka ide u Palestinu."

I izvršili su povjereni im zadatak u Homsu. Zatim su u njemu ostavili Ubadeta ibn es-Samita, Ebu Derda' je otišao u Damask, a Mu'az ibn Džebel je otišao u Palestinu. Tamo je Mu'az i obolio. Pošto mu se primakao čas rastanka sa ovim svijetom, okrenuo se prema Kibli i ponavljao je često ove stihove:

"Dobro došla smrti, dobro došla.
Došao posjetilac nakon odsutnosti."

A zatim je uperio svoj pogled ka nebesima i učio ovu dovu: "Moj Allahu, Ti znaš da ja nisam čeznuo za dunjalukom i dugim ostajanjem na njemu da bi se bogatio, nego sam se družio sa učenim da bih prisustvovao njihovim predavanjima. Moj Allahu, primi moju dušu onako kako Ti primaš dušu vjernika", a zatim je uskoro ispustio svoju dušu daleko od svoje porodice, svoga zavičaja, kao pozivač u Allahovu vjeru i muhadžir na Allahovom putu.

SALIM MEWLA EBI HUZEJFE [1]

U predislamskom periodu Mekka, kao i mnogi drugi trgovački centri, imala je posebne sajmove na kojima se kupovalo i prodavalo roblje. Malo je bilo porodica da nisu imali bar jednog ili dva roba, slugu ili sluškinju, koji su obavljali sve moguće poslove. Bogatije familije su imale i na desetine takvih robova koji su prodavani kao svaka druga roba; ako je rob zdrav, jak i mlad, sigurno je mnogo skuplji nego stari, isluženi ili nesposobni rob. Robinja je, zavisno od namjene, isto tako plaćana velikim novcem, ako je bila mlada, lijepa, vrijedna ili pismena i učena. Roba je posjedovao starješina porodice, a obično i domaćica. Djevojka koja bi imala roba ili robinju, kada bi se udavala sa sobom bi nosila svoj imetak, a tako bi povela i svoje roblje. Ona bi i nakon udaje jedina bila vlasnik tog roba i mogla je da ga proda, da ga dâ mužu, ali i da ga oslobodi, kako bi postao svoj čovjek i domaćin. Jedna od tih običnih mekkanskih žena je bila Kubejsa bint Jear, žena Ebu Huzejfe, koja je imala roba, bistrog dječaka Salima. Vidjevši u tom dječaku neobično lijepa svojstva i predznake učena i sposobna čovjeka, ona se odluči da ga potpuno oslobodi. Njenom mužu Ebu Huzejfi, sinu Utbe, je teško palo da tako finog dječaka, dojučerašnjeg roba, potpuno nespremnog za samostalan život, odvoji od kuće, pa ga ponovo vrati u krug svoje porodice. Odlučio se na običaj predislamskih Arapa - posinjavanje, odnosno, usvajanje tuđe djece, obično bivših robova nepoznatog porijekla, koja su u potpunosti dobivala sva prava ostalih članova porodice. Dakle, Salim više nije bio rob, nego usvojeni sin Ebu Huzejfe, što njegov novi otac i razglasi u cijeloj mekkanskoj dolini. Od tog dana mladić bi prozvan Salim ibn Ebi Huzejfe, što znači Salim, sin Ebu Huzejfe.

---

[1] U nastavku knjige slijede kazivanja o ashabima koji su naknadno dodati od izdavača knjige i ne nalaze se u arapskom originalu.

Nije mnogo prošlo od tog dana, a Mekkom prostruji vijest o pojavi nove vjere, koja svojim nurom (svjetlom) obasja mračnu mekkansku kotlinu. Taj nur doprije i do Salima i njegovog oca Ebu Huzejfe i oni pohrliše Allahovom poslaniku Muhammedu ﷺ, sjedoše pred njega, te zajedno, i otac i sin, primiše Islam i posvjedočiše to riječima: *Ešhedu en la ilahe illellah, we enne Muhammeden resulullah.* tj. "Da je samo Allah Bog, i da je Muhammed Allahov rob i poslanik."

Ne prođe mnogo vremena od ulaska Ebu Huzejfe i njegovog sina Salima u Allahovu vjeru, a Islam, vjera koja ništa ne prepušta slučaju, dokinu i zabrani običaj Arapa o posinjavanju - usvajanju tuđe djece, i naredi kur'anskim tekstom: - Zovite ih (tj. usvojenu djecu) po imenima njihovih rođenih očeva!

Muslimani se odmah odazvaše Allahovoj naredbi pa počeše tragati za porijeklom svoje usvojene djece, kako bi ih vraćali njihovim pravim očevima i zvali ih po njihovim imenima. Ali, Salim nije znao svoje porijeklo, niti mu je ko mogao pomoći u traganju za ocem, jer je kao dijete zarobljen u nekom od ratova, odvojen od porodice i prodan kao rob na redovnom mekkanskom sajmu, Suku Nehasin, i to u uzrastu u kojem nije mogao ništa zapamtiti ni o svojoj majci niti o svome ocu. Od tada ljudi prozvaše Salima, Salim Mewla Ebi Huzejfe, tj. Salim, štićenik Ebu Huzejfe, i po tom imenu osta poznat cijeloga svoga života, a i nakon smrti.

A što se tiče odnosa između Ebu Huzejfe i Salima, to nisu bili odnosi zaštitnika i njegovog štićenika, nego su to bili pravi bratski odnosi dvojice muslimana u čijim je srcima iman duboko pružio svoje korijenje i koji su istinski postali braća po vjeri, nerazdvojni u tolikoj mjeri da ih je mogla rastaviti samo ta vjera i njeni interesi. Sem tog bratskoga odnosa, između njih se stvori i rodbinski odnos tako što Ebu Huzejfe oženi Salima svojom bratišnom i tako se još više pojača ionako velika ljubav i pažnja, te uzajamno poštovanje dvojice braće po vjeri.

Međutim, događaji uskoro rastaviše Salima od njegova brata, jer Ebu Huzejfe ode kao muhadžir u Abesiniju bježeći sa svojom vjerom od napada i uznemiravanja mekkanskih mušrika, naročito iz plemena Kurejš. Za to vrijeme Salim je ostao u Mekki i u potpunosti se posvetio izučavanju Kur'ana, učenju kur'anskih ajeta, tako da posta uzor dostojanstvena i skrušena vjernika, a povrh toga jedan od četvorice Poslanikovih najboljih karija (učača Kur'ana), od kojih se Kur'an mogao doslovno učiti i primati. To

je i Allahov Poslanik lično potvrdio kada je rekao ostalim ashabima: "Neka vas Kur'an uči jedan od ove četvorice: Abdullah ibn Mes'ud, Salim Mewla Ebi Huzejfe, Ubejj ibn Ka'b i Mu'az ibn Džebel."

Tako Salim posta poznat po svojoj učenosti, posebno u hifzu, što su mu drugi ashabi sa poštovanjem i priznavali.

Kada su muslimani vršili Hidžru iz Mekke u Medinu, Salim je u Medini obavljao imamsku dužnost sve dok nije stigao Allahov Poslanik, iako među muhadžirima bijaše Omer ibn Hattab i drugi odabrani ashabi. Allah je htio da se u Medini nakon Hidžre ponovo sastanu braća Ebu Huzejfe i njegov štićenik Salim. Od tada su stalno, jedan pored drugoga, bili u blizini Muhammeda ﷺ, od njega sticali nova znanja i uz njega se borili za svoju vjeru. Tako je bilo i u prvoj borbi poznatoj kao Bitka na Bedru gdje su se borili protiv svojih i Allahovih neprijatelja, mušrika, idolopoklonika iz Mekke. S obzirom da su među mušricima bili mnogi rođaci muslimana, pred samu bitku, dok su se protivničke strane ogledale i pripremale za napad, Salim uzviknu Ebu Huzejfi: "Gledaj, Ebu Huzejfe! Ono je tvoj otac Utbe ibn Rebiah!" "Da", odgovori Ebu Huzejfe, "a ona druga dvojica su isto tako Allahovi neprijatelji; moj amidža Šejbe i moj brat Welid, i ako mi Allahov Poslanik dozvoli, sukobiću se s njima i jednog po jednog svu trojicu na najbrži način ispratiti sa dunjaluka u Džehennem i pokazati im kako se bori pravi muslimanski borac - mudžahid."

A kada je bitka završena i kada muslimani uz Allahovu pomoć poraziše tri puta brojniju mušričku vojsku, stajahu Salim i Ebu Huzejfe i gledaše poginule nevjernike među kojima bijahu: Utbe, otac Ebu Huzejfe, Šejbe, njegov amidža i brat Welid, sva tri poginula još u dvobojima prije same bitke. Tako su braća po vjeri, mudžahidi, Salim i Ebu Huzejfe, iz bitke u bitku, iz pobjede u pobjedu pod zastavom Allahova Poslanika, nastojali da što više učine na širenju vjere Islama i očuvanju islamske države. Bilo je to sve do Bitke na Jemami, nakon smrti Allahova Poslanika, a za vrijeme prvog halife Ebu Bekra ؓ neka je Allah s njim zadovoljan.

U tom velikom danu od Allahovih dana, opremi halifa Ebu Bekr ؓ vojsku koju je sakupio iz svih plemena čvrsto ubijeđenih u islamsko učenje i odasla je protiv murteda - otpadnika od vjere, na čelu sa Musejlemom, zabludjelim starcem, koji sebe prozva novim Božijim poslanikom i čije slijepo učenje umalo da unese

razdor među mnoga arapska plemena koja su tek prihvatila vjeru Islam i nisu je u potpunosti upoznali. Po običaju, Salim i njegov brat Ebu Huzejfe požuriše da se odazovu pozivu halife u džihad, u odbranu Allahove vjere. Na poprištu Jemame sukobiše se dvije vojske i među njima se odigraše tri strašne bitke kakve je historija malo gdje mogla da zabilježi.

Muslimanska vojska je bila pod komandom Halida ibn Welida ﷺ dok je otpadnike - murtede lično predvodio lažni poslanik Musejlema el-Kezzab, neka je Allahovo prokletstvo nad njim.

Oni koji su opisivali užas i strahotu te bitke bili su nemoćni da to doslovno učine. Činjenica je da su murtedi u jednom momentu potisnuli muslimane i stigli čak do pozadine muslimanske vojske, gdje je bilo i dosta žena. Umalo su zarobili i ženu vojskovođe Halida ibn Welida ﷺ da je nije zaštitio jedan od boraca. Redovi muslimana se uskovitlaše i trebalo je što prije nešto preduzimati. Počeše se isticati junaci kojima je draža bila šehidska smrt nego sav dunjaluk i dunjalučka uživanja; žrtvovali su svoje živote koji će ionako, danas - sutra, proći za život koji će vječno u Džennetu provoditi.

Halid ibn Welid prestroji muslimansku vojsku, tako da zapovjedništvo nad muhadžirima i muhadžirski bajrak povjeri Salimu Mewla Ebi Huzejfi, a bajrak ensarija Sabitu ibn Kajsu. Halid osta da predvodi pustinjske sinove ostalih arapskih plemena, i kao glavnokomandujući nad cijelom muslimanskom vojskom. Zejd ibn Hattab, brat Omera, r.a., poče podsticati muslimane na borbu vičući: "O ljudi, nemojte se kolebati! Udarite na neprijatelja i krenite svi zajedno naprijed! O ljudi! Tako mi Allaha, nakon ovih riječi, ništa više neću reći sve dok Musejlema lažac ne bude ubijen, ili dok ja ne poginem kao šehid i ne stignem pred Allaha ﷻ sa svojim djelima!!!" Nakon tih riječi Zejd jurnu prema neprijatelju, probijajući se kroz njegove redove, sjekući desno i lijevo, ubijajući sve dok i sâm ne pade ubijen. Za njim je krenuo Ebu Huzejfe uzviknuvši: "O nosioci Kur'ana, uljepšajte Kur'an svojom pokornošću i lijepim djelima!" Što se tiče Sabita ibn Kajsa, ensarijskog bajraktara, on je čvrsto prihvatio bajrak kao najvredniji amanet i hrabro krenuo na neprijatelja sve dok nije pao mrtav od brojnih udaraca.

Salim Mewla Ebi Huzejfe, noseći bajrak muhadžira, krčio je put kroz neprijateljske redove sve dok mu protivnička sablja nije odsjekla desnu ruku. Tada je bajrak zgrabio lijevom rukom i krenuo dalje dok mu i ljevica nije bila odsječena. Onda Salim

prigrli bajrak uza se, i ponese ga nadlakticama odsječenih ruku iz kojih je uveliko tekla topla šehidska krv. Išao je naprijed sve dok se nije srušio od velikog gubitka krvi i novih udaraca neprijatelja.

A nakon što je bitka okončana i prašina po Jemami se počela slijegati, došao je Halid ibn Welid i stao iznad smrtno ranjenog Salima koji reče: "Šta su uradili muslimani, o Halide?" Halid mu je odgovorio: "Allah im je propisao veliku pobjedu i uništio je neprijatelja Musejlemu." Dalje Salim upita: "A šta je uradio Ebu Huzejfe?" "Poginuo je kao šehid!", odgovori Halid. "Prenesite me do njega!", izgovori Salim teškom mukom svoju posljednju dunjalučku želju. "On je već tu, uz tebe", reče mu Halid. Tada Salim zatvori oči i prošapta: "Zajedno smo bili ovdje, a zajedno, ako Allah da, i na onome svijetu." Tako Salim Mewla Ebi Huzejfe zadovoljan preseli na Ahiret, nadajući se Allahovom zadovoljstvu!

HALID IBN WELID

"Allahova sablja"

Životni put Halid ibn Welida je velika knjiga sa mnogo stranica, koja počinje junaštvom još u djetinjstvu, a završava sa čvrstim imanom u zreloj dobi.

Halid bijaše iz plemena Mahzum, a to pleme je pripadalo Kurejšijama. On provede djetinjstvo u najboljim kućama po porijeklu, časti i ugledu, a najmoćnijim po broju sinova i imetka. Njegov otac Welid ibn Mugire se zvao i Adl, a isto tako i Wehid - Jedini, jer bi on sam opsluživao Ka'bu jedne godine, dok bi je cijelo pleme Kurejš opsluživalo druge godine. On je onaj o kojem Kur'an, a.š., kaže:

Meni ostavi onoga koga sam Ja izuzetkom učinio, i bogatstvo mu ogromno dao, i sinove koji su s njim, i čast i ugled mu pružio.

I govorio je Welid, otac Halidov, za sebe da je on najpreči da bude Božiji poslanik, pa i o tome Kur'an govori: *I još kažu: "Trebalo je da ovaj Kur'an bude objavljen nekom uglednom čovjeku iz jednog od ova dva grada."*

U takvoj bogatoj, raskošnoj i brojnoj porodici rođen je Halid, trideset četiri godine prije Hidžre. Bio je visok, snažan i lijep muškarac, vedra i bijela lica. Mnogo je ličio na Omera ibn Hattaba, tako da je dosta ljudi, koji su ih slabije poznavali, često mijenjalo jednog s drugim.

Kada je Muhammed ﷺ počeo javno pozivati u vjeru Islam, tada je Halid bio odrastao mladić, i bez mnogo dvojbe odbio je taj poziv vidjevši u toj novoj vjeri opasnost koja bi mogla zasjeniti čast i ugled koju je njegova porodica uživala, kao i otrgnuti položaj na kom se njegov otac nalazio. Tako Halid i njegov brat Ammare ibn Welid ostadoše vjerni vjeri svojih očeva i djedova.

U Bici na Bedru Ammare je zarobljen od strane muslimana, među kojima nastade velika polemika oko njegova oslobađanja i otkupa kojeg bi tražili za to, zbog velikog bogatstva njegove porodice, kao i zbog njihovog žestokog neprijateljstva prema muslimanima. Borac koji je zarobio Ammareta tražio je za njegov otkup četiri hiljade dirhema, a Vjerovjesnik mu je savjetovao da ne pristaje ni na šta drugo osim skupocjenog oklopa njegova oca, njegove sablje i kacige. Kada je razmjena izvršena a otkup plaćen, i Ammare se vratio kući, on pred cijelom familijom javno objavi svoj prelazak na Islam, što nikom od njegovih nije bilo nimalo drago. Na taj korak ga je ponukalo sve što je doživio kao zarobljenik u rukama muslimana. Mušrici se veoma začudiše zbog ovog Ammaretovog postupka, pa mu rekoše: "Pa zašto nisi primio Islam prije nego je onoliki otkup isplaćen za tebe?" On odgovori: "Mrzio sam da neko kaže da sam prešao na Islam kako bih izbjegao taj veliki trošak koji sam isplatio za svoje oslobađanje." Što se Halida tiče, on i dalje osta među mušricima.

Na Uhudu mu nevjernici povjeriše zastavu i komandu nad desnim krilom svoje vojske, te on izvrši onaj poznati napad koji je, nakon što su muslimani već bili rastjerali mušrike, unio pravu pometnju među muslimanske redove, i na kraju bio i uzrok poraza muslimana. Ebu Sufjan, vođa mušrika, je bio radostan dok je govorio: "Ovaj dan je za dan Bedra! Svaki rat je promjenljive sreće!"

Kada bijaše godina ugovora na Hudejbiji, Vjerovjesnik je sa hiljadu petsto muslimana krenuo u Mekku da obavi umru i posjeti Ka'bu, ne noseći sa sobom nikakvog drugog oružja osim sablji u koricama. Mušrici su i pored toga strahovali od muslimana, te poslaše izvidnicu od dvjesto dobro naoružanih konjanika na čelu sa Halidom, koja bi uhodila muslimane i tačno vidjela šta oni hoće. Halid se toliko primakao muslimanima da je jasno gledao u lice Vjerovjesnika. Tada je nastupilo vrijeme podne-namaza, te muslimani i pored prisustva neprijatelja, obaviše salatu-l-hawf. Halid naumi da u tom momentu izvrši napad na muslimane i tako konačno likvidira Vjerovjesnika, ali ga spriječi njihov mir, skrušenost s kojim su se molili Allahu, kao i neko unutrašnje nezadovoljstvo koje posjeduje svaki junak, da tako mučki napadne nespremnog i gotovo nenaoružanog protivnika. Spoznade Halid da u Muhammeda ima nešto trajno, za Halida još uvijek nedokučivo, i da ga to čuva i štiti. To bijahu prve simpatije koje Halid osjeti prema Islamu. Halidu stiže pismo od Ammare,

njegova brata, kojem je Allah već uveliko otvorio srce i u njega usadio iman, a u tom pismu brat mu prenese i riječi Vjerovjesnika koji se interesirao za njega. To je bio i povod izlaska Halida iz tmine na svjetlo.

Pustimo Halida samoga neka nam isprića kako je, ustvari, prešao na Islam. Kaže Halid: - Kada je Allah odlučio da od mene bude ono što je On htio, u moje srce usadi ljubav prema Islamu i neka dilema stalno bijaše prisutna u mojim razmišljanjima... Eto, rekoh sâm sebi, koliko sam već sukoba imao sa Muhammedom, kad god bih se vraćao kući, imao sam osjećaj da nisam ništa postigao, a da će Muhammed na kraju ipak pobijediti sve nas.

I dok sam se ja lomio u tim razmišljanjima, stiže mi pismo od brata u kojem stajaše: *"Bismillahi-r-Rahmani-r-Rahim.* Ništa mi čudnije nije od toga da ti još uvijek lutaš i nisi prihvatio Islam kao svoju vjeru! Pametan si, pa još jednom dobro razmisli o svemu. Islam je nešto što se ne dâ opisati i čemu se niko ne može oduprijeti... I Vjerovjesnik me je pitao za tebe jedanput ovim riječima: "Pa gdje je Halid?" "Dovešće ga Allah uskoro", odgovorih mu ja. "Kada bi on svoju sposobnost i hrabrost ustupio muslimanima i kada bi to iskoristili protiv mušrika, bila bi to velika stvar i za njega i za nas. Dali bismo mu prednost nad mnogim drugim..." "Pa zato, dragi brate, požuri za svojim spasom da što prije nadoknadiš ono što si propustio!"

Dalje priča Halid: "Kada mi stiže to pismo, zaželjeh da što prije krenem u Medinu, obradovan riječima Allahova Poslanika. A kada sam čvrsto odlučio da krenem, počeh razmišljati koga da zovnem sa sobom da mi pravi društvo u putu. Tako sretoh Safwana ibn Umejja pa mu to predložih, a on mi na to odgovori: "Kada bi sve Kurejšije izginule, a samo ja ostao, opet ne bih htio poći za tim čovjekom!" Pomislih: "Ovaj čovjek ima opravdanje, jer na Bedru su mu ubijeni otac i brat." Kasnije naiđoh na Ikrimu ibn Ebi Džehla i ponudih mu da ide sa mnom u Medinu, a on mi odgovori isto što i Safwan. Ja mu rekoh: "Zaboravi to što sam ti spomenuo!" Onda odoh kući i naredih da mi se pripremi konj i oprema za put. Još sam namjeravao da porazgovaram sa Osmanom ibn Ebi Talhom, koji mi bijaše veliki prijatelj, ali sjetivši se ko je sve od njegovih ubijen, odustah od toga. A zašto bih i tražio koga da ide sa mnom - pomislih i onda bez oklijevanja krenuh. Tada sretoh Osmana i ispričah mu kako sam naumio da ga zovem da sa mnom pođe muslimanima i kako sam odustao od te namjere, a on mi se odmah odazva i zajedno krenusmo put Medine.

I dok smo putovali, sretosmo Amra ibn 'Asa koji nas pozdravi i upita: "Dokle putujete?" Mi mu rekosmo: "A kuda si ti krenuo?" "Recite vi meni prvo kuda ste krenuli?", ponovi Amr. "Želimo da primimo Islam!", odgovorismo mu. "Pa to je i mene natjeralo na putovanje!", dodade Amr. Tako nastavismo putovati zajedno dok ne stigosmo u Medinu, gdje me dočeka brat Ammare koji mi reče: "Požuri, Allahov Poslanik je već upoznat o tvom dolasku i čeka na tebe!" Požurih prema mjestu gdje je bio Allahov Poslanik, a kada me ugleda, neprestano se osmjehivao i gledao me ravno u oči. Pozdravih ga i oslovih sa - Poslaniče, na što on otpozdravi nasmijana lica.

Tada rekoh: "*Ešhedu en la ilahe illellah, we ešhedu enneke Resulullah*! - Vjerujem i izjavljujem da je samo Allah Bog, i vjerujem i izjavljujem da si ti Allahov Poslanik!" Poslanik reče: "Hvala Allahu koji te je uputio! Znao sam da si razuman čovjek i očekivao sam da te tvoj razum navede na ovaj korak." Od tog dana Halid se svim bićem, i dušom i tijelom, predao Islamu neprestano se kajući za sve ono što je propustio od početka pojave Islama. Jedanput Halid reče Muhammedu ﷺ: "O Poslaniče, dobro znaš koliko sam se puta borio na strani laži, a protiv istine... Moli Uzvišenog Allaha da mi to oprosti!" Vjerovjesnik uputi dovu Allahu riječima: "Moj Gospodaru, oprosti Halidu sve što je učinio na putu odvraćanja od Tvoje vjere...!" Halid bijaše zadovoljan što mu je Allahov Poslanik učio dovu, i kao da mu neki teški teret spade sa pleća.

Kada je Vjerovjesnik odlučio da osvoji Mekku, uputio se prema njoj iz četiri pravca; on je komandovao glavninom muslimanske vojske, Ebu Ubejde ibn Džerrah je vodio prethodnicu, Zubejr ibn Awwam je komandovao desnim, a Halid ibn Welid lijevim krilom. Tako se Halid vrati u Mekku kao vojskovođa, a od njegovog prelaska na Islam proteklo je svega nekoliko mjeseci. Kada je Vjerovjesnik preselio na bolji svijet i halifa postao Ebu Bekr es-Siddik ؓ učestvovao je Halid u vrijeme njegovog hilafeta u svim ratovima protiv otpadnika od početka do kraja, i u tim pobjedama njemu pripada veliki udio... A kada su muslimani otpočeli pohode prema Perziji, Halid je u tim ratovima odigrao ulogu kakvu niko drugi nije. U petnaest bitaka protiv Perzijanaca i njihovih pomagača, Halid sa svojom vojskom nikada nije poražen, niti je učinio kakvu grešku. A u pohodima protiv Bizantinaca, imao je Halid čast da predvodi muslimane u Bici na Jermuku, najvećoj od svih bitaka koje su vodili muslimani.

Ali, Halid je dostigao vrhunac slave kada mu je stiglo pismo od Omera ibn Hattaba ﷺ drugog halife, u kojem mu oduzima komandu i mjesto vojskovođe. Iako je bio u jeku najvećih pobjeda, Halid se pokorio naredbi halife i komandu predao svom nasljedniku. Uz potpuno duševno zadovoljstvo veliki i neporaženi vojskovođa Halid ibn Welid posta običan borac u muslimanskoj vojsci, nakon što je bio zapovjednik iste te vojske.

Kada je Halid obolio i osjetio da mu se smrt prikučila, plakao je što na taj način završava njegov dunjalučki život. Prisutnima, kojima je bilo čudno zašto plače, Halid je rekao: "Tako mi Allaha, nimalo mi nije žao što umirem... Žao mi je što nakon tolikih bitaka koje sam vodio i poslije kojih nema nijedan dio moga tijela, ni koliko pedalj velik, a da na njemu nema rana od sablje, koplja ili strijele, ja umirem ovako kao neki stari konj ili deva."

Allah ﷻ je odredio da junak kao što bijaše Halid, za kojeg je Vjerovjesnik rekao da je "Sablja od Allahovih sablji", ne pogine kao šehid, nego umre prirodnom smrću.

Neka se Allah smiluje Ebu Sulejmanu, kako su mnogi zvali Halida, jer zaista je on bio jedinstvena ličnost među svim ashabima.

HAMZA IBN ABDULMUTTALIB

Bijaše drug Allahovog Poslanika još od ranog djetinjstva, dok su se kao djeca zajedno igrali mekkanskim sokacima. Bio mu je i brat po mlijeku, a vezivale su ih i neraskidive rodbinske veze. To bijaše Hamza ibn Abdulmuttalib, amidža Allahovog Poslanika ﷺ. Kada je Vjerovjesnik otpočeo sa svojom misijom, Hamza je bio prekoračio četrdesetu godinu, i u to vrijeme je bio jedan od najuglednijih mekkanskih prvaka. Spada među vodeće poglavare kojem je cijela Mekka s dužnim poštovanjem ukazivala velike počasti. Unatoč svih veza između njega i Allahovog Poslanika, nije pokazao neko interesovanje prema njegovim pozivima u novu vjeru i nije primio Islam kada je Vjerovjesnik najbližim članovima svoje porodice izložio ciljeve svog svetog zadatka. Hamza bijaše hrabri hašimijski ratnik, odlučan u svakoj situaciji, a u bitkama, dok bi napadao ili se branio od napadača nije mu bilo ravna.

Dok se jednoga dana vraćao iz lova držeći u ruci svoj luk, noseći svoje koplje, jašući gordo kako dolikuje sinu pustinje, presrete ga štićenica Abdullaha ibn Džedžana, koja mu reče: "Da si mogao čuti, o Ebu Ammare, sve one psovke i uvrede koje je tvom bratiću Muhammedu uputio Ebu Džehl i da si vidio njegove napade na Muhammeda koje sam ja vidjela, drukčije bi se ti danas ponašao!" On nije do kraja ni čuo njezine riječi, a lice mu se zacrveni od srdžbe, u grudima osjeti odlučnost i uputi se ponosni hašimijski konjanik u pravcu Ka'be, gdje bijaše skupina mekkanskih prvaka, a usred njih Ebu Džehl. Kada im se dovoljno približio, iznenadnim udarcem svoga luka Hamza udari Ebu Džehla i rasiječe mu glavu tako da ga odmah krv obli... Onda pred svim prisutnim mušricima, nijemim svjedocima, objavi svoj prelazak na Islam, a zatim im reče: "Eto, ja prihvatam vjeru Islam, i ako od prisutnih neko želi da me u tom spriječi, neka

pokuša!" Kada pripadnici plemena Mahzum vidješe krv koja je oblila njihova uglednika Ebu Džehla, htjedoše zajednički navaliti na Hamzu, ali im Ebu Džehl reče: "Ostavite Ebu Ammareta, ja sam pogriješio što sam njegova bratića psovao pred ljudima..." Poput bljeska munje Islam obasja srce Hamze ﷺ i njegovo napuštanje paganske vjere bijaše težak udarac za sve mušrike. A što se tiče Časnog Vjerovjesnika, može se zamisliti kolika je bila njegova radost zbog prelaska Hamze na Islam. Ostali muslimani su bili ponosni što jedan takav kurejšijski uglednik sada pripada njima. Nisu znali za dva radosnija i značajnija dana od pojave Islama, od dana prelaska na Islam Omera ibn Hattaba i Hamze ibn Abdulmuttaliba...

Na dan Bedra Hamza pokaza neviđeno junaštvo i odlučnost u borbi protiv mušrika. Žestoko je navaljivao na protivnike i ulijevao strah u njihova srca. Pred sukob protivničkih strana Hamza je bio lahko raspoznatljiv po znaku s kojim se razlikovao od drugih i koji je jasno ukazivao na njega svakom onom ko je imao išta protiv njega. Taj znak bijaše crveno nojevo pero koje je pričvrstio na grudi. Tada na mušričkoj strani istupi Utbe ibn Rebiah, njegov brat Šejbe i sin Welid, i kada izazvaše muslimane na dvoboj pred njih spremno istupiše trojica ensarija, još uvijek nedovoljno iskusnih mladića. Utbe ih upita: "Ko ste vi?" "Mi smo ensarije", odgovoriše mladići. Utbe im reče: "Mi nemamo nikakve potrebe za vama!", a zatim povika: "O Muhammede, odredi nam dostojne protivnike iz našeg plemena!" Vjerovjesnik naredi: "Izađi Ubejde ibn Harise, izađi Hamza ibn Abdulmuttalibe, izađi Ali ibn Ebi Talibe!" Sada Utbe reče: "E sada može... Ovo su protivnici vrijedni poštovanja."

Alija se suprotstavi Welidu, jer su bili mladići sličnog uzrasta. Navali na njega i ubi ga. Hamza se suprostavi Šejbi, a bili su približno jednake starosti, i za kratko vijeme ga sasiječe. Ubejd je za protivnika imao Utbu, a obojica su i bili najstariji po godinama. Nakon nešto duže borbe Ubejd smrtno pogodi Utbu, ali istog dana i sâm umrije kao šehid od rana koje mu je protivnik zadao.

A na Uhudu, kada su mušrici žarko željeli da se osvete svim muslimanima uopće, a Hamzi ibn Abdulmuttalibu posebno, jer je on taj koji je najviše ponizio njihove prvake na Bedru i pobio one koje je pobio, i kada je on vidio pometnju muslimana, poče navaljivati tamo i ovamo vičući: "*Ene esedullahi we esedu Resulihi!*" - Ja sam Lav Allahov i lav Allahova Poslanika!" Dalje

reče: "Utječem Ti se, Allahu, od širka koji čine mušrici, i od gramzivosti i neposlušnosti koju pokazaše pojedini muslimani..."

Onda Hamza navali na protivnike koje je razgonio desno i lijevo sve dok ne postignu deredžu šehadeta (tj. stepen šehida), nakon podlog udarca koji mu nanese abesinski rob zvani Wahši.

Kada žene mušrika čuše za pogibiju Hamze i drugih muslimanskih junaka, jedna skupina njih dođe na poprište borbe, predvođena Hindom, kćerkom Utbe, kojoj su muslimani na Bedru ubili oca, amidžu i brata. Ona navali na tijela šehida, uze im parati trbuhe, kopati oči, odsijecati noseve i uši. Onda od odsječenih noseva i ušiju napravi ogrlicu koju stavi na vrat kao ukras. Hinda tada plati Wahšiju za ubistvo Hamze, a povrh toga ga nagradi slobodom. Sve to njoj nije bilo dosta, nego pristupi tijelu Hamze, raspori njegove grudi, iščupa mu džigericu, poče je trgati zubima i žvakati, pa pošto nije mogla progutati nijedan komad to ispljunu. Od tada Hinda bi prozvana "Žderačica žuči".

Kada se prašina nakon bitke slegla, i kada vijest o masakriranju šehida Uhuda doprije do Medine, nasta velika žalost kod svih muslimana. Safija, kćerka Abdulmuttaliba, dođe kako bi vidjela šta joj je bilo sa bratom Hamzom, pa Vjerovjesnik reče njenom sinu Zubejru: "Spriječi je nekž ne gleda šta su joj od brata uradili!" Zubejr ode pred majku i reče joj: "Majko, Allahov Poslanik ti naređuje da se vratiš!" Ona reče: "A zašto? Ja sam već čula šta su učinili s mojim bratom, ali sve je to Allahova odredba i dio borbe na Njegovom putu. Tako mi Allaha, ja ću se strpiti i tražiti nagradu jedino od Njega!" Kada Zubejr ibn Awwam obavijesti Vjerovjesnika šta je rekla njegova tetka Safija, on reče: "Pusti je neka dođe!" Safija priđe, suzdržavajući se kako dolikuje pravoj vjernici, donese salawat i zatraži od Allaha oprost i spas za Hamzu, a onda reče: "Ova dva platna sam donijela da mog brata u njih zamotate!" Dalje Zubejr priča: "I kada smo htjeli da umotamo Hamzu u ta dva platna, vidjesmo pored njega jednog šehida od ensarija, izmasakriranog kao što bijaše i Hamza, pa osjetismo grižnju savjesti da Hamzu umotamo u dva ćefina, a ovaj ensarija nema ćefina nikako.

Onda odlučismo: za Hamzu jedno, a za tog ensariju drugo platno! Tada primijetismo da je jedno platno duže od drugog, te odredismo, izvlačenjem slamki, koje će platno koga zapasti. Kasnije, dok smo umotavali Hamzu, vidjesmo koliko je bio dug; ako mu umotamo glavu, virile bi mu noge, a ako mu umotamo noge, virila bi mu glava?! Onda Vjerovjesnik reče: "Umotajte mu

glavu, a na noge mu stavite malo palminog lišća." I ne pitajte o žalosti Vjerovjesnika zbog smrti amidže, jer dok je gledao u taj prizor od kojeg nikad nije bolniji ni vidio ni doživio, on reče: "Neka je Allahova milost tebi! Ti si bio onaj koji je održavao lijepe rodbinske odnose, uradio si mnoga hajr djela i neka te Allah zato nagradi... Tako mi Allaha, ja ću od njih sedamdeset isto to učiniti što su oni učinili od tebe, samo ako mi dopadnu šaka..."

Ali, prije nego je Vjerovjesnik napustio to mjesto, dođe mu melek Džebrail donoseći Allahove riječi: *Ako hoćete da na nepravdu uzvratite, onda učinite to samo u onolikoj mjeri koliko je vama učinjeno; a ako otrpite, to je, doista, bolje za strpljive.*

Pa je Vjerovjesnik odustao od osvete i učinio kefaret - otkup zbog te zakletve. Zatim je naredio da se svi šehidi pokopaju u zajedničke kabure i rekao ashabima: "Gledajte koji je od šehida znao najviše Kur'ana napamet, pa ga stavite malo ispred ostalih drugova!" I danas svaki posjetilac Medine ode u zijaret šehidima na Uhudu, gdje, običnim kamenom obilježen, ima i kabur amidže Muhammeda ﷺ Hamze ibn Abdulmuttaliba ؓ.

OSMAN IBN AFFAN

Bijaše od najuglednijih ljudi Mekke u džahilijjetu (predislamskom periodu), visokog položaja, ogromnog bogatstva i brojnih blagodati. Skroman i veoma stidljiv, tako da ga njegov narod zavoli iskrenom i čistom ljubavlju, što je išlo dotle da bi žena iz plemena Kurejš tepala i govorila svom malom djetetu: "Volim te sine, kao što Osmana vole Kurejšije!"

Kada je Islam obasjao Mekku svojim nurom, bijaše Osman među prvima koji požuriše tom neodoljivom svjetlu. Prelazak Osmana na Islam je veoma zanimljiva priča koju je šteta ne poznavati.

Sve je započelo još u džahilijjetu kada je Osman čuo da je Muhammed svoju kćerku, lijepu i plemenitu Rukajju, udao za svog amidžića Utbeta, sina Ebu Lehebova. Osman se kajao što nije preduhitrio Utbeta pa od Muhammeda zaprosio njegovu kćer i tako postao njenim mužem.

Došao je kući tužan i zamišljen. U kući je zatekao tetku Sewdu bint Kurejz, pametnu, iskusnu i mudru ženu, koja ga raspoloži na taj način što mu reče da će se pojaviti Vjerovjesnik koji će odvraćati od širka (obožavanja kipova), a pozivati u vjerovanje Jednog i Vječnog Boga. Ona nagovori Osmana da tog čovjeka slijedi i u njegovu vjeru uđe, pa će mu se sve želje ostvariti.

Kaže Osman: "Krenuo sam od kuće duboko utonuvši u razmišljanje, te naiđoh na Ebu Bekra kojem sve to ispričah. On mi reče: "O moj Osmane! Pa ti si čovjek zreo i razuman. Dobro bi trebalo da razlikuješ istinu od zablude i laži. Šta znače ovi kipovi koje obožava naš narod? Zar to nije obično kamenje koje niti čuje, niti vidi, niti kome nanosi štetu, niti ikom išta koristi i pomaže?" Rekoh: "Bogami, sve je to tako!"

On mi dalje reče: "Budi siguran da ti je tvoja tetka sve istinu kazala. Taj Vjerovjesnik je Muhammed ibn Abdullah, kojeg je Allah ﷻ poslao sa Svojom objavom svima nama. Želiš li da

odemo kod njega?" "Da", odgovorih. Otiđosmo Allahovom Poslaniku koji mi reče: "O Osmane, odazovi se Allahu koji je mene odabrao da budem Vjerovjesnik i tebi i svim ostalim ljudima!"

Dalje kaže Osman: "Tako mi Allaha, nisam se mogao suzdržati ni jedan tren otkako sam čuo Vjerovjesnikove riječi, te odmah prihvatih Islam i posvjedočih to riječima šehadeta".

Nije mnogo prošlo od prelaska Osmana ﷺ na Islam, a Allah objavi Vjerovjesniku sljedeće ajete:

Neka propadne Ebu Leheb, i propao je! Neće mu biti od koristi blago njegovo, a ni ono što je stekao, ući će on sigurno u vatru rasplamsalu...

To pojača mržnju i neprijateljstvo Ebu Leheba prema Muhammedu ﷺ, još više se razljuti na njega, te naredi sinu Utbetu da se odmah razvede sa Rukajjom, kćerkom Muhammedovom. Čim je Rukajja došla kući, Osman požuri Vjerovjesniku, zaprosi je od njega, i tako je Vjerovjesnik udade za Osmana ﷺ.

Osman bijaše veoma lijep muškarac, od najljepših u plemenu Kurejš, a Rukajja mu je u svemu bila ravna, tako da su ljudi, kada je došao dan njenog odlaska svom novom mužu, govorili: "Ljepši par nije vidio insan, kao što je Rukajja i njen muž Osman!"

I pored ugleda u svom plemenu, nakon prelaska na Islam, Osman ne bijaše lišen uznemiravanja i napada od strane svojih rođaka. Njegov amidža Ebu Hakem odluči da dobro kazni mladića iz svoje porodice Abduššems, pa ga u njegovoj kući sveza, čvrsto stegnu veze i reče mu: "Hoćeš li da izađeš iz vjere svojih predaka i uđeš u neku novu vjeru? Bogami, neću te pustiti sve dok ti tu svoju vjeru ne napustiš!" Osman mu odgovori: "Tako mi Allaha, nikad neću svoju vjeru napustiti niti se s njom rastati!"

Kada Hakem vidje čvrstinu i odlučnost u Osmanovim riječima, te njegovu vezanost za vjeru, izgubi volju da se s njim nadurava, odveza ga i pusti da radi što mu je drago.

Ali Kurejšije su i dalje Osmana vrijeđali i uznemiravali, dotle da ga prisiliše da bježi sa svojom vjerom, tako da prvi koji učiniše hidžru u Abesiniju bijahu on i njegova žena Rukajja. A dok ih je ispraćao i opraštao se s njima Vjerovjesnik je govorio: "Neka vas Uzvišeni Allah čuva! Zaista je Osman prvi koji je hidžru izvršio sa svojom familijom, nakon Allahovog poslanika Luta عليه السلام."

Osman i njegova žena nisu dugo ostali u Abesiniji, kao što to učiniše ostali muhadžiri, jer i kod njega i kod Rukajje se svakodnevno pojačavala čežnja za viđenjem Vjerovjesnika. Vratiše se u Mekku i tu ostadoše sve dok Uzvišeni Allah ne dozvoli Svom Poslaniku da učini Hidžru u Medinu, te oni bijahu i među prvim muhadžirima u Medini.

Osman ibn Affan je sa Vjerovjesnikom učestvovao u svim pohodima i bitkama, sem Bitke na Bedru. Izostao je s dozvolom Vjerovjesnika kako bi se našao pri ruci veoma bolesnoj Rukajji, radijallahu 'anha, a kada se Vjerovjesnik vratio sa Bedra, Rukajja već bijaše otišla pred Allaha na bolji svijet.

Muhammed ﷺ je i Osmana uračunao u sudionike Bitke na Bedru, i dao mu dio plijena koji je dodjeljivan svim borcima. Onda za Osmana udade svoju drugu kćerku Ummi Kulsum, a Allah odredi da kratko proživi sa Osmanom, pa i ona preseli na onaj svijet - Ahiret. Tada je Vjerovjesnik rekao: "Kada bih imao i treću kćerku, dao bih je za Osmana ibn Affana!"

To je odlika i čast koja nije krasila nikog od ljudi ni prije ni poslije, jer historija Poslanika ne bilježi da je ijedan čovjek bio dvostruki zet jednog Vjerovjesnika, kao što je to bio Osman, i zbog toga bi prozvan "Zu-n-nurejn" - "Vlasnik dva svjetla."

Prelazak Osmana na Islam je itekako bio značajan za Islam i muslimane, jer kada bi god vjera zapala u teškoću on bi bio taj koji bi svojom pomoći tu teškoću ublažavao, a kada bi muslimani bili u kakvoj krizi, Osman je među prvima žurio da pomogne one najpotrebnije.

Za to ima više primjera, kao kada je Vjerovjesnik opremao veliku vojsku na Tebuk. Potreba za sredstvima bila je veća nego za ljudstvom. Protivnička bizantijska vojska bijaše brojna i veoma naoružana, a u Medini bijaše oskudica, put je bio dalek i težak, opskrbe malo, a jahalica - konja i deva još manje. Bilo je dosta ashaba koji nisu imali sredstva za pohod na Tebuk, pa su dolazili Vjerovjesniku i molili ga da ih uzme sa sobom, ali Časni Poslanik nije imao mogućnosti da im obezbijedi jahalicu, te bi oni odlazili od njega, a oči bi im bile pune suza od žalosti što ne mogu ići u džihad na Allahovom putu.

Tada se Vjerovjesnik uspe na mimber, zahvali Allahu onako kako to dolikuje, a onda poče govoriti ljudima o potrebi pomaganja boraca u džihadu, našto ustade Osman i viknu: "Ja dajem stotinu deva sa svom njihovom opremom, o Vjerovjesniče!" Vjerovjesnik siđe za jednu stepenicu, pa poče

ponovo podsticati ljude na žrtvovanje imetka na Allahovom putu, našto Osman ponovo ustade i reče: "Ja dajem još stotinu deva sa svom ratnom opremom, o Allahov Poslaniče!" Muhammed ﷺ siđe za još jednu stepenicu na mimberu, nastavi bodriti ljude na dijeljenje imetka na Allahovom putu, a Osman skoči i treći put pa uzviknu: "Ja dajem još stotinu deva sa svom potrebnom opremom, o Vjerovjesniče!" Tada Vjerovjesnik poče rukama pokazivati zadovoljstvo zbog Osmanovog postupka i reče: "Od današnjeg dana Osman šta god da uradi, ništa mu neće naškoditi!"

Kada je Vjerovjesnik sišao sa mimbera, Osman odmah ode kući i posla hiljadu dinara u zlatu, a kada to blago istresoše pred Vjerovjesnika, on ga stade prebacivati iz ruke u ruku govoreći: "Neka ti Allah oprosti sve što si učinio i javno i tajno, o Osmane, i neka ti oprosti sve što učiniš dok si god živ!"

U vrijeme drugog halife el-Faruka zadesi muslimane teška godina, suša je uništavala usjeve i stoku, pa bi prozvana "godina žega." Kada se to više nije moglo izdržati dođoše ljudi Omeru ؓ i rekoše mu: "O halifo, namjesniče Allahovog Poslanika! Nebo ne spušta kišu, zemlja ne rađa plodove i ljudi su pred propasti! Šta da radimo?" El-Faruk im odgovori, dok mu se velika briga odražavala na licu: "Saburite i nadajte se Allahovoj nagradi, a ja se nadam i želim da vam Allah još prije noći pošalje kakav izlaz iz ove krize!"

A pred kraj dana stiže vijest da je karavana Osmana ibn Affana doputovala iz Šama - Sirije i da će svaki čas stići u Medinu. Ljudi izađoše da je dočekaju, trgovci požuriše da joj ocijene vrijednost, a ona je brojala hiljadu deva natovarenih žitom, uljem i suhim grožđem.

Karavana stiže pred kuću Osmana, ljudi počeše rastovarati deve, a trgovci dođoše pred njega i rekoše mu: "Prodaj nam robu koja ti je stigla!" "Vrlo rado" - odgovori im Osman. - "Koliko mi zarade nudite?" "Za svaki dirhem dobićeš dva dirhema!" - rekoše mu. "Mogu ja dobiti više od toga." - dodade Osman. Oni mu povećaše i ponudiše veći profit, a on im ponovo reče: "Mogu ja dobiti i više od toga." Pošto mu oni više puta povećaše svoju ponudu, a on im isto odgovaraše, trgovci mu rekoše: "O Ebu Amr (tako su zvali Osmana), osim nas u Medini više nema trgovaca, a niko ti i nije došao prije nas! Ko ti to daje više nego ti mi nudimo?" Osman odgovori: "Allah mi daje za svaki dirhem deset dirhema! Možete li mi vi dati više od toga?" "Ne", odgovoriše

trgovci. "A ja", reče Osman, "uzimam Allaha za svjedoka, da sav tovar od ove karavane dajem u Allahovo ime kao sadaku za one koji su najpotrebniji."

Kada je Osman postao halifom, pod njegovom vlašću muslimani, uz Allahovu pomoć, osvojiše Ermeniju, Kawkaz, Horasan, Kerman, Sidžistan, Sjevernu Afriku i Kipar. Ljudi su u njegovo vrijeme doživjeli takav spokoj i blagodati, kakav nije doživio nijedan narod ni prije ni poslije.

Hasan el-Basri priča: "Vidio sam telala u vrijeme halife Osmana ﷺ kako viče: "O ljudi, poranite radi svojih potreba!" Pa su ranili i sve postizali kako su zamislili. Vikao je: "O ljudi! Poranite radi svoje opskrbe i nafake!", pa su ljudi ranili i sticali opskrbu bez imalo nedostataka. A Allaha mi, čuo sam ga i kako viče: "Poranite radi svoje odjeće!" Pa su ranili i razne ukrase sticali. Ili: "Poranite radi masla i meda!" Dalje nastavlja Hasan svoj opis berićetnog perioda u kome je Osman bio halifa, pa kaže: "Tolika nafaka, nebrojeni hajr i lijep međuljudski odnos su bile odlike toga vremena, tako da se vjernik na zemlji nije bojao drugog vjernika, nego bi ga volio, pomagao i s njim se družio."

Ali su se neki ljudi, kada su se svega nasitili, osilili, i kad im je Allah dao obilje blagodati, oni Ga zanijekaše.

Prigovarali su Osmanu bezbroj stvari, da ih je iko drugi činio, ne bi mu prigovarali. Da su i htjeli da se zadrže samo na tim prebacivanjima, nisu mogli, jer je šejtan sve više i više u njihova srca unosio mržnju i razdor i njihove duše napajao svojim zlom, tako da je velika skupina munafika opkolila njegovu kuću i tako su ga, usred Medine, držali u obruču oko četrdeset noći. Obustavili su mu slatku izvorsku vodu, a on je bio taj koji je za sve Medinelije kupio izvor "Meune" iz svog vlastitog imetka, da se svi iz njega napajaju, a prije toga nisu ni imali čiste izvorske vode... Spriječili su ga da namaz klanja u džamiji Allahovog Poslanika, a on je iz svojih sredstava istu tu džamiju proširio da bi bila muslimanima prostranija, nakon što im je postala pretijesna.

Kada se to stanje još više pogorša, i kad se vidje da će biti prolivanja krvi, njemu u pomoć požuriše mnogi ashabi i njihovi sinovi, njih oko sedam stotina, među njima Abdullah ibn Omer, Abdullah ibn Zubejr, Hasan i Husein, Ebu Hurejre i mnogi, mnogi drugi.

Ali, Osman ﷺ je više volio da bude prolivena njegova krv, nego da bude prolivena krv drugih ashaba koji bi ga branili, i da ispusti dušu prije nego doživi da se muslimani zbog njega

međusobno ubijaju. Molio ih je da ga prepuste Allahovoj odredbi i govorio im je: "Zaklinjem svakog onog na koga imam pravo da spusti svoje oružje i da se ne upušta u borbu!" A svojim robovima je poručio: "Koji god od vas vrati sablju u korice, ja ga oslobađam radi Allahova zadovoljstva!"

Noć prije nego će biti ubijen, halifa Osman je usnio san u kojem je vidio Allahovog Poslanika ﷺ i njegova dva druga, Ebu Bekra i Omera, pa je čuo kako mu Vjerovjesnik govori: "Iftari sa nama večeras, o Osmane!" Tada Osman posta potpuno ubijeđen da će brzo ići pred Allaha ﷻ i da će se uskoro sresti sa Njegovim Poslanikom!

Taj dan Osman osvanu posteći. Naredi da mu donesu čakšire, a obično ih nije oblačio. Sada ih je obukao bojeći se da mu se ne bi ukazao neki stidni dio tijela kada ga zaluđeni griješnici ubiju.

U petak, osamnaesti dan mjeseca Zu-l-hidždžeta, pored širom otvorenog Kur'ana, osvanu mrtav, krvlju obliven pobožnjak, onaj koji bi stalno obnoć klanjao, a danju postio, koji je dunjaluk Ahiretu podredio, koji je Kur'an sakupio i koji je dvostruki zet Vjerovjesnikov bio.

Za muslimane je utjeha da među ubicama Osmana ؓ nije bilo ni jednog ashaba niti sinova ashaba, osim jednog čovjeka koji je s njima u početku bio, ali se kasnije zastidio i napustio ih.

Neka Allah ﷻ kazni ubice Osmana, jer sablja koju su izvukli iz korica nije vraćena dok nije proliveno toliko muslimanske krvi koliko je to Allah htio i odredio, i nema sile ni moći osim u Allaha, Silnog i Mudrog.

MUS'AB IBN UMEJR

Kada je Muhammed ﷺ započeo svoju poslaničku misiju, oni kojima je Allah ﷻ raširio njihove grudi postadoše prvi ashabi (drugovi Poslanikovi), a oni čija je srca Allah zapečatio počeše odvraćati od nove vjere i postadoše njeni neprijatelji. Među onima na koje se Allah smilovao i u srca im iman usadio, bijaše mladić iz bogate kurejšijske porodice, lijepo odgojen, učtiv a blage naravi, po imenu Mus'ab ibn Umejr. Jednoga dana ovaj mladić se pojavi pred kućom Ibn Erkama, dok se od njega širio ugodan miris, njegovo lice bijaše vedro i prijatno, odjeća mu bijaše nova i čista a sama njegova pojava bijaše naročita. Mladić tiho pokuca na vrata koja mu se odmah otvoriše, i on stidljivo uđe u kuću, uljudno pozdravi prisutne i sjede u sami kraj grupe ashaba. Prisutni upraviše svoje poglede prema njemu a sami sebi nisu mogli vjerovati, pa poželješe da Allah ovog lijepog mladića uputi na put na koji je njih uputio, i da ga tako zakloni i sačuva od kaburskog azaba i džehennemske vatre.

Za to vrijeme Vjerovjesnik je ashabima govorio o vjeri, čas bi ih opominjao, a čas bi ih obveseljivao. Kada bi ih opominjao srca prisutnih bi drhtala pred pomisli na strahote Džehennema, a kada bi im upućivao radosne vijesti i obveseljivao ih, njihova srca bi lebdila od zanosa slušajući opise Dženneta i njegovih blagodati. Časni Vjerovjesnik bi s vremena na vrijeme učio nešto od Allahovih riječi, dok bi prisutni to pomno slušali, uzbuđenih čula, uzdrhtala tijela i očiju punih suza.

Čim je Allahov Poslanik završio sa govorom, mladić skoči i brzo mu priđe, skrušeno sjede pred njega i izgovori: "*Ešhedu en la ilahe illellah, we ešhedu enne Muhammeden abduhu we resuluhu!* – "Iskreno vjerujem i izjavljujem da je samo Allah Bog, i vjerujem i izjavljujem da je Muhammed Njegov rob i poslanik!"

Tada pruži ruku Vjerovjesniku i učini prisegu, tj. dade mu svetu obavezu na pokornost i poslušnost. Mladić je krio svoj prelazak na Islam, ne toliko iz straha, nego iz želje da ne uznemirava svoju majku zbog napuštanja vjere njihovih očeva i djedova. Dobro je poznavao njezin inat i tvrdoglavu upornost u slijeđenju mušrika i širka. Isto tako, nije želio da ostale Kurejšije stanu na put njegovom ulasku u Islam, jer je dobro znao njihovu čvrstu riješenost da svakog onoga ko napusti njihovu vjeru u tome spriječe po bilo koju cijenu. Posebno su bili kivni i grubi kada bi bio u pitanju neko poput mladog Mus'aba koji je poticao iz jedne od najbogatijih porodica, čiji su roditelji uživali veliki ugled i poštovanje. Mladić je u tajnosti svakodnevno dolazio kod Vjerovjesnika, sve dok ga jednoga dana Osman ibn Talha ne vidje kako klanja, pa odmah raširi vijest među ljudima o Mus'abovom prelasku na Islam. Od toga dana počeše teška iskušenja za Mus'aba ibn Umejra. Njegovi roditelji se nikako nisu mogli pomiriti s tim da on napusti vjeru svojih predaka, pa pošto ne uspješe da ga odvrate od toga, oni ga zamrziše i potpuno ga se odrekoše. Mus'ab posta siromašniji od najvećeg siromaha i bijedniji od najgoreg bijednika! Kurejšije se ne zadovoljiše s tim, nego ga svezaše i strpaše u zatvor, gdje ga izložiše teškim mukama, gladi, žeđi i bičevanju. Mislili su da će ga na taj način odvratiti od njegove vjere, ali kako da im to uspije kada je mladić već okusio slast i ljepotu imana.

Kada su muslimani vršili hidžru u Abesiniju, bježeći od uzemiravanja mekkanskih mušrika, među muhadžirima bijaše i Mus'ab ibn Umejr. Dakle, mladić iz uglednog plemena Kurejš, bježao je sa svojom vjerom ostavljajući mjesto gdje je proveo svoje djetinjstvo i mladost, ostavio je svu raskoš i bogatstvo, poznanstvo i čast koju je uživao sa svojom porodicom. Sve je to žrtvovao i ostavio, a krenuo u tuđinu, među nepoznate ljude, gdje je trebao živjeti kao siromašni stranac. Ali sve to za njega nije bilo ništa u poređenju sa Allahovim zadovoljstvom i zadovoljstvom Allahova Poslanika. Kada se Mus'ab vratio iz Abesinije, ljudi su ga toliko omalovažavali i postupali s njim kao da ga niko ne pozna. Nekada lijepi i ugledni mladić posta tako jadan i bijedan. Odjeća mu se gotovo raspadala u zakrpama, a nekada bijaše skupocjena i nova. Njegova koža prosto ogrubi u takvim životnim uvjetima, nakon što bijaše nježna i glatka. Lice mu potamni, a ranije bijaše tako vedro i prijatno. Ugledavši ga jedanput kako ide ogrnut ovčijom kožom koja se gotovo raspadala, Allahov Poslanik reče svojim ashabima: "Gledajte ovog čovjeka čije je srce Allah

osvijetlio Svojim nurom! Ja se dobro sjećam kad sam ga gledao, a on među svojim roditeljima koji ga hrane i pitaju najljepšom hranom i pićem, pa ga je ljubav prema Allahu i Njegovom Poslaniku dovela u ovo stanje u kom ga vidite sada!"

Za muslimane zemlja ponovo posta pretijesna u Mekki. Kurejšije nastaviše sa napadima, uznemiravanjima i mučenjima, da se to više nije moglo izdržati. Po drugi put muslimani učiniše hidžru u Abesiniju, a među muhadžirima se opet nađe Mus'ab ibn Umejr. Ovoga puta on ne imade dovoljno sabura za duže odsustvovanje iz Mekke, nego se opredijeli za povratak izabravši društvo Vjerovjesnikovo makar i po cijenu svih iskušenja sa mušricima. Od tada je Mus'ab pratio Allahova Poslanika kao što sjena prati čovjeka. Prosto je upijao sve što je Allah htio od Poslanikovog učenja, te posta jedan od najučenijih ashaba u hifzu - učenju Kur'ana napamet, u fikhu - primjeni islamskih propisa, i u hadisu - riječima i djelu Allahova Poslanika.

Dani su prolazili... Obavljen je i Prvi ugovor na Akabi između Muhammeda ﷺ i predstavnika plemena Ews i Hazredž iz Jesriba - Medine. Odatle se Medinelije vratiše kući pozivajući druge u novu istinitu vjeru u Jednoga Boga - Allaha. Ali, nakon malo vremena oni uvidješe da im je pomoć neophodna. Trebao im je neko ko bolje od njih poznaje Allahovu Knjigu, Kur'an i Sunnet, hadis Allahova Poslanika. Trebao im je neko ko će ih sviju tome podučavati i svojim primjerom im to pokazivati. Oni onda poručiše Vjerovjesniku da im odmah pošalje čovjeka koji bi ih podučavao njihovoj vjeri. Vjerovjesnik im posla Mus'aba ibn Umejra ؓ i tako on posta prvi misionar vjere Islama na kugli zemaljskoj. Mus'ab otputova u Medinu i poče ljude podučavati vjeri i njenim propisima, a nove ljude pozivati da im se priključe. Bio je neumoran, uporan u ubjeđivanju, tako da veliki broj ljudi primi Islam zahvaljujući njemu.

U Jesribu ne osta gotovo nijedna kuća u kojoj ne bijaše bar jedan musliman ili muslimanka. Mus'ab je sa svojim džema'atom obavio i prvi džuma-namaz u Medini, prije nego je tamo došao Vjerovjesnik. Kada je došao period hodočašća Ka'be, Mus'ab se sa još sedamdeset muslimana zaputi u pravcu Mekke. Vjerovjesnik se sa njima ponovo sastade na Akabi i tu sklopiše poznati ugovor između Muhammeda ﷺ i njegovih pristalica iz Medine.

Davši Vjerovjesniku obavezu na pokornost Medinelije se vratiše kući, a Mus'ab osta u Mekki sa Allahovim Poslanikom. Tako bijaše sve dok Allah ne dozvoli Svome Poslaniku da svi muslimani učine Hidžru u Medinu, pa Mus'ab, uz Abdullaha ibn Ummi Mektuma, bijaše prvi muhadžir.

Kada se Vjerovjesnik, dvije godine nakon Hidžre, odlučio suprotstaviti Kurejšijama na Bedru, postroji svoju vojsku, razvrsta ih po formacijama i svakom odredi njegovo mjesto i zadatak. Za zapovjednika muhadžira odredio je Aliju ibn Ebi Taliba, a za emira ensarija Sa'da ibn Muaza. Desnim krilom je komandovao Zubejr ibn Awwam, a lijevim Mikdad el-Kindi. Svoju bijelu zastavu Allahov Poslanik povjeri i svojim časnim rukama predade Mus'abu ibn Umejru, koji je prihvati i s njom se zaputi na čelo vojske. Bijaše Mus'ab veoma ponosan zbog ukazane mu časti, gordo i uzdignute glave nosio je Resulullahov bajrak tokom cijele bitke u kojoj se pokaza kao pravi i istinski mudžahid - borac na Allahovom putu. Dok se Mus'ab vraćao sa Bedra, ugleda svoga brata Ebu Uzejra kao zarobljenika u rukama jednog od ensarija, koji je upravo namjeravao da svom zarobljeniku sveže ruke. Mus'ab doviknu ensariji: "Dobro mu sveži ruke i čuvaj ga, jer njegova majka je veoma bogata i sve će učiniti i dati samo da ga otkupi iz zarobljeništva!" Tada Ebu Uzejr reče bratu Mus'abu: "Jel' se ti tako ophodiš prema svome bratu?" Mus'ab mu odgovori: "On je moj brat, a ne ti! On je musliman, a ti si mušrik!"

A na Uhudu, Allahov Vjerovjesnik svoju zastavu ponovo povjeri Mus'abu ibn Umejru, kao što je učinio i na dan Bedra. Uzeo je Mus'ab Resulullahov bajrak i nosio ga ispred muslimanskih boraca tako da se bajrak vihorio visoko u zraku. Mušrici, koji u prvi mah bijahu gotovo pobijeđeni, navališe ponovo na muslimane i raspršiše njihov borbeni poredak. Gotovo više niko od muslimana nije gledao gdje je njihov bajrak, ali je Mus'ab čvrsto gazio uz sami bok Allahova Poslanika, ne skrećući ni desno ni lijevo.

Odjednom se prema Mus'abu zaputi Ibn Kamie, jedan od junaka iz redova mušrika, udari ga sabljom tako da mu odsječe ruku, te padoše na zemlju i ruka i bajrak. Mus'ab zgrabi drugom rukom bajrak, ali nesretni mušrik ponovo napade na sretnog mudžahida i ponovo ga udari sabljom udarcem kojim mu odsječe i drugu ruku. U prašinu opet pade ruka bajraktara, a s njom i bajrak Allahova Poslanika. Sada Mus'ab dohvati bajrak djelovima odsječenih ruku, prigrli ga čvrsto uza se, tako da i dalje osta visoko vihoreći se. Ibn Kamie i po treći put napade Mus'aba. Ovaj put ga probode kopljem nakon čega se Mus'ab mrtav sruši na zemlju.

Bajrak prihvati njegov brat Ebu Rewm, visoko ga podignu, i tako ga je nosio sve dok se nisu vratili nazad u Medinu. Nakon bitke Kurejšije pobjedonosno napustiše bojište na Uhudu. Iza toga

muslimani ponovo dođoše na bojište da pokopaju šehide Uhuda, a među njima, s licem u prašini i bez ruku, bijaše Mus'ab ibn Umejr. Kada su ashabi ukopavali šehide, nastojali su da ih umotaju u bilo kakvo platno, jer bijahu isječeni od strane mušrika, a sem toga izmasakrirani od strane mušričkih žena. Za Mus'aba nađoše jedan mali komad platna, ako bi ga pokrili po licu, noge bi mu ostajale otkrivene, a ako bi mu pokrili noge, lice bi mu ostalo otkriveno. Vjerovjesnik naredi ashabima da postupe kao kod Hamze ﷺ tj. da mu pokriju lice, a na noge da mu stave lišća od palme.

Onda Vjerovjesnik ﷺ stade pored svog mrtvog bajraktara i prouči Allahove riječi:

Ima vjernika koji ispunjavaju zavjet dat Allahu, ima ih koji su poginuli, a ima ih koji to očekuju - nisu ništa izmijenili - da Allah nagradi iskrene za njihovu iskrenost...

Istinu je rekao Uzvišeni Allah!

SADRŽAJ: